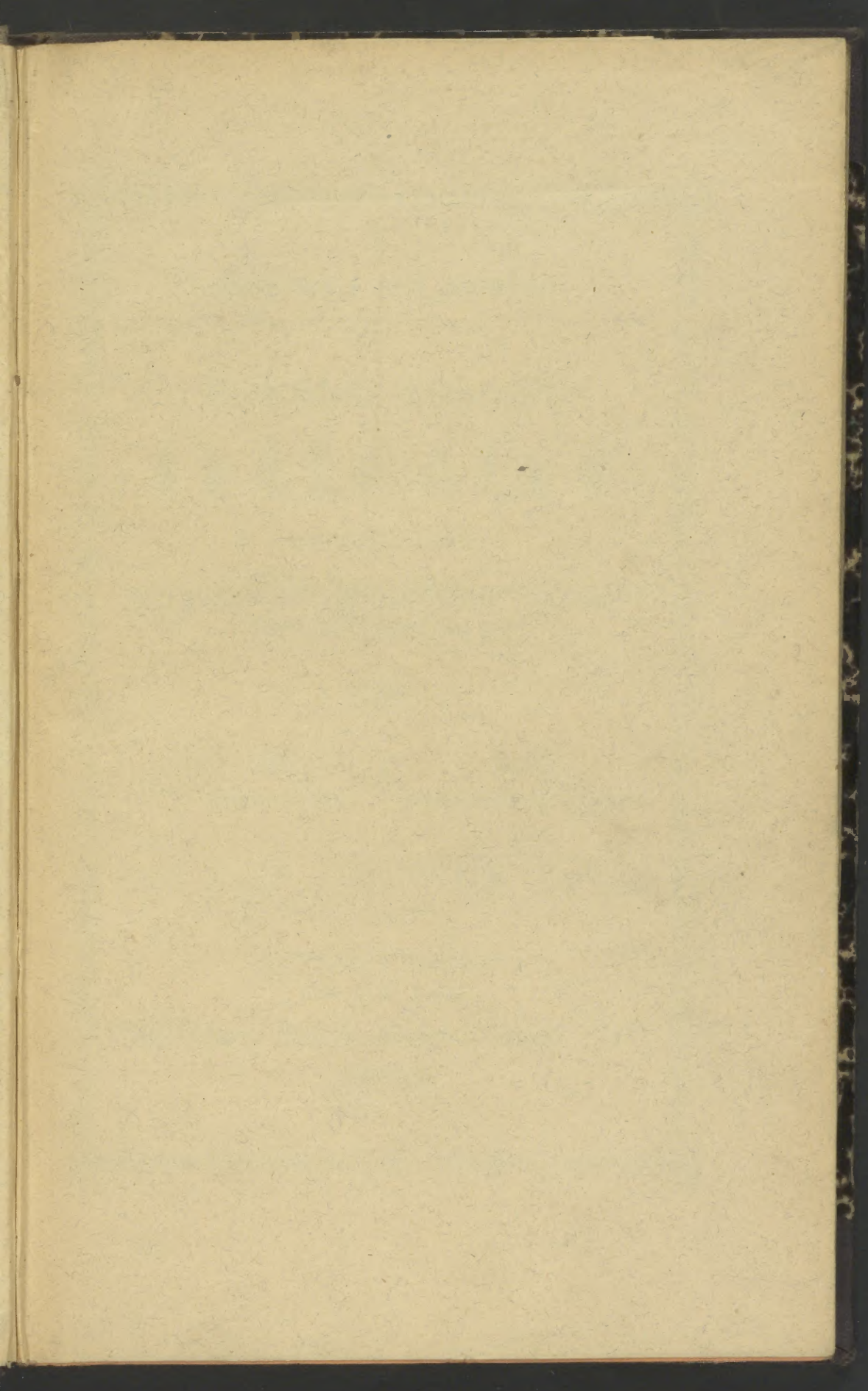

44

W. 44.

ԺԻՆԼԱԿԵՐՆ

ՍԻՔՍԷՆ ԿԻՒՆՏԷ
ՏԵՎՐԸ ԱԼԷՄ

ԽՐԱՆՍԱ ԱԳԱՏԷՄԻՅԱՍԸ ԹԱՐԱՖՐՆՏԱՆ ՄԱԶՀԱՐԸ
ԹԱԳՏԻՐ ՕԼՈՒՆՄԱՌԻՇ ՏՐԸ

Միւթէրնիսի	Նաշիւրի
Մ. Պ. Արապանեան	Կաւապէս Պիպէրեան

معارف نظارت جلیله سنک ٤٧٧ نومروى رخصتیه طبع اولتشد

Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

Հագմագնըլար եօգուշու Ձիւմպիլլիլի իւան Ն. 18-19

)(1894)(

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

1890-1891

1890-1891

ՃԻՒՆԱԿԱՆ

ՍԵՔՍԵՆ ԿԻՒՆՏԵ
Տ Ե Վ Ր Ը Ա Լ Ե Մ

ՖԵՐԱՆՍ ԱԳԱՏԷՄԻՅԱՍԸ ԹԱՐԱՖԸՆՏԱՆ ՄԱԶՀԱՐԸ
ԹԱԳՏԻՐ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏԸՐ

ՄԻԼԹԵՐՑԻՍԻ Նաշիրի
Մ. Պ. Արապանեան Կարապետ Պիպերեան

معارف نظارت جليله سنك ٤٧٧ نومرولى رخصتيله طبع اولتمشدر

Կ. ՊԻՊԵՐԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ

Հագովագանդար եօգուշու Հիւնկարիշի խան Ն. 18-19

)(1893)(

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE ARMY

WASHINGTON, D. C.

DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE SECRETARY

WASHINGTON, D. C.
JANUARY 1, 1901

TO THE SECRETARY OF THE ARMY

FROM THE SECRETARY OF THE ARMY

RECEIVED

JANUARY 1, 1901

ՊԻՐ ԳԱԶ ՍԷՕԶ

Ֆրանսա ազատեմիյասը թարափընտան մազհա-
րը թագտիր օլունմուշ, վէ չօգ տէֆալէր բայիթահտը-
մըղտա թէաթրօսը օյնանըպտա էրպապը թէմաշանըն
հայրէթինի մուճիպ օլմուշ օլան « ՍէփՍէն ԿիինՏէ
ՏէՎՐԸ ԱԼԼԻՄ » նամ բօմանը լէթաֆէթպէյան, պէ-
հագդըն օգունմայա շայան պիր հէքեայէյի լաթիֆէ
օլտուղունտան տէրճինէ իպթիտար իյլէտիք քի, պու-
նըն տախի տիկէր էսէրլէրիմիզ կիպի սուրէթը միւն-
թաղամստէ նէթիճէյի հիւսնիւ խիթամ պուլաճաղը,
վէ գարիյնի քիրամ թարափընտան հիւսնի թէլագդը
իտիլէճէյի տէրքեար տըր :

Բօման օգումագտան մագսատ եալընըզ էյլէնմէք
եախօտ վագըթ կէչիրմէք օլմայըպ, իլլա գըսսէտէն
հիսսէ ալմագ վէ նիյգ ու պէտի (բարին և չարը) թէմ-
եիզ իլէ միւթէնէպպիհ օլմագ տըր. հէլէ տէրճինէ իպ-
թիտար իթաիյիմիզ իշպու հէքեայէ կիպի լաթիֆ է-
սէրլէր, պէնիյի պէշէրին ախլագընը ըսլահ վէ էֆքեա-
րընը թավսի իյլէյէճէյի շիւպհէտէն վարէսթէ տիր :

Կ. Պիպերեան

ՍԵՔՍԷՆ ԿԻՒՆՏԵ

Տ Ե Վ Ր Ը Ա Լ Ե Մ

1

1872 սէնէսինտէ Պըրլինկթըն Կարտընստա վագը Սէվիլ Բօ սօգաղընտա 7 նօմէրօլու խանէտէ միւսիւ Ֆիլիեաս Ֆօգ նամ պիր զաթ իգամէթ իթմէքտէ իտի քի, պու խանէտէ 1814 թարիսինտէ մէշուր Շէրիտան վէֆաթ իթմիշ իտի : Ֆիլիեաս Ֆօգ , Լօնտրա Բըֆօմ գըլիւպինին էն զարիպ վէ ճալիպի տըգգաթ ազալա-րընտան պիրի իտի իսէ տէ , տըգգաթը ամմէյի ճէլպ իտիճի պիր հարաքէթտէ պուլունմամազա սօն տէրէճէ զայրէթ իթմէքտէ տիր զանն օլունմագտա իտի :

Տէմէք օլուր քի ահվալ ու էթվարը տտէթա մու-ամմա կիպի կիզլի օլան միւսիւ Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ինկիլթէրրանըն պատիյի իֆթիսարը օլան պէօյիւք նաթը-գաբէրտազլարըն պիրինէ խէլէֆ օլմուշ իտի . լաքին պու ատէմ հագգընտա քիմնէ պիր շէյ պիլմէյիպ , անճագ Ինկիլթէրրա քիպար ճէմիյէթլէրինէ մէնսուպ ալիճէ-նապ վէ զարիֆ պիր ճէնթըլմէն օլտուղունա գանաաթ կէթիրիլմիշ իտի :

Զօգլար, Ֆիլիեաս Ֆօգըն պաշընը՝ Ինկիլթէրրանըն մէշուր շաիրլէրինտէն լօրա Պայրընըն պաշընա պէն-

զէտիրէր . (շու ֆարգըլա քի, պու ճէնթըլմէնին այագ-
լարը , Պայրըն կիպի թօբալ տէյիլ իտի) Ֆիլիեաս Փօգ-
էօյլէ սագալլը վէ պըյըգլը պիր Պայրըն տըր քի , պին
սէնէ եաշասա եինէ իսթիյարլըգտան էսէր կէօսթէր-
մէղ :

Իհթիմալ քի Ֆիլիեաս Փօգ անասըլ Լօնտրալը տէ-
յիլ իսէ տէ , ֆագաթ շիւպհէսիզ խալիս Ինկիլիզ տիր .
պու ատէմի նէ պօրսատա , նէ պանգատա , նէ չէհրին
տիկէր պիր թիճարէթկեազ մահալլէրինտէ քիմսէ կէօր-
մէմիզ օլտուղու կիպի , Լօնտրանըն լիման վէ հաւըզլա-
րընտա Ֆիլիեաս Փօգ թարաֆընտան եիւրէտիլմիշ պիր
կէմի տախի վասըլ օլմամըշ իտի : Պու ճէնթըլմէնին
հիւքիւմէթ տայիրէլէրինտէտէ պիր իշի եօգ իտի . մու-
մաիլէյհին իսմի , նէ տավա վէքիլլէրի էնճիւմէնինտէ ,
նէ քիլիսէ ճէմիյէթլէրինտէ , նէ մէյտանը քիթապէթ-
տէ , նէ մուհասէպաթ տիվանընտա վէ նէտէ հաշմէթ-
լու Գըրալիշա հազրէթլէրինին թահտը հիմայէյի ալի-
յէլէրինտէ պուլունան իւլէմա ճէմիյէթլէրինտէ իշի-
տիլմէմիշ տիր . Ֆիլիեաս Փօգ մէպուսան մէճլիսինտէ
տախի ասլա պիր նութգ իյրատ իթմէմիշ իտի :

Ֆիլիեաս Փօգ նէ սէնաթքեար , նէ թիւճճար , նէ
տիւքքեանճը օլտուղու կիպի , Ինկիլթէրրա բայիթախ-
տընտա քէսրէթլէ պուլունան շիրքէթլէրին հիշ պիրի-
նէտէ իշթիրաք իթմէմիշ տիր :

Խիւլասայի քէլամ Ֆիլիեաս Փօգ , Բըֆօմ գըլիւ-
պիւնէ աղա օլուպ , պաշգա հիշ պիր չէյ տէյիլ իտի :

Պու մանատար ասըլլատէնին , պէօյլէ միւթէպէր
պիր ճէմիյէթէ տախիլ օլտուղունա թէաճիւպ իտէմէ-
յիզ . մումաիլէյհ , նէզտլէրինտէ աչըգ պիր իթիպարէ
մալիք օլտուղու « Պարինիօկ պիրատէրլէրի » պանգասը
թարաֆընտան թավսիյէ իտիլմիշ իտի . Ֆիլիեաս Փօ-

դըն մեղքիւր պանգա իւղերինէ չեքտիյի բօլիչալար վէ չէքլէր միւնթաղամէն թէէտիյէ օլտուղունտան , վէ քէնտիսի տայիմա պանգատան ալաճագլը պուլունտուղունտան , քէսպը էհէմմիյէթ իթմիշ իտի :

Աճէպա պու Ֆիլիեաս Փօգ տէնիլէն ատէմ զէնկի՞ն մի տիր , պունա ասլա շիւպհէ եօգ . ֆագաթ բարայը նա՞սըլ վէ նէ՞րէտէն գաղանմըշ իտի , իշթէ պու մատտէյէ տայըր հագըգի պիր ճէվապ վէրիլէմէզ օլտուղու կիպի , պունը անլայապիլմէք իչին պիզզաթ քէնտիսինէ միւրաճաաթ իթմէք իյճապ իտէր իտի քի , պունընտա մինասիպէթսիզ պիր շէյ օլաճաղը տէրքեար տըր . մամաֆիհ Ֆիլիեաս Փօգ նէ ճէօմէրտ , նէ տէ թամաքեար օլուպ , անճագ խայըըլը պիր իշ իչին մուալէնէթ լաղըմ կէլտիյի թագաիւրտէ մէմուէնէն , հաթտա իսմինի պէյան իթմէքսիզին լաղըմ կէլէն մէպլաղը թէէտիյէ իթմէքտէն ասլա կէրի տուրմաղ իտի :

Էլհասըլ պու ասըլզատէ քիմնէյէ աչըլմաղ , միւմքին մերթէպէ աղ սէօյլէր , վէ աղ սէօյլէտիյինտէն տօլայը տահա զիյատէ թէմքինլի վէ մանէտար պիր զաթ ատտ օլունուր իտի . պունը իլէ պէրապէր սուրէթի թէայիւչիտէ բէք աչիքեար օլուպ , հէր եաբտըղը շէյ պիր մաթէմաթիդա հիսապը կիպի ճիտտի իտի :

Աճէպա սէյահաթ իթմիշ մի տիր , պէլքի , զիրա իլմի ճօղրաֆիյայա անըն գատար միւքէմմէլ մալիւմաթը օլան եօգ տըր տէնիլէպիլիր . հիշ պիր ուզագ մէվդը եօգ տըր քի , անըն հագգընտա մալիւմաթը մախսուսէսի պուլունմասըն . պաղէն դըլուպտա զայպ օլմուշ սէյահալար հագգընտա պահա իտիլտիյի սըրատտ , տէրհալ իքի չիֆթ սէօղ իլէ աչըգ օլարագ մէսէլէյի հալլ ու թէսվիյէ իտէր իտի . չու հալտէն Ֆիլիեաս Փօ-

գըն տիւնեանն հէր թարաֆընը կէզիպ կէօրմիւշ օլմասը կէրէք տիր . քիմ պիլիր պէլքի տէ ալէմի՝ ֆիքրէն սէյահաթ իթմիշ իտի :

Փագաթ մալիւմ օլան պիր մատտէ վար իսէ, օ տա ֆիլիեաս ֆօգըն էբէյիճէ սէնէլէրտէն պէրի Լօնտրատան տըշարը չըգմամըշ օլմասը մէսէլէսի տիր . ֆիլիեաս ֆօգը պաշգալարընտան զիյատէ թանըեանլար , եանի հէր կիւն միւնթաղամէն գըլիւպէ կիտուպ կէլտիյինի կէօրէնլէր , միւսիւ ֆօգըն պաշգա պիր եէրտէ կէօրիւլէմէտիյինի իտտաա իտէպիլիլլէր իտի . Պուճէնթըլմէնին պիրիճիք էյլէնճէսի կաղէթա օգումագ վէ քէմալի սիւքիւթլէ օյնանտըղընտան , քէնտի մէշրէպիլնէ բէք ույկուն կէլմիշ օլան վիսթ նամ քեաղըտ օյունընը օյնամագ իտի . մումալիէյհ պու օյունտա էքսէրիէն գաղանըր , ֆագաթ գաղանտըղընը քէսէսինէ գօյմայըպ , պիւտճէսինին սատագա գըսմընտաքի ճէտվէլտէ էհէմմիյէթլի պիր մէպլաղ օլարագ կէօրիւլմէքտէ իտի . շու տախի մալիւմ օլա քի, ֆիլիեաս ֆօգ օյունը գաղանմագ իչին տէյիլ, իլլա օյնամագ իչին օյնար իտի , զիրա օյուն քէնտիսինճէ պիր միւշկիւլ իշէ գարշը՝ պիլա հարաքէթ վէ եօրուլմագսըզըն պիր միւճատէլէ իտի քի , պու տա պիզիմ ճէնթըլմէնին մէշրէպ ու ատէթինէ բէք միւթապըգ իտի :

Ֆիլիեաս ֆօգըն նէ զէվճէսի , նէ չօճուգլարը , նէ ադրապասը վէ նէ տէ ոօսթը վար իտի քի , իշթէ պու հագըգաթէն նատըր պիր քէյֆիյէթ տիր . մումալիէյհ քիմսէնին իչինէ կիրմէտիյի Սէվիլ Բօ սօգաղընտաքի խանէսինտէ եալընըճա օլարագ իգամէթ իթմէքտէ տիր . թէք պիր խըտմէթքեար իչինի կէօրմէյէ քեաֆի իտի . սապահ վէ ադշամ թաամընը մուայէն օլան վաղթ ու սաաթտա գըլիւպին սալօնընտա քիմսէյի տավէթ իթ-

մէքսիկին եէր , վէ եալընըղ ույումագ իշին եարը կի-
ճէտէ խանէսինէ ավտէթ իտէր իտի : Բըֆօմ գըլիւպըն,
աղալարընա թախսիս իթտիյի միւքէմմէլ վէ միւզէյեէն
եաթագ օտալարընտա եաթտըղը հիշ կէօրիւլմէմիշ
տիր :

Փիլիեաս Փօգ կիւնին եիրմի տէօրթ սաաթընըն
օնունը , ույումագ վէ կիլինմէք իշին խանէսինտէ կէ-
չիրիր . էկէր կէղմէյէ չըդսա , տայիմա միւսապի վէ
միւնթազամ ատըմլար իլէ գըլիւպին բաքէթ տէօչէլի
պէօյիւք սալօնընտա , եախօա եիրմի գատար սօմաքի
մէրմէր տիրէքլէր իւզէրինաէ իպնա իաիւմիշ գըրմըղը
ճամ գուպպէլի եուվարլագ հապիտէ կէզէր իտի . գը-
լիւպին մաթպախը միւքէմմէլ սուրէթտէ թաամ վէ
չէրէզինի հաղըրլատըղը կիպի , սիյահ էլլիսէլի , այագ-
լարընտաքի պօթինլէրինին ալթընտա եումնւչագ գու-
մաշ գաբլը ալըր թալըրլը գըլիւպին խըտմէթքեարլա-
րը , քէմալի իհթիրամ իլէ խըտմէթ իտէրլէր վէ էսնա-
յի թաամտա Բօրտըր տէնիլէն սիյահ շէրապ իլէ քի-
րազտան չըգմա պիր նէվի իշրէթ սունարլար իտի :

Էկէր պու հալտէ եաշամագտա օլան ատէմլէրէ
հարիգիւլատէ տէնիլիր իսէ , պու հալին ղարիպին էյի
պիր ճիհէթի օլտուղու տախի իյթիրաֆ իթմէք լաղըմ
կէլիր :

Սէվիլ Բօ խանէսի բէք մութանթան տէյիլ իսէ
տէ , ֆագաթ հէր ճիհէթլէ էլվէրիչլի իտի . խանէ սա-
հիպինին ապլա թէպէտտիւլ իթմէյէն ատէթինէ նա-
զարէն , էվին խըտմէթի պէօյիւք պիր շէյ տէյիլ տիր .
մամաֆիհ Փիլիեաս Փօգ խըտմէթքեարը Փօրսթէրէ եօլ
վէրմիշ իտի : Պու խըտմէթքեար աղըր պիր գապա-
հաթտա պուլունմալ իտի , ղիրա էֆէնտիսինին սագա-
լընը երգամաղա մախսուս օլան սույը , սէքսէն ալթը

տէրէճէտէ սրճադ օլարադ կէթիրէճէք եէրտէ , սէք-
սէն տէօրթ տէրէճէ սրճադլըգտա կէթիրմիշ իտի .
մէրգուժ սաաթ օն պիր օն պիր պուչուգ արասընտա ,
քէնտի եէրինէ կէլէճէք օլան եէնի խըտմէթքեարըն
վիրուտինէ պէքլէյօր իտի :

Ֆիրիեաս Ֆօգ գօլթուգ սանտալեաորնա եայըմըշ ,
նէօվպէթ պէքլէյէն ասքէր նէֆէրի կիպի իբի այաղը-
նը պիր արայա կէթիրմիշ , էլլէրինի տիղինէ տայամըշ
վէ պաշը տիք , տօղրու պիր հալտէ , գարչըսընտաքի
սաաթըն եէլգօվանընա պաղըյօր իտի : Պու սաաթ ,
սաաթլարը , տաղըգալարը , սանյէլէրի , կիւնլէրի ,
թարիլի վէ սէնէյի իշար իթմէքտէ իտի . մըսթըր Ֆի-
րիեաս Ֆօգ , միւթատը մուճիպինճէ սաաթ ալափրանկա
թամ օն պուչուգտա րըֆօմ գըլլուպինէ աղիմէթ կյլէ-
յէճէք իտի :

Պու սըրատա Ֆիրիեաս Ֆօգըն պուլունտուղու ու-
ֆագ տայիրէնին գաբուսը չալընտը :

Գարու աշըլըպ , եօլ վէրիլմիշ օլան ճէյմս Ֆօրս-
թէր նամ ուշադ արղը վիճուտ իտէրէք .

— Եէնի կէլէն ուշադ , սէտի :

Թագրիպէն օթուղ եաշընտա թախմին օլունան
եէնի ուշադ սալօնա կիրմէքլէ ճէնթըլմէնի սէլամլատը .
Ֆիրիյաս Ֆօգ ուշաղը սիւզէրէք :

— Սիղ ֆըրանսըղ տէյիլ մի սինիղ վէ իսմինիղ ճօ-
հըն տէյիլ մի , տէյու սօրմասըյըլա , ուշադ էյիլէրէք .

— Էֆէնտի , աֆվընըզա մաղրուրէն պէնիմ իս-
միմ ժան տըր , հէր պիր միւշկիւլաթտան եագամը
գուրթարմագ մէհարէթինէ մալիք պուլունտուղում ի-
չին , ժան Բասթարթու (*) թէսմիյէ գըլընմագտայըմ .

(*) Բասթարթու մախէսի , հէր գարըյը աշար անախ-
թար մանասընտա տըր :

մամաֆիհ զանն իտէրսէմ նամուսը պիր ատէմիմ. ֆա-
գաթ տօղրուսընը սէօյլէմէք լազըմ կէլիր իսէ, չօգ-
սէնաթլարա կիրմիչ չըգմըչըմ, մէսէլա հօգգապաղըգ,
սէյիսլիք, ճանպաղըգ իթտիմ, հէվատա ուչար կիպի
իր իւղէրինտէ օյնայըպ սըչրար իտիմ, տահա սօնրա
ժըմուսաթիգ խօճասը օլտում, հաթտա մէհարէթիմի
ֆաիտէլի պիր իչտէ գուլլանմագ իւղրէ թուլումպաճը
սիլքինէ տախիլ օլուպ, ազ միւտտէթ զարֆընտա օն
պաչըըգ իհրաղ իթտիմ, պէօյիւք վէ տէհչէթլի եան-
կընլարտա պուլունտում, լաքին ֆամիլեա արասընտա
պուլունմագ իսթէյէրէք խըտմէթքեարլըղա սալիք օլ-
տում իսէտէ, թէէսիֆ իտէրիմ քի գաբուսըլ գալ-
մըչ իտիմ, ինկիրթէրանըն էն հարիգիւլատէ ատէմէ-
րինտէն պիրի օլան զաթը ալինիլին ուչաղա իհթիյա-
ճընըղ պուլունտուղունը խապէր ալտըղըմ կիպի, զա-
թը ալինիղէ միւրաճաաթէ վէ մայէթինիղտէ քէմալի
րահաթլէ կէչինմէյէ գարար վէրտիմ. հաթտա Բաս-
բարթու լագապընը տախի ունութմաղա զայրէթ իտէ-
ճէյիմ. . . տէտի.

— Ունութմաղա հաճէթ եօգ, Բասբարթու մախ-
լասը իչիմէ կէլիր, սիղ պանա թալսիյէ օլունտունըղ,
ահվալինիլ հագգընտա խօշնուտ օլունաճագ մալլումաթ
ալմըչըմ տըր. չարթլարմը պիլիւսինիլ ա՛:

— Էվվէթ էֆէնտիմ.

— Բէք ալա, սաաթընըղ գա՞չ տըր.

— (Եէլէյինին ճէպինտէն իրի պիր սաաթ չըգա-
րըպ պագարագ.) Սաաթ օն պիրի եիւմի իքի սագը-
գա կէչէյօր.

— Սաաթընըղ կէրի գալմըչ տըր.

— Աֆիլ իտէրսինիլ էֆէնտի, տէտիլինիլ միւմ-
քիւն տէյիլ ալի.

— Տէօրթ տաղըդա կէրի գալմը, նէ հալ իսէ պէ-
յիս եօգ այար իտէրսինիլ . օ հալտէ պու տաղըդատան
իթիպարէն, եանի 1872 սէնէսի Հոկտեմբերինին իքինճի
չարչէմպիհ կիւնի սապահըն սաաթ օն պիրի օն տօղուզ
տաղըդա կէչէրէք պէնիմ խըտմէթիմէ տախիլ օլմուշ-
սընըլ տըր :

Մըսթըր ֆիլիհաս պունը տէյերէք այաղա գալդ-
տը , սօլ էլի իլէ շապգասընը ալըպ մաքինավարի պիր
հարաքէթ իլէ պաշընա գօյտու վէ հիչ պիր շէյ սէյ-
լէմէքսիղին չըգտը կիթտի :

Բասըարթու սօգադ գաբուսընըն պիրինճի տէֆա
գաբանտըլընը իշիթտի . պու եէնի էֆէնտիսի իտի քի
տըշարը չըգըյօր իտի , գաբունըն պիր տահա գաբան-
մասընը տա իշիթտի , պուտա սէլէֆի ճէյմա ֆօրսթէր
իտի :

Բասըարթու Սէվիլ Բօ խանէսինտէ եալընըլ գալ-
տը :

2

Քասըարթու էվին իյինտէ եալընըլ գալտըղընտա ,
պիր ալ հայրէթտէ գալարագ , քէնտի քէնտինէ .

— Տօղրուսը մատամ թուսօնըն տիւքքեանընտա ,
եէնի էֆէնտիմտէն զիյատէ ճանը ատամլարա պէնզէր
էյի ատէմլէր կէօրտիւմ , տէտի :

Բասըարթունըն « Մատամ թուսօնըն ատէմլէրի »
տէտիյի շէյլէրին , պալմամըտան եաբմա պիր թագըմ
հէքէլլէր տիր քի , Լօնտրա ահալիսի տայիմա , եալը-
նըլ սէօլ սէյլլէմէք գուվլէթինտէն մահրոււմ օլան վէ

Թըպզը ինսանա պէնզէյէն պու հէյ.քէլէրէ զիյարէթ
իթմէքտէ տիրէր :

Բասըարթու, էֆէնտիսի իլէ պէրապէր պուլունտու-
ղու բէք ճիւզլի պիր գէմանտէ, մումաիլէյհի քէմալի
սիւրաթլա նաղարը տըգգաթտան կէչիւմիշ իտի :

Իլիհաս ծօգ թագրիպէն գըրգ եաշլարընտա կիւ-
ղէլ, նազիք սիյմպը, ուզսն պօյլու, ալ շիշմանճա,
սարը սաշը, սարը սաղալը, չըղկըսըղ ալընը, կիւղէլ
տիշի պիր ատէմ տիր. ինսանըն չէհրէսինէ պագըպ
տա ախլագը, էթվարը վէ ահվալի հագգընտա մալիւ-
մաթ վէրմէք իսթէյէնլէրին «Հարաքէթտէ իսթիրա-
հաթ» թէսմիյէ իթտիքլէրի չէհրէյէ մալիք օլան պու
ատէմ, միւսթէրիհ, գայտսըղ, սաֆի պագըշլը, կէօղ
գարագլարը զայրի միւթէհարիք օլուպ, Անթէլիգա
Գօֆման նամ մէշուր բէսսամըն տէսթը մէհարէթի իլէ
թասվիր իյլէտիյի, վէ ինկիլթէրանըն բէք չօգ եերէ-
րինտէ թէսատիւֆ իտիլէն սօուգ գանլը ինկիլիզլէրի
թըպզը թըպզըյա անտըրմագտա իտի :

Էկէր պու ճէնթըլմէնին սուրէթը հայաթը թէտ-
գըգ իտիլէ, պու ատէմին ատէթա պիր գըրօնէմէթրօ
սաաթը կիսի հէր պիր հարաքէթինին ինթիզամը աշի-
քեարէն կէօրիւլէճէյի տէրքեար տըր, մումաիլէյհին
պու հալի, էլ վէ պագլարընըն տուրուշընտան տախի
անլաշըլմագտա իտի, զիրա ինսանլարտա տախի հայ-
վանաթտա օլաուղու կիպի, ազալարընտան նէ մէշրէպ-
տէ պուլունտուղու իսթիտլալ օլունապիլիր :

Միլիաս ծօգ օ ինթիզամէրէսթ ատէմէրտէն տիր
քի, աալա աճէլէ իթմէզլէր. ֆագաթ հէր իշէ հագըր
տըրլար վէ ատըմլար իլէ հարաքէթլէրինի սօն տէրէճէ
իտարէ իլէ գուլանըրլար :

Իշթէ պիգիմ ճէնթըլմէն տախի տայիմա էն գըսա

Եօլտան կիտէր, զաթսն պէօյիւք պիր առըմ ալմաղ, թաւանա պագըպ տա աալա պիր նազար զայպ իթմէղ, հիչ ֆաղլա վէ ֆայիտէսիզ պիր հարաքէթատ պու- լունմաղ իտի. քէնտինի նէ միւթէէսսիր, նէ տէ հիտ- տէթլի օլարագ քիմսէ կէօրմէմիչ տիր. պու առէմ հիչ պիր չէյ իչլն աճէլէ իթմէղ ֆագաթ տայիմա մէնդիլի մագսատընա վագթ ու զէմանը իլէ վասըլ օլուր իտի. Ֆիլիեաս ֆօզլն, ճէմիյէթը պէչէրիյէտէն ուզագ եպ- շամագ իսթէտիլինն սէպէպի գօլայ անլաշըլըր. մու- մաիլէյհ, ինսանլարա դարըշմագըլըն, իչէրին կէրի գալմասընը մուճիպ օլաճագընը պիլտիլինտէն, միւմքին մէրթէպէ քէնտինի ինսանլարըն իսթիլաթընտան մէն իթմէքտէ իտի:

Ժան Բասթարթու նամը իլէ թանըտըղըմըղ ուշա- ղա կէլինճէ, պու առէմ անասըլ Բարիզլի տիր. պէչ սէնէ տիր ինկիլթէրայա կէլմիչ վէ օտա ուշագըլըր սիւ- քինէ տախիլ օլմուշ իտի իսէ տէ, օ անէ գատար սու- բէթը գաթիյէտէ պաղլանմագ իւզրէ քէնտինէ մինա- սիպ պիր էֆէնտի պուլամամըշ իտի:

Բասթարթու տիք պաշը, միւսթահզի, պօշպօղաղ, մազրուր, սըյըրգ վէ էլլէրինտէն իչ կէլմէղ պիր թա- գըմ հիյլէքեար խըտմէթքեարլարտան օլմայըպ, պիլա- քիս ալիճէնապ, խայրխահ, չիլին չէհրէյի, կէօրտիւ- յիւնի սէվմէք վէ տատընա տատմագ իւզրէ պիր աղ պէօյիւճէք տուտագըլ, կիւզէլ պաշը վէ էլինտէն իչ կէլիր պիր տէլիդանըլ իտի:

Բասթարթուըն կէօղէրի մալի, չէհրէսի բէնկիլ վէ էթլի, կէօյսիւ կէնիչ, պօյու ուզուն վէ գալի իւլ պիւննէ տիր, հէլէ չօճուգըլուղունտան պէրի իճրա իյ- լէտիյի ժըմնասթիգ վէ բէհլիվանըղ սայէսինտէ ֆէվ- գէլատէ գուվլէթի արթմըշ իտի. պիր աղ սէլթ վէ

գարըչըդ օլան սիյահ սաչլարընը տիւղէլթմէք իչին , պաշ բարմաղընը թարադ եէրինէ իսթիմալ իտուպ , պաշը իւղէրինէ պիր գաշ տէֆա էվիրիր վէ պէօյլէճէ թուալէթինի իքմալ իտէր իտի :

Փիլեաս Փօգըն զարիպ ահվալի, իլէ Բասբարթունըն իթիլաֆ իտուպ իթմէյէճէյինի քիմնէ քէշֆ իտէմէզ , աճէպա Բասբարթու Փիլեաս Փօգալաղըմ օլան վէ հէր հարաքէթի հարիդ իւլ ատէ պուլունմասը իյճապ իտէն ուշադ օլապիլէճէք մի իտի . պուրասը իչէ պաշլաուղը վազըթ կէօրիւլէճէք տիր :

Բասբարթու , օլտուգճա կէնճլիյինտէ հաշարիլիք իթմիշ վէ շիմաի տէ իսթիրահէթէ խահիշկէր պուլունմուշ իտի . մէրդում, ինկիլիղէրին ահվալը զարիպէսինի վէ ճէնթըլմէնլէրին տարպը մէսէլ հիւքմիւնէ կէշէն սօուգ գանլըլըզլարընըն մէահինի իշիտիպ ինկիլթէրայա կէլմիշ իտի . լաքին շիմտիյէ գատար թալիյի եավէր օլմամըշ , հիշ պիր եէրտէ տիքիշ թուլթտուրամամըշ իտի . Բասբարթու պէլքի օն էվէ գարուլանտը , լաքին հէբսինին տէ սահիպլէրինի հաշարի վէ սէֆիհ պուլու , զիրա արթըգ սէֆահաթ Բասբարթունըն իչինէ կէլմէյօր իտի . հէլէ սօն էֆէնտիսի բարլամէնթօ աղասընտան կէնճ լօրտ Լօնկֆէրի , պիլթիւն կիճէսինի մէյխանէ վէ գումարխանէլէրտէ կէշիրիր վէ խանէսինէ զօլխալէրին սըրթընտա կէլիր իտի :

Բասբարթունըն պիրիճիք արզուսը էֆէնտիսինէ րայէթ իթմէք օլուպ , մումաիլէյհին թուլթտուղու մինասիպէթսիղ հօլ հագդընտա պէյանը իթիրազէ վէ նտսիհաթէ գատար ճիւրաթ իթտի , ֆագաթ թէլլագգը օլունմատըղընտան օրատան այրըլար , պու էսնատէ կազէթալարըն պիրինտէ Փիլիեաս Փօգըն պիր ուշադ արասըղընա տայըր օլան իլանը կէօլմէսի իլէ , մումաի-

լէյս հագգընտա մախւմաթ ալտը վէ պու ատէմին կէ-
չիրմէքտէ օլտուղու միւնթազամ հայաթը , եանի խա-
նէսինտէն պաշգա պիր եէրտէ եաթմաուղընը վէ սէ-
յահաթ իթմէք ատէթի օլմաուղընը , հաթտա պիր
կիւն պիլէ էվինտէն էքսիլմէղ օլտուղունը խապէր ա-
լընճա , պու ատէմին թամ քէնտի արատըղը ատէմ օլ-
տուղունա շիւպհէսի գալմայըպ , պալատէ պէյան իյ-
լէտիյիմիղ սուրէթտէ ճէնթըլմէնէ միւրաճաաթ իտուպ
տէրհալ գապուլ օլունտու :

Բասըարթու , սաաթ օն պիր պուչուղու չալտըղը
վադըթ Սէվիլ Բօ խանէսինտէ եալընըղ պուլունույօր
իտի . հէման էթրաֆը կէօղտէն կէչիւմէյէ գօյուլտու .
մահգէնլէրտէն թու թտա թավան արաւընա գատար հէր
եէրի կէզտի . թէմիզ , միւնթազամ , սատէ վէ հէր թա-
րաֆը կազ իլէ թէնվիր իտիլուպ , ըստըլմըլ օլան պու
էվ բէք խօշունա կիթտի , իքինճի գաթտա Բասըար-
թու քէնտինէ մախսուս օլան օտայը պուլտու , պուրա-
սընրտա բէք պէյէնտի . էլէքթրիզ չընկըրագլարը վէ
միւքեալէմէ պօրուլարը պու օտայը , կէրէք ալթ վէ
կէրէք պիրինճի գաթ իլէ տայիմի պիր ըապըթա թահ-
տընտա պուլունտուրույօր իտի :

Օճաղըն իւզէրինտէ պիր էլէքթրիք սաաթը մէվ-
ճուտ իտի քի , պունըն ալաթը ֆիլիհաս ֆօգըն օտա-
սընտա պուլունան սաաթլա միւշթէրէք օլտուղուն-
տան , հէր իքի սաաթ տալի այնի զէմանտէ այնի սա-
նիյէյի կէօաթէրիյօր իտի , Բասըարթու քէնտի քէնտի-
նէ « Պու պէնիմ իշիմէ կէլիր » տէյօր իտի , Քէնտի օ-
տաւընտա սաաթըն իւզէրինտէ եաբըլմըլ պիր իլթար-
նամէ կէօրտիւ . պու իլթարնամէ եէվմի խըտմէթինին
բրօկըամը իտի :

Ֆիլիհաս ֆօգըն ույգուտան գալգմագ վազթը օ-

լան ալափըրանկա սաաթ սէքիզտէն, գըլիւպա կիթմէք զէմանը օլան օն պիր պուչուղա դատար խըտմէթի պէյան իտիլմիչ, եանի սէքիզի եիրմի իւչ տազըդա կէչէրէք չայ, տօգուղը օթուղ եէտի տազըդա կէչէրէք եիւզիւնի երգամագ իչին սու, օնա եիրմի գալարագ թուալէթ թագըմը, քէզալիք սաաթ օն պիրտէն, ազչամ ֆիլիեաս ֆօգըն եաթմագ զէմանը օլան եարը կիճէյէ գատար օլաճագ խըտմէթէր քեամիլէն վէ միւնթաղամէն եազըլմըչ իտի: Բասբարթու պու բըրօկրամտան բէք մէմնուն օլտու վէ միւհթէվիյաթընը տէրհալ էզպէրլէտի:

Մէվլիմին էլպիսէլէրինէ կէլինճէ, անլէր տախի միւնթաղամ սուրէթտէ թէրթիպ օլունմուչ իտի: մէսէլա հէր էլպիսէնին իւզէրինտէ պիր նօմէրօ վար իտի քի, իտիսալաթ վէ իսրաճաթէ մախսուսէն հազըր պուլունան պիր տէֆթէրտէ տախի, հէր պիրինին հանկը մէվլիմտէ կիլիլէճէյի կէօթէրիլմիչ իտի: այագ գապլարընտա տախի այնի գայիտէ իթիխալ իտիլմիչ իտի: խանէտէ նէ քիւթիւպխանէ վէ նէտէ քիթապ վար իտի, չիւնքի Բըֆօմ գըլիւպի, քէնտի ազալէրինէ, պիրիտի էտէպիյաթէ, վէ տիկէրի հուգուգ վէ բօլիթիգայէ տալըր իրի ատէտ քիւթիւպխանէ թախսիս իթմիլ իտի:

Եաթագ օտասընտա օրթա պէօյիւքիւքտէ եանկըն վէ սըրգաթէ մուգավէմէթ իտէր պիր գասա պուլունույօր իտի, էվին հիչ պիր թարափընտա նէ սիլահ վէ նէ տէ ալ թագըմը մէվճուտ իտի քի, պուտա խանէ սահիպինին սաքին էօմրինէ նըչանէ տիր:

Բասբարթու էվին հէր թարափընը ինճէտէն ինճէյէ թէֆթիլ վէ թէճէսսիւս իյլէտիքտէն սօնրա, քէմալի մէմնունիյէթ իլէ էլլէրինի օվուչտուրարագ:

—Օխ, ալա, բէք ալա, թէմամ արատըղըմը պուլ-

տուժ, մըսթըը փիլիեաս փօգ իլէ ույուշապիլէճէյիլ . հէրիֆ ատէթա մաքինա , ատէմ տէյիլ քի , հէմ տէ հազըզի պիր մաքինա , էյ նէ՞ օլուր , սանքի մաքինա-յա խըամէթ իթմէք ֆէնա պիր շէյ մի աիր , տէտի :

3

Փիլիեաս փօգ սաաթ օն պիր պուշուգտա խանէ-սինտէն չըզըպ , պէշ եիւզ եէթմիշ պէշ տէֆա սաղ ալաղընը սօլ ալաղընըն էօնիւնէ , վէ պէշ եիւզ եէթմիշ պէշ տէֆա տախի , սօլ ալաղընը սաղ ալաղընըն էօ-նիւնէ գօյարադ գաթի մէսաֆէ իյլէտիքտէն սօնրա , Բալմալ սօգաղընտա պինա օլունմուշ , վէ իւշ միլեօն լիրատան աչաղը մէսարիֆ իլէ վիճուտէ կէլմէմիշ օլան Բըֆօմ գըլիւպինին պուլունտուղու պէօյիւք վէ կէնիշ պինայէ վասըլ օլտու :

Փիլեաս փօգ , տէրհալ սօն պահարըն հուլուլ իլէ աղաճլարը սարարմըշ օլան պիր պահճէյէ , տօգուղ բէնչէրէսի նաղըր օլան եէմէք սալօնընա կիրտի , մու-մաիլէյհ տայիմա մէղքիւր սալօնտա օթուրմագտա ի-տի :

Հէման սապահ թաամընա օթուրտու քի , շունտան իպարէթ իտի . պիր չէրէզ , սալցալը պիր պալըգ հաշ-լամասը , մանթարը պիր բօզպիֆ , լապէնտ վէ եէչիլ ֆըրէնկ իւղիւմի պիր թաթըլ , պիր բարչա չէսթէր բէյնիրի , պիր քեասէ տէ Բըֆօմ գըլիւպի իչին մախ-սուսէն Ձինտէն ճէլպ խիլմիշ ալա պիր չայ :

Էօյլէյի գըրգ եէտի տադըզա կէչէրէք Փիլեաս փօգ թաամ սալօնընտան չըզըպ , ղայէթ միւքէմմէլ

չէր չի վէլի րէսիմէր իլէ միւզէյեէն պէօյիւք պիր սաւո-
նա կէշտի, օրատա պիր ուշագ ֆիլիհասա ֆօգա քէսիւ-
մէմիլ օ կիւնքի թայմըղ կազէթասընը վէրտի քի, քէ-
մալի մէհարէթ իլէ աչըպ գաբայարագ միւթալապէ
գօյուլտու: Թայմըղ կազէթասընըն միւթալաասը իւշ
սաաթ գըրգ պէշ տագըգայա գատար ճէնթըլմէնի
մէշղուլ իյէտի, անտէն սօնրա էլինէ ալտըղը Սթան-
տար տախի ադշամ թաամընա գատար սիւրտիւ, ադ-
շամ թաամը տախի եօգարըտա զիքր օլունան շարթ-
լար տախիլինտէ վուգու պուլտու, եալընըղ եէմէքէ-
րէ պիր տէ ինկիլիղ սալցասը իլավէ իտիլմիշ իտի:

Ճէնթըլմէն սաաթ օնա եիրմի գալարագ թէքրար
սաւօնա ազիմէթ իտէրէք Մօրնինկ Բօսթ կազէթասը-
նըն միւթալաասընա տալտը:

Եարըմ սաաթ սօնրա գըլիւպին տիկէր ազալարը
կէլմէյէ վէ տէրունինտէ միւքէմմէլ պիր աթէշ եան-
մագտա օլան օճաղըն եանընա թօբլանմաղա պաշլա-
տըլար. կէլէնլէր մըսթըր ֆիլիհասա ֆօգ կիպի վիսթ
օյունը չըլկընլարը օլան միւհէնտիւ Անտրէա Սթուարթ,
ճօհն Սուլիվան վէ Սամուէլ Ֆալէնտէն պանքէրլէր,
պիրա թիւճճարը Թօմաս Ֆրլանսկան վէ ինկիլթէրրա
պանգառը իտարէ ազալարընտան մըսթըր Կօթիյէ Բալֆ
նամ զէվաթ իտի քի, պունլար կէրէք սէրվէթճէ վէ
կէրէք հայսիյէթճէ գըլիւպըն էն միւթէպէր ազալա-
րընտան իտիլէր:

Թօմաս Ֆրլանսկան, Կօթիյէ Բալֆա խիթապէն.

— Էյ Բալֆ, շու սըրգաթ մէսէլէսի նէրէլէրտէ
գալտը պաղալըմ, տէտի:

Անտրէ Սթուարթ. - Նէրտէ գալաճագ, պանգա
բարալարը զայպ իթտի վէսէլամ:

Կօթիյէ Բալֆ. - Պէն իսէ, պիւքիս խըրսըղըն էլէ

կէջէճէյինի մէմուլ իտէրիմ, չիւնքի ղայէթ միւսթաիտ
բօլիս մէմուլարը, Էվլօբանըն վէ Ամէրիգանըն հէր թա-
րաֆընա կէօնտէրիլաի . հէր լիմանտա պուլունաճագ-
լար , օ հալտէ խըրսըզ տա սուհուլէթլէ ֆիրար իտէ-
մէյէճէք տիր :

Անտրէ . - Խըրսըզըն էշքեալընը թանըյօրլա՞ր մը :

Կօթիյէ . - (Ճիտտի պիր թավը իլէ .) Պէնճէ, էվվէլ
էմիրտէ պու ատի պիր սարիգ տէյիլ տիր :

— Աճայիպ , էլլի պէշ պին լիրալըգ պանգնօթը
աշըրան խըրսըզ տէյիլ տէ նէ՞ տիր :

— Խա՛յր :

— Էլպապը սէնայիտէն պիրի՞ մի տիր :

— Մօրնինկ Գըրօնիգըլ կաղէթասը պու ատէմին
պիր ասըլզատէ ճէնթըմէն օլտուղունու թէէմին իյլէ-
յօր :

Պու սօն ճէվասըլ վերէն զաթ , պաշը կաղէթալար
արասընա կէօմիլիլպ գալան ֆիլիեաս ֆօգ իտի . մէր-
գում պու սէօղիլ սէօյլէտիքտէն սօնրա , ըէֆիգլէրինի
սէլամլատը քի , անլէրտէ քէնտիսինէ իատէյի իլթի-
ֆաթ իթտիլէր :

Ինկիլթէրանըն պիւթիւն կաղէթալարընա սէրմա-
յէյի պահս օլան շու սըրգաթ քէյֆիյէթի , իւշ կիւն
էվվէլճէ եանի Սեպտեմբերին հիրմի սօգուղընտա վու-
գու պուլմուշ իտի . էլլի պէշ պին լիրալըգ պիր պանգ-
նօթ բաքէթի , Ինկիլթէրա պանգասը վէզնէտարընըն
մասասընըն իւզէրինտէն աշըրըմըշ , նապէտիտ իտիլիշ
իտի :

Պու տէրէճէ ճէսիմ պիր մէպլաղըն պէօյլէ քէմա-
լի սուհուլէթլէ չալընարըղընա միւթէհայիր օլանլարա ,
Կօթիյէ Բալֆ մուգապէլէթէն .

— Սըրգաթ զէմանընտա վէզնէտար էֆէնտի իւշ

չիլին վէ ալթը բէնս մըդտարընտա պիր վարիտաթըն
գայտը իլէ մէշղուլ օլտուղունտան , էթրափընս պա-
գաճագ զէմանը եօգ իտի , ճէվապընը վէրմիշ տիր :

Մամաֆիհ , պուրատա մէսէլէյի տահա զիյատէ
իյզահ իթմէք իւզրէ , տիւնեատա պուլունան թէէսի-
սաթըն էն մուհիմիլի օյան ինկիլթէրա պանգասը , էհա-
լինին սույի իսթիմալինտէն ասլա էնտիշէ իթմէզ օլ-
տուղունը տէրմիյան իթմէմիզ լազըմ կէլիր . պանգա-
տա նէ մուհաֆըզ , նէ մէմուր վէ նէտէ տէմիր բար-
մագլըզ վար տըր . ալթուն , կիւմիւշ վէ պանգնօթլար
աչըգտա , հէր քէսին էլինին ուզանապիլէճէյի մահալ-
տէ գօնմուշ տըր , զիրա օրատան կէշէն էշխասըն նա-
մուս ու հայսիյէթինտէն շիւպհէ իթմէք ճայիղ տէյիլ
տիր : ինկիլթէրա ատէթլէրինի քէմալի էհէմմիյէթլէ
նազարը թէտգըզտան կէշիրէն էրպասը մէրագտէն պի-
րի , շէօյլէ պիր վագաա նադլ իյլէր :

Պու ատէմ պիր կիւն քէնտիսի հաղըր պուլուն-
տուղու պանգանըն պիր սալօնընտա , սանտըքքեարըն
մասասընըն իւզէրինտէ տէօրթ քիլօկրամ գատար սըգ-
լէթտէ պիր ալթուն քիւլիւշէ կէօլիւր . էլինէ ալըպ
պագտըգտան սօնրա եանընտա տուրմագտա օլան ա-
տէմէ վէրիր . օ տա տահա պիր պաշգասընս վէրէրէք ,
նիհայէթ էլտէն էլէ սալօնըն օ պիր ուճունա գատար
կիտէրէք , եարըմ սաաթ սօնրա սանտըքքեար պաշընը
գալտըրմամըշ օլտուղու հալտէ , քիւլիւշէ եինէ մասա-
նըն եանընս կէլիպ ալընտըզը եէրէ գօնուլմուշ տըր :

Փագաթ չիֆայիտէ քի Սեպտեմբերին եիրմի տօ-
գուղունճու կիւնիւ իշ պէօյլէճէ օլմամըշ իտի . սըրգաթ
օլունան պանգնօթլար բաքէթի , ալընտըզը եէրէ ավ-
տէթ իթմէտի . պանգա գաբուսընըն իւզէրինէ վազ
օլունան օ կիւզէլ սաաթ , պանգանըն գաբանաճաղընը

իշար խտն պէշի վուրտուղու զէման, հէյէթը մուհասէպէճէ չալընան էլլի պէշ պին լիւայը քեար վէ զարար հիսապընա կէշիրմէքտէն պաշդա պիր չարէ գալմամը իտի :

Սըրգաթ մէյտանէ չըդտըգտան ոօնրա, բօլիս նէզարէթի թարաֆընտան Լիվըրբուլ, Կըլասգոյ, Հաւլը, Սըվէյիշ, Պըրէնտիպի վէ Նիւյ Եօրգ կիպի տիւնեանընէն մէշհուր լիմանլարընա խաֆիյէլէր կէօնտէրիտի, հաթտա խաֆիյէլէրէ մուվաֆագըյէթ հալինտէ իքի պին լիւա իլէ չալընան բարա իւզէրինէ եիւզտէ պէշ միւքեաֆաթ վատ օլունտու : մէղքիւր խաֆիյէլէր թահգըգաթը էվէլիյէնին նէթիճէսինէ պէքլէյէրէք, պուլունտուգլարը լիմանլարտա պիլ ճիւմլէ կէլէն եօլճուլարը, քէմալի տըգգաթլա նազարը թէտըգտան կէշիրէճէքլէր իտի :

Մօրնինկ Գըրօնիգըլ կազէթառընըն տէտիյի կիպի, սըրգաթըն ֆայիլի Լօնտրա վէ Ինկիլթէրա մէշհուր խըրսըզ ճէմիյէթլէրինին հիշ պիրինէ տախիլ աէյիլ իտի : զիրա սըրգաթըն վուգույի կիւնի օլան Սեպտեմբերին եիրմի տօգուղընճը կիւնի, զայէթ կիւզէլ էլպիսէլի, նազիք թավըրը վէ ճալիպը տըգգաթ պիր ճէնթըլմէնին, վէզնէ օտասընըն թէէտիյէ չիւպէսինտէ կէզինտիյի կէօրիւլմիւշ իտի : թահգըգաթը էվէլիյէ նէթիճէսի օլարագ, պու ատէմին շէք ու չէհրէսի միւքէմլէն իրայէ վէ թաավիր օլունտու քի, պու տախի լիմանլարա կէօնտէրիլէն պիլճիւմլէ խաֆիյէ մէմուրլարընա վէ սայըլ Ինկիլթէրա բօլիսլէրինէ թէվլի իտի :

Պաղը քիմնէլէք, հաթտա Կօթիյէ Բալֆ տախի պէրապէր օլարագ խըրսըզըն եագպը գուրթարամայաճաղընը մէմուլ իտիյօրլար իտի :

Մէրդումոն , բօլիսին նայիլի մուվաֆազըյէթ օլուպ օլամայաճաղը հագգընտա պահսլարա կիրիշիյօրլար իտի . պինաէն ալէյհ Ռըֆօմ գըլիւպ ազասընըն տախի , իշլէրինտէ պանգանըն իտարէ մէմուրլարընտան պիրինին տախի պուլունտուղու հալտէ , մէվզույի պահս օլան մէսէլէյէ տայըր միւքեալէմէ իթմէլէրի շայանը թէաճիւպ տէյիլ տիր .

Հիւրմէթլիւ մըսթըր Կօթիյէ Ռալֆ , բօլիս նէզարէթի թարաֆընտան վատ օլունան իքրամիյէ , խաֆիյէ մէմուրլարընըն զայրէթինի թահրիք վէ թէզեհտ իյլէյէրէք հէր հալտէ մուվաֆֆազ օլունաճաղընտա շիւպհէ իթմէք իսթէմէյօր իտի . լաքին ըէֆիգի օլան Անտրէ Սթուարթ պու ֆիքրէ իշթիրաք իթմէյօր իտի . Ֆըլանական վէ Ֆալէնտէն , Ֆիլիեաս Ֆօգըն գարշուսընտա օթուրմուշ օլարագ մասանըն էօնիւնտէ վիսթ օյնարլար իքէն տախի , իշպու միւպահասայէ տէվամ իտիյօրլար իտի .

Օյուն տէվամ իթտիքճէ օյունճուլար սէօզ սէօյլէմէյօրլար իտի . Փազաթ քեաղըտ վէրիւտիյի սըրատա միւպահասայա տէվամ իյլէտիքլէրինտէն , Անտրէ Սթուարթ .

— Հէր հալտէ մուվաֆազըյէթ , մահիր պիր ա-տէմ օլմասը լաղըմ կէլէն խըրսըզտա օլտուղունը պէն իտտաա իտէրիմ , տէտի .

Րալֆ . - Ատամ սէնտէ , հանկը մէմլէքէթէ ֆիրար վէ իլթիճա իտէպիլէճէք տիր .

— Ա՛ , պու տա սէօզ մի .

— Նէրէյէ կիտէպիլիւ , հա՞նկը տէլլիյէ կիրէպիլիւ .

Անտրէ . - Օրասընը պիլմէմ , Փազաթ տիւնեա է-րէյիճէ պէօյիւք տիր .

Ֆիլիեաս Ֆոգ, պու սէօղէ ճէվապ օլարադ .

— Պիր վագըլթ պէօյիւք իտի, տէյուպ, քեաղըտ թէստէսինի թօմաս Ֆըլանականա թագտիմ իտէրէք .

— Սիզ քէսէճէքսինիզ էֆէնտի, տէյու իլավէյի մէգալ էյլէտի .

Օյուն տէվամ իտէր էքէն միւքեալէմէ եինէ գաթ իտիլմիշ իտի . լաքին Անտրէ Սթուարթ քէլամէ աղաղ իտէրէք .

— Պիր վագըլթ պէօյիւք իտի նէ՞ տէմէք տիր, աճէպա չիմտի տիւնեա ուֆալտը՞ մը, տէտի .

Կօթիյէ Բալֆ . - Շիւպհէսիզ, պէնտէ մըսթըր Ֆիլիեաս Ֆոգըն ֆիքրինտէյիմ . չիմտի եիւզ սէնէ էվիլէքինտէն օն տէֆա տահա աղ պիր միւտտէթ ղարֆընտա տէվըր ալէմ իճրա օլունտուղը իչին, տիւնեա հայլըճա ուֆալմիշ տէմէք տիր, քի պուտա, պահսընտա պուլունտուղումուզ մէսէլէտէ, եանի խըրսըզըն ֆիրարընը գօլայլաթմաղա ֆէվգէլատէ խըտմէթ էյլէր .

— Էօյլէ եա՛, օ հալտէ սարիգին ֆիրարընը տախի գօլայլատըր .

Ֆիլիեաս Ֆոգ . - Միւսիւ Սթուարթ, սիզ օյնա՝ յաճագսընըզ .

Լաքին ինատճը Սթուարթ, գանաաթ կէթիրմէյէրէք քեաղըտ տաղըտըլտըղը պօշ վագըլթտան պիլ իսթիֆատէ .

— Միւսիւ Բալֆ, հագըգաթէն տիւնեա ուֆալտը տէմէնիզ բէք թօհաֆ տըր . աճապա պու իտտաա չիմտի տէվըր ալէմի իւշ սյտա եաբտըգլարընաա՞ն մը նէշաթ էյլէյօր .

Ֆիլիեաս Ֆոգ . - Իւշ այ տէյիլ, եալընըզ սէքոէն կիւնտէ .

Ճօհն Սուլիվան . - Ֆիլ հագըգա էֆէնտիլէր, Բօ-

Թալ իլէ Ալլահապաճտ արասընտաքի տէմիր եօլ խաթ-
թը պիրլէշիպ Հինտիսթան խաթթը իքմալ օլունալրտան
պէրի, տէվրը ալէմ իշին սէքսէն կիւն քիֆայէթ իտէ-
ճէք տիր: Իշթէ Մօրնինկ Գօրօնիգըլ կազէթասընտա
կէօրիւլէն հիսապ չու տրր:

Լօնտրատան Մօն-Սընի վէ Պըրէնտիղի Թարիգի իլէ

Սիւվէյիշէ շըմէնտըֆէր վէ վարօր 7 կիւն

Սիւվէյիշտէն Պօմպայա վարօր 13 »

Պօմպայտան Կալգիլ Թայա շըմէնտըֆէր 3 »

Կալգիլ Թատան Հօնկ-Գօնկա (Չին) վարօր 13 »

Հօնկ-Գօնկտան Ճարօնիյատա վազը Եօգօ-

համայա վարօր 6 »

Եօգօ համատէն Ամէրիգատա վազը Սան-

Ֆրանչէսգոյա վարօր իլէ հարաքէթ 22 »

Սան-Ֆրանչէսգօտան Նիւ-Եօրգա շըմէն-

տըֆէր 7 »

Նիւ-Եօրգտան Լօնտրայա վարօր վէ շը-

մէնտըֆէր 9 »

Ճէման 80 »

Անտրէ Սթուարթ, զիհնի պալատէքի հիսապա
տալմըշ օլտուղունտան քեաղըտը եանլըշ քէսէրէք:

— Սէքսէն կիւնտէ ամա, ֆէնա հավալար, ֆուր-
թունալար, տէմիր եօլը խաթլարընըն պօղուլմասը,
վէ տահա պուշլար կիպի հարաքէթէ մանի օլան վա-
գաալար տախիլ օլմայարտգ, տէմէսի իւղէրինէ, ֆի-
լիեաս ֆօգ օյունա տէվամ իտէրէք:

— Հէքսի տախիլ, տէյու ճէվապ վէրտի:

Անտրէ Սթուարթ. - Էկէր Հինտիսթան եախօտ
Ամէրիգա վահշիլէրի տէմիր եօլ խաթլարընը պօղար-
լարսա, էկէր դաթարը տուրմաղա մէճպուր իտէրլէր-

սէ, էկէր եօլճուլարն իւղէրինէ փաղտէթէն հիւճիւմ
իտէրլէր իսէ . . .

Ֆիլիեաս Փօղ. - Հէրսի տախիլ:

Պու արալըդ օյունտա քեաղըտ եաբմադ սըրասը
Անտրէ Սթուարթա կէլմիշ օլմաղըլա, քեաղըտլարը
թօբլայըպ գարըշտըրարադ.

— Միւսիւ Ֆիլեաս Փօղ, նազարի օլարադ հադ-
գընըզ վար ամա, ամէլիյաթընա կէլինճէ . . .

— Ամէլիյաթճա տա, միւսիւ Սթուարթ:

— Տօղրուսը պու ամէլիյաթը իճրա իտէր իքէն
սիզի կէօրմէք իսթէրիմ:

— Բէյ սիզին, իսթէրսէնիզ պէրապէր կիտէլիմ:

— Ալլահ էթմէսին, ֆաղաթ տէօրթ պին լիրա
պահսա գօրում քի, իշպու շարթլար տախիլինտէ շէյ-
լէճէ պիր սէյահաթըն իճրասը միւմքինսիզ տիր:

— Պիլաքիս բէք միւմքին տիր:

— Էյլէ իսէ իճրա իտինիզ:

— Սէքսէն կիւնտէ տէվըլ ալէմ մի:

— Էվլէթ:

— Բէք ալա, պէն հաղըրըմ:

— Նէ վաղըթ պաշլարսընըզ:

— Հէման չիմտի, անճադ շուրայը պէյան իտէ-
րիմ քի, սէյահաթա սարֆ օլունճադ բարայը սիզ
վէրէճէքսինիզ:

Անտրէ Սթուարթ, Ֆիլիեաս Փօղըն պու տէրէճէ
ինարընա հայրէթտէ գալարադ:

— Ֆաղաթ պու տաթթա տիվանէլիք տիր, օյու-
նըմըզ տէվամ իթմէք տահա էվլա տըր, տէմէսի իլէ,
Ֆիլիեաս Փօղ քէմալի գայաւըզըզլա:

— Էյլէ իսէ քեաղըտը եաբընըզ, ղիրա եանլըշ-
լըպ վար, տէսի:

Անտրէ Սթուարթ ելլէր թիթրէյերէք քեաղըտը գարըշտըրմաղա պաշլատը, պատէհու պիրտէն պիրէ մասանըն իւղէրինէ գօյարազ .

— Էվվէթ միւսիւ Ֆիլիեաս Փօզ, պու իշէ տէօրթ պին լիրա պահս իտէրիմ, տէտի :

Փալէնտէն . - Ազիղիմ Անտրէ, օ գատար թէլաշ իթմէյինիզ, սիղ իշի բէք աղըր թութույօրսունըզ, պու կիպի մէսէլէլէրտէ ինսան ճիտտի օլմալը տըր :

— Պէն լաթիֆէ իթմէյօրում, տէօրթ պին լիրա պահս իտէրիմ, տէտիյիմ սէօզ ճիտտի սիր, տէմէսի իւղէրինէ, Ֆիլիեաս Փօզ .

— Բէք ալա, էօյլէ օլսուն, տէյուպ րէֆիզլէրինէ տէօնէրէք .

— Էֆէնտիլէր, Պարնինկ պիրատէրլէր պանգասընա գօնուլմուշ պէշ եիւզ պին ֆըրանգըմ, եանի եիրմի պին լիրամ վար տըր, մուվաֆֆազ օլամալ իսէմ, պէն տէ անլէրի պահս իտէրիմ, տէտի :

Ճօհն Սուլիվան . - (Պաղըրարազ .) եիրմի պին լիրա մը, ֆագաթ պիր քէրրէ տիւշիւնինիզ քի, էկէր մէմուլին զայրի պիր վագաա իլէ կէճիքէճէք օլուրսանըզ, պու ճէսիմ մէպլաղը զայպ իտէրսինիզ :

Ֆիլիեաս Փօզ . - Մէմուլին զայրի պիր չէյ եօզ տըր :

— Լաքին միւսիւ Փօզ, չու սէքսէն կիւն ուճու ուճունա հիսապ իտիլմիշ պիր միւտտէթ տիր, հիշ ֆազլասը եօզ տըր :

— Պէյիւ եօզ, կիւղէլ իսթիմալ իտիլտիյի հալտէ պու միւտտէթ քիֆայէթ իտէր :

— Փագաթ մուվաֆֆազ օլապիլմէք իչին մաթէմաթիզ հիսապը իլէ վաբօրտան չըմէնտըֆէրէ վէ չըմէնտըֆէրտէն վաբօրա աթլամազ իգթիզա իտէր :

— Էվվէ՛թ , պէնտէ մաթէմաթիգա հիսնալը իւն աթլայաճաղըմ :

— Հիչ շիւպհէ եօգ քի լաթիֆէ խոյօրսունըղ :

— Էյի պիր Ինկիլիղ , պահա կիպի աղըր վէ մուհիմմ մէսէլէտէ ասլա լաթիֆէ իթմէղ . իմտի հէր քիմ իաթէրսէ սէքսէն կիւնտէ , եանի պին տօգուղ եիւղ եիրմի սաաթ , եախօտ եիւղ օն պէշ պին իքի եիւղ տագըգատա տէվըր ալէմ իճրա իտէճէյիմի եիրմի պին լիրայէ գարշու պահա իտէրիմ , գապուլ իաէրմիսինիղ :

Սթուարթ , Ֆալէնտէն , Սուլիվան , Ֆըլանական վէ Բալֆ , պէյնլէրինտէ ույուշարագ :

— Գապուլ իտէրիղ , տէտիլէր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Բէք ալա , Տուվըր չըմէնտըֆէրի տօգուղա չարեէք գալարագ հարաքէթ իյլէյէճէք տիր , անա րաքիպ օլաճաղըմ :

Սթուարթ . - Հէման պու ագչամ մը :

— Էօյլէ եա՛ , պու ագչամ :

Պատէհու Ֆիլիեաս Ֆօգ պիր ճէպ թագվիմինի կէօղտէն կէչիրուպ իլավէյի մէգալ պիրլէ :

— Իչթէ պու կիւն Հոկտեմբերին իքինճի չարչէմ պիհ կիւնիւ օլտուղունտան , Դեկտեմբերին եիրմի պիրինճի ճումաա իրթէսի կիւնիւ ագչամը սաաթ տօգուղա չարեէք գալարագ , Բըֆօմ գըլիւպինին պու սալօնընտա պուլունաճաղըմ , չայէտ մուվաֆֆագ օլամատըղըմ հալտէ , Պարնինկ պիրատէրլէր պանգասընա գօյմուշ օլտուղում եիրմի պին լիրամ , պէհագգըն սիզին օլաճագ տըր . իչթէ պու մէպլաղըն ախղընա տալըր սիղէ պիր չէք , տէտի :

Տէրհալ պիր մուգավէլէնամէ թանգիմ իտիլուպ , ալթը քիչի թարաֆընտան իմզալանտը . Ֆիլիեաս Ֆօգ

թաշտան օյմա հէյքէլ կիպի պարիա պիր հալտէ գալմըշ իտի :

Ֆիրիեաա Ֆօգըն գաղանմագ իչին պու պահսէ կիրիմէտիյի , սերվէթինին եարըսընը թէչքիլ իտէն պու մէպլաղը՝ գաղանմագ նիյէթի իլէ թէհլիքէյէ գօյմատըղը աչիքեար իտի . զիրա միւմքիւնսիւզ տէնիլմէզսէ պիլէ , ֆէվգէլատէ միւշկիւլ օլան շու թէչէպպիւսի պաշա չըգարմագ իչին , վարիտաթընըն նըսֆը տիկէրինի տալսի սարֆ իթմէսի լաղըմ կէլէճէք իտի . ըէֆիգլէրինէ կէլինճէ , անլէր միւթէսիւր կէօրիւնիւյօրլար իտի . լաքին պու թէէսիւրլէրի՝ պահսա գօնուլան մէպլաղըն ճէսամէթինտէն իլէրի կէլմէյուպ , իլլա պու շարթլար տաիլիլնտէ Ֆիրիեաա Ֆօգըն մուվաֆֆագ օլմայաճաղընը տիւշիւնէրէք , վիճտանէն պիհուզուր օլմալարընտան նէշաթ իտիյօր իտի :

Պու էսնատէ սաաթ եէտիյի չալըյօր իտի . եօլճուլուղա լաղըմ օլան շէյլէրի թէտարիք իթմէսի իչին , Ֆիրիեաա Ֆօգա օյուընը պըրադմասընը թէքլիֆ իթտիլէր իսէ տէ , մումաիլէյհ :

— Պէյիս եօգ , պէն տայիմա հաղըրըմ , տէյու ճէվապ վէրտի :

Պատէհու չէլիք կիպի գալի վէ սէպաթ սահիպի օլան պու ատէմ , գարչըսընտաքի օյունճույա խիթապէն :

— Քեաղըտը աչըյօրում միւսիւ Սթուարթ , սիզ գօմանտա իտէճէքսինիլ , ըէճա իտէրիմ տըգգաթ իտին քի « Բէնօնս » իթմէյէսինիլ , տէտի :

Ֆիրիեաա Ֆօգըն սիյմասընտա , հիչ պիր շէյ օլմամըշ կիպի աալա ալայիմը թէէսիւր կէօրիւնմէյօր իտի :

4

Թամ սաաթ եէտի պուշուգտա Ֆիլիեաս Պօգ վիսթ օյունունտան եիրմի պիր շիլին գաղանմըշ օլտուղու հալտէ արգատաշլարընտան այրըլըպ , Բըֆօմ գըլիւպինտէն չըգաը վէ եէտիյի էլլի տագըգա կէչէրէք խանէսինէ վասըլ օլտու :

Բըրօկրամը քէմալի տըգըաթլա միւթալաա վէ էզպէր իթմիշ օլան Բասըարթու , հարաքէթը միւնթաղամասընըն մուղայիրի օլարագ միւսիւ Ֆիլիեաս Պօգըն պէօյլէ վաղըթսըղ կէլմէսինէ թէաճիւպ իթտի :

Ձիւնքի մէզքիւր բըրօկրամըն իգթիզասընճա Ֆիլիեաս Պօգ , թամ եարը կիճէտէ խանէյէ ալտէթ իթմէլի իտի :

Ֆիլիեաս Պօգ տօստօլրու օտասընա չըգըպ , էվվէլա :

— Բասըարթու , տէյու ուշաղընը չաղըրտը :

Բասըարթու ճէվապ վէրմէտի , զիրա պու չաղըրըշ քէնտիսինէ այըտ օլամաղ իտի , հէնուզ խըտմէթ վագթը կէլմէմիշ իտի :

Ֆիլիեաս Պօգ , սէսինի եիւքսէլթմէքսիզին թէքրար :

— Բասըարթու , տէյու սէսլէտի :

Բասըարթու պու տէֆա կէօրիւնտիւ , միւսիւ Ֆիլիեաս Պօգ տախի մէրզումա միւլայիմանէ պիր սէտա իլէ :

— Իքինճի տէֆա սըր քի սիզի չըղըրըյօրում , տէ-

մէսի իւզէրինէ , Բասբարթու սաաթը էլինտէ թութ-
մուշ օլտուզու հալտէ .

— Փագաթ հէնուղ եարը կիճէ տէյիլ տիր , տէ-
տի :

— Պիլիյօրում , օնըն իչին սիզի գապահաթլը ատտ
իտէմէմ , օն տագըղայա գատար Տուվր վէ Դալէյէ
միւթէվէճճիհէն հարաքէթ իտէճէյիզ :

Բասբարթունըն եուվարլագ չէհրէսի խաֆիֆ սու-
րէթտէ պուրուշտու . չիւպհէսիզ էֆէնտիսինին սէօ-
ղինիւ եանլըշ անլամըշ օլմալը իտի քի , քէմալի թէա-
ճիւպ իլէ :

— Կիտիյօրմուլը , տէտինիզ :

— Էվվէթ , տէվրը ալէմ եաբաճաղըզ :

Բասբարթունըն կէօղլէրի քէմալի հայրէթինտէն
նաշի իրի իրի աչըլտը . գաշարը չաթըլտը , վէ կերիմիշ
տուսագլարը , սօն տէրէճէ հայրէթ իպրագ իթմէյէ
պաշլայարագ :

— Տէվրը ալէմ հա' , տէյու մըրըլտանտը :

— Էվվէթ , սէքսէն կիւնտէ , Ղայպ իտէճէք պիր
տագըղա պիլէ եօզ տըր :

— (Պիլա իիթիյար պաշընը սաղա սօլա ոալլայա-
րագ .) Լաքին էչեալէր . . .

— Էչեայէ լուղում եօզ , եալընըզ պիր եօլ չան
թասը , իչինտէ իքի եիւն կէօմլէք , իւշ չիֆթ չօրապ
գօյու վէր , սէնին իչինտէ օ գատար ալ , լաղըմ օլանը
եօլտա սաթըն ալըրըզ . եաղմուրլուղում իլէ սէյահաթ
հալըսընը կէթիր , գունտուրալարընըզ սաղլամ օլ-
սուն , վագաա բէք աղ եօլ եիւրիւյէճէք իսէք տէ ,
եինէ իհթիյաթէ րայէթ իթմէք լաղըմ տըր . հայտէ
տէտիքլէրիմի եաբը վէր :

Բասբարթու ճէվապ վէրմէք , եանի իթիրաղ իթ-

մէք արդուսընտա պուլունտու , փագաթ մուվաֆֆագ օլամատը . մէրգում՝ միւսիւ ֆոգըն օտաւընտան չըգըպ քէնտի օտաւընա կիրտի , պիր սանտալեէնին իւզէրինէ տիւշէրէք , քէնտի քէնտինէ .

—էյ , շիմտի նա՞սըլ պու , թամամ արատըղըմըղը պուլտուգ . օ՛ , պու եուտուլուր հապ տէյիլ տիր . . . փագաթ պէն ըհաթ եաշամագ իսթէյօր իտիմ , տէտի :

Բասբարթու հէմ պու սէօղլէրի սէօյլէմէքտէ , վէ հէմտէ մաքէնավարի պիր հալտէ եօլճուլըգ հազըրըղընը կէօրմէյէ պաշլատը . Սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմ . . . պու ատէմ չըլտըրտը՞մը , եօգսա լաթիֆէ մի իտիյօր , խա՛յր . . . Տուվրա կիտիյօրլար , էյի , Դալէյէ օլըայաճագլար , պուտա ալա . փագաթ տէվըր ալէմէ նէ տէմէլի , Տուվրա եախօա Դալէյէ կիթմէք Բասբարթու իչին խօշնութսուղլուղը մուճիպ օլաճագ պիր շէյ տէյիլ իտի . չիւնքի խայըրիւահ Բասբարթու . պէշ սէնէտէն պէրի վաթանընա այագ պասմամըշ օլմաղըլա , պէլքի Բարիզէ գատար կիտէճէքլէրինի իւմիւտ իտիյօր իտի , իշթէ պու միւլահազա՝ իյիտ խըտմէթքեարը պիր տէրէճէյէ գատար մահղուզ իտիյօր իտի :

Բասբարթու , սաաթ սէքիզտէ քէնտի իլէ էֆէնտիսինին էշեասընը հավի չանթայը հազըրլամըշ իտի . մա մաֆիհ ֆիքրի դարըչըգ օլարագ օտաւընտան չըգըպ գարույը իհթիմամըլը սուրէթտէ գաբատը . պատէհու մըսթըր ֆիլիեաս ֆոգըն եանընա կէլտի :

Ֆիլիեաս ֆոգ հազըր իտի . մըմաիլէյհ տիւնեատա իշլէյէն պիլճիւմլէ վասէթայի նադիլիէնին , եանի վաբօրլարըն վէ չըմէնտըֆէրլէրին վագթը հարաքէթլէրինի միւպէյին տէֆթէրի գօլթուղունտա թուլթմուշ տուլույօր իտի . Բասբարթունըն էլինտէքի չան-

Թայը ալըպ աչտը , վէ իչինէ՝ տիւնեանն հէր ճիհէ-
թինտէ կէչէն վէ գըյմէթտար օլան պանգնօթլարսան
պէօյլւճէք պիր բաքէթ եէրլէշտիրտիքտէն սօնրա .

— Պիր շէյ ունութմատընը ա՛ , տէյու սօրտու .

— Խայր էֆէնտիմ .

— Եաղմուրլըղ , հայըյը .

— Իշթէ .

— Բէք էյի , ալ շու չանթայը պագայըմ .

Չանթայը Բասբարթույա վէրիպ իլավէյի մէզալ
իտէրէք .

— Տըգգաթ իտինիզ , իչինտէ եիրմի պին լիրալըգ
պանգնօթ վար , տէտի .

Կիւյա պու ագճէ ալթուն օլմուշ տա՝ հագըգի սըգ-
լէթինի հասըլ իթմիշ կիպի , ազ գալտը քի չանթա
Բասբարթունն էլինտէն գայըպ եէրէ տիւշէճէք իտի .

Հէման էֆէնտի իլէ խըտմէթքեար աշաղա էնիպ ,
սօգագ գաբուսընը քէմալի սըգգաթլա քիլիալէտիլէր .

Սէվիլ Բօ սօգաղընն նիհայէթինտէ պիր արապա
մէվգըֆը վար իտի . հէր իքիսի տէ « Գէպ » թէսմիյէ
օլան թէք աթլը պիր քիրա արապասընա րաքիպ օլա-
րազ , չըմէնտըֆէր մէվգըֆընա միւթէվէճճիւհ օլտու-
լար .

Սաաթ սէքիզի եիրմի կէչէրէք մէվգըֆըն էօնիւնէ
մուվսուրլէթ իտիտի . Բասբարթու արապատան եէրէ
աթլատը , էֆէնտիսի տէ արգասընտան էնիպ արապա-
ճընն իւճրէթինի վէրտի .

Թամ պու արալըգ էլինտէ պիր չօճուգ թութմուշ,
չըպլադ այագլարը չամուրա պաթմըշ վէ սօն տէրէճէ
բէթմիւրտէ պիր հալէ կէլմիշ օլան պիր տիլէնճի դա-
տըն , Ֆիլիհաս Ֆօգա թէգարրուպ իտէրէք սատագա
իսթէտի .

Ֆիլիեաս Փօգ վիսթ օյունընտա գաղանտըլը եիր-
մի պիր շիրինի մէլպուրէ ֆագըր գատընա ուղատա-
րագ .

— Ալ պիչարէ գատըն , սանա թէսատիւֆ իթտի-
յիմէ բէք զիյատէ մէմուսն օլտում , տէտիքտէն սօնրա
կէչիպ կիթտի .

Բասթարթունըն կէօղլէրի եաշարտը , էֆէնտիսի ,
իպրաղ իյլէտիյի պու մէրհամէթի իլէ , գալպինտէ կէ-
նիշ պիր մէվգը թութմուշ իտի .

Բասթարթու իլէ Ֆիլիեաս Փօգ տէրհալ մէվգըֆըն
պէօյիւք սալօնընա կիրտիլէր . օրատա Ֆիլիեաս Փօգ
Բարիղէ գատար պիրինճի մէվգըլտան իքի պիլէթ ալմա-
սընը Բասթարթույա էմր վէրտի , պատէհու արգասընա
տէօնէրէք մէվգըֆտա հազըր պուլսնան պէշ ըէֆիգ-
լէրինի կէօրիւպ մէրգումանէ խըթապէն .

— Էֆէնտիլէր , իլթէ կիտիյօրում , ավտէթիմտէ
սիլէ մուրուր թէզկիրէմի իպրաղ իտէճէյիմ , պու թէզ-
կիրէ կէշտիյիմ մուխթէիֆ մէվգըլարըն միւհրինի միւհ-
թէվի օլաճաղընտան , սէյահաթըմըն սըհհէթինի նա-
զարը տըգգաթընըղտա իսպաթ իտէճէք տիր , տէմէսի
իւղէրինէ , Կօթիյէ Բալֆ նէզաքէթ իլէ .

— Օ' , մըսթըր Փօգ , լուղումը եօգ , պիլ սիլին
նամուսընըլա վէ ասալէթը զաթիյէնիղէ էմնիյէթը
քեամիլէմիղ վար տըր , տէյու ճէվապ վէրտի .

— Թէշէքքիւր իտէրիմ , պէօյլէճէ տահա էյի հա-
րաքէթ իթմիշ օլուրսունըլ .

— Անտրէ Սթուարթ հանկը կիւն ավտէթ իտէճէ-
յինիղի . . . ունութմամըշսընըլ ա' . . .

— Այլա , սէքսէն կիւն զարֆընտա , եանի 1872
սէնէսի Դեկտեմբերինն եիրմի պիրինճի ճումաա իր-
թէսի կիւնիւն ագշամը սաաթ տօգուղա չարեք գա-

լարագ . է՛հ , Ալլահա ըամարլատըգ էֆէնտիլէր , եինէ կէօրիւշիւրիւզ :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , թամ սաաթ սէքիզի գըրգ տագըգա կէչէրէք խըտմէթքեարը Բասբարթու իլէ գաթարըն պիր վակօնընա պինտիլէր . տօգուզա չարեէք գալարագ քէսկին պիր տիւտիւք սէտասը իշիտիլտի , գաթար եօլա չըգտը :

Կիճէ գօյու գարանլըգ օլուպ , ինճէրէք տէ պիր եաղմուր եաղըյօր իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ վակօնըն քէօչէսինտէ պիւզիւլմիւշ հիշ պիր շէյ սէօյլէմէյօր իտի . Բասբարթու իսէ եիրմի պին լիրանըն թէէսիրի իլէ զիհնի էլան գարըշմըշ օլտուղու հալտէ , պանգնօթլարը հավի օլան չանթայը գուճաղընա մաքինավարի սըգըպ տուրույօր իտի :

Լաքին գաթար հէնուզ Սիտընհէմ թէսմիյէ օլունան մահալի կէչմէմիշ իքէն , Բասբարթու պիրտէն պիրէ քէմալի մէյուսիյէթլէ հայգըրընճա , Ֆիլիեաս Ֆօգ .

— Նէնիզ վար , նէ՞ օլտունըզ տէյու սօրտու :

— Շու վար քի . . . աճէլէ իլէ . . . եախօտ շաշգընլըգ էսէրի օլարագ . . . շէյի . . . ունութտում :

— Նէ՞յի ունութտունըզ :

— Ստամուաքի հէվա կաղընը սէօնտիւրմէյի :

— (Սօղուգ գանլըլըգլա .) Նէ՞ եաբալըմ օղլում , պու կազ ալտէթիմիլէ գատար սիզին հիսապընըզա օլարագ եանաճագ տրր :

5

Ֆիլիեաս Փօգ, շիւպհէսիդ Լօնտրատան հարաքէթ իյլէտիյի վազըթ, հարաքէթինին օրատա նէ գատար գըյլ ու գալի մուճիպ օլաճաղընը խաթրընտան կէշիր-մէմիշ իտի. էվվէլ էմիրտէ պու պահս հէվատիսի Ռ-ֆօմ գըլիւպի աղալարը արասընտա շույու պուլուպ, աղիմ պիր թէէսիրի մուճիպ օլտուգտան սօնրա, մուխ-պիրլէր վասէթասը իլէ կազէթալարա ինթիգալ իթտի, օրատան տախի պիւթիւն Լօնտրա վէ ինկիլթէրա էհա-լիսինէ եայըլտը:

Պու « Սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմ մէսէլէսի » պէյն էլ խալգ օ տէրէճէ շիտտէթլի միւպահասսա վէ միւճատէլէյէ գօնուլտու քի, ատէթա պիր իքինճի Ա-լապամա մէսէլէսի պուհուր իթմիշ կիպի պիր թէէսիր հասըլ իթտի. պիր թագըմը Ֆիլիեաս Փօգըն թարա-ֆընը թութտուլար, գըսմը տիկէրի - քի պունլար աղ վազըթտան ֆէվգէլատէ չօղալտըլար - Ֆիլիեաս Փօգըն մուվաֆֆազ օլամայաճաղընը իտտաայէ պաշատըլար. պունլարըն գավլինճէ պէյլէ աղ միւտտէթ զարֆընտա իճրա իտիլէճէք օլան պու սէյահաթ, մահլա քեա-ղըտ իւզէրինտէ նաղարիյաթճա գապիլ օլապիլիր իտի. եօգսա հալի հաղըրտաքի վասէթայի նաղիլիյէ իլէ միւմ-քին օլամայաճաղը չէյլէ տուրսուն, հաթտա պունա իհթիմալ վէրմէք սըրֆ տիվանէլիք ատտ օլունմագտա իտի:

Թայմըղ, Սթանտար, Իֆլինկ-Ըստար, Մօրինկ-Գըրօնիգըլ, վէ տահա պունլարա մէմասըլ միւթէպէլ

ճէրիտէլէր , Ֆիլիեաս Ֆոգըն մուկաֆֆադ օլամայաճա-
ղընը իտտաա իթմէքտէ , անճագ Տէյլի Թէլէկրաֆ կա-
ղէթասը իհիթիրաղ իլէ աքսինի տէրմիյան իյլէմէքտէ
իտի :

Ալէլումում Ֆիլեաս Ֆոգ ագլընա խըֆֆէթ կէ-
թիրմիչ պիր չըլըն կիպի թէլագդը օլունտու , հաթ-
տա քէնտի իլէ միւպահասայա կիրիչէն Րըֆօմ գըլիւ-
պի աղալարը տախի , պէօյլէ պիր տիվանէ իլէ պահաս
կիրիշաիքլէրինտէն տօլայը զէմմ ու թայիպ օլունտու-
լար :

Պու մէսէլէ հագդընտա զայէթ բարլագ վէ մու-
ֆասսալ , ֆագաթ մանթըղա մուկաֆըգ պէնտէր նէշը
օլունտու , ինկիլթէրատա ճօղրաֆիայա տայըր մէսէլէլէ-
րին , նէ տէրէճէ էհէմմիյէթլէ թէլագդը օլունտուղու
մալիւմ տիր . պինտէն ալէյհ Ֆիլիեաս Ֆոգ հագդըն-
տա կաղէթա սիթունլարընը տօլտուրան սէօլլէր հէր
քէս թարաֆընտան օգունույօր իտի :

Իլք կիւնէրտէ պաղը քիւսթախ զաթլար , պաշ-
լըճա դատընլար , Ֆիլիեաս Ֆոգը իլթիզամ վէ թէսա-
հուպ իթտիլէր . ալէլսուսուս Լօնտօն-Նիյուզ նամ միւ-
սավվէր կաղէթա , մումաիլէյհին իսմինի Րըֆօմ գը-
լիւպինտէ պուլունան թասվիրինտէն ալարագ նէշը իթ-
տիքտէն սօնրա , պիր դաշ ճէնթըլմէնլէր « Էյ սանքի
պունտա միւմքինսիզ նէ՞ վար , նիչի՞ն օլմայաճագ իմիչ ,
պիղ պունտան տահա զիյատէ շայանը հայրէթ շէյլէր
կէօրմիւշիւզ » տէյէրէք , միւսիւ Ֆոգը իլթիզամ իթմէ-
յէ գալգըշտըլար . պունլար Տէյլի Թէլէկրաֆ կաղէ-
թասընը օգույան թագըմտան իտիլէր . հալ պու քի
չօգ կէչմէտէն մէգքիւր կաղէթանըն տախի պու պապ-
տէ թէրէտտիւտ իթմէքտէ օլտուղու կէօրիւտիւ :

Ֆիլ հագդըգա Հոկտեմբերին եէտիսինտէ , ճօղրա-

փիյա ճէմիյէթը գըրալիսի ըէսալէսինտէ ուզուն պիր պէնտ տէրճ օլունտու . մէսէլէ հէր պիր նօգթէյի նազարտան թէտգըգ իտիլուպ , իշպու թէշէպպիւսին սըրֆ տիվանէլիք էսէրի օլտուզունա գարար վէրիլտի . մէզքիւր պէնտին նէշրինտէն սօնրա արթըգ հէր թարաֆ Ֆիլիհասա Ֆօգըն ալէյհինէ տէօնտիւ . շու թէշէպպիւստէ մուվաֆֆագ օլմագ իշին միւճիզէ նէվինտէն օլարագ վուսուլ վէ հարաքէթին վագթ ու սաաթլարը պիրի պիրինէ մուվաֆըգ կէլմէլի իտի . էվրօբատաքի սէֆէրինտէ գաթարլարըն մուվասըլէթի զէմանընտան էմին օլունաճաղը ֆարզ օլունսա պիլէ , ֆագաթ տէնիզ եօլճուլուղընտա , ալէլսուսուս իւշ կիւնտէ Հինտիւթանը վէ եէտի կիւնտէ Միւճթէմայի Ամէրիգայը , վագթինտէ կէշմէյի քիմ իտտաա իտէպիլիւր իտի :

Պունտան պաշգա էսնայի ըահտէ մաքինա սագաթլըղը , տէմիր եօլլարըն պօզուլմասը , միւսաստէմէլէր , աքսի հէվալէր , ֆուրթունալար վէ քէսրէթլէ գար եաղմագ սէպէպի իլէ չըմէնաըֆէրլէրին իշլէյէմէզ օլմալարընը նէ՞ եարմալը . պունլար Ֆիլիհասա Ֆօգըն թէշէպպիւսինէ գարչը զալէպէսի միւմքինսիզ մանիլէր տէյիլ մի իտի : Վարօր իլէ գըշ մէվսիմինտէ եօլճուլուգ իտէն , ըուկկեարլարըն քէյֆինէ թապի օլմաղա մէճպուր օլմա՞ղ մը , սիս վէ տիւման զուհուր իթմէ՞ղ մի , մէկէր պէօյլէ մանիլէրին զուհուրի իլէ բօսթալարըն իքի իւշ կիւն կէրի գալտըղլարը կէօրիւլմէմիշ մի տիւր . պինտէն ալէյհ ճիւզվի պիր թէէիսիւր , սէյահաթտա մուվաֆագըլէթ իւմիւտլէրինի քեամիլէն մահվ իտէճէյի տէրքեար տէյիլ մի իտի . էկէր Ֆիլիհասա Ֆօգ պիր սաաթ կէճ գալըպ տա վարօրա եէլթիշէմէսէ , սօնրաքի կէլէճէք բօսթայա գատար պէքլէմէք , թէշէպպիւսինտէքի մուվաֆագըլէթի մահվ իթմէ՞ղ մի իտի :

իշթէ ճօղրափիյա ճէմիյէթինին ըեսալէսի պունլարտան պահա իյլէյօր իտի :

Իշպու մէգալէ պէօյիւք թէէսիրի մուճիպ օլարագ օրթալըղը վէլվէլէյէ վէլտի . սայքի հէր կաղէթա պու պէնսի այնէն տէրճ իթսիքլէրինտէն , Ֆիլիեաս Փօգըն թարափտարլարը աղալտըգճա աղալտը :

Ֆիլիեաս Փօգըն աղիմէթինտէն սօնրա կէչէն պիր գաչ կիւնլէրտէ , մէրգումըն մուվաֆֆագ օլուպ օլմա-յաճաղը հագգընտա , զայէթ ճէսիմ մէպլաղլար իւղէրինէ պահսլար աչըլտը : Ինկիլթէրատաքի պահսճըլարըն , գումարպաղլարտան զիյատէ ահմագ վէ հարիգ-իւլատէ քիմնէլէր օլտուղու մալիւմ տիր . աթ եարըչլարընտա վէ սայիր շէյլէրտէ պահա իթմէք ինկիլիզիք շանընտան տըր , պու կիպի պահսլարա կիրիշմէք ինկիլիզէրին թապիաթլարը իգթիզասընտան տըր . իշթէ պու սէպէպէ մէպնի , գըլիւպ աղալարընտան պաչգա , էհալի պէյնինտէ տախի կիւյա Ֆիլիեաս Փօգ ֆօնտօ իմիշ կիպի Լօնտրա բիայասընտա օյնամաղա վէ աղիմ պահսլար թութուլմաղա պաչլանտը :

Հաթտա Ֆիլիեաս Փօգըն թէչէպպիւսի հագգընտա իտիլէն սէօզլէր տախի , տահա պաչգա ինանըլմաղ տէրէճէտէ պահսլար թութուլմաղա սէպէպիյէթ վէրտի . պէշ կիւն սօնրա ճօղրափիյա ճէմիյէթինին ըեսալէսինտէ կէօրիւլէն մէգալէ պու հալի թատիլ իյլէտի , եանի Ֆիլիեաս Փօգճըլար նաղարտան տիւշտիւլէր , Փօգըն բիացասը գըրըլմայա եիւղ թութտու :

Ֆիլիեաս Փօգը իլթիզամ իտէնլէրտէն եալընըղ պիր քիշի էֆքեարընտա սապիթ գալմըշ իտի . պու ա-տէմ իհթիյար վէ քէօթրիւմ օլան լօրտ Ալպէրմէլ նամասըլլատէ իտի . քէօթրիւմ օլմագ հասէպի իլէ , գօլթուգ սանտալեասը իւզէրինտէ մըխլանըպ գալմըշ օլան

պու հիւրմէթու ճէնթըմէն , սէքսէն կիւնտէ տէյիլ՝ հաթտա օն սէնէտէ տէվըր ալէմի իճրա իտէպիլմէք ի- չին , թէքմիլ վարիտաթընը ֆէտա իթմէյէ հազըր ի- տի : Մումաիլէյհ , Ֆիլիեաս Ֆօգըն թարաֆընտան օ- լարադ պէշ պին ինկիլիզ լիրասը պահսա գօյմուշ իտի . հաթթա քէնտիսինէ ֆիլիեաս Ֆօգըն թէշէպպիւսիւ սըրֆ տիվանէլիք էսէրի օլտուլսնը արդ իթտիքէրին- տէ , իհիթիյար լօրտ՝ շու ճէվապը վէրմէքլէ էքթիֆա ի- տիյօր իտի .

— Էկէր շու թէշէպպիւս մուվաֆադըյէթլէ պաշա չըգմասա պիլէ , հիշ օլմագսա էն էվվէլ պիր ինկիլիզ թարաֆընտան մէվգըյը իճրայէ գօնուլմասը պատիյի շան ու շէրէֆ տիր :

Իշթէ մէսէլէ պու մէրքէղլէրտէ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգըն թարաֆտարլարը կիթտիքճէ ինգըրազ պուլտու , հէրքէս հագգը իլէ մէրգուլմա գարչը սէյլէյօր իտի . հաթտա տահա սօնրալարը լէյհինտէ պիր քիշի զուհուր իտէր իսէ , ալէյհինտէ էքի եիւզ քիշի չըգմաղա պաշ- լամըշ իտի քի , մէրգուլմըն հարաքէթինտէն եէտի կիւն սօնրա զուհուրա կէլէն պիր վագաայի հարիգ իւլ ատէ , թարաֆտարլարընըն պիւթիւն պիւթիւնէ մահվընա սէ- պէպիլլէթ վէրտի :

Շէյլէքի օ կիւնի էյլէնտէն սօնրա , Լօնտրա զապ- թիլլէ նէզարէթի աթիտէքի թէլէկրաֆը ախզ իթտի :

«Սըվէյիշտէն Լօնտրայա»

«Ըսգօտլէնա մէյտանընտա բօլիս մէրքէզ միւ- տիւրիլլէթինէ»

«Պանգա խըրսըղը Ֆիլիեաս Ֆօգը թէագըպ իտի- յօրում , թէվգըֆ էմիրնամէսինի սէրիան վէ պիւլա թէէ- խիր Պօմպայա կէօնտէրինիլ :

«Խաճիլլէ Ֆիխ»

Պու թէլէկրաֆնամէ հէր չէյի գըրըպ տէգըտիւ , մահվ իթտի . պիչարէ նամուքեար ֆիլիեաս ֆոգ , պանգնթ խըրսըզը տէյու իթհամ իտիլի իտի : Սա- յըր ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր ի'ըֆօմ գըլիւպինտէ պու- լունան ֆօթօկրաֆ ըէսմի մուայէնէ վէ թէտգըգ օլուն- տու . վուգու պուլան սըրդաթ մատտէսինտէ զանն օ- լունան խըրսըզըն շախսընա , ֆիլիեաս ֆոգըն ըէսմի թէժամը թէժամընա պէնղէյօր իտի . Տէրհալ ֆիլիեաս ֆոգըն խաֆի օլան սուրէթը թէյայիւչի իլէ պէյլէ պիւ- տէն պիւրէ աղիմէթ իտիչի , թահտը միւ թալաայէ ալլըն- տը : ֆիլիեաս ֆոգըն սաչմա վէ տիվանէճէ պիւր պահ- սա մէպնի օլարագ տէվըը ալէմէ թէչէպպիւսինտէն մագսատը մախսուսը , բօլիս մամուլարընը շաչըթ- մագ վէ զապըթանըն թահարրիյաթընը պօղմագտան ի- պարէթ օլունտուղունա գարար վէրիլտի :

6

Շիմտի պագալըմ քի ֆիլիեաս ֆոգա այըտ օլան պու թէլէկրաֆ , նա՞սըլ օլմուչտա Սիւվէյիչտէն չէ- քիլմիչ տիւ :

Հոկտեմբերին տօգուզընճը շարչէմպիհ կիւնիւ սա- պահըն սաաթ օն պիւրինտէ ինկիլիզ չիրքէթը շարգը- յէսի վաբօրլարընտան տէմիւր գարլը , ալգասընտան շարխը , իքի պին սէքիզ եիւզ թօնէլաթօլըգ վէ մա- քինասը պէչ եիւզ պարկիր գուվվէթինտէ օլան Մօն- կօլիյա նամ վաբօրը , միւնթաղամէն Պըրէնտիլի իլէ Պօմպայ արասընտա սէյր ու սէֆէր իտէն չիրքէթին էն սէրի վաբօրլարընտան պիւրի իտի քի , վաբօրլարըն

չկրփէթ գայիտէսինճէ գաթէ մէճպուր օլտուղու մէ-
սաֆէյի, ասլա կէրի գալմագսըղըն գաթ իթմէքտէ ի-
տի. եանի Պըրէնտիզի իլէ Սիվէյիչ արասընտա, սաաթ-
տա տօգուզ միլ, եիւզտէ էլլի իւչ, վէ Սիվէյիչ իլէ Պօմ-
պայ արասընտա սաաթտա թէմամ օն միլ կիտէր.

Սիվէյիչտէ պուլունան միւխթէլիֆ հալի արա-
սընտա իքի քիչի լըխթըմ իւզէրինտէ տօլաշարագ,
քէմալի սապըրսըղըղլա Մօնկօլիյանըն վիրուտինէ պէք-
լէյօրլար իտի.

Պու ատէմլէրտէն պիրիսի ինկիլթէրա հիւքիւմէ-
թինին Սիւվէյիչ գօնսօլօս վէքիլի իտի.

Տիկէրի գըսա պօյլու, զաիֆ, օլտուգճա զէքեա-
վէթ իրայէ իտէր չէհրէլի, գաշլարընըն տայիմի հարա-
քէթինտէն թիղ մէշրէպ վէ սընըլը պիր ատէմ օլտու-
ղու անլաշըլըյօր իտի. Մէրգումըն ուզուն քիրքիքլէրի
արասընտա զայէթ բարլագ իքի կէօզ միւշահատէ օ-
լունույօր իտի. մէրգում՝ պու արալըգ հիչ պիր եէրտէ
տուրմայըպ պիր աշաղը պիր եօգարը տօլաշարագ, սա-
պըրսըղըղ գլամէթի կէօսթէրիյօր իտի.

Պու ատէմ, ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆըն-
տան պանգա խըրսըղընը թէագըպ իթմէք իչին, պիւ-
ճիւմլէ լիմանլարա կէօնտէրիլմիշ խաֆիյէլէրտէն պիրիսի
օլան Ֆիքս նամ խաֆիյէ մէմուրը իտի.

Թամ իքի կիւն էվլէլճէ սըրգաթըն մաղնունը օ-
լան ֆիրարինին էշքեալինի՝ մէրքէզ բօլիս միւտիրին-
տէն ախլ իթմիշ իտի. Պու էշքեալ, սըրգաթըն վու-
գուը կիւնիւ պանգանըն տիվանիւանէսինտէ կէօրիւլէն
մուվաֆըգ գըյաֆէթլի ատէմլէրտէն պիրինին իտի.

Խաֆիյէ, տէվլէթ թարաֆընտան մուվաֆագ օլ-
տուղու հալտէ վատ օլունան քիւլլիւյէթլի մէպլաղը
էլտէ իթմէք հէվէսի իլէ, պէօլիւք պիր սապըրսըղըղ

իրայէ խտէրէք Մօնկօլիյա վաթօրննն կէլմէսինի պէք-
լէյօր իտի . վաթօրնն եօլճուլարննը պիրէր պիրէր կէօզ-
տէն կէչիրմէք իսթէյօր իտի .

Հաթտա , պէլքի օնունճը տէֆա օլարադ գօնսօլօս
վէքիլինէ խիթապէն .

— Վաթօր շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր տէյօրսունըդ ,
տէլիլ մի էֆէնտիմ , տէտի .

— Էվլէթ , միւսիւ Ֆիքս , տիւն Բօրթսախտ ա-
չըղլարննտա կէօրիւմիւչ իտի . օրատան պուրասըտա՝
Մօնկօլիյա վաթօրը կիպի սէրի իւլ հարաքէ պիր վաթօր
իչին հիչ հիւքմիւնտէ տիր .

— Պու վաթօր , տօս տօղրու Պըրէնտիզիտէ՞ն մի
կէլիյօր .

— Էվլէթ Պըրէնտիզէտէն , ճումա իրթէսի կիւնիւ
սաաթ պէշտէ Հինտ բօսթասընը ալարադ հարաքէթ
իլլէմիշ տիր . պինսէն ալէյհ սապըլաւղըդ կէօսթէր-
մէյինիւղ , շիմտի նէրէտէ իսէ կէլիր . փաղաթ սարիդին
պէյան օլունան էչքեալը իլէ , էկէր վաթօրտա իսէ , նա՞-
սըլ օլուպ տա թանըյապիլէճէյինիզի պիր տիւրլի ան-
լայամայօրում .

— Գօնսօլօս էֆէնտի , պու մադդւլէ տտէմէր չէհ-
լէլէրինտէն զիյատէ գօգուլարննտան հըսս օլունուրլար .
պու սէպէպէ մէպիլ թանըմադ իչին հըսսէ մալիք օլ-
մալը տըր . Հըս՞ պիր խասսէյի մախսուսէ տիր քի ,
կէօզ իլէ գուլադ տայիմա անա մուալին օլուրլար .
պէն , մինգայրի հատտին միւտտէթը էօմրիւմտէ էօյլէ
ճէնթըլմէնլէրին չօղունը թէվգըֆ իթմիշ վէ ապա եա-
նըլմամըլմ . էկէր խըրսըզ վաթօրտա իսէ , եագասընը
էլիմտէն գուրթարամայաճաղընա էմին օլապիլիրսինիզ .

— Պէն տէ էօյլէ օլմասընը արզու իտէրիմ միւսիւ
Ֆիքս , չիւնքի չալընան մէպլադ բէք էհէմմիլէթլի տիր .

— Նվազեց, բէք էհէմմիյէթլի, բէք քիւլլիյէթլի տիր. էլլի պէշ պին լիրա . . . հէր վազըթ պէօյլէ չէրէֆլի պիր իշ տիւշմէզ, ղիրա խըրսըզլար կիթտիքճէ ասիլէշիօրլար. նէրէտէ էսկի խըրսըզլար, շիմտիքիլէր պիր դաշ շիլին իշին տար աղաճընը կէօզէ ալտըրը-յօրլար :

— Միւսիւ ֆիրա, սէօզլէրինիզտէ մուվաֆադըյէթ իշին օ տէրէճէ շիտտէթ վէ խահիշ կէօսթ էրիյօրսու-նըզ քի, պու իշի պաշա չըդարմանըզ իշին սըտդ իլէ տուա իթմէքտէն քէնտիմի ալամայօրում. մամաֆիհ էինէ թէքրար իտէրիմ քի, իշ տահա շու պուլունտու-ղունըզ մէրքէզտէ իքէն, դօլայ պաշա չըդմայտճագ տըր. հէմ շուրասընը տիւշիւնիւյօրմուսընըզ քի, սիզէ կէօնտէրտիքլէրի իսպարնամէտէքի էվրագ միւճիպին-ճէ, պանդանըն խըրսըզը հէր ճիհէթճէ նամուսքետար պիր ատէմէ պէնզէյօր իմիշ :

— Դօնսօյս էֆէնտի, ուսթա խըրսըզլար տայիմա նամուսլու ատէմլէրէ պէնզէրլէր. սիզէ տախի մալիւմ տիր քի, ճանի չէհրէսինէ մալիք օլանլար՝ եագայը էլէ վէրմէմէք իշին, նամուսքետարանէ եաշամագտան պաշ-դա չարէ օլմատըզընը պիլիրլէր. պինաէն ալէյ, մատ-տէ՝ սըֆաթճա ասհապը նամուս կէօրիւնիւպ տէ, կիզ-լիտէն ճանի օլանլարըն մասքէսինի աշաղա ալմագտա տըր. իշթէ ֆիրարիյի պու մագուլէ քիմնէլէր արասըն-տա արամագ լազըմ կէլիր. վագատա պունըն միւշկիւլ պիր խըտմէթ, տահա տօղրուսը պէօյիւք պիր սէնաթ օլտուղունը իյթիրաֆէ մէճպուրըմ :

Խաֆիյէ ֆիքսին շու սէօզլէրինտէն, պիր աղ մաղ-րուր վէ խօտքէսէնտ օլտուղու անլաշըլըյօր իտի :

Պու սըրատա բըխթըմըն իւզէրինտէքի դալապա-լըդ կիթտիքճէ չօղալըյօր իտի. հէր միլլէթտէն կէմի-

ճիւղեր , թիւճճարար , համամարար , տէլլարար , ֆէլլահ-
լար օրատա թէճէմիւ իյլէյօր իտի . շու հայէ նազա-
րէն վարօրըն միւվարըլէթի միւթլագա եագըն օլմարը
իտի .

Հէվա օլտուգճա կիւղէլ իսէ տէ , ֆագաթ րուզ-
կեար ճիհէթը շարդըյէտէն էստիյի իչին պիր աղ սուգ
իտի . կիւնէչին սօլուգ զիյալէրի արասընաւ շէհրի թէղ-
եին իտէն ճամիյի շէրիֆիւրին մինարէլէրի խօշ պիր հալ-
տէ կէօրիւնիւյօր իտի .

Ճէնուպա սօղրու կիտէն իքի պին մէթրօ պօյուն-
տաքի թաշ երղընը , Սիւվէյիշ լիմանընըն պիր գօլը
կիպի ուզանմըշ աըր . տէնիզ իւզէրինտէ պիր չօգ պա-
լըգճը կէմիլէրի , սահիլտէ միւթէատտիտ սանտալար
վէ ուֆագ վարօրար տօլաշըյօր իտի .

Խաֆիյէ Ֆիքս , րըթթըմըն իւզէրինտէ պիրիքմիշ
օլան գալապալըգ արասընտա կէզինէրէք , սէնաաթընա
մախսուս պիր նազարը տըգգաթ իլէ կէչիպ տէօնէնլէ-
րի թէճէսսիւս իտիյօր իտի .

Սաաթ օն պուշուգ , եանի էօյլէնէ պիր պուշուգ
սաաթ վար իտի . Ֆիքս՝ լիման սաաթընըն օն պուշու-
ղու չալտըղընը իչիթտիյի զէման , գօնսօլօսա խիթա-
պէն .

— Ա՛հ , պու վարօրըն տա կէլէճէյի եօգ , տէտի .

— Ուղագտա օլմամար տըր .

— Սիւվէյիշտէ նէ՞ գատար միւտտէթ տուրուր .

— Տէօրթ սաաթ , եանի քէօմիւրինի ալընճայա
գատար , Սիւվէյիշտէն Ատէն՝ իւշ եիւզ օն միլ գատար
սիւրէր պիր մէսաֆէ օլտուղունտան , չօգճա քէօմիւր
ալմարը լալըմ կէլիր .

— Վարօր Սիւվէյիշտէն տօս սօղրու Պօմպալա՞ մը
կիտէճէք .

— Իվվէթ ւ

— Օ հալտէ էկէր խըրսըզ պու վաբօրտա իսէ ,
Մըսըր թարիգի իլէ Ասիյատա վագը Ֆըրանսըզ , եա-
խօտ Ֆիլէմէնկ թօբրաղընտան պիրինէ դաբաղը աթա-
ճագ տըր , զիրա ինկիլիզ թօբրաղը օլան Հինտիսթան-
տա թահաը էմիլյէթտէ պուլունմայաճաղընը օ տա
պէիր :

— Էկէր պու խըրսըզ զաննըմըզ դատար ճէսուր
իսէ Հինտիսթանէ կիթմէքտէն չէքինմէզ , սիզ աէ պի-
լիրսինիզ քի , խըրսըզլար էճնէպի մէմալիքտէ , Լօնտ-
րատա օլտուղու կիպի թահաը էմիլյէթտէ պուլունա-
մազլար :

Գօնսօլօս վէքիլի , խաֆիյէ Ֆիքսի էբէյիճէ տիւ-
չիւնտիւրէն պու միւլահազաթը պէյան իթտիքտէն
սօնրա իգամէթ կեահընա ավտէթ իյլէտի . բօլիս խա-
ֆիյէսի , կիւյա արատըղը խըրսըզ միւթլագա կէլէճէք
օլան վաբօրտա օլտուղունը մուհագագ սուրէթտէ
պիլիյօր իմիչ կիպի , սապըրսըզլըզ ասարը կէօսթէրէ-
րէք եալընըզճա տօլաչմաղա պաշլատը . Ֆիլ հագըզա
խըրսըզ , էկէր Ամէրիգայա կիթմէք նիյէթի իլէ Լօնտ-
րատան չըզմը իսէ , հիւքիւմէթին տահա ազ նազա-
րը արգգաթընտան կէչտիյի իչին , Սիվէյիչ վէ Հին-
տիսթան թարիգինի իլսթիյար իտէճէյի թապիի իտի :

Խաֆիյէ տահա ուզուն միւտտէթ միւլահազաթըն-
տա տէվամ իտէմէտի . իչիտիլէն քէսկին տիւտիւք սէ-
տալէրի Մօնկօլիյա վաբօրընըն մուվասըլէթինի իլան
իթաիլէր . բըսթըմտա պուլունան գալապալըզ եէքսի-
կէրինի իթիչտիքէրէք ուֆագ սանտալլարա ըաղիպէն
վաբօրըն իսթիզ պալինէ կիթտիլէր :

Պիր ազ սօնրա վաբօրըն իրի պաշը կէօրիւնտիւ .
զանալտան կէչիպ Սիւվէյիչ լիմանընտա տէմիր աթաը-

յը վագըթ սաաթ օն պիրի վուրույօր իտի . վաբօրըն պօրուլարընտան պէօյիւք պիր կիւրիւլթիւ իլէ պուխար չըգմայա պաշլատը . վաբօրըն եօլճուլարը եբէյիճէ գալապալըգ իտի . պազըլարը կիւլէրթէ իւզէրինտէն շէհ-րի թէմաշա իթմէքլէ իքթիֆա իթտիլէր իսէ տէ , բէք չօղու կէլէն սանտալլարա ըաքիպէն գարայա չըգտըլար :

Պիքս , քէմալի տըգգաթլա գարայա չըգանլարըն շէհրէլէրինի թէֆթիշ իտիյօր իտի . օ արալըգ եօլճուլարտան պիրիսի , գարչըսընա չըգան ֆէլլահ համալլարը գուվլէթլէ պիր եանա իթէրէք Պիքսէ եազլաշըպ , քէմալի նէզաքէթ իլէ ինկիլիզ գօնսօլօսխանէսինին պուլունտուղու մահալի սօրտու . պուլ ատէմ նըզամէն միւհիւրլէթմէք իսթէտիյի բասաբօրթու էլինտէ թութուլօր իտի :

Պիքս , պիր հըսսը թապի իլէ բասաբօրթը մէրգումըն էլինտէն ալարագ իւզէրինէ սէրի պիր նազար աթֆ իլէ , քահիպինին էշքեալինի օգուտու :

Խաֆիյէ , հէյէճանընտան նաշի աղ գալտը քի կէօղէ չարբաճագ պիր հարաքէթ իճրա իսէճէք իտի . բասաբօրթ էլինտէ թիթըլէյօր իտի . մահուտ պանգա խըրսըզընըն էշքեալի , բասաբօրթտա կէօսթէրիլէն էշքեալըն թըպզըսը օլտուղունտան , մէրգումա :

— Շիւպհէսիզ պուլ բասաբօրթ սիզին օլմամալը տըր , տէտի :

— Խալը , էֆէնտիմին տիր :

— Էֆէնտինիզ նէրէտէ :

— Վաբօրտա գալտը :

— Պագաթ բասաբօրթը գայտ իթտիրմէք իշին սահիպի պիզզաթ գօնսօլօսխանէտէ արզը վիճուտ իթմէլի տիր :

— Վա՛յ, միւթլադա լազը՞մ մը :

— Միւթլադա :

— Գօնսօլօսխանէ նէ՞րէտէ տիր :

— (Իբի եիւղ ատըմ գատար ուղադ պիր պինա կէօսթէրէրէք .) Շուրնճըդտա մէյտանըն քէօչէսինտէ տիր :

— Օ հալտէ կիտուպ էֆէնտիմի չաղըրայըմ, վադա պու զահմէթ խօշունա կիթմէյէճէյինի պիլի-րիմ, լաքին նէ՛ չարէ :

Եօլճը պունը սէօյլէտիրտէն սօնրա Ֆիքսի սէլամ-լայարադ վաբօրա ավտէթ իթտի :

7

Բօլլա խաֆիյէսի թէքրար րըլթըմա էնէրէք ա-լէլ աճէլէ գօնսօլօսխանէյէ գօշաու . էհէմմիյէթլի պիր իշ իչին կէլտիյինի պէյան իթմէսի իւզէրինէ, տէրհալ գօնսօլօսըն նէզտինէ իտխալ օլունմադլա :

— Գօնսօլօս էֆէնտի, արատըղըմըլ խըրսըղըն Մօնկօլիյա վաբօրընտա պուլունտուլունը մուհադգադ սուրէթտէ պիլմէքտէյիմ, տէյէրէք, բասարօրթ մէ-սէլէսինի հիքեայէ իթտի : Գօնսօլօս ճէվապէն :

— Բէք ալա միւսիւ Ֆիքս, չու խապիսին եիւզիւ-նիւ պէնտէ կէօրմէք իսթէր իտիմ, Ֆադաթ էկէր խըր-սըղ պու տէտիյինիլ աստէմ խէ, պուրայա կէլմէզ զանն իտէրլմ . զիրա մալիւմ ա՛, խըրսըղլար կէչտիքլէլի եէլ-տէ իղ պըրադմադ իսթէմէզլէր . պունտան պաչգա բասարօրթլարը վիզէ իթտիլմէք մէճպուլի տէյիլ տիր :

— Գօնասօլօս էֆէնտի , էկէր պու խըրսըզ՝ տէտիք-
լէրի գատար քիւսթախ պիր խապիս իսէ կէլէճէք տիր :

— Բասաբօրթընը վիզէ իթտիրմէք իչի՞ն մի :

— Էվլէթ , բասաբօրթընը էրպապը նամուսը ըա-
հաթսըզ վէ խապիսլէրին ֆիրարընը գօլայլաթմադտան
պաշգա պիր իշէ տարամազ . պինաէն ալէյհ պու առէմ-
տէ իշինի նըզամընտա պուլունտուրմադ իշին կէլէճէք
տիր . օ հալտէ զաթը ալինիզ մէրգումըն բասաբօրթու-
նը վիզէ իթմէյէճէքսինիզ ա՛ . . .

— Էկէր բասաբօրթընը նըզամը իսէ վիզէ իթմէմէ-
յէ հագդըմ օլամազ :

— Փագաթ պէնտէնիզ , Լօնտրատան թէվզըֆ է-
միրնամէսինի ալընճայա գատար , պու առէմի Սիւվէ-
յիշտէ ալըգօյամամ :

— Օ՛ , օրասը սիզին պիլէճէյինիզ շէյ տիր , պէն
միւզթէտիր տէյիլիմ քի . . .

Գօնասօլօս սէօզլունիւ պիթիրէմէտի . զիրա թամ օ
սըրատա գաբու վուլունտու , խըտմէթքեար օտայա իքի
էճնէպի սօգտու քի , պունլարտան պիրի ըրսթըմտա
խաֆիյէ իլէ լագըրտը իտէն զաթ իտի :

Փիլ հագըգա պու իքի էճնէպիլէր խըտմէթքեար
իլէ էֆէնտի իտիլէր , ըրսթըմ իւզէրինտէ Փիքս իլէ
գօնուչան էճնէպիլին էֆէնտիսի , բասաբօրթընը վիզէ
իթմէսինի գօնասօլօսա իքի քէլիմէ իլէ ըէճա իթտի :

Գօնասօլօս բասաբօրթընը ալըպ տըգգաթլա օգուտու ,
Փիքս օտանըն պիր թարաֆընտա , կէօլլէրի իլէ եէյէ-
ճէք կիպի հէնի կէլէն շախսը թէճէսսիւս իտիյօր իտի :

Գօնասօլօս բասաբօրթընը օգուտուգտան սօնրա , սա-
հիպինէ խիթապէն .

— Փիլիեաս Փօգ սիզմիսինիզ , տէյու սօրտու :

— Էվլէթ էֆէնտիմ :

— Շու ատէմտէ խըտմէթքեարընըդ տըր , տէյլ'Լ մի .

— Էվվէ'թ , Բասըարթու նամընտա պիր Ֆրանսըդ տըր :

— Լօնտրատա՞ն մը կէլլյօրսունըդ :

— Էվվէ'թ :

— Նէրէյէ կիտիյօրսունըդ :

— Պօմպայա :

— Բէք ալա էֆէնտիմ , ֆագաթ պիլիրսինիլ ա' , բասարթըլարը գայտ իթտիրմէք զիյատէ պիր քիւլֆէթ տիր . զիրա եօլճուլարա եօլ թէզկիրէսի սօրմագ ատէթիմիլ տէյլ տիր :

— Պիլլյօրում էֆէնտի , ֆագաթ պէնիմ Սիւվէյիչտէն կէչտիլիմի սիզին գայտընըլա իսպաթ իթմէք արղուսընտայըմ :

— Բէք ալա էֆէնտի :

Գօնսօլօս բասարթըլ գայտ իտուպ , իմզալատը վէ ճըզամը տալիրէսինտէ ըէսմէն միհիւրլէտի . միւսիւ ֆօգ գայտիյէ իւճրէթինի թէէտիյէ իթտիրտէն սօնրա , սուրէթը պարիտանէտէ գօնսօլօսը սէլամլայըպ խըտմէթքեարը իլէ պէրապէր տըչարը չըգտըղընտա , խաֆիյէ ֆիքս :

— Էյ պունա նէ՞ տէրսինիլ պագալըմ , տէտի :

— Բէք նամուսը պիր ատէմէ պէնզէյօր :

— Իհթիմալ տըր , ֆագաթ մէսէլէ պունտա տէյիլ տիր , սիլ շուրասընը իյթիրաֆ իթմէզմիսինիլ քի , շու ճէնթըմէն , էչքեալընը եազարգըլարը խըրսըլա թէմամէն վէ թըպգը թըպգըյա պէնզէյօր :

— Օլապիլիր , լաքին ինտան ինսանա պէնզէմէ՞զ մի . . .

— Էվվէ'թ , պունատա պիր շէյ տէյէմէմ , հաթ-

տա խրտվէթ քեար էֆէնտիսինտէն զիյատէ ճալիպը տըգ-
գաթ կէօրիւնիւօր , մամաֆիհ պու ատէմ Թրանսըզ
օլտուզունտան քէնտիսինի սէօյլէթմէք գօլպ օլաճագ
տըր , նէ հալ իսէ էլպէթտէ պունըն իյճապընա պա-
գաճաղըմ . շիմտիլիք ատիյօ էֆէնտիմ :

Խաֆիյէ պունը տէտիքտէն սօնրա տըշարը չըգըպ ,
Բասքարթուլը արամաղա պաշլատը :

Ֆիլիեաս Ֆօգ գօնսօլօսիսանէտէն չըգտըգտան սօն-
րա , տօղլուճա ըըխթըմա էնմիշ իտի . օրատա ուշաղը
Բասքարթուլյա պիր գաշ էմր վէրիպ սանտալա պինտի .
պիր ազ սօնրա Մօնկօլիյա վաքօրընտա պուլունտու :

Ֆիլիեաս Ֆօգ գամարասընա չէքիլիպ , աթիտէքի
բրօկրամը հավի օլան խաթըրէնամէյի չըգարըպ շու-
վէճհ իլէ օդումայա պաշլատը .

« Հոկտեմբերին իքիսի օլան չարչէմպիհ կիւնիւ ,
ազչամըն սաաթ սէքիզի գըրգ պէշ կէչէրէք Լօնտրա-
տան հարաքէթ իթտիմ :

« Բարիզէ վասըլ օլտում , բէնչէնպիհ կիւն , Հոկ-
տեմբեր 3 , սապահ սաաթ 7 , տագըգա 20 :

« Բարիզտէն չըգտըմ , բէնչէնպիհ , սաաթ 8 , տա-
գըգա 40 :

« Մօն-Սընիտէն Թուրինէ վասըլ օլտում , ճումաա
կիւն Հոկտեմբերին տէօրտիւնտէ , սապահ սաաթ 6 ,
տագըգա 35 :

« Թուրինտէն հարաքէթ իթտիմ , ճումաա կիւնիւ
սաաթ 7 , տագըգա 20 :

« Հոկտեմբերին պէշի օլան ճումա իրթէպի կիւնիւ
ազչամըն սաաթ տէօրտիւնտէ Պըրէնտիզիլիէ վասըլ օլ-
տում :

« Ճումաա իրթէսի կիւն ազչամըն սաաթ պէշինտէ
Մօնկօլիյա վաքօրընա պինտիմ :

«Հովտեմբերին տօգուղընճը չարչանպիհ կիւնի սապահըն օն պիրինտէ Սիվէյիչէ մուվասըլէթ իթտիմ:

«Սարֆ օլունան սաաթլարըն եէքիւնի, 188 պուլուգ սաաթ, եախօտ ալթը պուլուգ կիւն:

Փիլիեաս Փօգ, պալատէ մէգքիւր րազգամլարը շու սուրէթտէ միւնթազամ պիր ճէտվէտէ գայտ իթտի, եանի Հովտեմբեր իքիտէն Դեկտեմբեր եիրմի պիրինէ գատար, այլար, կիւնլէր վէ սաաթլար իլէ պաշլըճա չէհիրլէրի եանի Բարիզ, Պըրէնտիզի, Սիվէյիչ, Պօմպայ, Կալգիւթա, Սինկաբօր, Հօնկ-Փօնգ, Եօգահամա, Սան-Փրանչէսկօ, Նիւյ-Եօրդ, Լիվրբուլ վէ Լօնտրայա թագրիպի մուվասըլէթ զէմանլէրի կէօսթէրիմիչ իտի քի, պուլլարըն գարչըսընտա գայտ օլունաճագ օլան գաղանըլան եախօտ դայպ իտիլէն զէմանըն մըգտարը տէրհալ անլաշըլաճագ իտի:

Փիլիեաս Փօգ, պալատէ զիքր օլունան շու միւնթազամ եօլ բըրօկրամը սայէսինտէ, իլէրիտէ մի եօգսա կէրիտէ մի օլտուղունը պիլիր իտի:

Իմտի օ կիւն տախի Հովտեմբեր տօգուղ Սիվէյիչէ մուվասըլէթինի գայտ իթմէքլէ, չիմտիյէ գատար օլան հիսապը մուվասըլէթլէրէ միւթապըգ իտի, եանի նէ քեար նէ տէ զարար իթմիչ իտի:

Պատէհու սապահ թաամընը գամարասընա կէթիրթտի: Փիլիեաս Փօգ չէհրի կէօրմէյի խաթըրնտան պիլէ կէչիրմէյօր իտի. մումաիլէյհ կէչտիքլէրի մէվգըլարը, ուչագլարընա կէզմէյէ միւսաաաթ իրէր Ինկիիզլէր թագըմընտան օլտուղու հասէպի իլէ, Բասթարթոյա պու պապտէ լուխսաթ վէրմիչ իտի:

8

Պիր աղ սօնրա խաֆիյէ ձիւքս, յըրթըմ իւզէրին-
տէ էօթէ պէրի ալըգ ալըգ կէզլինմէքտէ օլան Բաս-
բարթուլը կէօրիւպ հանընա եագլաշարագ :

— Դա՞սըլ տօսթոււմ, բասաբօրթունըզը դայտ իթ-
տիրտինի՞զ մի, տէյու սօրտու :

— Այ, սիզմիսինիզ միւսիւ, թէչէքքիւր իտէրիմ,
դայտ իթտիէր :

— Մէմէքէթի՞ մի կէզէյօրտունըզ :

— Էվլէթ, լաքին օ գատար չաբըգ կիտէյօրուզ
քի, քէնտիմի բիւյատա սէյահաթ իտիյօրում զանն
իթմէքտէյիմ, տէմէք շիմտի Սիվէյիշտէյիզ հա՛ :

— Էվլէթ, Սիվէյիշտէ :

— Եանի Մըսըրտա տէյի՞Լ մի :

— Էօյլէ եա՛ :

— Պինաէն ալէյհ Աֆրիգատա պուլունույօրուզ
տէմէք տիր :

— Էվլէթ :

— Աֆրիգատա հա՛. տօղրուսը ինանամայօրում,
պէն Բարիգտէն էօթէյէ կիթմէյէճէյիզ զանն իտիյօր
իտիմ, մէմէքէթիմ օլան օ մէչհուր շէհիրի թամ սա-
պահլէյին սաաթ եէտիյի եիրմի կէչէրէքտէն, սէքիզի
գըրգ կէչինճէյէ գատար. անճագ եէթմիշ տագըգա
կէճրէպիլտիմ, հէմ Նա՞սըլ կէօրմէք. չըմալ տէմիր եօ-
լու մէվգըֆընտան Լիօն մէվգըֆընա արապա իչինտէ
կիտէր իքէն, պարտագլար պօշանըրճասընա պիրտէ

եաղմուր եաղըյօր իտի, սատէ արապաննն ճամլարը արգասնտան սէյր իթտիմ. հագըգաթէն թէէսսիւֆ իտիյօրում. Բէր Լաշէզի, Շանզ էլիզէյի կէօրմէյէ բէք արզում վար իտի :

— Տէմէք պու գատար աճէլէ իշինիզ մի՞ վար :

— Պէնիմ տէյիլ, էֆէնտիմին իշի վար, հա՛ էյի խաթրըմա տիւշտիւ. գունտուրա իլէ կէօմլէք սաթըն ալաճաղըմ, օ գատար աճէլէ իթտիք քի էշեա պիլէ ալմաղա վագըթ պուլամատըգ :

— Իսթէրսէնիզ սիզի չարսուլէ կէօթիւրէյիմ տէ արատըղընըղ ալընըղ :

— Թէշէքքիւր իտէրիմ էֆէնտի, լուծֆ իթմիշ օլուրսունուղ . . .

Իքիսի պէրապէր եօլա չըգտըլար, Բասբարթու էսնայի ռահտէ միւթթասըլ սէօյլէյօր իտի քի, պիր արալըգ :

— Օ տէյիլ ամա վաբօրըտա գաչըրմայալըմ, տէտի :

— Տահա վագըթ վար, հէնուղ էօյլէ օլմատը :

Բասբարթու գօյնունտան սաաթընը չըգարպ պագարագ :

— Էօյլէ՞ մի, ամմա եաբըյօրսունըղ հա՛, տահա էօյլէյէ-իւշ սաաթ վար, տէտի :

— Սիզին սաաթընըղ կէրի գալմըշ :

— Սաաթըմ կէրի՞ մի գալմըշ, օլմաղ շէյ, պու սաաթ պանա տէտէմին պապասընտան գալմըշ արը, սէնէտէ պէշ տագըգա պիլէ կէրի գալմաղ, ատէթա պիր գըրօնէմէթրօ տըր :

— Պունըյըլա պէրապէր կէրի գալմըշ տըր, կէրի գալտըղընըն սէպէպինի տէ պիլիյօրում. սիզին սաաթ Լօնտրա պարը տըր, հալ պու քի Սիվէյիշէ նիսպէթէն

իբի սաաթ կերի տիր, սաաթընըզը պուլունտուղունըզ մէմլէքէթէ կէօրէ այարլամալըսընըզ:

— Սաաթըմը պօղայըմ հա՛, Ալլահ կէօթէրմէսին:

— Էյի ամա, օ հալտէ կիւնէշէ մուվաֆըզ օլարագ հարաքէթ իթմէզ:

— Նէ՞ վազիֆէմ, օնը վարսըն կիւնէշ տիւշիւնսին գապահաթ օնտա տըր:

Բասթարթու պուլնը տէյէրէք քէմալի ֆախր ու իհթիշամ իլէ սաաթընը ճէպինէ գօյը վէրտի. պիր իբի տագըզա սօնրա խաֆիյէ թէքրար քէլամէ աղազ իտէրէք:

— Լօնտրատան պու տէրէճէ աճէլէ՞ մի չըգտընըզ, տէտի:

— Շիւպհէսիզ, միւսիւ Ֆիլիհասս կէչէն չարշէնպիհ կիւնիւ ատէթինին խէլաֆընտա օլարագ սաաթ սէքիզտէ գըլիւպտէն էվէ կէլտի, գըրգ տագըզա սօնրա եօլա չըգտըզ:

— Ֆագաթ էֆէնտինիզ պէօյլէ աճէլէ իլէ նէրէ՞յէ կիտիյօր:

— Տայիմա իլէրի կիտէճէք, Տէվրը ալէմ եաբաճազ:

— Տէվրը ալէմ՞ մի:

— Էվվէթ, սէքսէն կիւնտէ, պիր պահս սէպէպի իլէ. լաքին պէն պու պահսէ պիր տիւրլիւ ինանամայօրում, իշին իշինտէ պաշգա պիր շէյ օլմալը:

— Հագըզաթէն միւսիւ Ֆիլիհասս զարիպ էթվարլը պիր ատէմ իմիշ:

— Էվվէթ, բէք զարիպ:

— Պարի զէնկին մի՞ տիր:

— Էօյլէ զանն օլունուր: Եանըմըզտա պանգնօթ

օլարագ ճէսիմէ պիր մէպլաղ վար տըր , եօլտա բարա սարֆ իթմէքտէն չէքինմէյօր . վաղթը մուայէնէտէն էվվէլ Պօմպայա վասըլ օլուրսագ , վաբօրըն մաքինաճըսընա վատի իւզրէ պէօյիւճէք պիր պալսչիչ վէրէճէք տիր :

— Զօգտան պէրի պու էֆէնտինին խըտմէթինտէ՞միսինիլ :

— Պէ՛ն մի , նէ՞ մինասիպէթ , թամ հարաքէթիմիզին կիւնիւ եանընա կիրտիմ :

Բասբարթունըն շու սէօղլէրի , զաթէն միւշէվվէչ օլան խաֆիյէնին ֆիքրինէ նէ տէրէճէ թէէսիր իտէճէյի բէք գօլայ անլաչըլըր :

Պանգատաքի սըրգաթըն վուգուինտէն պիր աղ սօնրա Լօնտրատան պէօյլէ ալէլ աճէլէ հարաքէթ , պէրապէրինտէ պանգնօթ օլարագ ճէսիմ պիր մէպլաղ կէօթիւրմէք , պիր ան էվվէլ ուզագ մէմլէքէթլէրէ մուվաաըլէթ արզուսը վէ շու զարիպ պահս վէսիլէսի , էլհասըլ պոււնլարըն ճիւմլէսի խաֆիյէ ֆիքսին ֆիքրինտէքի չիւպհէյի թաստիգ վէ թէյեիտ իտիյօր իտի . ֆիքս , Բասբուրթույը թէքրար սէօյլէթտի . էֆէնտիսինի հէնուզ էյի թանըմատըղընը , սէրվէթինին մէնպար նէրէտէն օլտուղու պիլինմէտէն զէնկին թանըլտըղընը պիր թագըմ կիզլի ահվալ իլէ մէսթուր պիր ատէմ օլաուղունը անլատը . հաթտա ֆիլիեաս ֆօգըն Սիւվէյիչէ չըգմաղտան տօղըրուճա Պօմպայա կիտէճէյինի տախի Բասբարթունտան խապէր ալտը . պու միւնասիպէթլէ Բասբարթու , խաֆիյէ ֆիքսէ :

— Պօմպայ հա՞նկը թարաֆա տիւշէր , տէյու սօրտու :

— Հինտիսթանտա տըր :

— Պուրատան չօգ ուզա՞գ մը տըր :

— Էբէյիճէ , օն կիւն գատար տէնիլտէ կիտէճէք-սինիլ :

— Ա՛հ , շիմտի կէօրտի՞ւն մի պաշլմա կէլէնի , պիր շէյ վար քի . . . ճանըմը բէք սըզըյօր . . . պիլիյօրմուսը՞նըլ . . . ֆիթիլիմի . . .

— Նա՞սըլ ֆիթիլ :

— Օտամտա եանան կազըմըն ֆիթիլինի :

— Էյ , նէ՞ օլմուշ :

— Նէ՞ օլաճադ , մուֆարէզ ա՞յ իթտիյիմ էսնատէ սէօնտիւրմէյէ ունութտում քի , շիմտի հիսապըմա օլարադ եանըյօր . հիսապ իթտիմ քի եէվմիյէ իքի շիլին գըյմէթինտէ կաղ եանաճադ , եանի պէնիմ կիւնտէլիյիմտէն էլլի բէնս զիյատէ . . . շիմտի անլայօրսու-նըլ ա՛ , սէյահաթ ուղանտըգճա . . .

Աճէպա ֆիքս կաղ մէսէլէսինի անլատը՞ մը . զանն իտէմէյիլ , զիրա մէրզ ում արթըգ Բասարլթույը տինլէմէյօր , ֆիքըինճէ պիր գարար վէրիյօր իտի . ֆրանսըլ իլէ պէրապէր չարշույա վասըլ օլմուշլար իտի . ֆիքս , լազըմ օլան շէյլէրի սաթըն ալմադ իչին Բասարլթույը օրասա պըրադտը , վաբօրը գաշըրմամասընը թէնպիհ իթտիքտէն սօնրա , քէնտիսի ալէլ աճէլէ գօնսօլօսխանէյէ գօշտու :

Ֆիքս , ֆիլիեաս ֆօգըն քէնտի ալամադտա օլտուղու պանգնօթ խըրսըղը օլտուղունա պիւթիւն պիւթիւնէ գանմըչ օլտուղունտան , սօուգ գանլըլըղընը պուլմուշ իտի . մէրզում մուգնի պիր սէտա իլէ :

— Փօնսօլս էֆէնտի , արթըգ շիւպհէմ եօգ տըր , արտաըղըմ խըրսըղ էլիմին ալթընտա տըր . պու խապիս քէնտինի , սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմ խիւլեասընա տիւշմիւշ տէլի պիր ինկիլիլ եէրլինէ կէչիլմէք իսթէյօր , տէտի :

— Տէմէք պու հէրիֆ բէք դուրնազ, բէք չէյթանս
սիր հէրիֆ իմիշ, պէոյլէլիքլէ բօլիսէրին կէօղիւնի
պաղլայարադ Լօնարայա ավտէթ իտէճէք տիր :

— Իշին սօնունա պագալըմ :

— Լաքին սագըն ալտանմըշ օլմայասընըլ :

— Խայր, բէք էյի պիլիրիմ :

— Օ հալտէ նիշին բասաբօրթունը, Սիվէյիշտէն
կէշտիյինի իսպաթ մագաստըյա գայտ իթտիրտի :

— Նիշին, օնը պէնտէ պիլմէմ, ֆագաթ պէնի
տինլէյինիլ :

Ֆիքս, Բասբարթու իլէ օլան միւքեալէմէսինի
մուխթասար սուրէթտէ գօնսօլօսա հէքեայէ իթմէսի
իլէ, մումաիլէյհ :

— Ֆիլհագըզա էզհէր ճիհէթ պու ատէմտէն
շիւպհէլէնմէյէ հագգընըլ վար, շիմսի նէ՞ եաբաճագ-
սընըլ, տէտի :

— Լօնարայա թէլէկրաֆ չէքիպ թէվգըֆ էմիր-
նամէսինի Պօմպայա կէօնտէրմէլէրինի ըսրուր իտէճէ-
յիմ. պատէհու Մօնկօլիայա ըաքիպ օլարադ խըրսըղըն
արգասը սըրա Հինտիսթանա գատար կիտէճէք, վէ օ-
րատա, եանի ինկիլիլ թօբրաղը իւզէրինտէ քէմալի
նէղաքէթլէ եանընա թէգարրուպ իտէրէք թէվգըֆ-
նամէյի թագտիմ իտէճէյիմ :

Ֆիքս, քէմալի սօուգ զանլըլըզլա պու սէօղլէրի
սէոյլէտիքտէն սօնրա գօնսօլօսա վէտա իտէրէք, տօս-
տօղրու թէլէկրաֆիսանէյէ կիթտի վէ Լօնորա զապ-
թիյէ նէղարէթինէ մալիւմիմիլ օլան թէլէկրաֆնամէյի
քէշիտէ իյլէտի :

Պիր չարեք սօնրա Ֆիքս, խաֆիֆ օլան էշեասը
էլինտէ օլարադ վէ մըդտարը քեաֆի բարա ալարադ
Մօնկօլիյա վաբօրընա պինմէքտէ, վաբօր տախի պահ-

ըը ԱՏՄէր իւզէրինտէ տակալարը եարարագ կէօղտէն
նիհան օլմագտա իտի :

9

Սիվէյիչտէն Ատէնէ գատար օլան մէսաֆէ թամ
պին իւշ եիւզ օն միւ տիր , շիրքէթ դարարնամէսի միւ-
ճիպինճէ վաբօրլար , պահրը Մուհիթի Հինտիյի եիւզ
օթուզ սէքիզ սաաթտա գաթ իտէճէքլէր իտի . Մօն-
կօլիա՝ վազթը մուգարէրտէն էվէլ վասըլ օլապիլմէք
իշին շիտտէթլի աթէշ եագարագ իլէրլէյօր իտի . Եէլ-
քէնլէր տախի աչըլարագ սէֆինէնին սիւրաթընը ար-
թըրըյօր իտի :

Հինտիսթանա կիթմէք իւզրէ Պըրէնտիղիտէն պիր
չօգ եօճուլար վաբօրա բաքիպ օլմուշլար իտի քի ,
պունլարըն պազըլարը Պօմպայա վէ տիկէրլէրի աէ Պօմ-
պայ թարիգի իլէ Կալգիւթայա կիթմէքտէ իտիլէր .
պու եօճուլար միյանընտա պիր չօգ միլքիյէ մէմուր-
լարը վէ ասքէրի զապըթան պուլունույօր իտի . Պազը
կէնճ ինկիլիզլէր տախի ճէպլէրինտէ միլեօնլար օլտու-
լու հալաէ , ախը ու իթա էվլէրի քիւշաա իյլէմէք ի-
շին ուզագ պէլտէլէրէ կիտիյօրլար իտի :

Մօնկօլիյատա պուլունան եօճուլար բէք կիւզէլ
վազըթ կէշիրիյօրլար իտի . կէմինին գաբտանը գատար
միւթէպէր թանըլմըշ օլան վէքիլսարճ , եօճուլարա
միւքէմմէլ թաամլար չըգարըյօր իտի . սապահ գահ-
վալթըսնտա , պէշ պուշուգտա վէրիլէն թաամտա , վէ
ազշամ թաամընտա սօֆրալար թապէ բիշմիշ էթ թա-
ամլարը վէ կէօնակէօն մէյվլէլէր իլէ տօլու իտի . Նօլ-

ճօւլարըն իշինտէ պիր գաչ գատըն տախի պուլունուպ, պունլար կիւնտէ իքի տէֆա էլպիտէ տէյիշմէքտէ, չալկը չալմագտա վէ հաթտա տէնիզ միւսատէ իթ-տիքճէ վալս պիլէ օյնամագտա իտիլէր :

Պագաթ պահրը Ահմէրին սաքինլիյինէ կիւլէնիլ-մէզ . հէր ուզուն վէ տար քէօրֆէզլէրտէ օլտուզու կի-պի , պուրատա տախի բուզկեար Աֆրիգա վէ եա Ասիյա սէվահիլինտէն էստիյի վագըթ ֆուրթունալար զուհուր իյլէր քի , պու էսնալէրտէ գատընլար կէօրիւնմէզ օ-լուր , չալկըլար քէսիլիր վէ բագսլար ֆէրաղաթ իտի-լիր իտի . մամաֆիհ վարօր ֆուրթունայա էհէմիլիյէթ վիրմէյէրէք քէմալի սիւրաթլէ Պապէլ Մանտէպ պօ-ղաղընա տօյրու իլէրլէմէքտէ իտի :

Աճէպա պու էսնատէ Ֆիլիեաս Պօգ նէ՞ եաբըյօր իտի . իհթիմալ քի գարիյնի քիրամ մումաիլէյհի մէ-րագլը վէ պիհուզուր պիր հալտէ զանն իտէրլէր , չիւն-քի վաքօրըն եօլունա մանի օլան բուզկեարըն մուխա-լիֆէթի , տալկալարըն չիտտէթլի միւսատէմէլէրինտէն մաքինանըն պօղուլմասը , էլհասըլ իհթիմալին տախիլին-տէ օլան պիր թագըմ արըղէլէր , Ֆիլիեաս Պօգըն հա-րաքէթինէ մանի օլարագ , մագսատընը մահվ իտէպի-լիր իտի :

Պագաթ պիղիմ ճէնթըլմէն պու կիպի արըղէլէր-տէն ասլա միւթէէսիր կէօրիւնմէյօր , եախօտ սիյմա-սընտան պէլլի իթմէք իսթէմէյօր իտի . Ֆիլիեաս Պօգ տայիմա օ պարիտ ատէմ իտի . հիչ պիր հատիսէտէն միւթէէսիր օլմուղ , Րըֆօմ գըլիւպի աղասընտան օ մէ-թանէթլի ճէնթըլմէն իտի . Ֆիլիեաս Պօգ բէք նատիր օլարագ կիւլէրթէտէ կէօրիւնմէքտէ իտի . պահրը Ահ-մէր սէվահիլինտէքի ճալիպի մէրագ չէհրլէրի թէմա-չա իթմէք , խաթըրնա պիլէ կէթիւրմէտիլի կիպի , պու

Աֆրիգա տէնիղինին թէհլիքէլէրի իւզէրինէ տախի աս-
լա տիւշիւնմէյօր իտի :

Էօյլէ իսէ Մօնկօլիյա վաբօրը տէրունինտէ գա-
բանմըլ օլան պու զարիւլ իւլ ահվալ ատէմ նէ՞ եաբը-
յօր, նէ՞ իլէ մէշլուլ օլույօր իտի . մումաիլէյհ միւն-
թաղամէն կիւնտէ տէօրթ տէֆա թաաւ իթմէքտէ,
վէ քէմալի խահիլ ու սըգգաթ իլէ վիսթ տէտիլէն
քեաղըտ օյունընը օյնամագաւա իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ, քէնտի կիպի վիսթ օյունը մէրագ-
լըսը իւչ քիշի եադալամըլ իտի . պունլարտան պիրի
կօտ նամընտա պիր միւլթէղիմ օլուպ, իքինճիսի Պօմ-
պայա ավտէթ իթմէքտէ օլան Տէսիմօս Սըմիթ նամ
իսմինտէ պիր միսիօնար, իւշիւնճիւսիւ տէ ինկիլիլ օր-
տուսը Ֆըրդա գօմանտանլարընտան պիր ճէնէրալ իտի .
պունլարըն իւշիւ տէ Ֆիլիեաս Ֆօգ կիպի վիսթ տիվա-
նէլէրի օլտուգլարընտան, ագչամլարա դաաար օյունա
տէվամ իթմէքտէ իտիլէր :

Հէլէ Բասբարթույը ասլա տէնիլ թութմալ օլ-
տուզունտան, մէրգում տախի էֆէնտիսի կիպի կիւ-
զէլճէ եեր իշէր, քէմալի իսթիրահէթլէ գամաըասըն-
տա ույուր վէ եէնիտէն եէնիյէ մէմլէքէթլէր կէօրմէք-
տէն քէյֆլէնէրէք, պու եօլճուլուգտան խօշնուա օ-
լուր իտի :

Սիւ վէյիշտէն մուֆարէգաթ իթտիքլէրինտէն պիր
կիւն սօնրա, եանի Հոկտեմբերին տօգուզընտա կիւ-
վէրթէտէ կէղինիր իքէն, Սըսըրա չըգաըգլարը կիւն
թէսատիւֆ խուուպ տա միւրահաաթ իթմիլ օլտուզու
օ խայրխահ զաթը կէօրիւպ բէք զիյատէ մէմնուն օլ-
տու, Բասբարթու խօշ պիր թէպէսսիւմ իլէ շախսը
մէգքիւրէ թէգարըուպ իտէրէք :

— Զանն իտէրսէմ եանըլմայօրում, Սիվէյիշտէ

պէնտէնիզէ ըէհպէրլիք իտէն զաթ սիզսինիզ, տէյի՞լ մի, տէմէսի իլէ, խաֆիյէ Ֆիքս .

— Ֆիհհազըդա սիզի թանըյօրում, սիզ օ զարիպ իւլ ահվալ Ինկիլիզին ուշաղը տէյի՞լմիսինիզ, տէտի .

— Էվվէթ, թա քէնտիսի, իսմի ալինիզ նէ՞ տիր .

— Ֆիքս թէսմիյէ օլունուրում .

— Տօղրուսը միւսիւ Ֆիքս, պուրատա սիզէ թէսատիւֆ իթտիյիմ իչին բէք մէմնուն օլտում, ֆազաթ նէրէյէ կիտիյօրսունըզ .

— Պէնտէ սիզին կիպի Պամպայա կիտէյօրում .

— Չօդ ալա՛, պաշգա վազըթտա Պամպայա կիթմի՞լմիսինիզ .

— Չօդ տէֆա, նիմ ճէզիրէ չիրքէթինին մէմուրլարընտանըմ, .

— Տէմէք օլուր քի Հինտիսթանը կէօրմիւշսինիզ .

— Շիւպհէսիզ . . .

— Հինտիսթան ճալիպը մէրագ պիր մէմալիք տիր, տէյի՞լ մի .

— Չօդ ճամիյի շէրիֆէլէր, մինարէլէր, քիլիսէլէր, Հինտ ֆագիրլէրի, բութխանէլէր, երլանլար, զարլանլար, էլհասըլ շայանը հայրէթ պիր չօդ շէյլէր մէվճուտ աըր . ֆազաթ թէքմիլ մէմէքէթի կէվմէյէ վազթինիզ օլաճաղընը մէմուլ իտիյօ՞րմուսընըզ .

— Մէմուլ իտէրիմ միւսիւ Ֆիքս, մայիւմ ա՛, սէքսէն կիւնտէ տէվրը ալէմ պէհանէսի իլէ վաբօրտան չըմէնտըֆէրէ, վէ չըմէնտըֆէրտէն վաբօրա աթլամագլա վազթընը կէչիրմէք, աղլը պաշընտա պիր առէմին իչի տէյիլ տիր . Խո՛յր, խա՛յր, իճրատընա թէչէպպիւս էյլէտիյիմիզ պու ժըմնասթիյին Պամպայտա խիթամ պուլաճաղընա չիւպհէնիզ օլմասըն .

— (Թապիյի պիր սէտա իլէ .) Միւսիւ Ֆիլիեա-

սըն սըհհէթը պէտէնիյէսի եէրինտէ՞ մի տիր .

— Միւքէմմէլ սուրէթտէ , հաթտա պէնտէ անըն կիպիյիմ . հէլէ տէնիզին սաֆի հէվասը պանա բէք եա-
րատը :

— Լաքին էֆէնտինիզ հիչ կիւվէրթէյէ չըգմայօր :

— Ասլա՛ , մէրագըլը տէյիլ տիր :

— Փագաթ միւսիւ Բասբարթու , իհթիմալ քի է-
ֆէնտինիզ սըրֆ խայալաթտէն իպարէթ օլանան պու
սէքսէն կիւնտէ տէյըլը ալէմ նամը թահտընտա , կիզ-
լի պիր մէմուրիյէթ իճրա իտիյօր . մէսէլա ումուրը սի-
յասիյէյէ տայըլ պիր մէմուրիյէթ . . .

— Տօղլուսը միւսիւ ֆիքս ասլա մալիւմաթըմ եօգ ,
զաթէն անլամագ իչինտէ հիչ մէրագ իթմէմ :

Պեօյլէճէ ֆիքս իլէ Բասբարթու եէկտիկէրէ թէ-
սատիւֆ իթտիքճէ սըգ սըգ գօնուչմագտա իտիլէր .
խաֆիյէ , Բասբարթու իլէ բէյտա իթմիչ օլտուղու մի-
նասիպէթտէն իսթիֆատէ իթմէքտէ , վէ ալա սըրա
մէրգումը վարօրըն պիւֆէսինէ կէթիւրիւպ պիրա իք-
րամ իթմէքտէ , վէ խայրխահ խըտմէթքեար տախի
ֆիքսի՝ նամուսըլ պիր ճէնթըլմէն կիպի թէլագզը իտէ-
րէք մէրգումըն իքրամընը գապուլ իթտիյի կիպի , քէն-
տի տախի կէրի գալմամագ իւզրէ մուգապիլինտէ պու-
լունմագտա իտի :

Վարօր կիթտիքճէ իլէրլէմէքտէ իտի . այըն օն իւ-
չիւնտէ ուզագտան Սօգան չէհրինին խարասլ գալալա-
րը կէօրիւնմէյէ պաչլատը . էրթէսի կիճէ Մօնկօլիյա
Պապէլ Մանտէպ (ալտասուաց դուռ) պօղազընը կէ-
չէրէք , այըն օն տէօրտիւ օլան էրթէ կիւնիւ , Ատէն
լիմանընըն չըմալը զարպի ճիհէթինտէ քեային Սթիմը-
Բօէնթիյէ թէրգարրուպ իտիյօր իտի :

Մօնկօլիյա , Պամպայա վասըլ օլմագ իչին պին ալ-

Թը երևւելի միշտ դատար պիր մէսաֆէ տաճա գաթ իտէճէք օլտուղունտան , Սթիմր-Բօէնթտէ տէօրթ սա- աթ գատար թէվադուֆ խուպ , քէօմիւր վէ գումանեա ալմաղա մէճպուր օլտու : Մամաֆիհ վաբօր Հոկտեմբերին օն պէշինտէ սապաճլէյին Ատէնէ մուվասէլէթ իտէճէք եէրտէ , իւք ադշամոան , եանի այըն օն տէօր- տիւնտէ վասըլ օլտու քի , Ֆիլիյաա ֆօդ պու հալտէ օն պէշ սաաթ գատար վադըթ գազանմըշ օլտու :

Մըսթըր Ֆիլիեաա իլէ ռաշաղը գարայա չըգտըլար : Ժէնթըլմէն բասաբօրթունը գայտ իթտիրտիքտէն սօն- րա , վաբօրա ավտէթ իլէ եարը պըրագմըշ օլտուղու վիսթ օյունունա տէվամ իյլէտի , Բասբարթու իսէ միւթատը վէճճլէ շէհիրի կէղտիքտէն վէ կէօրտիլյու շէյլէրէ հայրէթ իթտիքտէն սօնրա վաբօրա տէօնտիւ :

Եարը կիճէյէ եագըն Մօնկօլիյա , Ատէն լիմանը- նը թէրք իլէ Հինա տէնիլինէ կիրտի : Շիրքէթ գանու- նը մուճիպինճէ , Ատէնտէն Պամպայա գատար 168 սա- աթտա վասըլ օլաճագ իտի . ֆագաթ բուղիկեար վա- բօրըն հարաքէթինէ թէվաֆիֆուգ իտէրէք եէլքէնլէր աչըլտը վէ Մօնկօլիյանըն սիւրաթը արթար :

Եէլքէնլէր պիր տէրէճէյէ գատար վաբօրըն եալ- բասընը քէսէրէք , գատընլար , էրքէք եօլճուլար իլէ պէրապէր միւնթագամ էլպիսէլէր կիյմիշ օլտուղլարը հալտէ կիւվէրթէյէ չըգտըլար , լագսլար վէ շարդըլար թէքէրրիւր իթմէյէ պաշլատը :

Խիլասայի քէլամ եօլճուլուգ բէք եօլունտա կէշ- տի : Հէլէ Բասբարթու , Ֆիլի կիպի պիր ըէֆիգէ թէ- սատիւֆ իթմիշ օլտուղու իչին ֆէվդէլատէ մէմնուն օ- լույօր իտի :

Հոկտեմբերին եիրմիսինէ միւսատըֆ օլան բաղար կիւնիւ էօյլէին Հինտիսթան դըյըլարը սէշիլմէյէ պաշ-

լատը . իբի սաաթ սօնրա Դըլաղուղ կէլիպ վաքօրա չըգտը : Պօմպայըն էթրաֆընը իհաթա իաէն խուրմա աղաճլարը լաթիֆ պիր հալտէ արղը էնտամ իթտիլէր . վաքօր՝ Ուալսէթ , Կօլապա , Էլէֆանթա վէ Պուգչէր ա-տալարընտան միւթէշէքքիւլ լիմանէ կիրտի վէ սաաթ տէօրթ պուչուգտա Պօմպայ ըրիթըմընա եանաշտը :

Մօնկօլիյա Հոկտեմբերին եիրմի իքիսինտէ Պօմպա-յա վասըլ օլաճագ իքէն եիրմիսինտէ մուվասըլէթ իթ-միշ օլմաղըլա , Ֆիլիեաս ֆօգ իքի կիւն գազանմըշ իտի քի , պոււնը տէֆիթէրը մախսուսընըն քեար գըսմընա գայտ իթտի :

10

Պաշ աչաղը չէվրիլէն պիր իւչ քէօշէ շէֆլինտէ օլուպ տա գայիտէսի շըմալտէ վէ ուճու ճէնուպտա պուլոււնան Հինտիսթանըն , պին տէօրթ եիւղ միլի միւ-րէպպա (քառակսւսի մլոն) սաթհը իւղէրինտէ , եիւղ սէքսէն միլիօն ահալլի պուլոււնտուղու հէր քէսէ մա-լիւմ տիր :

Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի , պու պէօյիւք ըգըմըն պիր գըսմը իւղէրինտէ իճրայի հիւքմ իթմէքտէ օլուպ , Գալգիւթատա պիր վալի , Մատրաս , Պօմպայ վէ Պէն-կալտէ պիրէր միւթէսարըրըֆ վէ Ագրատտա տախի պիր գայիմագամը վալ տըր :

Փագաթ Հինթիսթանըն առըլ Ինկիլիզլէրէ այըտ օլան գըսմը , անճագ եէտի եիւղ պին միլի միւրէպպա սաթհ իլէ եիւղտէն եիւղ օն միլեօնա գատար նուֆուսը շամիլ տիր . շունտան անլաշըլըր քի , հէնուղ Հինտիս-

Թանըն պէօյիւք պիր գըմմը, Ինկիլթերանըն թահտը
թէսարուֆընա կէչմէմիշ տիր: Ֆիլ հագըգա Հինտիս-
թանըն իշերիլէրինտէ պազը Բաճալար, Եանի վահշի վէ
տէհշէթամիլ գավմարա հիւքմ իտէն Եէրլի բըրէնս-
լէր, Խաթիգլալիյէթլէրինի մուհաֆազայէ մուվաֆֆազ
օլարագ, էլեհվմ Ինկիլիլէրին թահթը թէպաեէթլէ-
րինէ կիրմէմիշլէր տիր:

Իշթէ պէօյլէճէ Ինկիլիլէրին Հինտիսթանէ իւք
տուխուլլէրի թարիխի օլան 1756 սէնէսինտէն պէրի,
էվվէլա շիրքէթ հալինտէ վէ սօնրա տօղրուտան տօղրու-
յա իտարէ սուրէթինտէ, Ինկիլթերա հիւքիւմէթինին
թէէսիրաթը չօղալարղընտան, մէմալիքին մէնզարէսի,
ատաթ ու ահվալի վէ գայիտէլէրի կիւնտէն կիւնէ տէ-
յիշմէքտէ տիր:

Էվվէլլէրի վէսայիթը նագլիյէ օլարագ հինտլի-
լէրին էսկի ուսուլ իւզրէ արապա, քեարվան, թահ-
տըրէվան, պարկիր, վէ ղայրիհիւմ կիպի շէյլէր մէվ-
ճուտ իքէն, պու կիւնքի կիւն մէմալիքին հէր թա-
րաֆընտա միւնթաղամ տէմիր Եօլ խաթլարը վէ վա-
բօր շիրքէթլէրի իշլմէքտէ տիր: շէյլէ քի, Հինտիս-
թանը պիր պաշտան տիկէր պաշա պիր տէմիր Եօլու
խաթը բապթ իթմէքլէ, իւշ կիւն զարֆընտա Պօմ-
պայտան Գալգիւթայէ կիթմէք գապիլ օլույօր: Մէզ-
քիւր տէմիր Եօլու խաթը Հինտիսթանը տօղրու պիր
խաթ իւզէրինէ գաթ իթմիշ օլսա իտի, գաթարլար
օրթա հալտէ պիր սիւրաթլա իւշ կիւնտէն աղ պիր
միւտտէթ զարֆընտա մէսաֆէյի գաթ իտէպիլիր իտի:
Լաքին խաթ, Սլլահապատ շէհրինէ տօղրու պիր տայի-
րէ թէշքիլ իտէրէք, պու մէսաֆէյի գըմմէն արթըր-
մագտա սըր:

Գաթար, Պօմպայտան հարաքէթ իյէտլիյի կիպի,

Սալեթտէն կէշէրէք Թանահ գըթասընա կիտէր .
 Կաթ տաղլարընըն ղարպ ճիհէթինտէն չըմալը շարգի
 Թարիդինի Թութարադ Պուրհամպուրա կիտէր , օրա-
 տան նիւմ միւսթագիլ օլան Պունտէլգօնտ մէմալիդի-
 նին օրթասընտան քէսէրէք Ալլահապատա ինէր . պա-
 տէհու շարգա տօղրու մէյիլէնիպ Պէնարէս նէհրի իւ-
 ղէրինտէն Գանթէս նէհրինէ օղրար . նէհրտէն ճիւզվի-
 ճէ այրըլարադ . Պուրտիվան վէ Գանթէրնակօր նամ
 Յրանսըզ չէհիրլէրին ճէնուպը շարգիսինտէն կէշմէքլէ
 Գալգիւթայա վասըլ օլուր :

Մօնիօլիյա վարօրընըն եօլճուլարը սաաթ տէօրթ
 պուշուգտա Պօմպայ չըգմըշլար իտի քի , Գալգիւթա
 դաթարընըն վադթը հարաքէթի թամ սաաթ սէքիդ-
 տէ իտի :

Իմտի միւսիւ Յօդ , վիսթ օյունը արգատաշլարը
 իլէ վէտալաշարադ վարօրտան չըգտը . ուշաղընա պա-
 զը ուֆադ թէֆէք չէյլէր սաթըն ալմասընը վէ սա-
 աթ սէքիդտէն էվվէլ տէմիւր եօլ մէվգըֆընտա պու-
 լունմասընը էմի իթտիքտէն սօնրա , միւնթաղամ ա-
 տըմլար իլէ թէգքիրէլէրին գայտ օլունտուղու մահալէ
 աղիմէթ իթտի :

Յիրիեաս Յօդ , Պօմպայ չէհրինին շայանը թէմաշա
 օլան մահալլէրինի կէօրմէք իսթէմէտի . ալէլսուսուս ,
 նէ՛ օ միւքէմմէլ պէլէտիյէ տայիրէսինի , նէ՛ օ միւղէյ-
 եէն քիւթիւպիսանէյի , գալալարը , լիմանլարը , բա-
 մուդ չարշըսընը , ճամիլէրի , քիլիսէլէրի , բութիսանէ-
 լէրի վէ էպիլիյէյի սայիրէյի կէօրմէյի խաթընտան
 պիլէ կէչիրմէտի :

Էվվէթ , Յիրիեաս Յօդ հէրքէսին քէմալի խահիշլէ
 կէօրմէք արզու իյլէտիյի չէյլէրին հիշ պիրիսինի կէօր-
 մէք իսթէմէյիպ , թէգքիրէսինի գայտ իթտիլտիքտէն

սօնրա տօղրուճա տէմիր եօլ մէվգըֆընա կիտէրէք ազ-
չամ թաամընը կէթիրմէլէրինի էմր իթտի . լօգանթա-
ճը պիր չօգ թաամլար կէթիրտիքտէն սօնրա , մէտհ
ու սէնա իյլէտիյի պիր թավչան քէպապը կէթիրտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ քէպապը իշթիհա իլէ եէյիպ դար-
նընը տօյուրտու , սալցասը ազ օլտուղունա ճանը սը-
դըլարադ լօգանթաճըյը ճէլպ իլէ , եիւզիւնէ տիք տիք
պագարադ :

— Էֆէնտի , պու թավչա՞ն մը տըր , տէտի :

— Էվվէթ միւօրտ , Հինտիսթան թավչանը տըր :

— Պու թավչանը պօղազլատըղըն վագըթ հիչ «մի-
յավ , միյավ» տէյու պաղըրմատը մը :

— Աման միւօրտ . . . նէ՞ տէյօրսունըզ , պու քէ-
տի տէյիլ . . . եէմին իտէրիմ քի թավչան տըր :

— Եէմին իթմէյինիզ օթէլճի էֆէնտի , շունը էյի
խաթըրընըլտա սագլայընըզ քի , Պիր վագըթ Հինտիս-
թանտա քէտիլէր ազիզ հայվանաթտէն ատտ օլունուր
իմիչ , օ ատէտ ճիւմէ իչին նէ՞ գատար էյի իտի :

— Քէտիլէր իչին մի էյի իտի , միւօրտ :

— Եալընըզ քէտիլէր տէյիլ , Եօլճուլար իչինտէ ,
զիրա օ վագըթ օթէլճիլէր քէտի բիչբրիպ թավչան եէ-
րինէ հէր քէսէ եէտիրէմէզլէր իտի :

Միւսիւ Ֆօգ պու իթիրազը իթտիքտէն սօնրա ,
քէմալի սիւքիւնէթլէ թաամընա տէվամ իյլէտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգըն գարայա չըդտըղընտան պիր դաչ
տագըզա սօնրա , խաֆիյէ Ֆիքս տախի Մօնկօլիյատան
չըգարադ տօղրու Պօմպայ բօլիս նէզարէթինէ կիթմիչ .
մամուրիյէթինի վէ թէագըպ իյլէտիյի խըրսըղըն մու-
վաճէհէսինտէքի պուլունտուղու վաղիյէթի անլաթմըչ ,
վէ բօլիս նաղըրընա Լօնտրատան պու պապտէ պիր թէվ-
դըֆնամէ կէլիպ կէլմէտիյինի սօրմուչ իտի . Պօմպայա

պու եօլտա պիր էմիրնամէ կէլմէմիշ իտի . ֆիլհագըգա ֆիլիեաս ֆօգըն հարաքէթինտէն սօնրա բօսթայա վէրիլէն թէվգըֆնամէ , անտէն էվվէլ կէլէմէզ իտի .

Պու իշէ ֆիքսին ճանը սըգըլտը . ֆիլիեասը թէվգըֆ իթմէք իշին բօլիս նազըրընտան էմր ալմագ իսթէտի . նազըրը մումալիլէյհ ֆիքսին թալէպինի ըհտտ իթտի . զիրա գանունէն պէօյլէ պիր թէվգըֆ էմրի վէրմէք մահգա Լօնտրա բօլիս նէզարէթինէ այըտ իտի . թա պու տէրէճէ գանունա թաթպիգէն հարաքէթ իթմէք , ինկիլթէրատան պաչգա հիշ պիր եէրտէ կէօրիլէմէզ :

Ֆիքս զիյատէ ըսրար իթմէտի , թէվգըֆնամէնին վիրուտինի պէքլէմէքտէն պաչգա չարէ օլմատըղընը անլատը . ֆագաթ ֆիլիեաս ֆօգ Պօմպայտա պուլունտուգճա , անը կէօղտէն զայպ իթմէմէյէ գաթիէն գարար վէրտի . ֆիքս , ֆիլիեաս ֆօգըն Պօմպայտա գալմայաճաղընտան խապէրտար տէյիլ իտի , զիրա Բասբարթու տախի Պօմպայտէն իլէրի կիթմէյէճէքլէրինի ֆիքսէ սէօյլէմիշ իտի :

Լաքին Բասբարթու սօնրա էֆէնտիսինին գարայա չըգտըգլարը վագըթ վէրտիյի էմիրլէրտէն , Պօմպայտա տախի տուրմայաճաղարընը անլատը . օ վագըթ չու պահս մէսէլէսինին սահիհ օլտուղունա պիր ազ ինանմագ իսթէտի . Բասբարթու ըահէթ արատըղը հալտէ , պէօյլէ սէքսէն կիւնտէ տէվըր ալէմէ մէճպուր օլտուղունա թէէսիւֆ իթտի վէ պահտընա լանէթլէր օգուտու :

Բասբարթու պունլարը տիւչիւնէրէք , պիր գաչ կէօմլէք վէ պիր գաչ չիֆթ չօրապ սաթըն ալտըգտան սօնրա սօգագլարը տօլաչմայա պաչլատը . հէր միլլէթտէն էվրօթալըլար , սիվրի քիւլահլը իրանիլէր , եու-

վարլագ Թագեէլի Պունեաւար, տէօրթ քէօջէ Թարբօշլը Սինտալըար վէ տահա պիր չօգ միլլէթէ մէնսուպ ատէմլէրի Թէմաշայէ գօյուլտու: Ֆիրիեաս Փօգ իլէ Բասքարթուներն Պամպայէ չըգտըգլարը կիւն, Հինտիսթան եէլլի Մէճուսի ահալիսինին պիր այընը մէզ հէպիյէսինէ միւսատըֆի օլմուշ իտի քի, օ կիւն ահալիսին Մէճուսի գըամը քէմալի ասայիշ վէ տէպտէպէ իլէ սօգագլարը տօլաշմագտա իտիլէր:

Բասքարթուներն, ճալիպի մէրագ օլան պու ալայը նասըլ պիր հայրէթ իլէ Թէմաշա իթտիյինի Թարիֆ իթմէք մուհալ տըր:

Լարին Բասքարթու, քէնտի իլէ էֆէնտիսինին պէտպահտլըղընտան մէրագընը բէք իլէրի կէօթիւրմիւշ իտի քի, մէրգումըն պու հալի աղ գալտը սէյահաթլաըննա ճիտտի պիր մանի զուհուրա կէթիլէճէք իտի:

Շէօյլէ քի Բասքարթու շայանը Թէմաշա օլան պու զարիպ ալայը կէօրտիւքտէն սօնրա, տէմիր եօլը մէվգըֆընա կիթտիյի վագըթ, բութբէրէսթլէրին Մալպահիլի Թէսմիյէ օլունան մէշհուր բութխանէնին էօնիւնտէն կէշմէքտէ իքէն, իչէրիսինի կէօրմէք հէվէսինէ տիւշտիւ, նէ գատար ֆէլաքէթավէր պիր հէվէս . . .

Պիշարէ Բասքարթու իքի շէյտէն խապէրտար տէյիլ իտի. էվէլա Հինտիսթանըն պաղը բութխանէլէրինէ, սայըր մէզհէպտէն պուլունանլարըն կիրմէսի գաթիէն մէմնու օլմասը, սանիյէն գունտուրալարը չըգարմատան իչէրի կիրիլմէք ասլա ճայիզ օլմատըլը. շուրասը տա պիլինմէլի քի, ինկիլթէրա հիւքիւմէթի, Հինտ ահալիսինի քէնտինէ ըպթ իթմէք էմէլի իլէ անլէրին տտաթը մէզհէպիյէլէրինին էն ատի պիր ճիհէթինէ, Թէարուզ վէ հագարաթ իտէնլէրի շէտիտէն տիւշարը միւճագաթ իթմէքտէ տիր:

Պու իբի նօգթէյի մուհիմմէտէն ասլա մալիւմաթը պուլունմայան Բասբարթու , հիչ պիր կէօնա սուլի նիյէթէ մէպնի օլմայըպ , իլլա աթի պիր սէյիրճի կիպի իչէրի կիրիպ , Պըրահմանըն միւղէյիէն հէյթէլինի քէմալի հայրէթլէ թէմաշա իյլէր իքէն , պիրտէն պիրէ թութուլըպ եէրէ չարբըլտը , իւչ միւթէասըպ Բեհահինլէր պիչարէնին իւղէրինէ հիւճիւմ իտուպ , այաղընտան գունտուրալարընը վէ չօրապլարընը չըգարտըգտան սօնրա , տէհչէթամիզ հայգըրըշլար իլէ թէրէլէմէյէ պաշլատըլար :

Կիւճի գուվլէթլի օլտուղունը էվլէճէ սէօլէմիշ օլտուղումուզ Բասբարթու , ազիմ պիր չէվլէքլիք իլէ տէրհալ այաղա գալգտը , շիտաէթլի եումուգ վէ թէրմէլէր իլէ Բեհահինլէրին իքիսինի եէրէ տէվիրտիքտէն սօնրա , քէնտինի բութխանէտէն տըշարը աթըպ քէմալի սիւրաթլա գաշմայա , վէ էսնայի րահտէ ահալլի թահրիքէ չալըշմագտա օլան իւչիւնճի Բեհահինին էլինտէն խէլաս օլմայա մուվաֆֆագ օլապիլտի :

Սաաթ սէքիզի պէշ կէչէրէք , եանի շըմէնտըֆէրին հարաքէթինտէն թամ պէշ տագըգա էվլէլ , Բասբարթու պաշը աչըգ եալըն այագ վէ չարշըտան սաթըն ալմըշ օլտուղու էշեայը հավի բաքէթի ղայպ իթմիշ օլարագ , տէմիր եօլ մէվգըֆընա ճան աթապիլտի :

Բօլլա խաֆիյէսի Ֆիքս տախի օրատա իտի , Ֆիքս Ֆիլիեհա Ֆօգըն արգասընտան մէվգըֆա գատար կէլէրէք , պու խապիսին Պօմպայտան տախի մուֆարէգաթ իտէճէյինի անլամըշ օլտուղունտան , տէրհալ Գալգիւթայա վէ հաթտա իյճապը հալտէ տահա ուղագլարա գատար արգասը սըրա կիթմէյէ գարար վէրտի : Ֆիքս սիբէր պիր եէրտէ տուրմուշ օլմաղըլա , Բասբարթու խաֆիէի կէօրէմէտի . ֆագաթ Ֆիքս , մէրգումըն պիր

գաչ քելիմէ իլէ պաշընա կէլէն պէլայը էֆէնտիսինէ նազլ իտէրքէն , պիւթիւն սէօղլէրինի իշիթմիշ իտի :

Ֆիլիհասա Ֆօգ վակօնա պինէրէք , քէմալի պէրու-տէթլէ ուշաղընա .

— Մէմուլ իտէրիմ քի պատէմա պու կիպի հալ-լէրտէ պուլունմաղսընըղ , տէմէքլէ իքթիֆա իթտի :

Պիշարէ Բասըարթու եալըն ալադ վէ պիւսպիւթին շաշըրմըշ պիր հալտէ օլարադ , հիշ պիր շէյ սէօյլէմէք-սիզին էֆէնտիսի իլէ պէրապէր վակօնա կիրտի :

Ֆիքս տախի վակօնա պինմէք իւզրէ իքէն պիրտէն պիրէ թէպտիլի ֆիքը իտուպ քէնտի քէնտինէ .

— Խա՛յր , կիթմէյէճէյիմ , Հինտիսթանտա պիր ճինայէթ վուգու պուլմուշ տըր , Բասըարթունըն իճրա կլլէտիյի շու ճիւնհա , եանի եէրլի ահալինին մէզհէ-պինէ թէարուղ գապահաթը սայէսինտէ , հէր իքիսինի տէ թէվզըֆ իտէպիլիլիմ . Էվվէթ խըրսըզըն եագասը էլիմտէ տիր . . . տէտի

Պու արալըդ լօգօմօթիֆ շիտտէթլէ տիւտիլի չալ-մասը իլէ գաթար հարաքէթ իտուպ կէօղտէն նիհան օլտու :

11

Շըմէնտըֆէր թամ մուգարլէլ օլան վազըթտա հարաքէթ իթմիշ իտի . տէրունինտէ պիր չօգ եօլճու , մէմուրիյնի մահալիյէտէն պազըլարը , պիր գաչ զապը-թան իլէ պիր թագըմտա չիվիտ վէ աֆիյօն թիւճճար-լարը վար իտի :

Բասըարթու էֆէնտիսինին պուլունտուղու վակօն-

տա իտի : պիր քէօշէտէ տախի իւշիւնճիւ պիր շախս
օթուրմուշ իտի : Պու եօլճը Մօնկօլիյատա պուլունուպ
Սիվէյիշտէն Պօմպայա կէլինճէյէ գատար Թիլիեաս Թօ-
գա վիսթ արդատաշլըղը իտէն վէ Պէնարէսէ կիտէն
Փըրդա գօմանտանը , սըր Թրանսիա Գըրօմարտի նամ
ղաթ իտի :

Սըր Թըրանսիա Գըրօմարտի , ուզուն պօյլու , սա-
րը , Թագրիպէն էլլի եաշլարնտա պիր ատէմ իտի :
Զօնուգլուղընտան պէրի Հինտիսթանտա պուլունտու-
ղու իշին հագըգաթէն ևէրլի նամընա քէսպը իսթիհ-
գագ իթմիշ իտի : Մումաիւէյհ ազ չօղ ալիմ վէ Թէր-
պիլիէլի օլմաղլա , էկէր Թիլիեաս Թօգ քէնտինէ պիր
շէյ սօրսա , քէմալի խահիշ իլէ Հինտիսթանըն ահվալ
վէ ախլագը միլլիէսինէ տայըր մուֆասսալ մալիւմաթ
վիրմէյէ հագըր իտի իսէ տէ , չիֆայիտէ քի պիզիմ
ճէնթըմէն հիշ պիր շէյ սօրմայօր իտի : Թիլիեաս Թօգ
սէյահաթ իթմէյուպ , ատէթա մաքինա կիպի քիւր-
րէյի արզըն էթրաֆընտա պիր տայիրէ չըղըյօր իտի :

Թիլիեաս Թօգ պու արալըգ Լօնտրատան հարաքէ-
թինտէն պէրի սարֆի իթսիյի սաաթըրը հիսապ իտէ-
յօր իտի , մահզուղիյէթինի խարիճէն կէօսթէրմէք ա-
տէթի օլսա իտի : պու հիսապըն նէթիճէսի օլսարագ
սէվինճինտէն էլլէրինի օլուշտուրուր իտի , լաքին մէր-
գում ապլա պէօլէ պիր հարաքէթտէ պուլունմամըշ
իտի :

Սըր Թըրանսիա , եօլ լէֆիգինին զարայիպի ահվա-
լինի օլտուգճա անլամըշ իտի : շու հալտէ մէրգում
քէնտի քէնտինէ , աճէպա պու ատէմին սօուգ վիճու-
տի տէրսնինտէ հարաքէթ իտէն պիր գալպ վա՞ր մը .
աճէպա Թապիաթըն կիւղէլիյինտէն միւթէէսիր օլմօր
մը , տէյու սօրմաղա հագըղ վար իտի : զիրա չիմօլիյէ

գատար կէօրտիւյի զարիպ ճէնթըմէնէր արասընտա պունա պէնզէր պիր պաշգասընը կէօրմէմիշ իտի :

Ֆիլիեաս , մէրգումա սէյահաթընը վէ անըն սէ-պէպլէրինի անլաթմըշ իտի քի , իշթէ ասըլ մէրգումըն շու հալի , Ֆըրանսիսին նազարընտա պիւթիւն պիւ-թիւնէ Ֆիլիեասը տիվանէ սըրասընա կէչիրմիշ իտի :

Պօմպայտան հարաքէթտէն պիր սաաթ սօնրա , գաթար Սալսէթ ատասընը կէշմիշ վէ քէմալի սիւրաթ-լա գաթի մէսաֆէ իթմէյէ պաշլամըշ իտի : արասըրա Ֆիլիեաս Ֆօզ իլէ սըր Ֆըրանսիս , թաաթիյի քէլամ իտիյօրլար իտի : Գաթար՝ Կաթ տաղլարընըն միւթէատ-տիտ շիւպէլէրի արասընա կիրտիյի սըրատտ , սըր Ֆը-րանսիս քէլամէ աղաղ իտէրէք :

— Իքի սէնէ էվվէլ կէլմիշ օլայըտընըզ , պուրա-տա թէսատիւֆ իտէճէյինիզ մանի , սիզէ պահսընըզը զայպ իթաիրիր իտի , տէտի :

— Նիչի՞ն :

— Ձիւնքի իքի սէնէ էվվէլ գաթար պու տաղլա-րըն էթէյինտէ տուրուր իտի : տաղըն տիկէր ճէպհէ-սինտէ պուշունան Գանտալլահ մէվգըֆընա գատար սէտ-եա եախօտ տէվէ իլէ կիթմէք լազըմ կէլիր իտի :

— Պու թէէլսիր վուգու պուլսա իտի պիլէ եինէ պէնիմ խաթը հարաքէթիմի պօզամազ իտի , պու կի-պի պաղը մանիլէրի հիսապ իթտիմ տէ էօյլէ պահսէ կիրիշտիմ :

— Մամաֆիհ , շիմտիքի հալտէ տախի խըտմէթ-քեարընըզըն պաշընա կէլէն վադաա , ազ գալտը քի ֆէլաքէթինիզի մուճիպ օլաճագ վէ սիզի եօրունուզ-տան ալըգօյաճագ իտի :

Պու սէօլէր սէօյլէնտիյի սըրատա Բասբարթու , չըպլազ այադլարընը եօրկանընա սարմըշ վէ տէրին

պիր ուշգույա տաւմը իտի : Սըր Ֆըրանսիս Գըրօմարտի իսէ սէօգիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի եհրլի ահալինին մէզ-հէպլէրինէ թէարուզ իտէնլէրի շէտիտէն տիւշարը միւ-ճազաթ իտէր . էկէր ուշաղընը թութուլմուշ օլաա իտի . . .

— Էյ , թութուլաա նէ՞ օլաճագ իտի . թէվգըֆ ի-տէրլէր , ճէզասընը շէքտիքտէն սօնրա րահաթճա էվ-րօբայա ավտէթ իտէր իտի . պու իշ նաճըլ օլուպտա էֆէնտիսինին թէէիւրինէ սէպէպ օլուր իտի :

Ֆիլիեաա Ֆօգ պու իյզահաթը վէրտիքտէն սօնրա միւքեալէմէ թէքրար գաթ օլունտու . գաթար կիճէ Կաթ տաղլարընը կէչէրէք նասիքէ վասըլ օլտու վէ Հոկտեմբերին եիրմի պիրի օլան էրթէ կիւնի տիւզ պիր նօգթատա գաթի մէսաֆէ իթմէյէ պաշլատը :

Բասըարթու ույանտը , պիր տիւրիւ ինկիլթէրա տէմիր եօլ արապասընտա Հինտիսթանտա սէյահաթ իթտիյինէ ինանմայօր իտի . ֆագաթ հագըգաթը հալ պու իտի : Լօգօմթիֆին տիւմանը , գահվէ , խուրմա , մուզ , Հինտիսթան ճէվիզի ազաճլարընըն իւզէրինէ տօղրու սաշըլմագտա , արա սըրա տախի ֆիլ , արսլան , գաբլան , զըրթլան , վէ եըլան կիպի տէհչէթլի հայվա-նաթը վահչիյէ արզը վիճուտ իթմէքտէ իտի :

Եօլճուլար օ սապահը Մալլիկօն մէվգըֆընը կէշտի-լէր , պու մէվգըֆըն պուլունտուզու միւտհիշ հէվալի , էվվէլլէրի Գալի իլահիսինէ բէրէսթիշ իտէն Հինտիլէր թարաֆընտան տայիմա գան իլէ միւլէմմա օլուպ , պիր թագըմ ֆաճիայի միւտհիշէյէ սահնէյի թէմաշա օլմուշ տըր . Հինտիսթանըն բութբէրէսթ ահալլիսի , պիր թա-գըմ ատաթը խուրիզանէսինի տայիմա պուրատա իճրա իտէրլէր իտի : Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի պիր տէրէճէյէ

գատար պունլարըն իճրաի ֆիիլլէրինէ մանի օլմագտա իսէ տէ , եինէ Թուկ շիրքէթի կիպի սէվապ տէյի էօլլում Ալլահը իչին գան տէօքէն ճէմիյէթլէր , ալէլ խուսուս պօղուճուլար ճէմիյէթի էլան իճրայի խապասաթտէն կէրի տուրմամագտա աըրլար . պիր վաղըթ պու միւտնիչ արաղինին հէր հանկը թարաֆը գաղըսա , միւթլագա պօղուճուլ պիր լաչէ մէյտանէ չըգմագտա իտի :

Էօյլէյի եարըմ սաաթ կէչէրէք շըմէնտըֆէր Պուրհամպուր մէվգըֆընտա թէվագուֆ իթտի . Բասրարթու օրատա խամ ինճիլէր իլէ միւղէյեհէն պիր չիֆթ այագ գապը սաթըն ալարագ , քէմալի իֆթիխար իլէ այաղընա կէչիրտի :

Եօլճուլար ալէլ աճէլէ թաամ իթտիքտէն սօնրա եինէ վախօնլարա պինտիլէր . գաթար Ասուրկուր մէվգըֆընա միւթէվէճճիւհ օլտու . պիր աղ սօնրա Թարգի գըյըսընտան Սուրաթ գուրպինտէն Գամպայ քէօրֆէղինտէ տէնիղէ տէօքիւլէն նէհրին եանընտան կէչիլտի :

Շու արալըգ Բասրարթունըն զիհնի նէ իլէ մէշղուլ օլտուղունը պէյան իտէպիլիլիլ . Բասրարթու Պամպայա վասըլ օլտուղու հալտէ հէր շէյ խիթամ պուլաճագ իւմիւտինտէ պուլունույօր իտի . Փագաթ չիմտի Հինտիսթանըն ճիհէթը շարգըյէսինէ տօղրու քէմալի սիւրաթ իլէ կիթմէյէ պաշլայալտան պէրի , ունինտէ զիհնի ալթիւսթ օլմուշ իտի . մէրգում ֆիլլէրինի թօրլատը , նիհայէթ էֆէնտիսինին շու պահա մէսէլէսինէ ինանմաղա մէճպուր օլտու . պուրայա ինանըր ինանմաղ , արթըգ սէեահաթլարընը կէրի պըրագաճագ օլան հէր տիւրլիւ մանիլէրտէն գօրգմաղա պաշլատը . հաթտա Պամպայտէ պաշընա կէլէն օ մահուտ վագտա

պէլքի պիր մանի սուրէթինի ալըր տէյի զիննի ազիմ պիր գորգու իսթիլա իթտի . պինաէն ալէյհ գաթար տուրտուգճա , ֆազլա վագըթ զայպ օլտուգճա սէպէ-պիյէթ վէրէնլէրէ լանէթ օգույօր իտի .

Բասբարթու հարաքէթլէրինտէն պէրի կէչէն կիւն-լէրի սայտը , հիսապլատը . միւսիւ ֆօղըն վաբօր մա-քինաճըսընա իթտիյի վատ կիպի , պուրատա չըմէնտը-ֆէր մաքինաճըսընա տաթի պախչիլ վատ իթմէտիյինէ հիտաէթլէնիյօր իտի . հալ պու քի էօյլէ պիր վատ տէ-միր եօլունտա գապիլ տէյիլ տիր . զիրա գաթարըն հարաքէթ ու մուվասըլէթի թահտը հիսապա ալընմըլ տըր :

Ագչամ իւսթիւ գաթար Սուրբուր տաղլարը պօ-ղազընա կիրտի . հսկտեմբերին եիրմի իքիսի օլան էրթէ կիւնիւ , Բասբարթու , սըր ֆըրանսիսին պիր սիւալի իւ-զէրինէ սաաթընա պագարագ « սաաթ սապահըն իւ-չիւ տիւր » տէտի , ֆիլ հագըգա Կըրընիչի նըսֆ էլ նի-հարը (միջօրէական) իւզէրինէ այարլանմըլ օլան պու սաաթ , եէթմիլ եէտի տէրէճէ դարպտա պուլունտու-ղու իչին , շիւպհէսիղ թամամ տէօրթ սաաթ կէրի գալ-մըլ իտի :

Սըր ֆըրանսիս Բասբարթույա սաաթըն եանլըլ օլտուղունը սէօյլէտի . ֆագաթ մէրգում ֆիքսէ սէօյ-լէտիյի ճէվապը վէրտի . օ վագըթ սըր ֆըրանսիս քիւր-րէյի արղըն հէր պիր նըսֆ էլ նիհար տայիլէսինտէն կէչտիքճէ , սաաթը տէօրթ տագըգա իլէրլէթմէք լա-ղըմ կէլէճէյինի վէ մատամ քի տայիմա շարգա , եանի կիւնէչէ տօղրու կիտիյօրլար . պու այար տայիմա իտիլ-մէք իքթիլա իթտիյինի Բասբարթույա անլաթմաղա բէք չօգ չապալատը իսէ սէ , ճահտը ֆայիտէմէնտ օ-լամատը . Բասբարթունըն պու թաֆսիլաթտան պիր

չէյ անլայրպ անլամատըղընը պիլէմէյիղ . ֆագաթ պիր տիւրլիւ մէրգոււմըն նասիհաթընը գապուլ իթմէտի . սաաթընը Լօնտրա այարընտան պօղմատը վէսսէլամ . Բասբարթունըն քիմսէնին զարարընը մուճիպ օլմայան պու ինատըըղընա պիր չէյ տէնէմէզ :

Շըմէնտըֆէր սապահըն սաաթ սէքիզինտէ Բօթալ մէվգըֆընտան օն պէշ միլ էօթէտէ կէնիշ պիր մահալտէ տուրտու , պուրասընը պաղը սէյրէք աղաճլար իլէ միւթէատտիտ ամէլէ գուլիպէլէրի իհաթա իթմիշ իտի . պու սըրատա գօնտիւքթէօր իլէլէյէրէք .

— Եօլճուլար պուրատա էնէճէքլէր , տէյու հայգըրտը :

Ֆիլիհաս Փօգ մէգամը սուալտէ սըր Ֆըրանսիսին եիւզիւնէ պագտը . սըր Ֆըրանսիստէ գաթարըն չէօյլէ պիր մահալտէ տուրտուղունըն սէպէպլինի անլամայօր իտի .

Մէրգոււման գատար թէաճիւպտէ գալմըշ օլան Բասբարթու տէրհալ եօլուն իւղէրինէ աթլատը , վէ հէման ավտէթ իլէ .

— Էֆէնտիմ , արթըգ չըմէնտըֆէր Եօգ , տէյու հայգըրտը :

Սըր Ֆրանսիս . - Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն :

— Գաթար պունտան իլէրի կիթմէյօր տէմէք իսթէյօրում :

Սըր Ֆրանսիս հէման վակօնտան էնտի . Ֆիլիհաս Փօգ տախի ասլա ֆիթուրընը պօղմատան մէրգոււմըն արդասը սըրա աշաղա էնտի , իքիսի պիրտէն մէմուրէ միւրաճաաթ իթտիլէր . Սըր Ֆրանսիս .

— Նէ՞րէտէյիւլ , տէյու սօրտու :

Դօնտիգթէօր . - Դօլպի քէօյիւնտէ :

— Պուրատա՞ մը գալաճաղըղ :

— Էվվէթ , չիւնքի տէմիր Եօլը թէքմիլ խտիմէմիշ աիր :

— Նէ՞ տէյօրսունըզ , թէքմիլ խտիմէմիշ մի :

— Խայր , պուրասը իլէ Ալլահապատ արասընտա տահա Եարըլաճպզ էլլի միլ պօյունտա պիր խաթ վար տըր , Ալլահապատտէն իլէրի տէ խաթ տէվամ իթմէքտէ տիր :

— Հալ պու քի կաղէթալար խաթըն պիթաիյինի վէ չըմէնտըֆէրին իշլէմէքտէ օլտուղունը իլան իթտիլէր :

— Նէ՞ Եարալըմ էֆէնտիմ , կաղէթալար ալտանմըշլար տըր :

— (Հիտտէթ իլէ .) Օ հալտէ նա՞սըլ օլուր տա Պօմպայտան Գարգիլթայա գատար պիլէթ վէրիյօրսունըզ :

— Նիչին վէրմէյէլիմ , Եօլճուլար զաթէն Գօլպիտէն Ալլահապատէ գատար պաշգա վասէթա իլէ կիտէճէքլէրինի պիլիրլէր :

Սըր Ֆրանսիզի ֆէնա հալտէ հիտտէթ իսթիլա իթմիշ խտի , Բասթարթու իսէ գօնտիւզթօրը պօղմատըղընա թէէսիլի իտէրէք , էֆէնտիսինէ պիլէ պաղմաղա ճէսարէթ իտէմէյօր խտի :

Ֆիլիհաս Ֆօգ զայէթ սաքին պիր հալտէ սըր Ֆրանսիսէ խիթապէն .

— Սըր Ֆրանսիս , արզու իտէրսէնիզ Ալլահապատէ կիթմէնին պիր չարէսինէ պազալըմ , տէտի :

— Միւսիւ Ֆօգ , պուրատա էսասը մէսէլէ սիզին սէյահաթէ կէլէճէք թէէլիլտէ տէյիլ մի :

— Խայր էֆէնտիմ , պէնտէնիզ զաթէն պու թէէլիլի քէշֆ իթմիշ իտիմ :

— Նա՞սըլ , սիզ Եօլըն պէօյլէ օլտուղունը պիլիյօր մը խտինիզ . . .

— Խայր, ասլա պիլմէյօր իտիմ, լաքին էր կէճ պիր մանինին էօնիւմէ չըգաճաղընը պիլիր իտիմ. իմտի զարարըմը մուճիպ օլաճագ պիր շէյ Եօգ տըր, զիրա պէնիմ իչին ֆաղլա քաղտնըլմը իքի կիւն վար, Դալգիւթատէն Հօնկ-Դօնկա պու այըն եիրմի պէշինտէ հարաքէթ իտէճէք պիր վարօր վար տըր, հալ պու քի պու կիւն այըն եիրմի իքիտի տիր, պինաէն ալէյհ վաղթինտէն էվէլ Կալգիւթայէ եէթիշէպիլիրիլ :

Պու տէրէճէ էմնիյէթը քեամլիւէ իլէ վէրիլէն ճէվապա պիթթապի տէյէճէք Եօգ իտի :

Մամաֆիհ գաթար թէվազուֆ իթմիշ իտի, կաղէթալար տէմիր Եօլ խաթը իքմալ իտիլմէմիշ իքէն աքսինի իլան իթմիշէր իտի. անլէր տէ իլէրի կիտէն սաաթ կիպի տայիմա հէր շէյտէ իլէրիտէն պահա իտէրլէր. Եօլճուլարըն բէք չօղու շու քէյֆիյէթի աշինա օլտուղլարը ճիհէթլէ, գաթարտան էնէր էնմէղ հէր պիրի պիրէր վասէթայի նագլիյէ թէտարիքինէ գօյուլտուլար. քիմի էօքիւղ արապասը, քիմի պարկիր, քիմի էչէք վէ քիմի տէվէ պուլտուլար :

Ֆիլիեհաս Ֆօգ իլէ սըր Ֆրանսիս պիւթիւն քէօյիւ տօլաշտըգտան սօնրա, պինիլէճէք պիր վասէթա պուլլամայարագ ալտէթ իթտիքլէրի սըրատա, Ֆիլիեհաս Ֆօգ :

— Պէն Եաեան կիտէճէյիմ, տէտի :

Պու սէօղիւն իւղէրինէ Բասբարթու սօնրատան իշթիրա իյլէտիյի այաղընտաքի օ վարիֆ ֆագաթ նարին բապուճլարա պագարագ, Եիւղիւնտէ պիր ալայիմի նալքօշնուտի կէօրիւնտիւ, պիր աղ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա քէմալի իհթիրաղ իլէ :

— Էֆէնտիմ, պէն պիր վասէթա պուլտուլմ սաւըյօլուլմ... տէտի :

— Նա՞սըլ վասէթա :

— Պիւր ֆիլ, եիւզ ատըմ իլէրիտէ քէօյլիւնին պիւրինին պիւր ֆիլի վար :

— Էյի եա՛ , հայտէ ֆիլի կէօրէլիմ :

Պէշ տաղըդա սօնրա իւշիւ պիւրտէն պիւր դուլիպէնին էօնիւնէ վասըլ օլտուլար , վազասա գուլիպէտէ պիւր Հինտլի , հանընտաքի մահալտէ տէ պիւր ֆիլ վար իտի . թալէպէրի իւղէրինէ Հինտլի՝ ֆիլիեաս ֆօգ իլէրէֆիդէրլինի ֆիլին եանընա կէօթիւլտի . ֆիլ էրէյիճէ ինսանէ ալըշգան իտի քի , սահիպի պուներ հարպ ֆիլի հարմադ իւղրէ պէսլէյօր իտի . պուներ իշին հայվանը իւշ պ չէքէր վէ թէրէ եաղը իլէ պէսլէյէրէք , ախլաղը վահշիյէտինի արթըրմադ իսթէմիշ իտի . հալ պու քի ֆիլիեաս ֆօգըն պահտընտան օլարադ հայվան հէնուզ հալի սիւքիւնէթտէն չըգմամըշ իտի :

Քիտունի , թէսիյէ օլունան պու ֆիլ , քէնտի հէմճընսարը կիպի բէք չօգ վազըթ եօրուլմատան եօլ եիւրիւմէյէ գապիլիյէթլի օլտուղու իշին , ֆիլիեաս ֆօգ վասէթայի նազլիյէ օլարադ ֆիլի գուլսնմայա գարար վէրտի :

Նազաթ Հինտիսթանտա ֆիլլէր նատիր օլտուղունտան պահալանմըշ իտիլէր , հէլէ մահալէպէլէրէ մախսուս օլան էրքէք ֆիլլէր բէք գըյմէթտար տըր . ֆիլ , ատի իըտմէթլէրէ ալըշտըրըր իտէ բէք դիյատէ իլէ հարար . ֆիլիեաս ֆօգ Հինտլիյէ՝ հայվանը քիւլալմադ իսթէյուպ իսթէմէտիյինի սօրտուղու վազըթ մէրգում ալըգտան ալըղա ըհտտ իյլէտի :

Ֆիլիեաս ֆօգ ըսրար իթտի , սաաթտա օն լիրա թէքլիֆ իթտի . Հինտլի գաթիէն ըհտտ իյլէտի . ֆիլիեաս դըրգ լիրայա գատար չըգտը , Հինտլի եինէ գապուլ իթմէտի . Բասըարթու իտէ ֆիյալթ արթտըգճա

խորընտան զըս զըս սըչրայօր իտի . ֆադաթ Հինտ-
լի ասլա ալտըրմատը .

Մամաֆիհ թէքլիֆ օլունան ադճէ տէ ազ տէ-
յիլ տիւ , էկէր Ալլահապատէ օն պէշ սաաթտա կի-
տէր իսէ , սահիպինէ ալթը հիւշ լիրա պըրագաճագ
տըր .

Ֆիլիեասա Ֆօգ ասլա թավրընը պօղմատան հայ-
վանը սաթըն ալմագ իսթէյերէք , հէնիտէն բազարը-
ղա կիրիչիպ պին լիրա թէքլիֆ իթտի .

Հինտլի հայվանը սաթմագ տախի իսթէմէյօր ,
հէրիֆ նաղէ չէքմէք իսթէյօր իտի . սըր Ֆրանսիսա Ֆի-
լիեասա Ֆօգը պիր թարաֆա չէքիպ ֆիյաթտա իլէրլէ-
մէտէն պիր ազ թէէմիւ իթմէսինի թավսիյէ իյլէտի .
Ֆիլիեասա Ֆօգ ճէվապէն , տիւշիւնմէտէն պիր չէյ հար-
մատըղընը վէ հիրմի պին լիրալըգ պիր պահս ուզու-
րընտա չալըշտըղը ճիհէթլէ , սահիպի հիրմի գաթընը
իսթէսէ պիլէ ելնէ ֆիլի էլտէ իթմէյէ գարար վէրմիշ
օլտուղունը տէրմիյան իյլէտի .

Ֆիլիեասա Ֆօգ , Հինտլինին հանընա կէլէրէք էվէլ
էմիրտէ պին իքի եիւզ , սօնրա պին տէօրտ եիւզ , պին
սէքիլ եիւզ նիհայէթ իքի պին լիրա վէրտի . Բասրար-
թու թէէսիրինտէն սարարմըշ իտի .

Հինտլի իքի պին լիրայա բաղը օլտու , Բասրարթու
իսէ .

— Պու նէ՞ պէ՞ , հէրիֆ շու ուղուրտուզ հայվանըն
էթինէ ամմա չօգ ֆիյաթ պիշտի հա՛ , տէյու պաղըր-
տը .

Սըշ վէրիշ պիթտի , անճագ քէնտիլէրինէ պիր
գըրաղուզ պուլմագ լաղըմ կէլտի , կէնճ պիր Հինտլի
պու խըտմէթի գապուլ իթտիյինի արզ իյլէտի . Ֆի-
լիեասա Ֆօգ մէրգուլը գապուլ խտուպ պէօլիւճէք պիր

պախշիչ վատ իթտի քի, Հինալինին զաթէն զէքեա-
վէթ իլէ զիեատար օլան չէհրէսի պիր գաթ տահա
բարլատը :

Ֆիլ հէման օրթայա կէթիրիլտի, տէլիգանլը Հինա-
լի, ֆիլ եօճուլուլունա ալեհաճ օլտուղունտան, տէր-
հալ հայվանըն իքի թարաֆընա օթուրաճագ եէրլէր
եաբտը :

Ֆիլիեաս Պօգ ֆիլին պահասընը պանդնօթ օլա-
րագ թէէտիլէ իլլէտի, չանթատան բարա չըգարգճա
կիյա Բասբարթունըն տէրիսի արասընտան չըգայօր
զանն օլունմագտա իտի . Ֆիլիեաս Պօգ, սըր Պրանսիսէ
պէրապէր կէլմէսինի թէքլիֆ իլլէտի . մումաիլէյհ տա-
սի գապուլ իթտի, չիւնքի ֆաղլա պիր ատէմին տէհ-
չէթլիւ հայվանը եօրմայաճաղը տէրքեար տըր :

Գօլպի քէօլիւնտէն եէյէճէք իչէճէք սաթըն ալ-
տըլար, Ֆիլիեաս Պօգ հայվանըն պիր թարաֆընա,
սըր Պրանսիս տախի տիկէր թարաֆընա օթուրտու,
Բասբարթու ֆիլին սըրթընա պինտի, գըլաղուզ Հինա-
լի տէ պօղաղընա եէրլէլտի, սաաթ թամ տօգուղտա
եօլա չըգարագ պիր աղ սօնրա օրմանա տախիլ օլտու-
լար :

12

Հինալի գըլաղուզ, քէստիրմէ հօլը թէրճիհ իտէ-
րէք եաբըլմագտա օլան տէմիր եօլ խաթընը սաղա պը-
րագըպ, էօյլէճէ հօլա տէվամ իթմէք իսթէտի, գը-
լաղուզըն գալլինճէ օրմանըն իչինտէն կիտիլէճէք օ-
լուրսա, եիրմի միլ գաղանըլմըլ օլունաճաղընտան, հօլ-

ճուլար մէրգումըն ըէյինէ միւթապաթ իթմէյի մինասիպ կէօրտիւէր :

Ֆիլիեաս Փօգ իլէ սըր Ֆրանսիս , ֆիլին սիւրաթլա եիւրիւյիւշինտէն հասըլ օլան սալլանմատան բէք զիյատէ մուաղզապ օլույօրլար իտի , ֆադաթ ասլա թէշէքքի իթմէտիւէր :

Բասբարթու իսէ ֆիլին արգասընտա տահա զիյատէ սալընթըյա տիւչար օլտուղունտան , էֆէնտիսինին թէնպիհի միւծիպինճէ աղզընը աշմայօր վէ տիլինի՝ տիշէրի արասընա թութմագտան իհթիւաղ խաէմէյօր իտի , զիրա պիր աղ տըգգաթսըզ տավրանսա , տէրհալ տիլինի քէսէրճէսինէ ըսըրաճագ իտի . պիշարէ Բասբարթու կեահ ֆիլին պօղաղընտա , կեահ արգասընտա պուլունարագ , ատէթա իբտէ օյնար ճամպաղ կիպի միւթթասըլ սըչրայըպ տուրույօր իտի . մամաֆիհ կիւմէքտէն լաթիֆէ իթմէքտէն կէրի գալմաղ իտի . ալա սըրա տախի չանթասընտան շէքէր բարչալարը չըգարըպ ֆիլին խօրթումընա թագտիմ իտիյօր իտի :

Իքի սաաթ եօլա տէվլամ իտիլտիքտէն սօնրա , գըլաղուղ հայվանը թէվգըֆ իտուպ պիր սաաթ գատար լահաթ իթտիրտի . ֆիլ էթրաֆընտա պուլունան եաբրագ վէ օթլար իլէ գարնընը տօյուրուպ , պիր մէնպատէն տախի սու իչտի . սըր Ֆրանսիս պու թէվլագուֆտան չիքեայէթ իթմէտի , զիրա սալլանմատան քէմիլէրի խիւրտիւխաշ օլմուշ իտի . Ֆիլիեաս Փօգ իսէ , կիւյա եաթաղընտան չըգմըլ կիպի լահաթ կէօրիւնիւյօր իտի :

Սըր Ֆրանսիս քէմալի հայրէթ իլէ Ֆիլիեաս Փօգա պագարագ .

— Աճէպա պու ատէմ տէմիրտէ՞ն մի տիր , տէմէ-

սի իլէ , օլտուգճա պիր թաամ հաղըրլամագտա օլտն
Բասըարթու ճէվապէն .

— Խայր չէլիքտէն տիր , տէյու մուգապէլէ իթտի .

Թամ էօյլէ վագթը գըլաղուզ հարաքէթ իշարէ-
թինի վէրտի , աղ պիր միւտտէթ սօնրա մէնզարէ՝ վահշի
պիր հալ քէսպ իթտի . ճէսիմ օրմանլար եէրինէ խուր-
մա աղաճլարը կէչիլտի , տահա սօնրա մահսուլաթ վէր-
մէզ չէօլլէրէ կիրտիլէր . պու չէօլ տէհշէթլի գայալար
իլէ տօլու իտի . չօդուգ եօլճուլարըն օղրամատըլը Հին-
տիսթանըն պու գըսմլնտա , ատաթը մէզհէպլիյէսինտէ
ղայէթ միւթէասիպ պիր էհալի սաքին օլմագտա տըր .
ինկիլթէրա հիւքիւմէթի , եէրլի բրէնսլէրին թահաը
թէսարրուֆընտա պուլունան պու արաղլիյէ տէխալէթ
իտէմէմիշ իտի :

Արա սըրա պիր թագըմ վահշի Հինտլիլէր կէօրիւ-
լիւյօր իտի քի , պունլար ֆիլի կէօրտիւքճէ թէհտիտա-
միղ հարաքէթլէր իպրաղ իտիյօրլար իտի . գըլաղուզ
պու ատէմլէրի թէհլիքէլի ատտ իտէրէք եանլարընա
սօդուլմագտան ինթիրաղ իտիյօր իտի . եէվմը մէզքիւր-
տէ բէք աղ հայվանաթէ թէսատիւֆ օլունտու . ան-
ճագ պիր գաչ թանէ մայմուն կէօրտիւլէր քի , պիր
թագըմ աճիպ հարաքէթլէր վէ մասգարալըզլար իտէ-
րէք ֆիրար իթտիլէր . պունլարըն հալի Բասըարթու-
նըն բէք խօշունա կիտիյօր իտի :

Ձէվալլը Բասըարթունըն ֆիքրլինի պիր չէյ բէք
զիյատէ իշլալ իտիյօր իտի քի , օտա Ֆիլիեաս Փօզըն
Ալլահապատ մէվգըֆընա մուվասըլէթլէրինտէ , ֆիլի նէ
եաբաճաղը մէսէլէսի իտի . պէրապէր մի կէօթիւրէ-
ճէք , պու միւմքին տէյիլ , զիրա մէսարիֆի նագլիյէ ,
գըյմէթը հագըգըյէսի իլէ պիրլէշիրսէ , ֆիլին ալըր-
լըզընտա պիր բարա օլմուշ օլաճագ իտի . աճէպա սպ-

Թաճա՞գ մը , եօգսա սէրպէսթ սալը վէրէճէ՞ք մի իտի .
 Ֆադաթ Բասրարթու Ֆիլի սէվէյօր իտի . էկէր Ֆիլի-
 լիեաս Պօգ Ֆիլի Բասրարթույա հէտիյէ իտէճէ՞ք օլուր-
 սա պիլէ , երինէ էնտիշէտէն գուրթուլամայաճագ իտի .
 իշթէ պու մէսէլէ Բասրարթունըն թէլաշընը մուճիպ
 օլույօր իտի :

Սգշամ կիւնէշ պաթտըգտան իքի սաաթ սօնրա
 Վինտիյա տաղլարը կէշիլմիշ օլտուղու իշին , մէգքիւր
 տաղլարըն ճիհէթը շարգիյէսինտէ վագը պիր եօգուշ
 իւգէրինտէ թէվագուֆ իտիլտի . օ կիւն թէմամ երիմի
 պէշ Ֆարսախ եօլ եիւրիւմիւշլէր իտի . Սլլահապատէ
 մուվասըլէթ իշին օ գատար տահա պիր մէսաֆէ գաթ
 իթմէք լազըմ կէլիյօր իտի :

Թէվագուֆ իթտիքլէրի մահալ էսկի պիր բութ-
 խանէնին խարապէսի իտի . կիճէ սօղուգ օլտուղունտան,
 գըլալուզ Հինտլի , խարապէնին տէրունինտէ կիւզէլ
 պիր աթէշ եագտը . Գօլպի քէօյիւնտէն սաթըն ալտըդ-
 լարը մէքիւլաթ իլէ թաամ իթտիլէր . էվվէլ էմիրտէ
 պիր դաշ քէլլիմէ իլէ պաշլանըլան միւքեպլէմէ , ույգու
 խըրըլթըլարը իլէ խիթամ պուլտու . լաքին Հինտլի գը-
 լաղուզ պիր աղաճա տայանըպ ույունագտա օլան ֆի-
 լին եանընտա ույանըգ օլարագ պէքլէտի :

Կիճէ հիշ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի . արա
 սըրա գարլան վէ զըրթլան ուլթամալարը իլէ մայմուն
 հայգըրմալարը հիւքմֆէրմա օլան տէրին սիւքիւթի իկ-
 լալ իտիյօր իտի . սըր Պըրանսիս եօրկուն պիր ասքէր
 կիպի ույուտու , Բասրարթու գօրգունճ ըիւյալէր կէօր-
 տիւ , Ֆիլիեաս Պօգ իսէ , կիւյա քէնտի խանէսինտէ ի-
 միշ կիպի քէմալի լահէթլէ ույունուշ իտի :

Շաֆադ աթար աթմագ եօլա չըգտըլար . գըլա-
 ղուզ ագշամ իւսթիւ Սլլահապատէ վասըլ օլաճագ-

լարընը մէմուլ իյլէյօր իտի . ֆիլիհաս ֆօդ տախի ան-
ճադ պու սայէտէ էվլէլճէ ֆաղլա դաղանտըղը իքի
կիւնիւ զայպ իթմիշ օլաճադ իտի :

Վինտիյա տաղլարընըն սօն էթէյինաէ պիր տահա
թէվադուֆ իթտիլէր . թէքրար հօլա չըգըլտըղը վա-
գըթ ֆիլ եինէ սիւրաթչա եիւրիւմէյէ պաշլատը . էօյ-
լէն իւսթիւ գըլաղուղ կանթ նէհրինին այագլարընտան
պիրի օլան Գարի ըրմաղընըն քէնարընտա վագը պիր
քէյիւն էթրաֆընտան տօլաշտը . Հինտլի , իհթիյաթա
ըայէթէն տայիմա մէսքիւն մահալլէրտէն ուղադ տօ-
լաշըյօր , ինսանտէն խալի արաղիլի տահա էմնիլէթ-
պախշ ատտ իյլէյօր իտի . Ալլահապատ մէվգըֆընա
անճադ օն իքի ֆարսախ գալմըշ իտի :

Եօլճուլար , պիր նէվ շէքէրլի վէ ունլը մէյլէ վէ-
րէն Հինտիսթանէ մախսուս Անանա աղաճլարընըն քէս-
րէթլէ պուլունտուղու պիր մահալտէ թէվադուֆ իյլէ-
յիպ , էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա թէքրար հօլա չըգ-
տըլար . գըլաղուղ սըգ պիր օրմանլըգտան կիտիյօր ի-
տի . օ անէ գատար հիշ պիր կէօնա մանիլէ թէսատիւֆ
օլունմամըշ վէ եօլճուլուգ պէօյլէճէ սուհուլէթ իլէ
պիթէճէք զանն օլունմագտա պուլունմուշ իրէն , ֆիլ
պիրտէն պիրէ ասարը խէվֆ ու . տէհշէթ կէօթէրմէյէ
պաշլատը :

Պու սըրատա էօյլէյի թամ տէօրթ սաաթ կէշմիշ
իտի . սըր Թըրանիս ֆիլին պու հալինտէն էնտիշէ ի-
տէրէք , Հինտլիլէ :

— Նէ՞ վար , տէյու ոօրտու :

Հինտլի գըլաղուղ , հագընտան իշիտիլէն պիր սէ-
տայէ աթֆը տըգգաթ իտէրէք .

— Պիլմէյօրում , տէաի :

Իշիտիլէն սէտա կիթտիքճէ զիյատէլէշաի , պու սէ-

տա , ուղադտա պուլունան պիր թագըմ թօրլանմըչ
ատէմէրին չալարդլարը չալը սէտասընա պէնդէյօր
իտի :

Բասրարթու պիր սըգգաթը ֆէվդէլատէ իլէ տին-
լէյօր իտի . ֆիլիեաս փօգ իսէ պիր սէօզ սէօյլէմէտէն
վէ հայրէթինի պէյան իթմէքսիլին պէքլէյօր իտի :

Պու ալալըգ Հինսլի աշաղա աթլայըպ օրմանըն ի-
չինէ տալը , վէ պիր ազ սօնրա ավտէթ իտուպ թէ-
լաշ իլէ :

— Պիր Պըրահման ալայը պու թարափա կէլիյօր .
աման սագընալըմ պիղի կէօրմէսինլէր , տէտիքտէն սօն-
րա , հայվանը տահա սըգլըգ պիր մահալէ կէօթիւրտիւ ,
վէ եօլճուլարա աշաղը ինմէմէլէրինի թէնպիհ իյլէտի .
քէնտիսի տախի , ֆիրար լաղըմ կէլտիյի հալտէ հէման
հայվանա պինիլէճէք պիր վազիյէթտէ պուլունտու .
մամաֆիհ եօլճուլար սըգ պիր չալըլըգ արասընտա
պուլունտուգլարը ճիհէթլէ , կէչէնլէր անլէրի կէօրէ-
մէյէճէքլէր իտի :

Ինսան վէ չալը սէտալէրի եաղլաշմադտա վէ զա-
րիպ ահէնկլի շարդըլար չալըլարա գարըշմադտա ի-
տի . ֆիլիեաս փօգ իլէ ըէֆիգլէրինին կիզլէնտիքլէրի
մահալտէն էլլի աուրմ գատար իլէրուտէ , Հինսլինին
տէտիյի Պըրահման ալայը կէօրիւնտիւ . պիղիմ եօլճու-
լար քէնտիլէրինի կէօսթէրմէտէն ալայը կիւզէլճէ կէօր-
տիւլէր :

Ալայըն թա էօնիւնտէ քիւլահլար վէ ուղուն ճիւպ-
պէլէր կիլինմիշ ֆեահինլէր պուլունույօր իտի . ֆեա-
հինլէր պիր չօգ գատըն էքքէք վէ չօճուգլար թարա-
ֆընտան իհաթա իտիլիլէր իտի քի , պունլար տախի
թըրանրէթ , տիւմպէլէք վէ սայիրէ իլէ զայրը միւնթա-
ղամ պիր կիւրիւլթիւ տէ տէվամ իտիյօրլար իտի :

Պունլարըն արգասընտան իբի թէքէրլէքլի պիր ա-
րապա իւսթիւնէ գօնուլմուշ վէ երլան շէքլինտէ եա-
բըլմըշ զայէթ մէքրուհ մէնզարէլի պիր բութըն կէլտի-
յի կէօրիւնտիւ . արապա իբի չիֆթ էօքիւզ թարաֆըն-
տան չէքիլիյօր իտի :

Մէքքիւր տէհչէթամիզ բութըն տէօրթ գօլը մէվ-
ճուտ , վիճուտի գըլմըզը պօեալը , սաչլարը գարըշըդ ,
սագալը ուզուն վէ տուտագլարը պօյալը օլուպ , պօ-
ղազընտա՝ ինսան դաֆասընտան եաբըլմըշ պիր կէր-
տանլըդ , վէ անըն էթրաֆընտա քէսիլմիշ ինսան էլլէ-
րինտէն թէրթիպ իտիլմիշ աիկէր պիր կէրտանլըդ տա-
հա ասըլը իտի :

Սըր Ֆըրանսիս , պու տէհչէթլու հէյքէլին նէ օլ-
տուղունը թանըմըշ օլմաղըլա .

— Դալէ Իլահիսի , եանի աշգու էօլիւմ Ալլահը
տըր , տէմէսի իւզէրինէ , Բասբարթու քէնտիսինի զապթ
իտէմէյէրէք .

— Էօլիւմ Իլահիսի օլապիլիր ամմա , աշգու մու-
հապէթ Ալլահը ասլա օլամազ . եա Բապպիւմ , նէ՞ սա-
գիւլ գարը , տէտի իսէ տէ , Հինտլի գըլաղուզըն սիւ-
քիւթ իշարէթի իւզէրինէ , օ տախի սուսմաղա մէճ-
պուր օլտու :

Դալէ բութընըն էթրաֆընտա , քէնտիլէրինի զէն-
ճիրլէր իլէ տէօյէն պիր չօդ ֆագիրլէր պուլունույօր ի-
տի քի , պունլարըն տախի վիճուտինտէն միւթթասըլ
գան սըչրայօր իտի :

Փագիրլէրին արգասընտան , զայէթ միւզէյեէն
էլպիսէլէր կիլմիշ օլան պիր գաչ Պըրահման , քէնտինի
կիւճ հալ իլէ թութապիլէն պիր գատընը սիւրիւյիւպ
կէօթիւրիւյօրլար իտի :

Կէնճ վէ էվրօբալը կիպի պէյազ չէհրէլի օլան

պու գատընըն պաշը , պոյնու , ումուզլարը , գուլագ-
լարը վէ գուլարը , զիյդըյմէթ միւճէվհէրաթ , կեր-
տանըգլար , քիւբէլէր , եիւզիւք վէ պիւնզիքլէր իւն
միւզէյեհէն օլուպ , իբէքտէն մամուլ վէ աթուռն սըրմա
իչլէմէլի պիր թիւլ տախի մէզպուրէնին նազիք վիճու-
տինի սէթր իյլէյօր իտի :

Գատընըն արգասընտան , եալըն գըլըճլար վէ միւ-
թէատաիտ սիլահլար իւն միւսէլլահ մուհաֆըզլար ,
եինէ սէտեա իւզէրինէ գօնուլմուշ պիր էօլիւ ճէսէտի
կէթիթիյօլլար իտի . պունլարըն արգասընտան տախի
սազէնտէլէր իւն պիր ալայ տա ահալի կէլիյօր իտի :

Սըր Ֆըրանսիս , քէմալի մահլուհիյէթլէ կէօզիւ-
նիւն էօնիւնտէքի մէնզարէյէ աթֆը նազար իտէրէք ,
Հինալիյէ սէօնիւպ :

— Պիր «Սուլթի» աէյի՞լ մի , տէտի :

Հինալի գըլաղուզ , մէգամը թասաիգտէ պաշընը
սալլայուպ , բարմաղընը տախի սիւքիւթ իթմէսի իչիւն
տուտագլարը իւզէրինէ գօյտու :

Պըրահման ալայը իւնըլէտի , լաքին պիր աղ սօն-
րա կէօրիւնմէզ օլտուղու կիպի սէսլէրի աէ կէլմէզ օլ-
տու :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , սըր Ֆըրանսիսին Հինալիյէ սէօլէ-
տիյի սէօզիւ իչիթմիշ օլտուղունտան :

— «Սուլթի» նէ տէմէք օլույօր , տէյու սօրմասը
իւն , սըր Ֆըրանսիս ճէվապէն :

— «Սուլթի» արղու իւն իճրա իտիլէն պիր ին-
սան գուրպանը տըր . չիմսի կէօրտիյիւմիւզ շու գա-
տընճըղազ , սապահ չաֆագլա պէրապէր չայըր չայըր
եագըլաճադ տըր , տէր տէմէզ , Բասթարթու քէմալի
հիտտէթլէ :

— Վայ խայընլար , տէմէքտէն քէնալինի ալամաուր :

Ֆիլիյաս Ֆոգ . - Պու ճէսէտ նէ՞ օլաճագ :

Ֆրանսիս . - Օ տա եագըլաճագ գատընըն գօճա-
սը տըր . հէնուղ ինկիլիզէրին թահտը զապթընա կէչ-
մէյէն Պունտէլկինտ էյալէթինին պիր Բաճասը , եա-
նի հիւքիւմտարը տըր :

Ֆիլիյաս Ֆոգ , ասլա պիր թէէսիր ալամէթի
կէօսթէրմէքսիդին սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Աճայի՛պ , պու ատէթը մէզմուլմէ հալա Հին-
տիսթանտա մէվճո՛ւտ մը տըր , ինկիլիզէր պունըն մէ-
նինէ մուվաֆֆագ օլաճատըլար մը , տէտի :

Ֆրանսիս . - Հինտիսթանըն բէք չօգ մահալինտէ
պու կիպի ատաթը վահչիյէ իճրա իտիլմէզ . ֆագաթ
հիւքիւմէթին ասլա թէէսիր ու նուֆուզը օլմայան
պուրասը կիպի գըթաթը վահչիյէտէ էօնիւնիւ ալմագ
գապիլ օլամամըշ տըր :

Բասթարթու . - (Թէէսիրինի եէնէմէյէրէք .) Զա-
վալլը գատընճըղազ , տիրի տիրի եանաճագ հա՛ . . .

Ֆրանսիս . - (Ֆիլիեաս Ֆոգա թէվճիհի խիթապ ի-
տէրէք .) Էվլէ՛թ , մըսթըր Ֆիլիեաս Ֆոգ , օ պիչարէ
գատըն տիրի տիրի եագըլաճագ տըր , զիրա էկէր եա-
գըլմայաճագ օլուրոս , ագրապա վէ թէալիւգաթընըն
նէ տէրէճէ թահգիր վէ թէզլիլէ տիւչար օլաճաղընը
ասլա թասապիլուր իտէմէզսինիզ , եագըլմագ իսթէմէ-
յէն գատընըն սաչընը թըրաշ իտէրլէր , նաֆագա օ-
լարագ կիւնտէ պիր իքի ավուճ բիրինչտէն պաչգա պիր
չէյ վէրմէզլէր , տայիմա թահգիր իտէրլէր վէ լանէթի
կիպի ատտ օլունուր . նիհայէթիւլ էմը թէք ու թէն-
հա պիր քէօչէտէ էօլիւր կիտէր . պինաէն ալէյհ պու
զավալլըլարըն եանմաղա հիւսնի ըիզա կէօսթէրմէլէրի ,
մէզհէպէ թէպալիյէթլէրինտէն զիյատէ , թահգիր վէ
թէզլիլտէն գօրգտուգլարընտան տըր . մամաֆիհ պա-

զէն պու խուսուստա իսրար կէօսթէրէնլէրտէ կէօրիւլ-
միւշ տիր : Հիւքիւմէթին մէնի ասլա ֆայիտէմէնտ օ-
լամայօր : Պիր տէֆա Պօմպայտա գատրնըն պիրի հիւ-
քիւմէթէ միւրաճաաթլէ , քէնտիսինի՝ զօճասընըն ճէ-
սէտի իլէ պէրապէր եագմաղա միւսաատէ իսթէտի .
պիթթապի հիւքիւմէթ մէղպուրէնին թալէպինի ըէտտ
իթտի , լաքին միւթէասըպ գտրը պիւլ ախէրէ տէտիյիմ
նէվտէն էլան սէրպէսթ գալան Բաճալարտան պիրինին
նէղտինէ կիտէրէք քէնտիսինի եագտրըտը :

Սըր Ֆրանսիսին պու հիքեայէսինի տինլէմիշ օլան
Հինտլի գըլաղուղ պաշընը սալլաեարադ .

— Փագաթ եարըն սապահ շաֆաղլա պէրապէր
եանաճագ օլան պու գատրն , արղուսը իլէ քէնտիսինի
ֆէտա իթմէյօր , տէտի :

Ֆրանսիս . - Նէտէն պիլիյօրսուըղ :

— Օ՛ , պու Պունտէլգօնտտէ հէրքէսին պիւտիյի
պիր հիքեայէ տիր :

Ֆօլիեաս Ֆօգ . - Լաքին զէվալլը գատրն միւմա-
նաաթ իթմէյօր կիպի կէօրիւնիւյօր :

— Չիւնքի օ գատրնը , աֆիյօն տիւմանը իլէ սէր-
սէմլէթմիշլէր տիր :

Բասըարթու . - Շիմտի նէրէյէ կէօթիւրիւյօրլար :

— Իքի ֆարսախ էօթէտէ վագը Պիլաճի բութխա-
նէսինէ կէօթիւրիւյօրլար , սապահա գատար օրատա
գալաճագ տըր :

Ֆիլիյագ Ֆօգ . - Ճինայէթ նէ՛ վագըթ իճրա օլու-
նուր :

— Նարըն սապահ շաֆաղլաթար աթմաղ :

Հինտլի պու ճէվապտէն սօնրա , ֆիլի՝ պուլուն-
տուղլարը գօրուլուգտան չըգարըպ իլէրիյէ պիւրմէքտէ
իքէն , Ֆիլիեաս Ֆօգ թէվգըֆ իտէրէք .

— Պու գատընը գուրթարսագ նա՞սըլ օլուր , տէ-տի :

Փըրանսիս . - Պու գատընը գուրթարմա՞գ մը . . .

— Էվվէ՛թ , օն իքի սաաթ վագթըմ՝ վար , պունը տա շու զէվալը գատընը գուրթարմաղա ֆէտա իտէ-պիլիրիմ :

— Լաքին միւսիւ ծօգ , սիզ հագըգաթէն ըըգ-գաթը գալպիյէյէ մալիք իմիշսինիզ :

— Է՛հ , պաղէն , վագթիմ օլուրսա :

13

Նասըլ քի կէօրիւլիւյօր , պիղիմ եօլճուլարըն գա-րարը ճիտտէն բէք զիյատէ ճէսարէթ վէ իգթիտարէ միւթէվագըֆ վէ պէլքիտէ միւմքիւնսիզ իտի :

Ֆիլիեաս ծօգ շու թէշէպպիւս իւէ հայաթընը , հիշ օլմաղսա հուրիյէթինի , վէ պինաէնալէյհտէ իտ-տաասընտաքի մուվաֆֆագըյէթի թէհլիքէյէ իլգա իտիյօր իտի . ֆագաթ մումաիլէյհ ասլա թէրէտտիւտ իթմէտի : Ալէլիսուսուս սըր Փըրանսիսի պու պապտէ քէնտիսինէ ճիտտի պիր եարտըմճը վէ մուհիպպ կէօ-րիւյօր իտի :

Հէլէ Բասբարթու չօգտան հագըր իտի . էֆէնտի-սինին ֆիքրի , մէրգոււմըն բէք խօշունա կիթմիշ իտի . Բասբարթու պարիտ պիր գալըպա կիրմիշ օլան շու ա-տէմ հագըգընտա մոհապէթը գալպիյէ հըսս իյէյօր , ատէթա էֆէնտիսինի ճիտտէն սէվմէք իսթէյօր իտի :

Իշին իշինտէ սատէ Հինտլի գըլաղուզ վար իտի . աճէպա նէ՞ եաբաճագ . եա Հինտլիլէրին էլինէ տիւչէր-

սէ : Սըր Պըրանսիա Հինտլիտէն խաթիյզահը մատտէ-
յէ գալգըշընճա, կէնճ Հինտլի ճէվապէն .

— Էֆէնտի'մ, պէն « Բարսի » տէնիլէն թագըմ-
տանըմ, պու գատընտա Բարսի մէզհէպինտէն տիր .
պինաէնալէյհ հէր պիր էմիինիզէ հազըրըմ, տէտի :

Ֆիլիեաս Պօգ . - Աֆէրին օղլում :

Գըլաղուզ . - Փագաթ չաւասը խաթըրնըզտա օլ-
սուն քի , մաղալլահ էկէր էլէ կէչէրսէք , սատէ հայա-
թըմը թէհլիքէտէ գալմազ , պէօյիւք վէ տէհչէթլի
իշքէնճէլէր չէքէրիզ հա :

Ֆիլիեաս Պօգ . - Օրասը մալիւմ, պու իշի կէօր-
մէք իշին կիճէյի պէքլէյէճէյիզ տէյիլ մի :

Գալաղուզ . - Էվվէթ :

Հինտլի եագըլաճագ օլան գատըն հագգընտա չու
վէճհլէ թալսիլաթ վէրտի : Պու գատըն Բարսի գապի-
լէսինտէն ֆէվգէլատէ կիւզէլ վէ Պօմալայ թիւճճար-
լարընտան պիրինին գըղը իմիշ . Պօմալայտա էօյլէ պիր
թալիւմ վէ թէրպիյէ կէօրմիւշտիր քի , կէօրէնլէրին ,
մէրգումէյի պիր Ինկիլիզ գըղընտան թէֆըիգ իթմէսի
ղայրի գապիլ օլուպ , իսմիտէ Աուտա իմիշ :

Մէզպուրէ հէնուզ չօճուզ վէ էօքսիւզ իքէն , ար-
զուսընըն խիլաֆընտա օլարագ , Պունտէլգօնտ իս-
թիյար Բաճանընա թէզվիճ իտիլմիշ իսէ տէ , Բաճա
էօլիւրսէ , պաշընա կէլէճէյինի պիլտիյի ճիֆէթլէ ֆի-
րար իյլէմիշ , Փագաթ մուսխիսարէն էլէ կէչիրիլմիշ ի-
տի . զիրա ֆամիլեասը մէրգումէնին մահվընտան պէօ-
յիւք իսթիֆատէ կէօրէճէքլէր իմիշ :

Պու հէքեայէ Ֆիլիեաս Պօգ իլէ արգատաշլարընը
ֆիքիրլէրինտէ տահա ղիյատէ սապիթ գարար իյլէտի .
Գըլաղուզըն՝ ֆիլի միւմքիւն մէրթէպէ Պիլաճի բուլթ-
խանէսինէ եագլաշտըրմասընը թասվիպ իթտիլէր :

Ետըմ հասթ սօնրա բութխանէտէն պէշ եիւզատըմ գատար ուղագտա վաղը պիւր գօրուլուգտա թէվագուֆ իթտիւէր . հէր նէ գատար պիւր շէյ կէօրմէյօր խտէլէրտէ , եինէ միւթէասըպ Հինտիւէրին հայգըրըշարը քէնտիւէրինէ գատար կէլիյօր իտի :

Եօլնուլար , պիշարէ գատընըն եանընա կիթմէք չարէսի հագգընտա միւղաքէրէյէ պաշլատըլար . գըլաղուզ , գատընըն մահբուս օլտուղու բութխանէնին իշինի տիշինի բէք ալա պիլմէքտէ իտի . աճէպա ալայ ույգույա տալմըշ իքէն բութխանէյէ կիրէպիլիւր մի , եօգուս տիվարը մը տէլմէք լաղըմ կէլէճէք . պուրալարընա անճագ սօն տագըգտա վէ բութխանէնին եանընտա դարար վէրիլէճէք իտի . եալընըլ՝ գատընըն օկիճէ չափագ սէօրմէտէն գուրթարըլմասը պիրինճի շարթ իտի , չիւնքի պիշարէյի մագթէլէյէ կիթտիքտէն սօնրա խէլաս իտէպիլմէք , գուտրէթը պէշէրիյէնին խարիճինտէ պիր մատտէ օլտուղու աշիքեար իտի :

Կիճէյի պէքլէտիւէր . գարանըգ պասար պասմաղ բութխանէնին էթրաֆընը կէօլտէն կէչիլմէք իւզրէ օրայա թէվէճճիւհ իթտիւէր : Պու արալըգ սէս սէտա քէսիլմիշ իտի : Հինտիւէրին միւթատը վէհճէ պէլքի ճիւմէսիտէ աֆիեօն սաշիսօշը իտիւէր քի , պու սայէտէ բութխանէյէ եագլաշմագ գապիլ օլապիլիւր իտի :

Գըլաղուզ եօլնուլարըն էօնիւնէ կէչէրէք եիւրիւմէյէ պաշլատը . օն տագըգա գասար եիւրիւտիւքտէն սօնրա պիր ըրմագ քէնարընա վասըլ օլտուլար . օրատա եանմագտա օլան մէշէլէլէր սայէսինտէ . պիշարէ գատընըն եագըլմասը իշին հագըրլանան օտուն եըղընընը կէօրտիւլէր :

Օտունլար սանտալ աղաճընտան իպարէթ օլուպ պիր թագըմ թութուշտուրուճու էճղալէր իլէ ըսլա-

տըմըշ իտի : Պու երդընըն իւզէրինտէ սաղ զէվճէսի իլէ պէրապէր եանաճագ օլան Բաճանըն ճանսըղ ճէսէ-տի պուլունույօր վէ պուրատան եիւզ ատըմ իլէրիտէ տէ բութխանէ կէօրիւնիւյօր իտի : Գըլաղուզ, ալշագ սէտա իլէ եօլճուլարա :

— Կէլինիզ, տէտի :

Եօլճուլար ուղուն օթլարըն արասընտան քէմալի իհթիյաթ իլէ իլէրլէմէյէ պաշլատըլար :

Օրթալըգտա հիւքմֆէրմա օլան սիւքիւնէթէ, անճագ շիտտէթլիճէ էսէն բուզիկեարըն աղաճլարա չարբմասընտան հասըլ օլան սէտա խալէլ վէրիյօր իտի :

Գըլաղուզ տար պիր եօլըն նիհայէթինտէ տուր-տու, էթրաֆտա եանան մէշէլէլէրին ըշըղ իլէ եէր-տէ եաթանլար կէօրիւլիւյօր իտի : պուրասը ատէթա պիր մուհարէսլէ մէյտանը կիպի էրքէք գատըն վէ չօ-ճուգ գարմագարըշըգ պիր հալտէ պուլունույօրլար իտի :

Պունլարըն արգասընտա բութխանէ կէօրիւնիւյօր իտիքի, հէր գարուսընտա պէքճիլէր, պիր էլինտէ մէ-շէլէ, տիկէր էլինտէ աչըգ գըլըճ օլարագ կէզինիյօրլար իտի : օ հալտէ բութխանէնին իշէրիտի տախի թահտը մուհաֆաղայա ալընմըշ օլաճաղընա շիւպհէ իտիլէմէզ :

Գըլաղսուզ օլտուղու եէրտէ տուրտու : բութխանէ-յէ կիրմէնին միւմքիւն օլամայաճաղընը անլայարագ, արգատաշլարընը կէրի կէօթիւրաիւ : անլէր տախի ի-շին պու ճիհէթինի անլատըլար : Պու արալըգ սըր Ֆը-րանսիա, Հինտիլիյէ :

— Հէնուզ եարը կիճէյի իքի սաաթ կէշմիշ տիր, պէլքի պէքճիլէր ույուլարտա մուվաֆագ օլուրուզ, տէտի :

Գըլաղուզ. — Պուտա օլապիլիր :

Պէտքէն ձեռքիս Թոք իւր լեզուիդ իւր , պէտքիդ
պիր ազատն ալթընա օթուրուպ պէքէտիւն :

Ձեռքդ կէտն վազըթ եօլնուլարա բէք ուզուն
կէօրիւնսիւ . Հինտի գըլաղուղ արասըրա արդատաշ-
լարընտան այրըլարադ , օրմանըն քէնարընտան բութ-
խանէյէ աթփը նազարը տըգգաթ իտիյօր իտի . Փա-
գաթ պէքճիւնէ էլէրինտէ մէշէլէլէր իւր իյփայի վա-
ղիփէտէ ասլա գուսուր իթմէյօրլար իտի . բութխանէ-
նին բէնչէրէլէրինտէն խափիփ պիր զիյա խարիճէ աքս
էյլէյօր իտի :

Եօլնուլար եարը կիճէյէ գատար պէքէտիւնէր ,
եինէ հալ տէյիշմէտի . Հինտիլէր տայիմա նօղթայի
մուհաֆաղալարընտան այրըլմայօրլար իտի . շուրասը
անլաշըլտը քի պէքճիւնէրին ույումալարընա պէքէմէք
պէյհուտէ իտի . պէքճիւնէրէ իշկի իշմէք եախօտ ափիօն
խաթիմալ իթմէք գաթիւն մէն իտիլմիշ իտի . պինաէն
այլէյհ պաշգա պիր սուրէթլէ , եանի բութխանէնին
տիվարընա պիր տէլէք աչարադ իշէրի կիրմէք իգթիզա
իտիյօր իտի . եալընըղ շուրասը շայանը տըգգաթ գա-
լըյօր իտի . եանի Պըրահմանլար , գատընճըղազըն եա-
նընտա տախի , խարիճտէքի կիպի քէմալի ինթիյաթ
վէ տըգգաթ իւր մուհաֆըզլըդ իտիյօրլար մը .

Պիր աղ տահա միւղաքէրէտէն սօնրա իւրէլէմէյէ
գօյուլտուլար , բութխանէնին պաշ թարաֆընա կիթ-
մէք իշին էբէյիճէ եօլ եիւրիւտիւլէր . թամ եարը կի-
ճէյի եարըմ սաաթ կէշէրէք քիմնէյէ թէսատիւփ իթ-
մէքսիզին բութխանէնին տիվարընա վասըլ օլտուլար .
վազաա պինանըն պու ճիհէթինտէ պէքճի պուլունմա-
յօր իտի իսէ տէ , պուրատա տախի նէ բէնչէրէ նէ
գաբու վար իտի :

Մահիթապ օլմատըղընտան նաշի կիճէ բէք գա-

րանլըդ իտի . աղաճլարն պէօյիւքլիյի տալիի գարան-
լըղը արթըրըյօր իտի . շիմտի տիվարն տիպինէ պիր
տէլիք աչմագ իյճապ խոյօր : Պու ամէլիյաթ իչին եօլ-
ճուլարն հիչ պիրիսինտէ բըչագտան պաչգա պիր շէյ
եօգ իտի . հէլէ քի բութխանէնին տիվարլարը զայէթ
եռմուշագ պիր խարճ իլէ թուղլատան եարըլմըշ օլ-
տուղունտան , տէլիք աչմագ բէք կիւճ տէյիլ իտի .
պիր թուղլա գօբարըլտըղը կիպի տիկէրէրի անը թէա-
գըպ խոյօր իտի :

Միւմքին մէրթէպէ ալ կիւրիւլթի եաբարագ տի-
վարը տէլմէյէ պաչլատըլար , Հինտլի իլէ Բասբարթու
պիր ատէմ կէչէճէք գատար եէր աչմաղա չալըլըյօր-
լար իտի . լաքին իշ իլէրլէմէք իւղրէ իքէն բութխա-
նէնին տէրունինտէն պիր սէտա իշիտիլտի քի , պու սէ-
տայէ պաչգա սէտալէր գարըլըդ ճէվապ վէրտիլէր :

Բասբարթու իլէ դըլաղուղ տուրտուլար , աճէպա
տույուլտօւ մը , իշ անլաշըլտօւ մը , իհթիյաթի լայէ-
թէն ճիւմլէսի պիրտէն օրատան ուղագլաշտըլար , վէ
եէնիտէն աղաճլարն ալթընտա կիլլէնտիլէր . նիյէթ-
լէրի էկէր իշ անլաշըլմաղ իսէ թէքըրար պաչլամագ ի-
տի . ֆագաթ Պըրահման պէքճիլէրի , բութխանէնին
պու ճիհէթինէ տալիի կէլէրէք , օրայա թէգարրուպ
իմքեանընը իզալէ իյլէտիլէր :

Եօլճուլարն պունտան հասըլ իթտիքլէրի թէէ-
սիւֆի պէյան իթմէք զայրի գապիլ տիր . արթըդ զէ-
վալլը գատընա եագլաշմագ միւմքին տէյիլ իտի . պի-
չարէյի նասըլ գուրթարապիլէճէքլէր , սըր ֆրանսիս
հիտտէթինտէն թըրնագլարընը եէմէքտէ , Բասբարթու
ատէթա քէնտիսինտէն կէչմիշ օլտուղունտան , գըլա-
ղուղ մէրգումը կիւճ հալ իլէ թէսկինէ մուվաֆիագ
օլմագտա իտի . ֆիլիեաս ֆօգ իսէ , հալինի խարիճէն

անլաթմագարզըն քէմալի սիւքիւնէ տուրույօր իտի :

Պսւ արալըգ սըր Ֆրանսիս մէյուսիյէթ իյմա իտէր պիր սէտա իլէ :

— Շուրատան չէքիլմէքտէն պաշգա եաբաճագ իշիմիդ գալմատը տէյիլ մի, տէմէսի իւզէրինէ, գըլաղուղ :

— Թէէսիւֆ օլունուր քի էօյլէ տիր, տէտի :

Ֆիրիեաս Ֆօգ . - Պէքլէյէլիմ, եարըն էօյլէ վագթը Ալլահապատէ վասըլ օլուրսագ, եինէ պէնճէ մաթլուպ հասըլ օլմուշ օլուր :

Սըր Ֆրանսիս . - Լաքին նէ՞ ումույօրսանըզ, պիր գաչ սաաթ սօնրա կիւնէշ տօղաճագ վէ հէր շէյ պիթէճէք . . .

Ֆիրիեաս Ֆօգ . - Դիմ պիլիր, պէլքի գաշըրտըղըմըզ Ֆըրսաթ սօն տագըգատա էլտէ իտիլմիշ օլուր :

Սըր Ֆրանսիս, Ֆիրիեաս Ֆօգըն ֆիքրինի կէօզլէրինտէն անլամագ իսթէյօր իտի . աճէպա շու սօղուգ գանլը ինկիլիզ նէյէ կիւվէնիյօր, եօգսա ճինայէթ զէմանընտա գատընըն իւզէրինէ աթլայուպ տա, ճէլլատլարընըն էլինտէն գուրթարմագ մը իսթէյօր իտի :

Փագաթ պու ֆիքրիր տիվանէլիքտէն պաշգա պիր շէյ օլամալ, օ հալտէ Ֆիրիեաս Ֆօգը տէլի ատտ իյլէմէմէյէ նէրէտէն սէլահիյէթ գաղանմալը, հէր նէ հալ իսէ, գըլաղուղ եօլճուլարը պուլունտուգլարը մահալտէ պըրագմայըպ, իլէրի, էսկի պուլունտուգլարը եէրէ կէօթիւրտիւ . պուրատան կէօրիւնմէյէրէք ույգույա տալմըշ օլան ալայը կէօրէպիլմէք գօլայ իտի :

Բասթարթու իսէ պիր աղաճըն տալընա եասլանըպ, էվիլէլ էմիրտէ զիհնինտէն կէչիրիպ, սօնրա օրատա թէգարրուր իթտիրտիյի պիր ֆիքրի գուրմագտա իտի . մէրգուլմ էվիլէլա քէնտի քէնտինէ :

— Նէ՞ տէլիլիք . . . տիմէյէ պաշլատը . շիմտի իսէ եինէ քէնտի քէնտինէ .

— Ֆագաթ նի՛շին օլմայաճագ իմիշ, պէօյլէ ահմագ հէրիֆլէրին եանընտա թէշէպպիւս օլունաճագ պունտան պաշգա չարէ՞ մի օլուր, էվվէթ, էվվէթ, եարմալը, թէրէտտիւտին լուզուժը եօգ, տէմէքտէ իտի :

Իշթէ Բասթարթու պէօյլէ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա տահա տէրին տիւշիւնմէքտէն սարֆը նաղար իտէրէք, սէսսիղճէ պսւլունտուզու աղաճտան էնմէսի իլէ չալըլար ալասընա տալմասը պիր օլտու :

Սաաթլար կէշմէքտէ, ուֆուգտա հասըլ օլան զիյալէր սապահըն թէգարլուպինի իյմա իթմէքտէ իտի . մամաֆիհ հալա դօյու պիր գարանլըգ էթրաֆը իհաթա իտիյօր իտի :

Վագըթ կէլտի, էօլիւ կիպի սւյգույա տալըպ գալմիշ օլան խալգ արասընտա պիր հարաքէթ կէօրիւլտիւ, տավուլ վէ տիւնպէլէք սէսլէրի իշիտիլմէյէ պաշլատը . չարդըլար, պաղըլճմա սէտալէրի, եէնիտէն մէյտան ալտը . պիչարէ գատընըն գուրպան իտիլէճէյի սաաթ կէլմիշ իտի :

Նակէհան բութխանէնին գաբուլարը աշըլարագ իւշէրտէքի զիյա տըշարըյա աքս իթտի . իքի Պըրահման թարաֆընտան սիւրիւյիւպ կէթիրիլէն կէնճ գատընճըղաղը . Ֆիլիեաս Ծօգ իլէ սըր Ֆըրանսիս կէօրտիւլէր, հաթտա պիչարէ գատընըն, զիհնինի իսթիլա հտէն սէրսէմլիյի, պիր գուվվէյի զայրի իսթիյարի իլէ տէֆէ չալըշարագ, քէնտինի ճէլատլարընըն էլինտէն գուրթարմագ իսթէտիլինի տախի, կէօսթէրտիլի հալու հարաքէթինտէն բէք ալա անլատըլար . սըր Ֆըրանսիսին գալսի շիտաէթլէ չարմաղա պաշլատը . պիր հարաքէթը զայրի իսթիյարի իլէ Ֆիլիեաս Ծօգըն էլինի

Թուլթուղու վագրթ, մումախլէյհին էլինտէ պիր խան-
չէր պուլունտուղունը հըսս իթտի :

Պու սըրատա խալգ աչըլտը վէ կէնճ գատըն ան-
լէրին արասընա կիրտի :

Ֆիլիեաս փոգ իլէ սըր Ֆըրանսիս ալայըն սօն թա-
զըմընա գաթըլարագ, ֆագաթ կէօրիւնմէյէրէք զէ-
վալլը գատընը թէագըպ իտիյօրլար իտի :

Օն տագըգա սօնրա մահսւտ ըրմաղըն քէնարընա
վասըլ օլտուլար, գատընըն զէվճի ճէսէտի գօնուլմուշ
օլտուղու օտուն եըղընընըն էլլի ատըմ իլէրիսինտէ
տուրտուլար . պիր գաշ տագըգա սօնրա պիչարէ գա-
տընըն տախի քեամիլէն քէնաինտէն կէչմիշ օլարագ,
զէվճինին եանընտա եանաճագ օտունլարըն իւզէրինէ
եաթըրըմըլ օլտուղունը կէօրտիւլէր :

Օտունլարա պիր մէչէլէ եագլաշտըրըլտը . զա-
թէն եաղլանմըլ օլան օտունլար տէրհալ աթէշ ալըպ
ալէվլէնմէյէ պաշլատը :

Պու արալըգ սըր Ֆըրանսիս իլէ Հինտլի գըլաղուզ,
Ֆիլիեաս փոգըն էլինտէ խանչէր օլտուղու հալտէ ա-
թէշէ տօղրու հիւճիւմ իթմէք իսթէտիյինի կէօրտիւ-
լէր . . .

Գըլաղուզ իլէ Ֆըրանսիս միւմանաաթ իթմէք իս-
թէտիլէր : Հէր նէ գատար Ֆիլիեաս փոգ անլէրին եէ-
տը միւմանաաթընտան գուրթուլուպ աթէշէ աթըլմագ
իւզըն իտի իսէ տէ, թամ օ սըրատա մէնզարէնին քեա-
միլէն թէպէտտիւլ իթմէսի, մումախլէյհին պու թէ-
չէպպիւսինէ մանի օլտու . պիրտէն պիրէ օրթալըգտա
պիր խէվֆ ու տէհչէթ սէտասը իշիտիլտի . պիւթին
խալգ թարիֆի նագապիլ պիր խէվֆ ու տէհչէթ իլէ
եիւզիւն գօյու եէրէ գաբանտըլար :

Վէֆաթ իտուպտա ճէսէտի պէրհայաթ զէվճէսի

իլէ պէրապէր եանաճագ օլան իթիյար Բաճա էօլմէ-
միշ օլմալը իտի քի, օտունլարըն իւզէրինտէ պիրտէն
պիրէ այալա գալգալը, վէ պիր խայալ կիպի տօղրու-
լարագ գատընը գօլլարը արասընա ալտը. պատէհու հա-
լինէ տահա զիյատէ տէհչէթ վէրէն տիւմանլար արա-
սընտան սըյրլարագ օտունլարըն իւզէրինտէն աշաղա
էնտի:

Փագիրլէր, պէքճիլէր, Գեահինլէր վէ Պըրահման-
լար եիւզիւն գօյու եէրէ գաբանմըշլար, վէ Իլահլար
թարաֆընտան վուգու պուլան պէօյլէ պիր հալի խա-
րիգիւլատէյէ պագմաղա ճէսարէթ իտէմէմէքտէ պու-
լունմուշլար իտի:

Սգլ ու հուշունը քեամիլէն զայալ իթմիշ օլան
գատըն, քէնտինի կէօթիւրէն ատէմին ումուզընտա օ-
լարագ, տիւշարը խէվֆ ու տէհչէթ-օլմուշ օլան խալ-
գըն արասընտան կէշտի, Ֆիլիեաս Փօգ իլէ սըր. Ֆը-
րանսիս այագտա տուրուեօրլար իտի. Հինտլի գըլա-
ղուզտա պաշընը էօնիւնէ էյմիշ իտի. քիմ պիլըր Բաս-
բարթու տա նէ գատար գօրգու իշինտէ տիր.

Կէնճ գատընը ումուզլամըշ օլան խայալ պիզիմ
եօլճուլարըն պուլունտուղու մահալէ գատար կէլտի.
Օրատա պիր.

— Գաշալըմ, սէօզիւ իշիտիլտի:

Պու սէօզիւ սէօյլէյէն տալսի Բասբարթու իտի.
Բասբարթու սագլանմըշ օլտուղու աղաճտան եավաշ-
ճա ինուպ, զիհնինտէ թասարլատըղը գարարը մէվ-
գըյը իճրայէ գօյմագ իւզրէ տօղրուճա օտուն եըղը-
նընա կիթմիշ, Բաճանըն ճէսէտինտէքի էլպիսէյի կիյ-
միշ, վէ կիւյա քէնտիսի Բաճա իմիշ կիպի պայղըն
գատընը գուճագլայարագ արգատաշլարընըն եանընա
կէլմիշ տիր. անտէն սօնրա իսէ հէման ֆիլէ աթլայըպ

սալուշմագտան պաշդա եաբաճագ պիր իշ դալմամբշ
ալըր :

Հէրնէ դատար Պըրահմանլար թարափընտան պու-
հիլէ սօնրատան տույուլմուշ, ասըլ Բաճանըն ճէսէտի
օտուկլար իւզէրինտէ հալընըզճա եանտըղը քէշֆ օլու-
նուպ, եօլճուլարը գօվալմաղա պաշլամբշլար իսէ տէ,
անճագ աթըլան դուրշունլարտան պիր թանէսի, ֆի-
լիեաս Ծօգըն շապգասընը աէլմէքաէն պաշդա պիր
զարարը մուճիպ օլմամբշ իտի :

13

Դարիյնի քիրամէ արղ օլունտուղու իւղըէ, պիղիմ
եօլճուլար քէմալի մուվաֆագաթլէ մատամ Աուտայը
գաշըրմըշլար, վէ իրթէսի կիւն սապահա դարշը Ալլա-
հապատէ եագլաշմըշլար իտի. ֆիլ քէմալի սիւրաթլա
եօլա տէվամ իտիյօր իտի :

Էօյլէտէն էվվէլ Ալլահապատէ վասըլ օլունտու.
հէնուղ քէնտինէ կէլմէյէն մատամ Աուտայը չըմէն-
տըֆէր մէվգըֆընտա պիր օտայա եաթըրտըլար, Բաս-
բարթու, մէրգումէ իչին էլպիսէ թէտարիք իյլէտի :

Ֆիլիեաս Ծօգ, Հինտլի գըլաղուզա վատ իյլէմիշ
օլտուղու իւճըէթի վէրտի. Բասբարթունըն ճանը սը-
գըլմաղա պաշլամբշ իտի, չիւնքի ֆիլիեաս Ծօգ, Հինտ-
լիյէ :

—Օղլում, շիմտի պէն սէնին իւճըէթինի վէրտիմ,
պու խըտմէթինէ մախսուս տըր. սատագաթըն իչինտէ
շու ֆիլի սանա վէրէճէյիմ գապուլ իտէրմիսին, տէ-
միշ իտի. Հինտլինին իսէ կէօղլէրի բարլայարագ :

— Աման էֆէնտիմ, պէջիւք պիր լութֆ իթմիշ օլուրսունըզ, պու ֆիլ պէնաէնիզ իչին պիր սէրվէթ տիր, տէտի :

— Սէն ֆիլի ալ, եինէ պօրճուլ պէնիմ :

Բասարթու, ֆիլ իլէ վէտա իթմէք իւզրէ հայվանը եօխշայըպ աղզընա շէքէր վէրտի . ֆիլ տախի մէգամը թալթիֆտէ, մէրգումը խօրթումընա սարարագ պաշընտան եօգարը գալտըրտը, վիճուտինի ինճիթմէտէն եէրէ պըրագտը :

Իքի տագըգա սօնրա եօլճուլար տէմիր եօլ գաթարընտա եէրլէշմիշ վէ գաթար հարաքէթ իյլէմիշ իտի . մատամ Աուտա, Պըրահիմլէրին եէտիրտիրլէրի աֆիյօնըն թէէսիրինտէն գուրթուլուպ եալաշ եալաշ այըլտը . մումաիլէյհա քէնտինի տէհշէթիւ պիր էօլիմտէն խէլաս իտէնլէրէ գարշու, նէ տէրէճէ ասարը թէշէքքիւր կէօսթէրտիյինի կէօրսէնիզ, սիզ տէ Բասարթու կիպօ աղլար իտինիզ :

Ֆիլիեաս Ֆօգ, մէզպուրէյէ «Թէշէքքիւրէ մահէլ եօգ» սէօզիւ իլէ ճէվապ վէրտի . զաթէն մէրգում, Բասարթունըն՝ գատընը գուրթարմագ իչին իճրա իյլէտիյի ֆէտաքեարլըղա տախի «Բէք ալա» սէօզիւ իլէ իքթիֆա իթմիշ իտի քի, պու սէօզին Ֆիլիեաս Ֆօգ կիպի վագարը վէ աղըրպաշ պիր ատէմին աղզընտա նէ տէրէճէ էհէմմիյէթի պուլունաճաղընը իյզահ իթմէք մուհալ տըր :

Գաթար, Պինարիսէ վասըլ օլտու, սըր Ֆրանսիս արգատաշլարը իլէ վէտալաշարագ պուրատա գալտը . Շըմէնտըֆէր Պինարիս մէվզըընտան սօնրա տայիմա Կանթ նէհրի սահիլինտէն եօլունա տէվամ իյլէտի :

Վակօնըն բէնչէրէլէրինտէն արշարըյա ավֆը նազար օլունճա, խարիճտէ հիւքմֆէրմա օլան աչըզ վէ

լաթիֆ հէվա սայէսինտէ , հէնուղ եէշիլ ըէնկլէրինի
թէրք իթմէմիշ օլան կիւղէլ օրմանլար , մահսուլտար
թարլալար , էքինլէր վէ լաթիֆ մէնղարէլի քէշլէր ,
եօլճուլարըմը թարաֆընտան կէօրիւլէպիլիլ իտի :

Հինտիլէրճէ մուգատտէս սայըլան Կանժ նէհրինտէ
եիւղէն սու ֆիլլէրի , Թիմնաղլար վէ իրի պույնուղու
Այկըրլար կէօրիւնտիւյիւ կիպի . մէվսիմին սօզուգլու-
ղունա պագմայարագ նէհրին քէնարընա թէճէմմիւ ի-
տէն Հինտիլէր տախի , ալա սըրա արզը վիճուտ իտի-
յօրլար իտի : Պունլար Պուտտա մէղհէպինին տիւշմէնի
օլան վէ Վիշու , Պըրահման , Սիվա նամը իլէ իւշ Ալ-
լահա բէրէսթիշ իտէն թագըմտան իտիլէր . աճէպա
քեամիլէն Ինկիլիլէշմիշ օլան Հինտիլթանէ , մուգատ-
տէս Կանժ նէհրի իւղէրինտէ աթէշլէր բիւսկիւրէրէք
գաթի մէսաֆէ իտէն տէմիր եօլը գաթարընա , շու իւշ
Իլահլար նէ՛ նաղարլա պագմագտա տըր :

Վասֆընը իթտիյիմիլ լաթիֆ մէնղարէլէր , կէօ-
րիւնմէսի իլէ կէօղտէն զայպ օլմասը պիլ օլտուղու
կիպի , պաղէն տախի լօգօմթիֆտէն չըգան պէյաղ
տիւման , մէնղարէնին սայըր թէֆէրրուաթընը կէօր-
մէյէ մանի օլույօր իտի , չըմէնտըֆէրին քէմալի սիւ-
րաթլա կիտիշինտէն , Պինարիսին ճէնուպը շարգըսըն-
տաքի էսկի Պէհար Բաճասընըն Շուհարի գալասընը վէ
Կաղպուրէ իլէ անըն մէշհուր կէօլ սույը ֆապրիդալա-
րընը , Կանժ նէհրինին սահիլի շարգըսընտա քեպին
լօրտ Գօրնօվալիսին մէղարընը , Հինտիլթանըն աֆիյօն
թիճարէթինին մէրքէվի օլան Պուգուտը վէ Բանթա չէ-
հիրլէրինի , Ինկիլթէրանըն Մանչէսթէր վէ Պիլկիմհամ
չէհիրլէրի կիպի տէմիրթանէ վէ չէլիք տէօքմէխանէլէ-
րի , էսլիհալարը վէ պունլարըն ֆապրիդալարը օճագ-
լարընտան չըգան գաթը տիւման պուլուլթարը իլէ ,

Մօնքեր շէհրինի վէ սայիրէ, ի եօլճուլար պէօլի. ք միւշ-
կիւլաթ իլէ սէշէպիլիյօրլար իտի :

Պատէհու կիճէ օլուպ դարանլըդ պասուրլընտա ,
արսան , գաբլան , այլ վէ գուրտ կիպի դաթարլն կիւ-
րիւլթիւսիւնտէն գօրգուպ ֆիրար իտէն հայվանաթը
վահշիյէնին տէհշէթլի ուլամալարը արասընտան կիտէ-
րէք , Պէնկալ , Կալգօնտ , Կուր խարապէլէրի , Մուս-
հիրապատ , Պուտան , Հուկլի վէ Շանտէրնակուր շէ-
հրլէրինի ուղագտա պըրագարագ , քէմալի սիւրաթլա
կէչիպ կիթտի :

Նիհայէթիւլէմի եարը կիճէտէն եէտի սաաթ սօն-
րա Կալգիւթայա վասըլ օլունտու : Հօնկ-Գօնկա միւ-
թէվէճճիւհէն հարաքէթ իտէճէք օլան վաբօրըն վագ-
թը աղիմէթինէ , հէնուղ պէշ սաաթ վար իտի :

Ֆիլիեաս Փօգըն բըրօկրամը մուճիպինճէ մէրգոււմ ,
Հինտիսթանըն մագարըր հիւքիւմէթի վէ բայիթահօրը
պուլունան Կալգիւթա շէհրինէ , հարաքէթինին եիրմի
իւշիւնճիւ կիւնիւ , եանի Հոկտեմբերին եիրմի պէշինտէ
վասըլ օլաճագ իտի . Ֆիլհագըդա Ֆիլիեաս Փօգ թամ
Հոկտեմբերին եիրմի պէշինճի կիւնիւ Կալգիւթայէ մու-
վասըլէթ իյլէմիշ իտի . պու սէպէպէ մէպնի Բըրօկրամ-
ճա ասլա քեար վէ Ղիեան վուգու պուլմամըշ իտի տէ-
մէք տիր . վագաա Լօնտրատան Պօմպայա կէլինիր ի-
քէն գաղանըլան իքի կիւն , Հինտիսթան շէպիհ ճէպի-
րէսինտէն կէչիլտիլի զէման զայպ օլմուշ իտի իսէ տէ ,
լաքին Ֆիլիեաս Փօգըն պու Ղիյանէ թէհսիւֆ իթմէտի-
յի դավիյէն զանն օլունապիլիր :

15

Շըմէնտըֆէր մէզըփտա տուրմասը իլէ , Բասբար-
թու վակօնտան էնտի . արգասը սըրա տախի մատամ
Աուտանըն էնմէսինէ մուավէնէթ իտէն ֆիլիեաս Թօգ
չըգտը . ֆիլիեաս Թօգըն ֆիքրի , Հինտիսթան մէմալի-
քինտէ պուլունմագտան բէք ղիյատէ զօգուպ էնտիչէ
իտէն մատամ Աուտայը հէման վարօրա կէօթիւրիւպ
եէրլէշտիրմէք իտի :

Ֆիլիեաս Թօգ , տէմիր եօլը մէվգըֆընտան տը-
շարը չըգմագ իւզըն իքէն , քէնտիսինէ պիր բօլիս եագ-
լաշարագ :

— Մըսթըր ֆիլիեաս Թօգ սիղմիսինիզ , տէյու
սօրտու :

— Էվվէթ , պէնիմ :

— (Բասբարթույը կէօսթէրէրէք .) Պու ատէմ տէ
ուշալընըղ տըր , տէյիլ մի :

— Էվվէթ :

— Իքինիզ տէ արգամ սըրա կէլինիզ :

Ֆիլիեաս Թօգ , շու ղարիպ տավէթտէն թէաճիւպ
իթտիլինէ տայըր զահիրէն պիր ալամէթ պիլէ կէօս-
թէրմէտի , ղիրա քէնտիլէրինի տավէթ իտէն գանուըն
թարաֆընտան մէսուպ պիր մէմուր իտի , հէր պիր Ին-
կիլիզ իչինտէ գանուըն մուգատտէս տիր , ֆագաթ Բաս-
բարթու միլլիյէթի իգթիղասընճա կէվէզէլիյէ պաշա-
յըպ , տավէթին սէպէպինի անլամագ իսթէտի իսէ տէ ,
բօլիս իլէ ֆիլիեաս Թօգըն պիր իշարէթի իւղէրինէ
սիւփիւթ իթմէյէ մէճպուր օլտու :

Անճաղ Ֆիլիեաս Փօղ, ըէֆագաթընտա պուլու-
նան մատամ Աուտայը բօլիսէ իրայէ իլէ .

— Պու կէնճ դատըն տա պիլիմլէ պէրապէր կէ-
լէպիլի՞ր մի, տէյու սօրմասը իլէ, բօլիս .

— Պէյիս եօղ, կէլէպիլի՞ր, տէյու ճէվապ վէր-
տի .

Բօլիս մէմուրը իւչ եօլճուլարը իքի աթլը պիր ա-
րապայա պինտիրէքէք եօլա չըգարտը . երիմի տագը-
գա գատար իմթիտատ իտէն եօլ էսնասընտա քիմնէ
աղղընը աչմատը .

Արապա էվէլա տար սօղագլը վէ մէքրուհ մէն-
ղարէլի օլան շէհրին Հինտլի մահայլէսինի կէչտի . պա-
տէհու լաթիֆ վէ միւֆէրրիհ օլան Էվրօբա մահայլէ-
սինէ կիրտի . արապա խարիճի թէղեինաթտէն արի
պիր պինանըն էօնիւնտէ թէվագուֆ իթտիյի սըրատա ,
բօլիս , մահբուղարընը արապատան էնտիրուպ բէն-
չէրէլէրի տէմիր բարմագլըգըլը պիր օտայա սօղարագ .

— Սաաթ սէքիզ պուչուգտա հաքիմ էֆէնտինին
հուղուրընա չըգաճագսընըզ, տէյինճէ, Բասբարթու .

— Ա՛հ , ագըպէթ եագայը էլէ վէրտիք հա՛ , տէ-
յու հայգըրարագ պիր սանտալեանըն իւզէրինէ տիւչի
վէրտի .

Մատամ Աուտա աղիմ պիր հէյէճան իլէ Ֆիլիեաս
Փօղա թէվճիհի խիթապ իտէրէք .

— Էֆէնտիմ, պէնի թէրք իտինիլ, զիրա սիլ մահ-
ղա պէնիմ իչին թահտը թէվգըֆէ վէ թէագըպէ տ-
լընտընըզ, տէտի իսէ տէ , Ֆիլիեաս Փօղ պուլըն միւմ-
քին օլմատըղընը պէյան իլէ իքթիֆա իյլէտի . Ֆիլի-
եաս Փօղըն ֆէքրինճէ , «Սութթի» վագաասընտան սօ-
լայը քէնտիլէրինի թահտը թէվգըֆէ ալամաղլար իտի .
օ վահչի Հինտլիլէր նա՞սըլ տավայա գըյամ իտէպի-

լիւրէր իտի , տէմէք քի պունտա պիր եանլըչըդ վար իտի . մամաֆիհ հէր նէ տէ օլսա , պիլիմ ճէնթըլմէն , կէնճ գատընը Հօնկ-Գօնկա կէօթիւրմէյէ գաթիէն գարար վէրմիշ իտի . պու սըրատա Բասրարթու հէյէճանլը պիր սէտա իլէ էֆէնտիսինէ .

— Պագաթ վարօր էօյլէնտէ հարաքէթ իտէճէք , տէմէսի իւղէրինէ , Ֆիլիեաս Պօգ ֆիթուրսըզճա .

— էօյլէն վագթը վարօրտա պուլունուրըզ , տէյու ճէվապ վէրտի .

Ֆիլիեաս Պօգըն քէմալի մէթանէթլէ սէօյլէտիյի պու սէօղտէն Բասրարթու տա ճէսարէթլէնէրէք , էօյլէտէն էլվէլ վարօրտա պուլունաճագլարընա գանաաթ կէթիրմէք իսթէտի իսէ տէ , եինէ շիւպհէտէն գուրթուլամայօր իտի .

• Սաաթ սէքիզ պուշուգտա օտանըն գաբուսը աչըլարագ բօլիս իչէրի կիրտի վէ մահբուսլարը ալարագ եանընտաքի օտայա կէօթիւրտիւ . պուրասը պիր մուհաքէմէ տայիրէսի օլուպ , տավայը տինլէմէք իչին եէլլի վէ էճնէպիտէն պիր չօգ էրպապը մէրագ իլէ տօլմուշ իտի .

Ֆիլիեաս Պօգ , մատամ Աուտա վէ Բասրարթու , հաքիմին մասասընըն գարչըսընտաքի մազնունլարա մախսուս գանաքէտէ օթուրտուլար . իսմի Օպատիյահ օլան հաքիմ , դըսա պօյլու վէ շիշման պիր ատէմ իտի քի , օ անտէ քեաթիպի իլէ պէրապէր իչէրի կիրտիքտէն սօնրա , տիվարտան ասըլը օլան հաքիմիյէ մախսուս թարբօշը կիյէրէք .

— Պիրինճի տավա . . . տէմէքտէ իքէն , սէօղիւնիւ գաթ պիրլէ .

— Ա՛ , պու պէնիմ թարբօշըմ տէյիլ , տէմէսի իւղէրինէ , զապթ քեաթիպի ճէվապէն .

— Ֆիլ, հագըգա օ թարթօշ պէնտէնիդին տիր, տէմէսի իլէ, հաքիմ.

— Աղիդիմ, պիր զապթ քեաթիպի թարթօշը իլէ հիշ պիր վագըթտա էյի պիր հիւքմ վէլմէյէ մուվաֆֆադ օլապիլիւրմիյիմ, տէտի.

Թարթօշլար աղըր էզկի տէյիշտի. պու արալըգ Բասբարթու սապըրսըզլըղընտան չաթլամագ տէրէճէսինէ կէլտի, չիւնքի մահ.քէմէնին տիվարընա ասըլմըշ օլան սաաթըն եէլփ օվանը բէք չաբուգ կիտիյօր զանն իտիյօր իտի.

Հաքիմ Օպատիյահ թարթօշընը կիյինիպ սէօղիւնի թէքրար իլէ.

— Պիրինճի տավա, տէմէսի իւզէրինէ, զապթ քեաթիպի Օյսթէրպուֆ.

— Ֆիլիեաս ֆօգ, տէյու չըղըրտըղընտա, մէրգում.

— Պուրատայըմ, տէյու ճէվապ վէրտի.

— Բասբարթու.

— Հազըրըմ.

Հաքիմ. - Մաղնունլար, իշթէ իքի կիւն տիւր քի մէվզըֆտա սիլին վիրուտինիլէ պէքէնիյօր.

Բասբարթու. - Լաքին պիզի նէ իլէ իթհամ իտիյօրլար.

Հաքիմ. - Շիմտի անլարսընըլ.

Ֆիլիեաս ֆօգ. - Էֆէնտիմ, պէն ինկիլիդիմ, վէ չունա հագգըմ վար քի...

Հաքիմ. - Հագգընըղտա լաղըմ կէլէն իթիրամաթտէ գուսսւր մը իթտիլէր.

— Խա՛յր.

— Էօյլէ իսէ միւտտայիլէր կէլսին.

Հաքիմին պու էմրի իւզէրինէ գաբու աչըլարագ.

իւշ թանէ Հինալի Քեահինէր իշերի կիրտիքէրինտէ ,
Բասրարթու քէնտի քէնտինէ սէօլէնէրէք .

— Խայընլար , թա՛ քէնտիէրի , Պիղիմ՝ կէնճ մա-
տամը տիրի տիրի եագմագ իսթէյէն ճէլլատլար , տէ-
տի .

Հինալի Քեահինէր սըրա իլէ հաքիմին գարչըսըն-
տա տուրտուլար .

Պու սըրատա մահքէմէ քեաթիսի Ֆիլիհաս Ֆօգ
իլէ Բասրարթույա , Պըրահման մէղհէպինճէ մուգատ-
տէս թութուլան պիր բու թխանէյէ հագարէթտէն տօ-
լայը գալէմէ ալընմըշ իթհամնամէյի օգուտու , պա-
տէհու հաքիմ մաղնուսլարա .

— Իշիթտինի՞ղ մի , տէտի .

Ֆիլիհաս Ֆօգ . - Էվլէթ իյթիրաֆ իտէրիմ .

Հաքիմ . - Իյթիրաֆ իտիյօրմիւսընըզ .

Ֆիլիհաս Ֆօգ . - Իյթիրաֆ իթմէքլէ պէրապէր ,
պու իւշ Քեահինին , Պիլաճի բու թխանէսինտէ նէ եար-
մագ իսթէտիքէրինի իյթիրաֆ իթմէլէրինի թալէս ի-
տէրիմ .

Քեահինէր քէմալի հայրէթլէ եէքտիկէրինին եիւ-
ղիւնէ պագտըլար . կիյա Ֆիլիհաս Ֆօգըն սէօլէրին-
տէն պիր շէյ տնլամամըշլար իտի . Պու արալըգ Բաս-
րարթու տաթի սէօղէ գարչարագ .

— Էվլէթ , Պիլաճի բու թխանէսինտէ նէ եարմագ
իսթէտիքէրինի սէօլէմէլի տիրէր . զէվալլը գատընը
տիրի տիրի եագաճագլար իտի , տէմէսի իւղէրինէ , հա-
քիմ տաթի շաչըրարագ .

— Նէ՞ սէօլէյօրսուսընը , նա՞սըլ զավալլը գատըն-
տան պահս իախյօրսուսընը . . . Պօմպայտա քիմի՞ եա-
գըյօրլար իտի .

Բասրարթու . - Պօմպայտա՞ մը .

Հաքիմ. - Էօյլէ եա՛, պուրատա Պիլաճի բութխանէսինտէն պահս օլունմայօր . Պոմսպայտա վազը Մալպար-Հիյլ բութխանէսինէ հագարաթ իտիլմիշ տիր , վէ պունըն տա ֆաիլէրի սիզսինիզ :

Զապթ քեաթիպի տախի պու արալըզ մասասընըն իւզէրինէ պիր չիֆթ գունտուրա գոյարազ .

— Իշթէ իսպաթ օլարազ տախի հագարաթ իտէնին գունտուրալարը պուրատա տըր , տէտի :

Բասբարթու գունտուրալարը կէօրտիլիւ կիպի , « պէնիմ գունտուրալարըմ » տէյու պաղըրմագտան քէնտինի ալամատը :

Խըտմէթքեար իլէ էֆէնտի , զիհինէրինին շաշգընլըղնտան , Բասբարթունըն Պոմսպ բութխանէսինտէքի տէլիլիյի , Պիլաճի վազաասը իւզէրինէ քեամիլէն ունութմուշլար իտի . հալ պու քի թէվզըֆ օլունմալարը վէ հուզուրը հաքիմէ կէլմէլէրինէ սէպէպ տախի օ Պոմսպ մէսէլէսի իտի :

Ֆիլհագըզա խաֆիյէ ֆիքս , Բասբարթունըն օ հարաքէթինտէն նէ եօլտա իսթիֆաատէ իտէճէյինի տիւչիւնիւպ , Մալպար-Հիյլ բութխանէսինին ֆեահինէրինէ նասիհաթտէ պուլունմուշ վէ Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան պու նէվ ճիւնհալէրէ շիտսէթ կէօթէրիլտիյինի պիլտիյինտէն , ֆեահինէրի՛ ճէսիմ պիր ճէզայի նագտի ալաճագլարընա գանսըրարազ Կալիլթայա կէօնտէրմիշ իտի :

Խաֆիյէ ֆիքս , Պիլաճի մէսէլէսի իլէ օղրաշըպտա եօլլարընտան կէրի գալմիշ օլան եօլճուլարտան էվվէլճէ , ֆեահինէրին ըէֆագաթլարընտա օլարազ Կալիլթայէ մուվասըլէթ իտէրէք , հէման իգամէյի տալա իյլէմիշ , վէ միւտտայի ալէյհէրին , եանի Ֆօզ իլէ Բասբարթունըն վիրուտինէ միւնթաղըր պուլունմուշ

խոհ , Ֆիլիեաս Փօգըն եօլտան կերի դալմասը իւղէրինէ , Ֆիքսին տէրէճէյի թէէսիւֆի թասաւիւրը օլունմալը տըր . զիրա Ֆիքս , մէրդումը տէմիր եօլ մէվգըֆընըն պիրինտէն շարգ էյալէթինէ ֆիրար իթմիշ զանն իյլէյօր իտի . հալ պուքի , օ սապահ պանդա խըրուրընըն եանընտա պիր գատըն իլէ տէմիր եօլ մէվգըֆընա վիրուտի իւղէրինէ , տէրէճէյի նիհայէտէ մէմնուն օլմուշ իտի :

Էկէր Բասբարթու պիրալ տըրգաթլըճա էթրաֆընա պաղսա իտի , Ֆիքսի մահքէմէտէ կէօրէճէք իտի . զիրա խաֆիյէ շու տաւա իլէ Ֆիլիեաս Փօգը թէվգըֆա մուվաֆֆաղ օլտուղունա սէվինէրէք , պիր գաշ կիւնէ գատար հէր հալտէ թէվգըֆնամէ Լօնարատան կէլէճէյինտէն , պանդա խըրսըղընը հագալամիշ վէ իքրամիյէյի գազանմըշ օլաճագ իտի :

Հաքիմ , Բասբարթունըն գունտուրալարընը թանընարագ « Պէնիմ գունտուրալարըմ » տէմէսինի պիր իյթիրաֆ օլարագ գապուլ իտուպ .

— Մէսէլէ իյթիրաֆ օլունմուշ տըր , տէտի :

Ֆիլիեաս Փօգ . - Էվվէթ , իյթիրաֆ իտիլտի :

Հաքիմ , սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Ինկիլթէրա հիւքիւմէթի թարաֆընտան , Հինտիսթանտա սաքին օլան պիլճիւմէ ահալինին , ատաթը մէզհէպիյէլէրի միւսաւաթէն շիտտէթլէ մուհաֆաղա օլունտուղու , վէ Բասբարթու հա.Մ շախսըն տախի Պամպայտա վագը Մալպար-Հիլլ բութխանէսինի , Հոկտեմբեր եիրմի թարիխի իլէ գունտուրալարըյըլա թահգիր իյլէտիյի թէհագդուգ իթտիյի ճիհէթլէ , մէրգում Բասբարթու օն պէշ կիւն հաքս վէ իւշ եիւղ լիրա ճէզայի նագտի իթաասընա մահքիւմ օլմուշ տըր , տէտի :

Բասթարթու եալընը ճեղայի նագտիյէ աթփը է-
հէմմիյէթ իտէրէք .

— Իւչ եիւղ լիրա՞ մը , տէյու հայգըրտը :

Ջապթ քեաթիպի . - Սիւքիւթ իտինիղ :

Հաքիմ . - Պունունլա պէրապէր պու խուսուստա
խըրոմէթքեար իլէ էֆէնտի արասընտա իշթիրաք մէվ-
նուտ օլմատըղը մատտէթէն սապիթ օլունամատըղը-
նա , վէ հէր ճիհէթաէ էֆէնտիսի ուշաղընըն հարաքէ-
թինտէն մէսուլ պունտուղունա պինաէն , ֆիլիեաս ֆօգ-
նամ չախս տախի գանունէն սէքիղ կիւն հարս իլէ ,
եիւղ էլլի լիրա ճեղայի նագտի վէրմէսինէ հիւքմ օ-
լունմուշ տըր :

Ֆիքս , պուլունտուղու մահալտէ տէրունէն պէօ-
յիւք պիր մէֆնունիյէթ հըսս իյլէյօր իտի , զիրա ֆի-
լիեաս ֆօգըն սէքիղ կիւն Նալդիւթատէ գալմասը ,
թէվգըֆնամէնին Լօնտրատան կէլմէսի իլին քէնտինէ
լաղըմ կէլէն միւտտէթտէն զիյատէ իտի :

Բասթարթու պիւսպիւթիւն չաչըն պիր հալտէ
պուլունույօր իտի . զիրա պու հիւքմ , էֆէնտիսինի տիւ-
չաղը իֆլաս իյլէյօր իտի . եիրմի պին լիրալըգ պիր
պահս զայպ օլույօր իտի . քէնտիսինին Պօմպայտա
պուտալաճա օ մահուտ բութխանէյէ կիրմէսի , հէք
պունլարըն սէպէպի օլմուշ իտի . ֆիլիեաս ֆօգ իսէ ,
կիւյա պէօյլէ պիր հիւքմ վէրլիմէմիշ կիպի կէօզիւնի-
պիլէ գըրբմամըշ վէ հիւ պիր թէլաշ կէօսթէրմէմիշ ի-
տի . ֆագաթ մահքէմէ քեաթիպի տիկէր պիր տալա-
ճը չաղըրաճալը վագըթ , աղըր աղըր աեաղա գալգըպ .

— Հաքիմ էֆէնտի , միւտտէթը մահբուսիյէթի
պաչգա պիր վագթա թէէխիիր իտին , նըլամէն քէ-
ֆալէթը նագտիյէ թալէպ իտէճէյիմ , տէտի :

Հաքիմ . - Պունտա մուխթարսընը :

Բասթարթու, շու խելաս չարէսինտէն մէմնուն օլտու իսէ տէ, հաքիմին՝ հէր պիրի իչին պին լիրա կիպի ճէսիմ պիր մէպլաղ իլէ քէֆալէթ իսթէտիյինի իչիթտիյի կիպի թէքլար շաշըրտը : Ֆիլիեաս Ֆօգ իսէ, հիչ պիր թէէսիւր կէօսթէրմէքսիզին :

— Թէէտիյէսինէ հաղըրմ, տէյու ճէվապ վէրտի, վէ Բասթարթունըն էլինտէքի չանթատան պիր բաքէթ պանգա գայմէսի չըգարըպ մասանըն իւղէրինէ գօյտու :

Հաքիմ. — Նէ վազըթ միւտտէթը մահբուսիյէթինիզի իյֆա խտէրսէնիզ, պու բարա սիզէ խտտէ օլունաճագ տըր. չիմաիլիք ազչէ իլէ քէֆալէթ թահթընտա օլարագ սէրպէսթսինիզ :

Ֆիլիեաս Ֆօգ ուշաղընա « կէլինիզ » տէտի քի, Բասթարթունըն :

— Պարի հիչ օլմաղսա գունտուրալարմը վէրսինլէր, տէմէսի իւղէրինէ, գունտուրալարը քէնտինէ իթա իթտիլէր : մէրգում գունտուրալարա պագարագ :

— Ալ սանա աթէշ բահասընա պիր չիֆթ գունտուրա, թէքի պին լիրայը կէչիօր. այաղըմը սըգմասըտա ֆապլա, տէտի :

Բասթարթու, մատամ Աուտա իլէ պէրապէր էօնտէ կիտէն էֆէնաիսինին արգասը սըրա եիւրիւմէյէ պաշլատը : Ֆիքս, խըրսըզըն իքի պին լիրայը ֆէտա իթմէյէրէք, պիր աղ սօնրա միւտտէթը մահբուսիյէթինի իյֆա իթմէք իւզրէ ավտէթ իտէճէյինէ էմին օլտուղունտան, մէրգումըն արգասընտան կիթմէյէ գօյուլտու :

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ արգատաշլարը պիր արապայա պինտիլէր : Ֆիքս տաիի արգալարընձան կէլիօր խտի արապա չէհրին ըլսթըմլարընտան պիրինտէ տուրտու :

լիմանաւ Բանկօն վարօրը հարաքէթ իշարէթի չէքմիշ իտի . սաաթ թամ օն պիր իտի քի , օ հալաէ ֆիլիեաս Ծօգ պիր սաաթ էվվէլ վարօրա կէլիօր իտի . ֆիլիեաս Ծօգըն , մատամ Սուտա վէ Բասթարթու իլէ պէրապէր սանտալա պինտիյինի կէօրէն ֆիքս , հիտտէթինտէն ա- յաղընը եէրէ վուրտու , վէ քէնաի քէնտինէ .

— Վա՛յ խայըն հէրիֆ վա՛յ . իքի պին լիրայը ֆէ- տա իտիյօր հա՛ , ֆագաթ տիւնեանըն էօթէ ուճունա գատար կիթսէ եինէ ալգասընտան կիտէճէյիմ , լաքին պու մէսարիֆլէրէ տէվամ իտէրսէ , սըրգաթ օլունան ագճէ հէպա օլուպ կիտէճէք , տէտի .

Ֆիլհագըգա ֆիլիեաս Ծօգ , Լօնտրատան հարաքէ- թինտէն պէրի վարօր իւճրէթի , ֆիլ պէտէլի , մէսա- րիֆաթը նագլիյէ վէ ճէղայի նագտի օլարագ պէշ պին լիրա ֆէսա իյլէմիշ իտի քի , պուտա չալընան բարանըն ըուպը օլտուլունտան , խաֆիյէնին քիսէսինէ կիրէճէք օլան եիւղտէ օն իքրամիյէ , պու հիսապլա կիթտիքճէ թէնագուս իյլէյօր իտի .

16

Ինկիլիղ Հինտիսթան վարօր շիրքէթինին Չին վէ Ճաբօն տէնիլլէրինտէ սէյր ու սէֆէր իթտիրտիյի Բան- կօն նամ վարօրը , պին եէտի եիւղ եէթմիշ թօնէլա- թօլուգ , տէօրթ եիւղ պարկիր գուվլէթինտէ տէմիր- տէն մամուլ պիր ուսգուր տըր . սիւրաթը հարաքէթ խուսուսընտա , հէր նէ գատար Մօնկօլիյա վարօրընա միւսալի կէլիր իսէ տէ , եօլճուլարըն ըահէթի ճիհէ- թինտէ անըն կիպի տէյիլ իտի . պինսէն ալէյհ մա-

տամ Առաքել , Ֆրիդրիխ Գեորգըն արդուսը վեճհ իւն րա-
հաթճա հերլէշէմէմիշ իտի . մամաֆիհ գաթ իտիւնէք
մէսաֆէ պին պէշ երւզ միշ օլտուղունտան , սեհահաթ
օն պիր օն իքի կին գատար իմթիտատ իտէճէք իտի
քի , պէյլէ ազ պիր միւտաթ զարֆընտա մատամ
Առաքել րահաթսըղըղա գաթլանապիլիւր պիր գատըն
իտի .

Նօճուղըն իւք կինլէրինտէ , մատամ Առաքել ,
Ֆրիդրիխ Գեորգ իւն օլան տօսթլուղունը արթըրտը . կէնճ
գատընճըղաղ հեր վէսիլէտէ ճէնթըլմէնէ ըզհարը թէ-
շէքքիւր իթմէքտէն կերի տուրմայօր իտի . Ֆրիդրիխ
Գեորգ իսէ գատընըն իֆատաթը չիւրրանիսինի քէմալի
պերուտէթլէ տինլէյէրէք , խարիճէն առա պիր ասարը
թէէսիւր կէօսթէրմէմէքտէ իտի . հալընըղ գատընըն
պիր էքսիլի օլմամաընա զիյատէ տըգգտթ իթմէքտէ
օլան ճէնթըլմէն , մուայէն օլան վագըթլարտա մէր-
գուլմէնին նէզտինէ , միւքեալէմէտէն զիյատէ անըն
սէյլէտիքլէրինի տինլէմէք իչին կէլիւ իտի . էլհասըլ
ասըլատէ ինկիլիղ , պերայի նէզաքէթ պիր գատընա
կէօսթէրիլմէք լաղըմ կէլէն հեր տիւրլիւ թալթիֆաթը
իպրազտէն կերի տուրմամագտա իտի .

Մատամ Առաքել , ճանընը գուրթարմըշ օլան ա-
տէմ հագգընտա նէ տիւշիւնէճէյինի պիլմէյօր իտի .
մուամիլէյհին հալինէ հայրէթտէ գալըյօր իտի . պէ-
րէքեաթ վէրսին քի , Բասթարթու , էֆէնտիսինին զա-
րիպ ահվալի հագգընտա , մէզպուրէյէ թաֆսիլաթ
վիրմէքտէն իմթինա իթմէմիշ իտի . հաթտա Բասթար-
թու , ճէնթըլմէնին նասըլ պիր պահսա մէպնի տիւն-
եայը տէվրէ չըգտըղընը անլաթմըշ իտի քի , մատամ
Առաքել պունը իշիթտիլինտէ պիր ազ կիւլաիւ .

Հինտի գըլաղըղըն՝ կէնճ գատըն հագգընտա

նազլ էլլէտիյի սերկիւզէշի , մատամ Աուտա տախի
թաստիգ իթտի . Հինտիսթանտա ինկիլիզ ատէթինի
գապուլ իտէրէք քէսպը սէրվէթ իտէն Հինտլլէրին
մէշհուրլէրինտէն պիրիտէ , սըր ծէյմն Ռիթիպօհ նամ
պիր զաթ տըր քի , մատամ Աուտա , թէալիւգաթըն-
տան պուլունան պու ատէմ սայէսինտէ թէրպիյէ կէօր-
միւշ իտի . Հաթտա Հօնկ-Գօնկտա պուլմագ իսթէտի-
յի զաթ տա , պու ատէմին գարտաշը իտի . աճէպա
կէնճ գատըն պու ատէմին նէզտինտէ ըահաթ վէ էմ-
նիյէթ պուլաճագ մը իտի . Մատամ Աուտա պուրասը-
նը գաթի սուրէթտէ իւմիւտ իթմէյօր իտի . պինսէն
ալէյհ Ֆիլիեաս Փօգ տախի մէզպուրէյէ « Մէրագ ի-
տէճէք ճիհէթ եօգ տըր , իշի հիսապ իւզրէ թէսվիյէ
իտէրիլ » տէյօր իտի .

Աճէպա.մատամ Աուտա շու « հիսապ իւզրէ » քէ-
լիմէսինին մանայի հագըգըյէսինի անլայօրմու իտի ,
պուրասը քէստիրիլէմէզ . անճագ մատամ Աուտա , Ֆի-
լիեաս Փօգըն իւզէրինէ օ տէրէճէ մուհապպէթքեա-
րանէ նազարլար աթըյօր իտի քի , անըն էսիրի մէլա-
հաթը օլմամագ գապիլ տէյիլ տիր . կէնճ գատընըն
կէօղլէրի՝ Հինտլլէրճէ մուազղէզ ատտ օլունան Հիմա-
լայա կէօլիւնիւն սուլարը գատար պէրրագ վէ միւէս-
սիր իտի իսէ տէ , ֆագաթ պիլ , սէթրէսինին տիւյմէ-
սինի չէօղմէք ասլա միւթատը օլմայան Ֆիլիեաս Փօ-
գըն , մէզպուրէնին սէվտասընտան օ կէօլէ աթլամագ
իսթէյէճէյինի գաթան ումմայըզ .

Րանկօն վարօրը իլէ իճրա իտիլէն պու սէյահա-
թըն իւք կիւնլէրի կիւզէլ սուրէթտէ կէշտի . հաւլա
բէք կիւզէլ իտի . Պէնկալ քէօրֆէզլինին պէօյիւք տէ-
նիզի , վարօրըն սէյր ու սէֆէրինէ մուվաֆըզ տիւշ-
տիւ . Անտաման սէվահիլինի բէք չաբըզ կէօրտիւլէր

քի, մէջքիւր սէվահիլտէ Պատէլպէք նամընտա վէ իբի պին տէօրթ եիւզ մէթրօ եիւքսէքլիյինտէքի տաղլար սայէսինտէ, տէնիզտէն բէք դօլայ սէչիլէպիլիր :

Պիր միւտտէթ սէվահիլ պօյունտա կիտիլտի, ա-տանըն Բարուա նամ վահչի տհալիսի հիչ կէօրիւնմէ-տի. պու գավմ ճէմիյէթը պէչէրիյէնին էն ատի վէ էն սիւֆլիսինի թէչքիլ իտէր. լաքին հագսըզ օլարագ Եամ-Եամ, Եանի ինսան էթի եէյէն Եատ օլունուրլար : Ատանըն խարիճի մէնղարէսի ճիտաէն բէք լաթիֆ տիր. էվէլ էմիրտէ սահիլ պօյունտա նատիտէ աղաճլար իլէ միւղէյիէն օրման վէ սօնրատա եիւքսէք տաղլարըն լաթիֆ մէնղարէսի, էրպապը թէմաչանըն միւսատըֆը նաղարը օլուր. պու զարիֆ մէնղարէլէրտէ բէք չաբըզ նաղարտան զայպ օլտու. վաբօր պիր աղ սօնրա Մալա-կա պօղազընա կիրտի քի, օրատանտա Ձին տէնիզինէ կէչէճէք իտի :

Աճէպա խաֆիյէ ֆիրս պու սէյահաթ էսնատընտա նէ՞ Եարտը. ֆիրս, Կալկիւթատա թէվզըֆ էմիրնամէսի կէլիրսէ, հէման Հօնկ-Գօնկա կէօնտէրմէլէրինի լաղըմ կէլէնլէրէ ըհճա իթտիքտէն սօնրա, քէնտինի Բասբար-թույա կէօսթէրմէտէն Բանկօն վաբօրընա պինմիչ ի-տի. զիրա Բասբարթույա կէօրիւնմէք անըն չիւպհէսի-նի տալէթ իթմիչ օլաճագ իտի. լաքին ֆիրս, Բասբար-թու իլէ օլան տօսթլուղունը թէճտիտ իթմէք ֆիքըրինէ տիւշտիւ վէ խաթէտիլի կիպի տէ միւվաֆիֆագ օլտու :

Շիմտի խաֆիյէնին պիրիճիք իւմիւտի Հօնկ-Գօնկա իտի քի, անճագ խըրսըզը օրատա թէվզըֆ իտէպիլէ-ճէք իտի. էկէր ֆիլիԵաս ֆօգը օրատա տա գաչըրըրսա Ամէրիգայա կիթմիչ վէ էլտէն չըգմըչ օլաճագ իտի. վագտա վաբօր Սինկաբօրա օղրար ամա, օրատա բէք աղ տուրուր :

Ֆիլ հաղորդա Հանկ-Գոնկ տախի Ինկիլիդ թօբրա-
ղը տըր , լաքին Եօճուճըն խաթը հարաքէթի Իւզէրին-
տէքի Ինկիլիդ թօբրաղընըն սօնուճըսը տըր . պուրա-
տան սօնրա խըրսըզ իչին Ձին , ճարօն վէ Սմէրիգա մէ-
մալիքի բէք էմին պիր իլթիճակեաճ օլապիլիր իտի .
էկէր Ֆիքս , Հօնկ-Գօնկտա թէվզըֆ էմիրնամէսինի ա-
աճազ օլուրսա , Ֆիլիեաս Պօղը թէվզըֆ իտէրէք շէհ-
ըին բօլիս իտարէսինէ թէսլիմ իտէճէք իտի . պու խու-
սուստա հիչ պիր միւշկիւլաթ Եօգ իտի . լաքին Հօնկ-
գօնկտան սօնրա թէվզըֆ էմիրնամէսի հիչ պիր իչէ Եա-
րամայաճազ իտի . զիրա անտէն սօնրա մաթպու օլտու-
ղու տէվլէթ թարաֆընտան Եաղըլմըշ պիր իաոէյի
միւճըրիմ թալէպնամէսի իգթիղա տըր քի , պու տա
թէէսիւրաթ վէ թէշվիշաթը մուճիպ օլաճազ վէ խըր-
սըզըն ֆիրարընը գօլայլատաճազ իաի . տէմէք օլուր
քի Ֆիլիեաս Պօղ , Հօնկ-Գօնկտա թէվզըֆ իտիլմէզսէ ,
արթըզ էլէ կէշմէսի միւմքինսիղ տէյիլ իսէ պիլէ , բէք
միւշկիլ օլաճազ իտի

Եօգարըտա պիղիմ պէյան իթտիյիմիլ միւլահա-
ղաթը , Ֆիքս , գամարասընտա պիրէր պիրէր զիհնինտէն
կէշիրէրէք քէնտի քէնտինէ .

—Եա թէվզըֆ էմիրնամէսի Հօնկ-Գօնկտա օլաճազ
պէնտէ խըրսըզը թէվզըֆ իտէճէյիմ . Եախօտ էմիրնամէ
կէլմէզսէ , նէ Եաբըպ Եարըպ հէրիֆին աղիմէթինի կէ-
րի պըրազտըրաճաղըմ , ահ , էկէր Հօնկ-Գօնկտա տախի
մուվաֆիֆազ օլամպսամ , արթըզ ալէմ նազարընտա
թէսֆիյէմ պօզուլաճազ տըր . իմտի նէ օլուրսա օլ-
սուն մուվաֆիֆազ օլմալըլըմ , լաքին էմիրնամէ օլմա-
տըգճա նասըլ օլուպտա պու խապիս հէրիֆի թէվզըֆ
իթմէլի , տէմէքտէ իտի .

Պու միւլահաղաթ Իւզէրինէ Ֆիքս , վաղը օլան

հայլէրի Բասթարթոյա իգրար խառալ, նասըլ պիր է-
ֆէնտիյէ խըտմէթ իյլէտիյինի անա անլաթմադ իսթէ-
տի . խաֆիյէնին ֆիրքինճէ, Բասթարթու էֆէնտիսինին
պիր խըսըզ օլտուզունը անլատըզը կիպի, անը թէրք
իթտիքտէն մատէ, պէլքի մէրգումը թէվզըֆի իթմէք
խուսուսընտա տախի քէնտինէ մուավէնէթ իտէճէք ի-
տի . հալ պու քի ֆիրս իշին պու ճիհէթինի տէ թէհլի-
քէլի կէօրիւյօր իտի . չէօյլէ քի Բասթարթու էֆէնտիսի-
նէ պիր սէօղ չաթլատաճագ օլսա, իւմիւտլէրինին պիւ-
թին պիւթիւնէ մահվ օլաճազը տախի իհթիմալին տա-
խիլինտէ իտի . էվլէթ ֆիրս իշին աքսի ճիհէթինի տա-
խի տիւշիւնիւյօր իտի .

Իշթէ ֆիրս պէօյլէճէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ
պիր հալտէ իքէն, մատամ Աուտանըն, ֆիրիւտա ֆօզըն
ըէֆագաթընտա օլարագ վարօրտա պուլունուշը, քէն-
տինէ եէնիտէն իւմիւտլէր պախշ իյլէտի .

Պու գատըն քիմ օլույօր, նէ՞ կիպի սէպէպլէր ա-
նը միւսիւ ֆօզըն ըէֆագաթընա աթըյօր . իքիսինին
թէսատիւֆի թապիյի Պամպայ իլէ Կալգիւթա արասըն-
տա օլտու . լաքին Հինտիսթանըն պուրասընտա պիր
պիրլէրինի պուլմալարը աճէպա սըրֆ թէսատիւֆ մի
իտի . աճէպա ճէնթըլմէն Հինտիսթան սէյահաթընա
պու գատընը պուլմագ իշին մի չըգտը . պու նօգթա-
լարը տիւշիւնմէքտէ օլան ֆիրս, կիւզէլ գատընը Կալ-
գիւթա մահքէմէսինտէ կէօրմիւշ վէ հիւսնիւնէ հայրան
օլմուշ իտի .

Ֆիրսին, նասըլ կիթտիքճէ գուրունթույը արթըր-
տըզը գարիյնի քիրամէ մալիւմ տիր . խաֆիյէ, գա-
տընըն ֆիրիւտա ֆօզ իլէ պուլունուշունը, ճինայէթքեա-
րանէ պիր գատըն աշըրմա մէսէլէսինէ համլ իթմէյէ
պաշլատը . պու մատտէ ֆիրսին զիհնինտէ եէրլէշտի վէ

շու սայէտէ եաբապիւնէճէյի իշլէրի տիւշիւնտիւ . պու
դատըն էվլէնմիշ օլսուն օլմասըն , էկէր խանէսին-
տէն իղֆալ իտիւրէք աշրրըմըշ իսէ , ֆիլիեաս ֆօղը ,
Հօնգ-Գօնկտա հէր հալտէ թէվդըֆ իտէճէք պիր չարէ
տիր :

Ֆագաթ վարօրըն Հօնգ-Գօնկա մուվասըլէթինի
պէքլէմէք ասլա մուվաֆըդը հիքմէթ տէյիլ իտի . դի-
րա ֆիլիեաս ֆօղ պիր վարօրտան պիր վարօրա աթլա-
յարագ կիթմէքտէ օլտուղունտան , տահա մահքէմէյէ
իշի աշմատան ֆիլիեաս ֆօղըն պաշգա պիր վարօրա
պինիպ կիտէճէյի տէրքեար իտի :

Պինաէն ալէյհ ֆիքս , էվլէլ էմիրտէ Բասբարթու-
յը պիր իսթինթագ իթմէք իսթէտի . Բասբարթույը
սէօյլէթմէք տէ կիւճ պիր մատտէ տէյիլ իտի . պիր
կիւն սօնրա Սինկարօրա մուվասըլէթ իտիւնէճէյի իշին ,
Ֆիքս , հէման ֆիքըրինի մէվդըյը իճրայէ գօյմալա գօ-
յուլտու :

Օ կիւն ֆիքս դամարասընտա օթուրմայըպ կիւ-
վէրթէյէ չըդտը . Բասբարթույա քէնտիսի բասթ կէլ-
մէք իսթէյօր իտի . մէրգուժ վարօրըն պաշընտա կէ-
ղինմէքտէ օլան Բասբարթունըն եանընա ֆըրլայըպ ,
քէմալի հայրէթ վէ իսթիղրապը ֆէվգէլատէ իլէ :

— Վա՛յ , սիզ պուրատա իմիշսինիզ հա՛ , տէյու
հայգըրալ :

Բասբարթու « Մօնկօլիյա » վարօրընտաքի ըէֆի-
դինի կէօրիւպ , քէնտիտէ քէմալի իսթիղրապ իլէ մու-
դապէլէ իտէրէք :

— Ա՛ , միւսիւ ֆիքստէ պիղիմ վարօրտա , էօյլէ՞ մի ,
սիզի Պօմպոյտա պըրագայըմ , սօնրա տա Հօնկ-Գօնկ
եօլունտա կէօրէյիմ հա՛ . տէմէք սիղտէ տէվըր ալէմէ
չըդտընըղ , տէտի :

— Խա՛յր, խա՛յր, պէն պիր գաչ կիւնէր Հօնկ-
Դօնկտա գալմագ իսթէյօրում:

— Եա՛, է, յ նա՞սըլ օլտու տա պէն սիղի Կալգիւ-
թատէն հարաքէթիմիղտէն պերի կէօրմէտիմ:

— Բահաթսըղլըգ վէ տէնիզ եօրկունլըզը պէնի
գամարատան տըշարը չըգարթմատը. էֆէնտինիզ միւ-
սիւ ֆիլիեաս ֆօգ նա՞սըլ տըր:

— Սըհհէթի եէրինտէ տիր, ատէթա միւնթազամ
սաաթ կիպի պիր կիւն պիլէ եօլումըղտան գալմատըգ.
Հա՛ միւսիւ ֆիքս, պիզիմլէ պերապէր պիր տէ կէնճ
գատըն վար, սիզ անտէն խապէրտար տէյիլսինիզ:

Խաֆիյէ, կիւյա Բասթարթուռնն պահա իյլէտիյի գա-
տընտան խապէրի եօգ իմիշ կիպի տալլանարագ:

— Պիր կէնճ գատըն մը, տէտի:

Բասթարթու միւթատը օլան կէվէզէլիք իգթիզա-
սընճա տէրհալ օլանճա վագաայը ֆիքսէ նագլ իթտի,
էշեասընտան թութտուրտու, Պամպայ բութխանէսին-
տէ պաշնա կէլէնի, իքի պին լիրայա պիր ֆիլ սաթըն
ալընտըղընը, Սուլթի վագաասընը, մատամ Աուտա-
նըն գուրթարըլտըղընը, Կալգիւթա մահքէմէսինին
հիւքմիւնի վէ քէֆիլ մէգամընա քիւլլիյէթլի բարա վէ-
րիլէրէք օրատան չըգըլտըղընը էնանէսի իլէ անլաթ-
տը:

Ֆիքս. - Էֆէնտինիզ պու գատընը Էվրօբայա գա-
տար կէօթիւրմէք իսթէյօր մը:

— Խա՛յր, միւսիւ ֆիքս, խա՛յր, մատամ Աուտայը
Հօնկ-Դօնկտա մուգիմ ագրապասընտան ղայէթ ղէն-
կին պիլ թիւճճարա թէսլիմ իտէճէյիզ:

Ֆիքս. - (Գէնտի քէնտինէ.) Հայ քէօր շէյթան,
պու տա օլմատը. (Բասթարթույա) միւսիւ Բասթարթու,
սիզինլէ պերապէր պիրէր թանէ չագալըմ մը:

— Մաէլմէֆնունիյէ, Բանկօն վաբօրընպա եէքտի-
կէրիմիզէ թէսատիւֆիմիզ աշգընա չագալըմ:

17

Ֆիքս իլէ Բասբարթու իւք կէօրիւշտիւքէրինտէն
սօնրա հէր կիւն պիրպիրլէրինի պուլտուլար, ֆադաթ
խաֆիյէ, տայիմա իհթիյաթլը տավրանարագ, Բասբար-
թույը սէօյլէթմէք իսթէմէյօր իտի. Ֆիքս, միւսիւ Ֆի-
լիեաս Փօգը, եալընըզ պիր իքի տէֆա մատամ Սու-
տայը կէօրմէք իչին վաբօրըն պէօյիւք սալօնընա չըդար
իքէն կէօրտիւ:

Բասբարթույա կէլինճէ, Ֆիքս իլէ օլան պու եէնի
թէսատիւֆին էսասընը տէրինճէ տիւշիւնմէյէ պաշլա-
տը. պու նազիք ճէնթըլմէնէ (Ֆիքսէ) Սիվէյիշտէ լասթ
կէլմիշ, սօնրա պէրապէր վաբօրա պինմիշ, Պօմպայտա
գալաճաղընը սէօյլէմիշ, հալ պու քի սօնրա Բանկօն
վաբօրընտա Հօնկ-Գօնկ եօլունտա պուլունմուշ իտի քի,
պու հալին ատէթա միւսիւ Ֆիլիեաս Փօգը թէպղըպ
տէմէք օլաճաղընա շիւպհէ իտիլէմէզ. պու իշտէ եա
պիր զարիպ թէստաիւֆ, եախօտ պաշգա պիր ֆիքր վար
իտի. աճէպա Ֆիքսին մէրագը նէ՞ օլույօր. իշթէ Բաս-
բարթու պուրալարընը միւլահաղա իտիյօր իտի:

Հաթտա Բասբարթու, Ֆիքսին, Հօնկ-Գօնկտան սօն-
րա տախի պէրապէր կէլէճէյինի օ գատար էյի պիլի-
յօր իտի քի, պու պապտէ, Հինտիսթանտա եալըն ա-
յագ գալտըղը վազըթ սաթըն ալարզլը վէ սօնրա
գունտուրալարընըն պուլունմասը իլէ, արթըգ քէն-
տինճէ լուզումը գալմայան մահուտ բաբուճլարընը հէր

քիմ իսթէրսէ պահսա գոյմայա հազըր իտի :

Հալ պու քի Բասրարթու ասըրլար իլէ տիւշիւնսէ , եինէ Ֆիքսին մէմուրիյէթը ասլիյէսինի անլայամայաճադ իտի . Բասրարթու , Ֆիլիեաս Փօզըն ատի պիր խըրսըզ կիպի թէադըպ իտիլտիյինի խաթրընտան պիլէ կէշիրէմէզ իտի . լաքին հէր շէյէ պիր սէպէպ պուլմադ թապիաթը ինսանիյէ իգթիլասընտան օլտուղու իշին , Բասրարթու տա մէսէլէյէ շէօյլէ պիր գուլպ թադտը : Մէրգումըն ֆիքրինճէ հէր հալտէ Ֆիքս , Բըֆօմ գըլիւպի ազալարը թարաֆընտան , միւսիւ Ֆիլիեաս Փօզըն տէվրը ալէմինի թէֆթիշ վէ թահգըդա մէմուրէն կէճնտէրիլմիշ պիր աոէմ իտի . եանի Ֆիլիեաս Փօզ աճէպա հագըդաթէն աէվրը ալէմինի իճրա իտիյօ՞ր մը , իթմէյօ՞ր մը , պուրասընը անլայըպ տայիմա գըլուպա մալիւմաթ վէրէճէք իտի . Բասրարթու պունա օ գատար գանմըշ իտի քի , քէնտի քէնտինէ .

— Պունտա հիշ շիւպհէ Եօգ , հէր հալտէ պու հէրիֆ ճէնթըլմէնլէրին արգամըզա թադտըզլարը պիր ճասուս տըր . իշթէ պու պիրազ հայսիյէթէ տօգանըր շէյ տիր . Ֆիլիեաս Փօզ կիպի միւսթէգիմ վէ աֆիֆ պիր ասըլատէտէն շիւպհէ իթմէք օլամազ . էֆէնտիմի պիր ճասուս մարիֆէթի իլէ թէադըպ իթտիրմէք . . . ա՛ , իշթէ պուրասը գըլիւպ ազալարընա բահայըճա օթուրաճադ տըր , տէյօր իտի :

Բասրարթու մէսէլէյէ պէօյլէ պիր գուլպ թադըշընտան բէք մէմնուն օլարադ , Ֆիլիեաս Փօզըն ճանընը սըգամադ իւզրէ իշի մումաիլէյհէ աչմատը . ֆադաթ սըրասը կէտիքճէ Ֆիքսի սարադայա ալըպ էյլէնմէյէ գարար վէրտի :

Վարօր Հոկոտեմբերին օթուղընճը կիւնիւ Ասիյանըն նօգթայի միւնթէհասը օլան Սումաթրա շէպիհ

ճէղիրէսի իլէ , Օգիյանուսիյա ատալարընտան միւթէ-
շէքքիւլ Մալաքա պողաղընտան կէշտի :

Իրթէսի կիւն վարօր վագթը մուայէնինէ նիսպէ-
թէն օն իքի սաաթ գաղանմըշ օլարագ , քէօմիւր ալ-
մագ իչին Սինկարօր լիմանընտա տուրտու . պինաէն ա-
լէյճ Ֆիրիյաս ֆօգ տախի գաղանմըշ օլտուղու օն իքի
սաաթը տէֆթէրինին քեար գըսմընա գայտ իթալք-
տէն սօնրա , պիր աղ կէզինմէք իսթէյէն մատամ Ա-
ուտա իլէ պէրապէր գարայա չըգտը :

Ֆիրիհաս ֆօգըն հէր պիր հարաքէթինտէն շիւպհէ-
լէնմէքտէ օլան Ֆիքս , քէնտիսինի կէօսթէրմէտէն , եի-
նէ մումալլէյհի թէագըպէ պաշլատը . Բասըարթույա
կէլինճէ , Ֆիքսին հարաքէաթընա ֆիքքրինտէն կիւլէ-
րէք , հայ շաշգըն հայ , տէմէքտէ իտի :

Ֆիրիհաս ֆօգ , մատամ Աուտա իլէ Հօլանտատան
կէլմէ արապալարտան պիրինէ պինէրէք , առէթա գըր-
լարը՝ գօրուլուգ հալինտէ պուլունան Սինկարօր ատա-
սընըն , խուրմա աղաճլարը իլէ մուհաթ օլան եօլլար-
տան կէշմէյէ պաշլատըլար . պատէհու պահճէլէր ի-
չինտէ ինշա իտիլմիշ պասըգ խանէլէրաէն միւրէքքէպ
շէհրէ կիրտիլէր :

Էօյլէտէն իքի սաաթ էվվէլ , արգալարը սըրա ա-
րասա մէսարիֆի իտէրէք քէնտիլէրինի թէագըպ իտէն
խաֆիյէ ֆիքսին վիճուտինտէն խապէրտար օլմայարագ
վարօրա ալաէթ իթտիլէր . Բասըարթու անլէրի կիւ-
վէրթէտէ պէքլէյօր իտի :

Բասըարթու , սաթըն ալմըշ օլտուղու Մանկուսթ
թէսմիյէ օլունան մէյվլէլէրտէն մատամ Աուտայէ թագ-
տիմ իտէրէք , մազհարը թէշէքքիւր օլտու . Պու մէյ-
վլէլէր էլմա պէօյիւքլիւյիւնտէ զլուպ , գըսմը խարիճիսի
զօյու մափի վէ իչի տախի գըրմըզը տըր քի , ալըզ ի-

չինտէ հէման երիտաւ կիտէն բարչասը զայէթ լէզիդ
տիր :

Էօյլէտէն պիր սաաթ էվվէլ , Բանկօն՝ քէօմիւրիւ-
նիւ ալմըչ օլտուզու ճիհէթլէ հարաքէթ իթտի . պիր
գաչ սաաթ սօնրա վարօր հօլճուլարը , տիւնեանըն էն
չօդ գարլանլարընա մէսըէն օլան Մալակա տաղլարընը
կէօզտէն զոյպ իթտիլէր :

Սինկարօր իլէ Հօնկ-Գօնկ արասընտա պին իւչ
եիւզ յիլիք պիր մէսաֆէ վար տըր , Ֆիլիեաս Ֆօդ ,
պու մէսաֆէյի ալթը կիւնաէ դաթ իաէրէք , Նոյեմ-
բերին ալթըսընտա օրատան ճարօնկյատէ վադը եօդա-
համայէ միւթէվէճհիւհէն հարաքէթ իտէճէք օլան
վարօրա եէթիչմէք իաթէյօր իտի : Սինկարօրտան
Հինալի , Կիւնիլը , Չինլի , Մալէղիեալը վէ Բօլթէկիղլի
պիր չօդ հօլճուլար պինէրէք , Բանկօն վարօրընըն գա-
լապալըղընը ալթըրմըչլար իտի :

Օ կիւնէ գատար էյի պիր հալաէ տէվամ իտէն
հէվա պիրտէն պիրէ պօզուլտու , տալիլար չօղալտը ,
բուզիկեար բէք շիտտէթլի էսիյօր իտի իաէ տէ , տա-
յիմա ճէնուպի շարդիտէն էստիյի ճիհէթլէ վարօրըն
հօլունը տրթըրըյօր իտի , զերա գարտան՝ բուզիկեարը
միւսաթ պուլտուդ ճա եէլքէն աչըյօր իտի քի , վարօր
բուզիկեար վէ մաքինասընըն թէէսիրի իլէ գաթը մէ-
սաֆէ իթմէյէ պաչլատը . իշթէ պէօյլէճէ Աննամ վէ
Գօչինչին սէվահիլինի զայէթ զահմէթլի օլարագ կէչ-
տիլէր . Փադաթ հօլճուլարա տէնիզտէն զիեատէ վարօր
զահմէթ վէրիյօր իտի :

Զիրա ինկիլթէրանըն պահըր Մուհիթի Հինտիտէ
իշլէյէն վարօրլարը , ինչաաթճա մանթըղա մուվաֆըդ
օլարագ եաբըլմամըչ տըր . վարօրլար եիւքլէնտիյի վա-
ղըթ օ տէրէճէ սոյա պաթարլար քի , ճիւզվի պիր տէ-

նիզ ֆէնա հալտէ եօլճուլարը լահաթսըզ իտէր . մէսէ-
լա ֆրանսըզ Մէսաթէրի վարօրլարը թամ եիւքլի օլ-
տուգլարը հալտէ , սըգլէթլէրինին պիր միսլի տահա
սու ալմատան պաթմաղ իքէն , ինկիլիզ վարօրլարը
անճագ սըգլէթլէրինին ալթըտա պիրի գատար սու
գալըրընպիլլըլէր :

Պինաէն ալէյհ ինկիլիզ վարօրլարը ֆէնա հալա-
լարտա եաւաշ եիւրիւմէյէ վէ պիր չօգ թէտապիրի
իհթիյաթիյէ իճրա իյլէմէյէ մէճպուր տըրլար . պու
սէպէպլէ Բանկօն վարօրլտա եօլունը քէստի . լաքին
րուզիկեար զայպ իտիլէն վադթըն եէրինի տօլտուրու-
յօր իտի քի , Բասրարթու պունըն ֆարգընա վարամա-
տըզընտան , էֆէնտիսի եօլունտան գալաճագ , եախօու
ինկիլթէրատարի խանէտէ քէնտի հիսապընա օլա-
րագ եանան կազ պիր կիւն զիյատէ եանաճագ տէյու
սապըրսըզըզընտան տուրամայօր իտի :

Պիր կիւն խաֆիյէ ֆիքս , Բասրարթու իլէ միւքեա-
լէմէ իտէր իքէն .

— Հօնկ. Գօնկտա բէք աճէլէ իշինիզ վա՞ր մը , տէ-
յու սօրտու :

— Էվվէթ , բէք աճէլէ :

— Միւսիւ ֆիլիեաս ֆօգըն , Եօգահամա վարօրը-
նա պինէճէյինի իւմիւա իտիյօ՞րմուսընըզ :

— Հա՛յ , հա՛յ :

— Սիզտէ շիմտի չու զարիպ տէվըր ալէմ սէյա-
հաթընա ինանըյօ՞րմուսընըզ :

— Շիւպհէսիզ . սիզ ինանմայօ՞րմուսընըզ :

— Խա՛յր , պէն ինանմայօրում :

— (Կէօզիւնի գըրբարագ .) Հիյլէքեար սէնտէ :

Պու քէլիմէ խաֆիյէ ֆիքսի տիւշիւնտիւրտի . նիշին
օլտուղունը պիլմէտէն , Բասրարթունն տէտիյի « հիյ-

լէքեալ » քէլիմէսի նաղարը տըղգաթընա չարբարչ իտի . նէ տուչիւնէճէ յինի պիլմէյօր իտի . քիմնէնին վագըֆ օլմայտըղը խաֆիյէլիք սըֆաթընա , Բասթարթու աճէպա նաճըլ վագըֆ օլմուչ իտի . պիթթապի վագըֆ օլամաղ իտի . էօյլէ իսէ Բասթարթու օ քէլիմէյի էլ պէթտէ կիղլի պիր Ֆիքիր իլէ սէօյլէմիշ տիր . Փագաթ պու Ֆիքիր նէ՞ իտի .

Հաթտա Բասթարթու կիւնիւն պիրինտէ տահա իլէրի կիտէրէք , խաֆիյէսէ իսթիհզաքեարանէ պիր թավր իլէ .

— Միւսիւ ֆիրս , տէմէք քի Հօնկ-Դօնկա մուվասըլէթտէն սօնրա սիղի օրատա պըրագաճաղըղ , տէմիշ իտի քի , ֆիրս տախի շաչգընճա պիր հալ իլէ .

— Լաքին պիլմէմ . . . պէլքի . . . տէյու ճէվապ վէրտի .

— Եկէր պիղիմէ պերապէր կէլիր իսէնիղ , պէնիմ իչին պէօյիւք պիր սաատէթ օլուր , էօյլէ տէյիլ մի , վաբօր շիրքէթինին մէմուրու եօլտա տուրմազ ա՛ , սիղ Պօմպայտան իլէրիյէ կիթմէյէճէք իտինիղ . հալ պու քի շիմտի Հօնկ-Դօնկ եօլունտա պուլունույօրսունըղ , մամաֆիհ Ամէրիգա՝ Էվրօբայա բէք եագըն տըր .

Ֆիրս , քէնտիսինէ քէմալի տըղգաթլա պագըպտա պու սէօղլէրի սէօյլէյէն վէ սաֆֆէթը գալպ իլէ կիւլէն Բասթարթու իլէ պերապէր , քէնտի տէ կիւլմէքտէն պաչգա պիր չարէ պուլամասը , լաքին Բասթարթու թէքրար սէօղլէ աղաղ իլէ .

— Պու խըտմէթ սիպէ բարա գաղանտըրըյօ՛ր մը , տէյու սիւալ իթտի քի , մէրգումլն պու կիպի կիղլի կիղլի աթտըղը թաչլար , ֆիքսին զիհնինի պուլանտըրտըղճա պուլանտըրտը . մամաֆիհ Բասթարթունըն սիւալինէ ճէվապէն .

— Էվվէթ վէ խայր, իշինէ կէօրէ, սիղտէ պիլիր-սինիլ քի սէյահաթտէ վուգու պուլան մասրաֆը պէն չէքմէմ, տէյինճէ, Բասրարթու կիւլէրէք.

— Հա՛, պու ճիհէթտէ շիւպհէմ եօգ տըր, տէ-տի.

Պու միւքեալէմէտէն սօնրա Ֆիքս, գամարասընա չէքիլիպ տիւշիւնմէյէ պաշլատը. Բասրարթու հէր հալ-տէ խաֆիյէլիյինի անլամըշ իտի, ֆադաթ նա՛սըլ ան-լատը. օրասընա քէնտիսիննտէ ագլը էրմէյօր իտի. աճէպա իշի էֆէնտիսինէ անլաթտը՛ մը. աճէպա շու սըրգաթ մէսէլէսինտէ Բասրարթունըն տա բարմաղը վա՛ր մը, աճէպա էֆէնտի իլէ ուշագ միւշլէրէք տիր-լէրտէ թէագըպ օլունտուգլարընը հրսս իթտիլէր, վէ քէնտիտէ քէլէբիլինի էլինտէն գաշըրաթ՛ մը. իշլթէ Ֆիքս պէյլէճէ ըղթըրապլը սաաթլար կէշիրտի. կեահ Ֆիլիհաս Ֆոգըն պիր շէյտէն խապերի եօգ տըր տէյու իւմիւտլէնմէքտէ, կեահ հէբսինի անլատըլար էլտէն գաշըրտըգ տէյի տէրեայի թէէսիւֆէ տալմագտա իտի.

Ֆիքս, պիր չօգ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա միւլահա-ղաթը ֆիքրիյէսի քէսպը սիւքիւնէթ իթտի. վէրտիյի գարարէ կէօրէ էկէր պու սէֆէրտէ, ինկիլթէրա թօք-րաղը օլան Հօնկ-Գօնկտա Ֆիլիհաս Ֆոգը ալը գօյմաղա մուվաֆիֆագ օլամաղ, օ տա սուրէթը միւթլագատէ եօլունա տէվամ իտէճէք օլուրսա, օ վագըթ պիլտի-յինի Բասրարթույա անլատաճագ իտի. եա Բասրար-թու պու սըրգաթ մէսէլէսինէ վագըֆ տէյիլ իտէ, է-ֆէնտիսինտէն այրըլըր, եախօտ էֆէնտիսի իլէ միւշ-լէրէքիսէ, պէրապէրճէ ֆիրար իտէրլէր, տէյու տիւ-շիւնմիւշ իտի քի, շու սուրէթլէրին իքիսիտէ կէօրիւ-նիւշէ կէօրէ Ֆիքսէ ֆայիտէլի տէյիլ իտի.

Իշլթէ Ֆիքս իլէ Բասրարթունըն իշլթիլալաթը ֆիք-

րիյէլէրի պու մէրքէզտէ իտի . ֆիլիեաս ֆոգա կէլինճէ, մումաիլէյհ հիչ պիր շէյէ աթֆը էհէմիլիէթ իթմէյօր իտի . ճէնթըլմէն, քէմալի ինթիզամ իլէ տէվըր ալէմինի իճրա իտիյօր իտի . ֆիլիեաս ֆոգըն թավր ու հալինտէն, էթրաֆընտա կէզլինէն ուֆագ թէֆէք մանիլէրէ գուլագ պիլէ վէրմէյէճէյի անլաշըմագտա իտի .

Մամաֆիհ մըսթըր ֆիլիեաս ֆոգըն եանընտա, զիհնինի իշղալ իտէճէք պիր նօգթա մէվճուա օլտուղունու տա ինքեար իտէմէյիլ քի, օ տա մատամ Աուտա տըր, լաքին պիլիմ ճէնթըլմէն հիչ օրալարտա օլմայօր իտի, Բասբարթու պիլէ պունա շաշըյօր իտի, հէլէ Բասբարթու մատամ Աուտանըն քէնտինի խէլաս իտէնէ գարըր կէօթէրտիլի ասարը մէյլան ու մուհապէթի կէօրտիլքճէ, պիլթիւն պիլթիւնէ շաշըրարագ ֆիլիեաս ֆոգըն անճագ ալիճէնապանէ հարաքէթ խուսուսընտա կիւզէլ պիր գալպէ մալիք օլտուղունը, ֆագաթ օ գալպին հըսսըյաթը աշըգանէտէն պի խապէր պուլունտուղունը իյթիլաֆէ մէճպուր օլտու .

Ֆիլիեաս ֆոգ սէյահաթընըն պաշա չըգըպ չըգմայաճաղընտան պիլէ զէրրէ գատար էնտիչէ իթմէտիյի հալտէ, Բասբարթու իսէ, մաքինանըն եանընտ տայանըպ հարաքէթ իտէն մաքինալէրէ աթֆը նազար իտէր իքէն, պուղունըն էմնիլէթ պօրուլարընտան չըգըպ կիթտիլինի կէօրիւպ, ֆէնա հալտէ ճանը սըգըլարագ քէնտի քէնտինէ .

— Պօրուլար գուլվէթլի տէյիլ տիր, վաբօր խըզլը կիթմէյօր, իշթէ ինկիլիզլէրին վաբօրլարը պէօյլէ տիր, էկէր Ամէրիգա վաբօրը օլտա իտի, հէրիֆլէր սէրի կիթմէք իչին գազանը բաթլատըրլար, տէմէքտէ իտի .

18

Վաբօրտա կէչէն կիւնէրին սօն զէմանընտա հէ-
վա կէրէյի կիպի ֆէնալաշտը , քէսպը շիտտէթ իթմիշ
օլան ըուզիկեար չըմալի զարպիտէն էստիյի ճիհէթլէ
վաբօրըն հարաքէթինէ մանի օլույօր իտի . վաբօր ֆէ-
նա հալտէ սալլանարագ եօլճուլարը թաճիզ իթմէքտէ
իտի . հէլէ Նոյեմբերին իւչիւնճի վէ տէօրտիւնճի կիւն-
լէրի հէվա ատէթա ֆուրթունա հալլինէ կիրտի :

Բանկօն վաբօրը օն իքի սաաթ միւտտէթ եօլունը
քէսէրէք , քէնտինէ տէնիզին տարպաթը շէտիտէսինտէն
թէվգըֆէ մէճպու օլտու . ըուզիկեարըն չարբմասըն-
տան պիր թագըմ գօրգունճ սէտալէր չըգարմագտան
պաշգա պիր իշէ եարամայան եէլքէնլէր սարըլտը , տէ-
տիյիմիզ իւզրէ վաբօրըն սիւրաթը էքսիլտիյինտէն Հօնկ-
Գօնկա վագթը մուայէնտէն եիրմի սաաթ սօնրա վա-
սըլ օլապիլէճէյինի թէհագդուգ իյլէտի . Ֆիլիեաս Փօգ
կիւյա քէնտի իլէ միւճատէլէյէ կիրիշէն տէնիզին շիտ-
տէթլի հիւճիւմլէրինէ , քէմալի սօուգ գանլըլըգլա պա-
գըյօր իտի . Մումաիլէյհին եիւզիւնտէ ասլա ալայիմի
թէէսիր կէօրիւմէտի :

Մամաֆիհ վաբօր պէօյլէճէ եիրմի սաաթ կէրի
գալաճագ օլուրսա , Եօգահամայա կիտէճէք օլան վա-
բօրը գաշըրաճագ , պահսընը զայպ իտէճէյիտէ աշիքեար
իտի . Ֆիլիեաս Փօգը կէօրէնլէր , կիւյա շու ֆուրթու-
նանըն զուհուր իտէճէյինտէն էվիլէլէ խապլէտար օ-
լուպ , օնը տա բըրօկըրամընա տախիլ իթմիշ զանն ի-
տէճէք իտի . մատամ Աուտա Ֆիլիեասը էվէլքի հա-

լինաւն տահա զիյատէ միւսթերիհ կէօրէրէք, շու խա-
թիրահաթը գալալի նէրէյէ աթֆ իտէճէյինի պիլմէյօր
իտի :

Ֆիքսէ կէլինճէ, մէրգումըն նաղարընտա մէսէլէ-
նին պաշգա տիւրլի թէլադգը իտիլէճէյի թապիյի տիր .
Ֆիքս, պու ֆուրթունատան օ տէրէճէ մէմնուն օլու-
յօր իտի քի թարիֆի զայրի գապիլ տիր . հէլէ վաբօր
թէհամմիւլ իտէմէյուպ տա ըիւճաթա մէճպուր օլսա,
մէմնունիյէթի պիր գաթ տահա արթաճագ իտի տէնսէ,
ասլա միւպալաղա իտիլմիշ օլմաղ. զիրա պու սայէտէ
Ֆիլիեաս ֆօգը պիր գաշ կիւնլէր Հօնկ-Գօնկտա թէվ-
գըֆ իթմիշ օլաճագ իտի . հէմ շունը տա խապէր վէ-
րէլիմ քի, տէնիզ Ֆիքսէ ֆէնա հալտէ տօգունուր ի-
քէն պու ըահաթսըզլըգտան ասլա ֆութուր կէթիրմէ-
յօր իտի . խաֆիյէ, պանգա խըրսըզընը թուլթար իսէ,
հէմ բարա վէ հէմ տէ ազիմ պիր շէօհրէթ գաղանա-
ճաղընտան, պու կիպի ըահաթսըզլըգլարը ումուրընտա
իթմէյօր իտի :

Ձէվալլը Բասբարթունըն պուլունտուղու հալի եէս
իշթիմալինէ օգուեանլարըմըզ պիղտէն զիյատէ վագըֆ
օլմալը տըրլար . շիմտիյէ գատար տէնիզ, ըուզիկեար
վէ շըմէնտըֆէր, էֆէնտիսինէ մուալէնէթ իթմիշլէր
իքէն, արթըգ անլէրտէն տէնիզ իլէ ըուզիկեար կիւյա
էֆէնտիսինէ գարշը խեան իտէրէք, միւլթթասըլ սէ-
յահաթընը կէրի պըրագտըրմագ իսթէյօրլար իտի .
պիշարէ Բասբարթու սանքի պահս իտիլէն եիրմի պին
լիրա քէնտի քիսէսինտէն չըգաճագմըշ կիպի, տուր-
տուղունը, օթուրտուղունը պիլմէզ օլմուշ իտի . էկէր
Ֆիքս, վաբօրըն կէրի գալտըղընա մէմնուն օլտուղունը
մէրգումա սէզտիրսէ, վա՛յ հալինէ :

Ֆուրթունա տէվամ իթտիյի միւտտէթճէ կիւվէր-

Թէտէն աշաղը հնմէտի , հաթտա տիւրէքլէրէ չըդտը վէ պու խուսուստա կէօսթէրտիյի մէհարէթի իլէ թայիֆէլէրի հայրէթտէ պըրագտը . պէլքի եիւզ տէֆա գարտանը , մամուրլարը վէ թայիֆէլէրի իսթիճվապ իթտի . ճիւմլէսի չու զէվալլը շաչգընըն հալինէ կիւլմէքաէն քէնտիլէրինի մէն իտէմէյօրլար իտի : Բասբարթու միւթլագա ֆուրթունանըն տէվամ իտէճէյի միւտտէթի անլամագ իսթէյօր , թայիֆէլէրտէ մէրգու-մը պարօմէթրօյա կէօնտէրիյօրլար իտի . պարօմէթրօ իսէ , պիր տիւրլիւ եօգարը չըգմագ իոթէմէյօր , հաթտա Բասբարթունըն սալլանմասը , սէօյլէնմէսի , պաղըլըպ չաղըրմասը տա ֆայիտէմէնտ օլմայօր իտի :

Նիհայէթ իւլ էմր Նոյեմբերին տէօրտիւնտէ բուզկեարըն շիտտէթի էքսիլէրէք ճիհէթը ճէնուպիյէ կէչտի , վաբօրա եարտըմ իթմէյէ պաշատը քի , վարօր սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իտէրէք Բասբարթունըն կէօյնիւնիւ ալապիլտի , լաքին զայպ իտիլէն զէմանըն եէրի տօլտուրուլմատը , սապահլէյին գարա կէօրիւնտիւ . Ֆիլիեաս Ֆօղըն տէֆթէրի միւճիւպինճէ , վաբօր Նոյեմբերին պէշինտէ Հօնկ-Գօնկա վասըլ օլմագ լաղըմ կէլիր իքէն , անճագ ալթըսընտա վասըլ օլույօր իտի . տէմէք քի վաբօր պիր կիւն կէրի գալտը , օ հալտէ եագօհամա վաբօրը տա կիթմիշ օլաճագ իտի : Սապահլէյին գըլաղուզ վաբօրա կէլտի , Հօնկ-Գօնկ լիմանընա կիրմէք իշին կէշիլէճէք տար եօլլարա վաբօրը գուլլանմագ իւզրէ գարտանըն եէրինէ կէչտի :

Բասբարթու տէր հալ գըլաղուզա եագլաշարագ եօգահամա վաբօրունըն կիտիպ կիթմէտիյինի սօլմագ իսթէյօր իտի իսէ տէ , իւմիւտինի սօն տագըրգայա գագար մուհաֆաղա իթմէք իսթէյէրէք , պիր տիւրլիւ սօրմաղա ճէսարէթ իտէմէյօր իտի . հաթտա պու խու-

սուստա ֆիքս իլէ գօնուշտուղու վաղըթ , ֆիքս «Ճանըմ հէ՞ օլուր , կէլէճէք բօսթա իլէ կիտէրսինիլ» տէ-տիքճէ , զէվալլը ատէմ պիւսպիւթիւն չիլլէտէն չըգա-յօր իտի :

Բասբարթու , հէր հէ գատար գըլաղուղա տէտի-յիմիլ մատտէյի սօրմաղա ճէսարէթ իտէմէտի իսէտէ , ֆիլիեաս ֆօգ , մէրդումըն եանընա կէլիպ , միւթատը օլան ֆիթուրսուղլուղը իլէ , Նօզահամա վաբօրունըն Հօնկ-Գօնկաան հանկը կիւն հարաքէթ իտէճէյինի սօր-տու . գըլաղուղըն «Եարըն էրքէնտէն» տէյիչի իւղէրի-նէ , ֆիլիեաս ֆօգ ասլա մէսէրրէթ էսէրի կէօսթէրմէ-տէն , եալընըլ պիր «Էօյլէ՞ մի» տէմէքլէ իրթիֆա իթ-տի . Բասբարթու իսէ , սէվինճինտէն գըլաղուղըն պօյ-նունա սարըլմագ իսթէյօր իտի : ֆիլիեաս ֆօգ , պյնի սիւքիւնէթի հալ իլէ գըլաղուղա .

— Կիտէճէք վաբօրըն իսմի հէ՞ տիր , տէյու սօր-տու :

— Գարնաթիգ :

— Վագթը հարաքէթի տիւն տէյիլ մի իտի :

— Էվլէ՞թ , լարին գաղանլարընտան պիրի թամիր իտիլտիյի իչին եարըն հարաքէթ իտէպիլէճէք :

— Թէչէքքիւր իտէրիմ :

Ֆիլիեաս ֆօգ գամարասընա էնտի , Բասբարթու ի-սէ գըլաղուղըն էլինի եագալայըլ «Սիլ էյի պիր ա-տէմսինիլ» տէյու հայգըրտը . Նէտէն տօլայը պու տէրէճէ մագհարը իլթիֆաթ օլտուղունը անլամայան գըլաղուղ , վաբօրը գօմանտայա պաչլայըլ էօյլէտէն պիր սաաթ սօնրա լիմանըն ըրլսթըմընա եանաչտը , եօլճուլար գարայա չըգտը :

Նասըլ քի կէօրիւլմէքտէ տիր , թէսատիւֆ պու տէֆա ֆիլեաս ֆօգա բէք ղիյատէ եարտըմ իթմիլ ի-

տի . զիրա էկէր Գարնաթիւք վաբօրընն գաղանընը թամիր լաղըմ կէլմէմիշ օլսա , Նոյեմբերին պէշինտէ հարաքէթ իտէրէք ճարօնիյայա կիտէճէք եօլճուլար , սէքիզ կիւն պէքլէմէյէ մէճուր օլաճագլար իտի . Ֆիլիեաս Թօգըն վաբօրը եիրմի տէօրթ սաաթ կէրի գալմըշ իտի ամա , եէնի վարօր հաղըր օլունտուգաւան սօնրա պու թէէխիր միւճէպի էնտիշէ օլամազ իտի . տիկէր ճիհէթտէն ճարօնիյատա վագը Եօգահամատէն հարաքէթլէ , պահըր Մուհիթի քէպիրի կէշէրէք Ամէրիգայա կիտէճէք օլան վաբօրտա , Հօնկ-Գօնկ վաբօրը իլէ ըապըթատա պուլունուպ , Հօնկ-Գօնկ վաբօրը վաւըլ օլմատան հարաքէթ իտէմէզ իտի . հէր նէ գատար Եօգահամա վաբօրտա պիր կիւն սօնրա հարաքէթ իյլէմիշ օլաճագ իսէ տէ , օն կիւն իմթիտատ իտէճէք օլան պահըր Մուհիթ եօլճուլուղընտա անը գաղանմագ գօլայ իտի . պինաէն ալէյ Ֆիլիեաս Թօգ , Լօնտրատան հարաքէթինտէն եիրմի պէշ կիւն սօնրա , բըրօկրամընա նիսպէթէն պիր կիւն կէրի գալմըշ տէմէք իտի .

Գարնաթիւք վաբօրը էրթէսի կիւնիւ սապահլէյին հարաքէթ իտէճէք իտի . օ հալտէ Ֆիլիեաս Թօգ իսթէտիյի շէյ իլէ մէշղուլ օլմագ իշին օն ալթը սաաթ վագթը վար իտի քի , պու միւտտէթի մահզա մատամ Աուտայա հասր իթտի . Ֆիլիեաս Թօգ , մատամ Աուտա գօլթուղընտա օլարագ վաբօրտան չըգտըղը կիպի , եօլճուլարա գըլաղուղըգ իտէնլէրտէն պիր օթէլ կէօսթէրմէսինի ըէճա իթտի . գըլաղուղ Ֆիլիեաս Թօգը , մատամ Աուտայը վէ Բասբարթույը , սահիլտէն եիրմի սագըղա գատար ուղագտա պուլունան գըլիւպ օթէլինէ կէօթիւրտիւ :

Կէնճ գատընա այըը պիր տայիրէ թախսիս իտիլ-

տի , քէնտիսիտէ մէրգումէնին մալիւմ օլան ագրա-
պասընը արամաղա չըգըպ , ավտէթինէ գատար մա-
տամ Աուտանըն նէզտինտէն այըըմամասընը Բասըար-
թույա թէնպիհ իյլէտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ տօղրու պօրսա-
յա ագիմէթ իտուպ , հէր հալտէ օրատա մատամ Աու-
տանըն թէալիւգաթընտան ղէնկին միւսիւ ԺէԺիհույէ
նամ զաթը թանըեաճագլար իտի .

Պօրսա թէլլալլարընտան պիլիսի պու իսիմտէ պիլր
զաթ թանըտըղընը իֆատէ իլէ , ֆագաթ մումաիլէյ-
հին սէրվէթինի իքմալ իտէրէք , իքի սէնէտէն պէրի
էվրօբայա չէքիլմիշ վէ Ֆիլէմէնկտէ թէվաթիւն իթմիշ
օլտուղունը պէյան իյլէտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ , Գըլուպ օ-
թէլինէ ավտէթ իլէ իշի մատամ Աուտայէ անլաթտը .

Կէնճ գատըն պիլր միւտտէթ սագիթ գալտը , է-
լինի ալընտան կէչիւրէրէք տէրին պիլր միւլահազայա
տալտը . պատէհու թաթըր սէտասը իլէ .

— Շիմտի նէ՞ եաբայըմ , միւսիւ Ֆօգ , տէտի .

— Նէ եաբաճագսընը պէրապէր , էվրօբայա կի-
տէրիլ :

— Ֆագաթ սիզի բահաթսըղ իտէրիւմ . . .

— Խա'յր , սիզին պէրապէր պուլունմանը խաթը
հարաքէթիմի պօղմաղ . (Բասըարթույա խիթապէն) հայ-
տէ՛ Բասըարթու , Գարնաթիգ վաբօրունա կիթտէ իւշ
գամարա թութ :

Բասըարթու , սէյահաթըն պագըսընը տալի մա-
տամ Աուտա կիպի տիլպէր վէ նաղիք պիլր գատընըն
րէֆագաթընտա իտէճէքլէրինտէն բէք ղիյատէ մէմ-
նուն օլարագ վաբօրա գօշտու .

19

Հօնկ-Գօնկ ուփագ պիր ատա օլուպ , 1842 սէ-
նէսի մուհարէպէսինտէն սօնրա , պա տհտնամէ Ինկիլ-
թէրայա կէչմիշ տիր : Ինկիլիզլէր պիր գաչ սէնէ զար-
ֆընտա օրատա մուհիմմ պիր շէհր թէէսիսինէ վէ Վիգ-
թօրիա նամընտա պիր լիման ինշասընա մուվաֆիագ
օլմուշլար տըր . պու շէհր Գանթօն նէհրինին մանսէ-
պինտէ քեային վէ Բօրթէկիզ միւսթէմիքեաթընտան
պուլունուպ , տիկէր սահիլտէ վազը Մօնադօտան ալթ-
մըշ միլ մէսաֆէտէ տիր : Էհէմմիլէթը թիւճճարիյէ
նօգթէյի նաղարընճա Հօնկ-Գօնկ , Մանագօյը կէչմիշ
տիր : Շէհրին հավըզ , խաթախանէ , քիլիսէ , հիւ-
քիւմէթ տայիրէսինի վէ զիյնէթլի գալարըրմլարը իլէ
սայիրէսինի կէօրէնլէր , քէնտիլէրինի էվրօրատա զանն
իտէրլէր :

Բասրարթու , էլլէրի ճէպինտէ օլարագ ըրթթըմա
տօղրու կիթմէյէ պաշլատը . էսնայի ըահատ ըաթթ կէլ-
տիյի Չինլի , ճաբօնլը վէ էվրօրալըլարա ալըզ ալըզ
պաղըյօր իտի . լիմանա կէլտիյի վագըթ օրասընըն
հէր միլլէթտէն վաբօրլար , Եէլքէն կէմիլէրի վէ չէք-
տիրմէլէր իլէ տօլու օլտուղունը կէօրտիլ :

Բասրարթու թըրաշ օլմագ իչին պիր պէրպէր
տիւքքեանը արար իքէն , սարըլար կիյինմիշ պիր չօդ
իթիյարլարա թէսատիւֆ իթտի : Պունլարըն սարըլար
կիյմէսինտէքի սէպէպի սօրուպ , մուգատտէս ըէնկ ատտ
օլունան սարըյը , անճագ սէքսէն Եաշընը թէճավուզ

իտէնէր կիյէպիւիր օլտուղունը անլայարագ , պու ա-
տէթ խօշունա կիթտի :

Բասբարթու թըրաշ օլտուգտան սօնրա իսկէլէյէ
կիթտի , օրատա պիւ աշաղը պիր եօգարը կէզինմէքտէ
օլան Ֆիքսէ թիսաալիֆ իթտի . մէրգումըն քէմալի
էնտիշէ իլէ կէզինտիյինի կէօրտիւյիւ վագըթ , դաթան
տիւշարը հայրէթ օլմատը . հաթթա քէնտի քէնտի-
նէ .

— Վա'հ , վա'հ , Բըֆօմ գըլիւպ մէմուրը , աճա-
պա վաքօրա եէթիշտիյիմիզտէն տօլայը նէ^օ գատար
գըզըյօրսուն , տէտի :

Բասբարթու Ֆիքսին եիւղիւնտէ զահիր օլան էն-
տիշէնին էսէրինի կէօրմէմէզլիյէ կէլէրէք , աուտա-
ղընտա թէպէսսիւմ օլտուղու հալտէ մէրգումա թէ-
գարուպ իլէտի :

Վագաա խաֆիյէ Ֆիքսին միւթէէսիր օլմագտա
հագգը վար իտի . թէվգըֆնամէ հէնուզ կէլմէմիշ ,
սօն տէրէճէ սապըրսըզըզլա պէքլէտիյի պու քեաղըտ ,
հէր հալտէ արգասը սըրա կէլիյօր իտի քի , պիր գաշ
կիւն Հօնկ-Գօնկտա տուրտա էլպէթտէ եէթիշէճէք ի-
տի . օ հալտէ միւսիւ Ֆիլիեաս Ֆօգ տա էրթէսի կիւն-
քի վարօրա պինուպ սօն ինկիլիզ թօրաղընտան չը-
գարագ Ամէրիգայա կիտէմէյէճէք իտի , տէմէք օլուր
քի պու ատէմի պիր տահա էլէ կէչիրմէք դապիլ օլա-
մայաճագ իտի . Բասբարթու , պու միւլահաղալարա
տալմըշ օլան խաֆիյէյէ .

— Էյ , միւսիւ Ֆիքս , պիզիմլէ պերապէր Ամէրի-
գայա գատար կէլմէյէ դարար վէրտինի՞զ մի , տէյու
սօրաուղունտա , Ֆիքս պօզուգ պիր չէհրէ իլէ .

— Էվվէթ , տէյու ճէվապ վէրտի :

— (Կիւլիւմնէյէրէք .) Պէն զաթէն սիզին պիզտէն

այրը մայաճաղընըզը պիլիր իտիմ, հայտէ վաբօրա կէ-
լինտէ պիլէթիմիլի ալալըմ:

Իսկէլէտէ վազը աճէնթօյա կիտէրէք տէօրթ գա-
մարա պիլէթի ալտըլար. լաքին աճէնթէ մէմուրը վա-
բօրըն թամիրաթը խիթամ պուլտուղունտան, իտիլէն
իլանըն խիլաֆընտա օլարադ իրթէսի կիւն սապահլէ-
յին տէյիլ, վաբօրըն հէման օ կիւնիւ ազչամը հարա-
քէթ իտէճէյինի խապէր վէրտիյինտէ, Բասբարթու:

— Բէք ալա, պու, էֆէնտիմին տահա ղիյատէ ի-
չինէ մուվաֆըդ տըր, կիտէյիմ խապէր վէրէյիմ, տէ-
տի:

Իչթէ պու էսնատէ Ֆիքս գաթի պիր գարար վէր-
միչ իաի. եանի հէյ շէյի Բասբարթույա իգրար իթ-
մէյէ գարար վէրտի. Ֆիլիեաս Փօզը Հօնկ-Գօնկտա պիր
գաչ կիւն ալըգօյմագտան պաչգա շարէսի գալմամըչ
իտի:

Աճէնթօտան չըգտըգտան սօնրա Ֆիքս Բասբար-
թույա պիր մէյխանէյէ օղրաեարագ պիր իքի գատէհ
շէյ իշմէյի թէքլիֆ իյլէսի. Բասբարթունըն վազթը
օլտուղու ճիհէթլէ խաֆիյէնին տավէթինի գապուլ
իթսի:

Իքիսի պիրտէն ըըլթըմ քէնարընտա պուլունան
պիր մէյխանէյէ կիրտիլէր, պու մէյխանէնին թա ու-
ճընտա ճէսիմ պիր եաթագ մէվճուտ օլուպ, եաթագ-
տա տախի պիր չօդ ատէմլէր ույումագտա իտիլէր.
քէնարընտա վազ իտիլէն մասալար էթրաֆընա օթուզ
գատար էհլի քէյֆ թօբլանմըչ իտի քի, քիմի պիրա
գատէհլէրի, քիմի եէրլի մէշրուպաթ գատէհլէրինի
քէմալի հըրս ու իշթիհա իլէ պօշալթմագտա իտիլէր:

Պունլարըն էքսէրիսինին էլինտէ աֆիյօն չուպուդ-
լարը օլուպ, արա սըրա կիւլ եաղը վէ աֆիյօն իլէ գա-

ըըշտըըըմըշ թիւթիւնիւ իչէնլէրտէն պաղըսը, օլտուղու եէրտէն գայըպ մասանըն ալթընա տիւշիւյօր վէ տէր-հալ մէյխանէնին խըտմէթ.քեարլարը սըզան սարխօշը եազալատըզլարը կիպի, պալատէ թարիֆինի իթտիյի-միզ եաթաղա եաթըրըյօրլար իտի.քի, մէզքիւր եա-թաղըն իւզէրինտէ պէօյլէճէ եիրմի գպտար քէնտին-տէն կէշմիշլէր պիրիքմիշ իտի.

Ֆիքս իլէ Բասքարթու, աֆիյօն թիրեաքիլէրի մէյ-խանէսինէ կիրմիշ օլտուզլարընը անլատըլար. Ինկիլ-թէրա թիւճճարլարը պու նէվ թիրեաքիլէրէ սէնէվի իքի եիւզ ալթմիշ միլեօն ֆրանզլըգ աֆիյօն սաթար-լար.քի, անլէրտէ աֆիյօնը իշտիքճէ պիւթիւն պիւ-թիւնէ ինսանլըգտան չըգըպ ահմագլաշըր գալըլլար.

Չինտէ աֆիյօն թիրեաքիլիյի էվվէլլէրի քիպար սը-նըֆընա մախտուս իքէն, պու կիւնքի կիւն տէ ֆըզարա թագըմընա տախի սիւրայէթ իյլէմիշ տիր. Չինտէ ա-ֆիեօն իշմէյէն գատըն էքքէք հէման քիմնէ եօգ կի-պի տիր. վագաա Չին հիւքիւմէթի, էվվէլլէրի պու մուզիրը հալին էօնիւնիւ ալմաղա չապալամըշ իսէ տէ, պիր տիւրլիւ մուվաֆիֆագ օլամամըշ տըր. զիրա մա-զալլահ աֆիյօն իշմէյէ ալըշան պիր ատէմ՝ գապիլ տէ-յիլ անը թէրք իտէմէզ. չայէտ թէրք իթսէ, միտէ լահաթսըզլըղընտան, թէրք իթմէսէ, աֆիյօնըն զէհ-րինտէն սէֆիլ՝ հայաթընա ազ միւտտէթ զարֆընաա խաթիմէ չէքէր.

Իշթէ Բասքարթու իլէ Ֆիքս պու նէվ թիրեաքի-լէրէ մախտուս գազինօլարտան պիրինէ կիրմիշլէր իտի. հէր նէ գատար Բասքարթունըն ճէպինտէ բարասը եօգ իտի իսէ տէ, Ֆիքսին տավէթինի գապուլտէ պիր պէ-յիս կէօրմէմիշ իտի.

Բօրթի տէնիլէն իչկիտէն իսթէտիլէր, Բասքարթու

զիյատէ իշտի, Ֆիքս իսէ իհթիյաթ քեարանէ աավրա-
նըյօր իտի. պիր թագըմ հէվսյի շէյլէրտէն գօնուշ-
տուլար, Ֆիքսին սէյահաթ տա պէրապէր օլմասընտան
պահս իտիլտի, նիհայէթ Բասըարթու վաբօրըն իլան-
տան էվլէլ հարաքէթինաէն էֆէնտիսինի խապէրտար
իյլէմէք իւզրէ պաղա գալգտը. ֆագաթ Ֆիքս մէր-
գումը ալը գօյարագ.

— Պիր ազ տուրունըզ, տէտի.

— Նէ՞ իսթէյօրսունըզ.

— Սիյէ սէյլէյէճէք մուհիմմ շէյլէրիմ վար
տըր.

— Մուհիմմ շէյլէ՞ր մի, բէք ալա եարըն վաբօր-
տա գօնուշուրուզ, պու կիւն վագթիմ եօգ տըր.

— Օթուրընըզ, մէսէլէ էֆէնտինիզէ այըտ տըր.

Պու սէօզ իւզէրինէ Բասըարթու տըգգաթլա խա-
ֆիյէնին եիւզիւնէ պագտը. մէրգումըն հալի ճալիպի
տըգգաթ կէօրիւնաիւյի ճիհէթլէ, օթուրարագ.

— Պանա սէյլէյէճէյինիզ նէ՞ իմիշ պագալըմ,
տէտի.

— Սիզ պէնիմ քիմ օլտուղումը անլատընըզ ա՛.

— Շիւպհէսիզ.

— Օ հալտէ սիյէ հէբսինի անլատայըմ.

— Զաթէն պէն պիլիյօրում ա՛, պիր տէ սիզ
սէյլէյին պագալըմ, հա՛, էվլէ էմիրտէ շուրասընը սէյ-
լէյիմ քի, հէրիֆլէր նաֆիլէ եէրէ մէսարիֆաթա կիր-
միշլէր.

— Նաֆիլէ եէրէ՞ մի, հա՛, հա՛, անլայըլմա կէօ-
րէ սիզ բարանըն քիւլիյէթինէ վագըֆ տէյիւսինիզ.

— Նա՛սըլ տէյիւիմ, պիլիլիմ եիրմի պին լիրա
տըր.

— Խայր, էլլի պէշ պին լիրա.

— Նէ՞, էլլի պէշ պին լիրա՞ մը, միւսիւ փօղ պէօյ-
լէ ճէսիմ մէպլաղա տա ճէսարէթ իթտի հա՛, օ հալ-
տէ հէման կիտուպ խապէր վէրէյիմ . . .

— Էվլէթ, էվլէթ, էլլի պէշ պին լիրա, էկէր մու-
վաֆֆադ օլուրսամ, պէն իքի պին լիրա դաղանաճա-
ղըմ, սիղ տէ պանա մուավէնէթ իտէրսէնիղ պէշ եիւզ
լիրասընը սիզէ վէրիրիմ .

— (Հայրէթ իլէ .) սիղէ մուավէնէթ մի .

— Էվլէթ, ֆիլիեաս փօղը Հօնկ-Դօնկտա պիր
գաշ կիւն թէվզըֆ իթմէք իչին պանա եսրտըմ իթ-
մէլիսինիլ .

— Նէ՞, Ալլահ աշգընա, Նէ՞ սէօյլէյօրսունըզ . Նէ՞
տէմէք իսթէյօրսունըզ, հօգսա պու ճէնթըլմէնլէր է-
ֆէնտիմին սէօղիւնտէն շիւպհէ իտէրէք, սէյահաթըն-
տա քէնտինի թէադըպ իթմէքտէն չէքլիմէտիլէրտէ,
շիմտիտէ եօլընտան ալըզօյմագ մը իսթէյօրլար . լա-
քին պու իքրահ իտէճէք շէյ տիր .

— Ճանըմ սիղտէ Նէ՞ տէմէք իսթէյօրսունըզ .

— Նէ՞ տէմէք իսթէյէճէյիմ, անլէրին հարաքէ-
թի իլէ միւսիւ ֆիլիեաս փօղը եօլընտան չէվիրուպ
սօյմագ արասընտա Նէ՞ ֆարդ վար .

— Պիղիմտէ արատըզըմըզ պուրասը տէյիլ մի
եա՛ .

— Նէ՛, Նէ՛, սիղինտէ մէրադընըզ պու հա՛ . . .
լաքին պու պիր հիլլէ տիր, տէսիսէ տիր, ալշադըզ-
տըր, էօյլէ ճէնթըլմէնլէր, էօյլէ պիր ճէմիլլէթ արգա-
տալարը պէօյլէ պիր քիւսթաիլըզա ճէսարէթ իթսին-
լէր, պու դապուլ օլունուր շէյ մի տիր .

Ֆիքս տէ պիր շէյ անլամամաղա պաշլատը . Բաս-
բարթու իսէ սէօղիւնէ տէվամ իտէրէք .

— Ճէմիլլէթ ըէֆիզլէրի, Բըֆօմ գըլիւպ ազալա-

րը , պէօլէ պիր հիլէքեարըղը դապուլ իթսինէր , էօյ-
լէ՞ մի . շուրասընը պիլինիզ միւսիւ Ֆիքս քի , էֆէնտիմ
պիր սլահսա կիրէր իսէ , պիր շէյ թէահիւտ իլէր ի-
սէ , անը տայիմա նամուքեարանէ սուրէթտէ գաղան-
մադ իսթէր , տէմէսի իւղէրինէ , Ֆիքս նաղարընը Բաս-
բարթույա աթֆի իտէրէք .

— Ֆագաթ սիզ պէնի քի՞մ սանըյօրսունըզ , տէ-
տի :

— Աճայիպ , քի՞մ օլաճագսընըզ , պունտա անլա-
մայաճագ նէ՞ վար , Բըֆօմ գըլիւպի թարաֆընտան
Ֆիլիեաս Ֆօղըն սուրէթը սէյահաթընը թէֆթիշէ մէ-
մուր իտիւլիշ պիր ատէմսինիզ քի , պէն պունը Բէք չօգ-
էվիլէլ անլայարագ , զայէթ շահանը իսթիհլա կէօր-
տիւյիմ իշին էֆէնտիմէ պիլէ սէօյլէմէք իսթէմէտիմ :

— (Շիտտէթլէ .) Էֆէնտիսինիզ պիր շէյ պիլմէ՞զ
մի ,

— (Թէքըար գատէհինի պօշալտարագ .) Պիր շէյ
պիլմէզ :

Բօլիս խաֆիյէսի էլինի աըննտան կէչիւրէքէք կէ-
նիշճէ պիր նէֆէս ալտը , Մամաֆիհ սէօղէ պաշամազ-
տան էվիլէլ միւլահազա իտիյօր , թէրէտտիւտ իլէյօր
իտի . շիմտի նէ՞ եաբմալը իտի . Բասբարթունըն խա-
թասը եալան տէյիլ ամա , մէսէլէյի տահա վիյատէ
տիւչարը միւշկիւլաթ իլէյօր իտի : Ֆիքս , Բասբար-
թունըն , սէօղիւ կիպի տօղրու սէօղիւ պիր ատէմ օլ-
տուղունը անլայըպ , էֆէնտիսինին շէրիքի թէօհմէթի
օլմատըղընա գանաաթ կէթիրիպ , քէնտի քէնտինէ ,
« Մատամ քի շէրիքի ճինայէթի տէյիլ տիր , օ հալտէ
պանա մուլէնէթտէ գուսուր իթմէյէճէք » տէյօր ի-
տի : Խաֆիյէ , նէ հաբաճաղը խուսուսընտա գաթի
պիր գարար տահա վէրտի , հէմտէ արթըզ տիւշիւնէ-

ճէք վազը թեփալ իտի, նէ ետըրպ ետըրպ միլիեաա
Պօղը Հօնկ-Գօնկտա ալը գօյմանըն պիր չարէսինէ
պագմալը իտի. պինաէն ալէյհ միքս.

— Պէնի տինէյինիլ, պէն սիզին պիւտլինիլ կի-
պի Բըֆօմ գըլիւպի մէմուրը տէյիլիմ. . . տէյինճէ,
Բասըարթու տըգգաթլա պագարագ.

— Վա՛յ, տէյու հայգըրտը.

— Պէն ինկիլթէրա բօլիս նէզարէթի թարաֆըն-
տան մէնսուպ պիր խաֆիյէյիմ. . .

— Սիզ. . . բօլիս խաֆիյէսի, էօյլէ՞ մի. . .

— Էվլէթ, հէմ իսպաթ իտէրիմ. իշթէ էվրագը
րէսմիյէմ.

Խաֆիյէ պուըն տէտիքտէն սօնրա գօյնընտան բօ-
լիս նէզարէթինին միւհրի մախսուսընը համիլ պիր է-
միրնամէ չըգարտը. Բասըարթու նէ տէյէճէյինի շա-
չըրմըլ օլարագ միքսին եիւզիւնէ պագըյօր իտի. խա-
ֆիյէ իսէ սէօզիւնէ տէվամ իլէ.

— Պիլիեաա Պօղըն պահսը պիր վէսիլէտէն իպա-
րէթ տիր. սիզ տէ պուտալա կիպի օնա ինանմըչսընըզ.
Բըֆօմ գըլիւպ աղալէրի տէ թըպգը սիզին կիպի ալ-
տանմըչար տըր. զաթէն սիզի խանտըրմագ միլիեաա
Պօղըն մէնաֆիյիլ իգթիզասընտան սըր, տէտի.

— Աճայիպ, նի՛շին.

— Պէնի տինէյինիլ տօթթում, Սեպտեմբերին
եիրմի սէքիզինճի կիւնի ինկիլթէրա պանդասընտան էլ-
լի պէշ պին լիրալըգ պանդա գոյմէսի չալընմըլ տըր.
խըրսըզըն մալիւմ օլան էշքեալը տա հարֆիյէն միւսիւ
Պօղա միւշտպիհ տիր.

Բասըարթու պիրտէն պիրէ մաաջա պիր եումբուգ
վուրարագ.

— Հայտէ իշինէ կիթ պէ հէրիֆ, պէնիմ էֆէնն.

տիմ տիւնեաաէ պուլունան ատէմլէրին էն էլիսի վէ էն նամուսքեարը տըր , տէյու պաղըրար :

— Նէ՛րէտէն պիլիյօրսունըղ , սիղ քէնտինի էյիճէ պիլէ թանըմայօրսունըղ , անըն խըտմէթինէ կիրտիյինիղ կիւն , աղլէ եաղըն օլմայան պահսը վէսիլէ իթիխաղ իտէրէք , եանընտա պանգնօթ օլարադ ճէսիմ պիր մէպլաղ օլտուղու հալտէ եօլա չըգմըչ , ատէթա էչեա պիլէ ալմամըչ :

— (Ղայրի իթիյարի օլարադ .) Օրասը էյլէ :

— Սիղ տէ անըն շէրիքի ճինայէթի սըֆաթը իլէ թէվզըֆ օլունմադ իսթէ՛րմիսինիղ :

Պու թէհտիտամիղ սէօղիւն իւզէրինէ Բասթարթու պաշընը իքի էլինին արասըրա տլտը . ղէվալը խաֆիյէյէ պիլէ պազմայա ճէսարէթ իաէմէյօր իտի . օ ալիճէնապ ֆիլիեաա ֆօզ , մատամ Աուտանըն մուխիսի օլան օ համիյէթլի զաթ խըրսըղ օլտուն հա' , պու օլմաղ , ֆազաթ կէօսթէրիլէն տէլիլէրէ նէ՛ տէմէլի' , Բասթարթու ղիհնինէ հիւճիւմ իաէն պու չիւպհէլէրի տէֆ իթմէք իսթէտի , չիւնքի էֆէնտիսինին խըրսըղ օլտուղունա պիր տիւրլի ինանմամադ արղու իյլէյօր իտի . մէրգում կիւճ հալ իլէ քէնտինի զապթ իտէպիլէրէք :

— Նիհայէթ սիղ տէ նէ՛ իսթէյօրսունըղ , տէյու սօրտու :

— Շունը իսթէյօրում . ֆիլիեաա ֆօզը պուրայա դատար՝ Լօնարատան պէքլէտիյիմ թէվզըֆնամէյի ալամատան թէազըպ իթտիմ . անը Հօնկ-Իօնկտա ալը դօյմադ խուպուսընտա պանա մուալէնէթ իթմէնիղ լաւըմ տըր . . .

— Պէ՛ն մի . . . պէն քի . . . պէն հա' . . .

— Պէն տէ Ինկիլթէրա պանդասընըն վատ իթտիյի իքրամիյէյի սիղի իլէ թազսիմ իտէրիմ :

Բասթարթու հէման պիր «ասլա» տէյու պաղը-
րարադ. այսպէս գալգմադ իսթէտի իսէ տէ, շիտտէթի
հէյէճանտէն գուվլէթի գալմամըշ օլտուղունտան,
թէքրար օթուրմաղա մէճպուր օլարադ.

— Մ. Ֆիքս, սիզին սէյլէտիյինիզ սահիհ օլսա,
եանի էֆէնտիմ արատըղընը խըրաղը պուլունսա տա
պէն ինքեար իտէրիմ, զիրա խըտմէթինտէ պուլունտում
անը էյի վէ ալիճէնապ կէօրտիւմ, պինաէն ալէյհ ա-
նա ասլա խըյանէթ իտէմէմ, հաթտա տիւնեանըն ալ-
թունլարընը էօնիւմէ տէօքսէլէր ելինէ րաղը օլմամ
վէսսէլամ, տէտի.

— Տէմէք րէտտ իտիյօրսունը.

— Էվլէթ, գաթիէն րէտտ իտէրիմ.

— Էյլէ իսէ ֆարը իտինիզ քի, պէն սիզէ հիշ պիր
շէյ սէյլէմէտիմ. իշէլիմ.

— Էվլէթ իշէլիմ.

Բասթարթու, իշրէթին քէնտիսինի տահա զիւեատէ
սէրսէմ իթտիյինի հըսս իթտի. Ֆիքս իսէ, Բասթար-
թույը պիր գաշ սաաթլար էֆէնտիսինտէն այրը պը-
րաղըպ, վաբօրըն էվլէլ հարաքէթ իտէճէյինտէն, մու-
մաիլէյհի խապէրտար իթտիրմէմէք իսթէյէրէք, վաս-
բարթույա կիթաիքճէ իշիրմէք իսթէտի. հաթտա օ ա-
րալըգ օթուրաուգլարը մասանըն իւզէրինտէ պուլունտան
պիր աֆիյօնը բիրօյը տախի, Բասթարթունըն էլինէ
թութուշաուրտու քի, մէրգում թիւթիւն զանն
իլէ ֆէրգինտէ օլմայարադ, անաէն պիր գաշ նէֆէս
շէքէր չէքմէզ, աֆիյօնըն թէէսիրի իլէ պաշը տէօնէրէք
օլտուղու եէրէ երգըլա գալտը.

Ֆիքս, Բասթարթույը պիւսպիւթիւն քէնտիսինտէն
կէշմիշ պիր հալտէ կէօրտիյիւ կիպի, քէնտի քէնտինէ.

— Հէլէ սըզտը, պու սայէտէ Ֆիլիեաս Փօգտա

Դարնաթիղ վաբօրննն վաղթը հարաքէթինտէն խապերտար օլամայարագ կիտէմէյէճէք տիր, կիթսէ պիլէ հիչ օլմազսա շու մէլսն Ֆըրանսըզ եանընտա պուլունմամըլ օլուր, տէյէրէք, իչիլէն մէշրուպաթըն բարասընը թէէտիյէ իտուպ, մէմնունէն մէյլսանէյի թէրք իյլէտի:

20

Մէյխանէտէ ճէրէյան իտէն պու վադաս էանասընտա Ֆիլիեաս Փօգ, մատամ Աուտա իլէ պերապէր չէհրին չարշըլարընը կէզիյօր իտի. մատամ Աուտա, քէնտինի էօլիւմտէն գուրթարան ատէմին ըէֆագաթընտա օլարագ, էվրօբայա գատար կիթմէյէ բաղը օլալըտան պէրի, Ֆիլիեաս Փօգ պէօյլէ ուզուն եօլճուլուգտա պիր գատընա լազըմ կէլէն էչեայը թէտարիք լուզումընը հըսա իլէ, իյճապը իճրասընա միւսարաաթ իյլէտի քի, պու տէրէճէ հիւսնի մուամէլէյէ գարչը, կէնճ գատընըն կէօսթէրտիյի ասարը թէչէքքիւրէ Ղիլիեաս Ղօգ:

— Խա՛յր էֆէնտիմ, թէչէքքիւրէ հաճէթ եօգ, սէյեհհաթըմ պէօյլէ իյճապ իթտիլիյօր, բըրօկրամըմտա պէօյլէ եաղըլը տըր, տէյու գըսա սէօլէր իլէ իթայի ճէվապ իյլէմիշ իտի:

Ալըլ վէրիշ պիթտիքտէն սօնրա օթէլէ ավտէթ վէ ումումի սալօնտաթ թաամ իթտիլէր, մաաամ Աուտա եօրկուն օլտուղու իչին տայիլէսինէ չէքիլտի. Ֆիլիեաս Փօգ իսէ եարը կիճէյէ գատար վաղթինի թայմըլ, Լօնտօն վէ Նիւ-Եօրգ կաղէթալարըն միւթալաասը իլէ կէչիրտի:

Ֆէկէր իլիեաս Փօգ՝ նազարընա չարբան մատտէ-
լէրաէն միւթէհայըր օլան ատէմլէրտէն օլսա , ուշաղը
Բասթարթուներն եաթմագ իչին օթէլէ ավտէթ իթմէմիշ
օլմասընա թէաճիւպ իյլէր իտի . լաքին Ֆիլիեաս Փօգ
պէօյլէ շէյլէրէ զիհին սարֆ իտէր ատէմ մի տիր .
մատտէ վաքօրըն եարըն սապահ հարաքէթ իյլէյէճէ-
յինտէ իտի . գուսուր շէյին քէնտինճէ նէ՞ էհէմմիլէթի
օլապիլիր իտի . էրթէսի կիւնիւ Ֆիլիեաս Փօգ Բասթար-
թույը չաղըրտըղը վագըթ , մէրգում մէյտանէ չըգմա-
տը քի , պիղիմ ճէնթըլմէն եինէ ասարը հայրէթ կէօս-
թէրմէտի . ուշաղըն օթէլէ կէլմէմէսի իւզէրինէ , Ֆի-
լիեաս Փօգ ճէնապլէրի չանթասընը էլինէ ալըպ մատամ
Աուտա իլէ պիր արապայա պինէրէք իսկէլէյէ միւթէ-
վէճճիւհ օլմուշ իտի :

Եարըմ սաաթ գատար արապա իլէ կիտիլտիքտէն
սօնրա իսկէլէյէ վասըլ օլունտու , Ֆիլիեաս Փօգ օրա-
տա Գարնաթիգ վաքօրընըն օն իքի սաաթ էվվէլ հա-
րաքէթ իտուպ կիթմիշ օլտուղուըն խապէր ալտը :

Ֆիլիեաս Փօգ , իսկէլէտէ խըտմէթքեարը իլէ վա-
քօրը պուլաճաղընտան էմին օլտուղու հալտէ , անլէրի
պուլամամագլա եալընըղ գալմըշ իտի . լաքին շուրասը
չաեանը հայրէթ տիր քի , մումաիլէյհին սիյմասընտա
ասլա պիր ըղթըրապ ալամէթի կէօրիւնմէտի . աղիմ
պիր հէյէճան իլէ քէնտինէ պագմագտա օլան մատամ
Աուտայէ .

— Մատամ , պու պիր հատիսէտէն իպարէթ տիր ,
զարար եօգ , տէմէքլէ իքթիֆա իթտի :

Պու արալըգ Ֆիլիեաս Փօգը ուզագտան թէֆթիշ
թմէքտէ օլան Ֆիքս , եանըն գըչըն մումաիլէյհէ եագ-
լաչըպ թէվաղու իլէ պիր սէլամ վէրտիքտէն սօնրա .

— Էֆէ՛նտի , զաթը ալինիզտէ պէնտէնիզ կիպի

Բանկօն վաթօրընըն եօլնուլարընտան տէյիլ մի իտինիզ ,
տէյու սօլտու :

— Էվվէթ էֆէնտիմ , լաքին պէն սիզի կէօրմէք
շէրիֆինէ . . .

— Աֆվ իտէրսինիզ էֆէնտիմ ամա , պէնաէնիզ
խըտմէթքեարընըզը պուրատա պուլաճաղըմը իւմիւտ
իլէյօր իտիմ :

Մատամ Աուտա . - (Շիտտէթլէ .) Բասբարթու-
նըն նէրէտէ օլտուղունը պիլիյօ՞րմուսընըզ :

Ֆիքս . - (Հայրէթ կէօթէրէրէք .) Այ , սիզինէ
պէրապէր տէյիլ մի տիր :

— Խայր , տիւնտէն պէրի կէօրիւնմէտի , աճէպա
եալընըզճա վաթօրա պինտի կիթտի՞ մի :

— Եալընըզճա՞ մը , լաքին աֆվ իտէրսինիզ մա-
տամ , զաթը նազիքեանէլէրի տիւնքիւ վաթօրլա կիթ-
մէք նիլէթինտէ՞ մի իտիլէր :

— Էվվէթ էֆէնտիմ :

— Տօղրուսը պու հալ էսէֆէ շաեսն տըր մատամ .
պէնտէնիզտէ Գարնաթիգ վաթօրը իլէ կիթմէք իսթէ-
տիլիմ հալտէ , վաթօրըն , թամիրաթընը իքմալ իտէ-
րէք քիմսէյէ իսպարը քէյֆիլէթ իթմէտէն հարա-
քէթ իթտիլինի կէօրտիւյիւմ կիպի , նէ տէրէճէ տիւ-
չարը թէէսիւֆ օլտուղումը թարիֆ իտէմէմ . ահ , շիմ-
տի սէքիզ կիւն պէքլէմէք լաղըմ կէլիյօր :

Խաֆիլէ պու « Սէքիզ կիւն » քէլիմէլէրինի թէ-
լաֆիֆուզ իլէտիլի վաղըթ սէվինճինտէն սըչրայօր ի-
տի . զիրա պու միւտտէթ զարֆընտա թէվզըֆնամէնին
պէհէմէհալ կէլէճէյի տէքքեար օլուպ , շու հալտէ
Ֆիքսին թալիլի եարտըմա պաշլամըշ տէմէք իտի . ֆա-
գաթ Ֆիլիեաա Ֆօգըն ֆիթուրսուզլուգլա .

— Լաքին զաննըմա կէօրէ Հօնկ-Գօնկ լիմանընտա

Գարնաթիգտէն պաշտա կէմի եօգ տէյիլ տիր , տէմէ-սի իւղէրինէ , Ֆիքսին հըսս իթալի հիտտէթին տէրէ-ճէսինի թարիֆ իթմէք մուհալ տըր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ պու սէօղիւ սէօյլէտիքտէն սօնրա , գօլունը մատամ Սուտաէ արդ իտէրէք , լիմանտա հարաքէթ իւղրէ պուլունան կէմիլէրտէն պիրինին թէ-հարրիսինէ չըդ տը . Ֆիքս , ալըդ ալըդ մէրգու.մանըն արգալարընտան կիտէյօր իտի :

Իշ էվլէլ էմիրտէ եինէ Ֆիքսին խօշունա կիտէ-ճէք սուրէթտէ տէվսամ իթտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ թամ իւշ սաաթ լիմանտա կէզտիյի հալտէ , եօգահամայէ կիտէճէք պիր կէմի պուլամատը . պիւթիւն կէմիլէր եէնի կէլմիշ օլուպ եիւք պօշալթըյօրլար իտի . մամա-ֆիհ պիղիմ ճէնթըլմէնին ասլա ճանը սըղըլմատան թէհարրիյաթընա տէվսամ իթմէք իւղրէ իքէն , գար-չըսընա իհթիյար պիր կէմիճի չըդարադ .

— Էֆէնտի , զանն իտէրսէմ պիր կէմի արայօր-սունըլ , տէյու սօրտու :

— Հէման եօլա չըդաճագ պիր կէմինիլ վա՞ր մը :

— Էվլէթ էֆէնտիմ , պէնիմ մալիմ օլան ԿՅ նօ-մէրօլու գըլաղուլ կէմիսի :

— Չարըգ կիտէ՞ր մի :

— Սաաթտա տօգուլ միլ գատար , կէօրմէք իս-թէրմիսինիլ :

— Էվլէթ :

— Մէմուռն օլաճագսընըլ , Զաթըլ ալինիլ տէնիլ-տէ կէզմէք իսթէյօրսունըլ սանըլըմ :

— Խա՛յր , կէմի իլէ եօլճուլուլ իտէճէյիմ . պէնի եօգահամայէ կէօթիւրմէյի թէահիւտ իտէրմիսինիլ :

— (Հայրէթլէ .) Զանն իտէրսէմ լաթիֆէ իտի-յօրսունըլ :

— Խա՛յր , Գարնաթիգ վաքօրընա եէթիշէմէտիմ հալ պուքի պու պըն նիհայէթ օն տէօրտիւնծիւ կիւնիւ Սան-Պըրանչիսգօ վաքօրընա եէթիշմէք իւզրէ Եօգահամատէ պուլունմալա մէճպուրմ :

— Թէէսիւֆ իտէրիմ , ֆագաթ պու եօլճուլըգ գապիլ տէյիլ տիր :

— Սիզէ կիւնտէ եիւզ լիրա վէրէճէյիմ , վագթինտէ եէթիշիրսէք այրճա իքի եիւզ լիրատա պախշիշ ալաճագսընը :

— Ճիտաի՞ մի սէօյլէյօրսունը :

— Բէք ճիտաի :

Կէմիճի պիր քէնարէ չէքիլիպ նաղարընը տէնիզէ աթֆ իթտի . կիւյա պու ճէսիմ մէպլաղը գաղանմագ իչին , Եաղօհամա կիպի ուզագ եէրլէրտէ տօլաշմագ թէհլիքէսինի միւլահաղա իախյօր իտի : Պիքսին պուլունտըղը հալի թարիֆ իթմէք միւմքինսիզ տիր . զէվալլը լաաֆիյէնին իւմիւտլէրի շու կէմիճինին տուտագլարը արասընտա իտի :

Պու արալըգ Պիլիեաս Պօգ , մատամ Աուտայէ տէօնէրէք :

— Մատամ , գօրգմաղսընը ա՛ , տէմէսի իլէ , մէզպուրէ :

— Սիզ պէրապէր օլտուգճա հիշ պիր չէյաէն գօրգմամ , տէյու ճէվապ վէրտի :

Պիլիեաս Պօգ , շապգասընը էլինտէ չէվիրմէքտէ օլան կէմիճիյէ թէգարրուպ իտէրէք :

— Էյ նէյէ՞ գարար վէրտին պագալըմ , տէյու սօրտու :

— Էֆէնտիմ , պէնտէնիզ եիւմի թօնէլաթօլըգ ուֆագ պիր կէմի իլէ պու մէվսիմաէ տէնիզէ չըգաւրադ , սիզի , քէնտիմի վէ թայիֆէլէրիմի թէհլիքէյէ

իլդա իտէմէմ. զաթէն Եօգահամա պուրտտան պին ալթը եիւզ էլլի միլ դատար ուղագտա տըր, վադթը իլէ վարօրատա եէթիչէմէյիլ, տէտի :

— Եալընըզ պին ալթը եիւզ միլ տիր :

— Էօյլէ օլտուն, էլլի միլտէն պիր շէյ օլմադ :

Ֆիրք կէնիշնէ պիր նէֆէս ալաը, Լաքին կէմիճի տէվամ իտէրէք :

— Մամաֆիհ պաչգա պիր չարէ պուլապիլիլիլ, տէտի :

Ֆիրքին նէֆէսի եինէ տարաշտը :

Ֆիլիհաս Ֆօգ. — Նամըլ :

— Ճարօնիյանըն միւնթէհայի ճէնուպիսինտէ վադը վէ պին եիւզ միլ մէսաֆէտէ պուլունան Նակասքիյէ, Եախօտ Շանկհայէ կիտէրիլ. Շանկհայ սէքիլ եիւզ միլ մէսաֆէտէ տիր, պու սայէտէ հէմ սահիլտէն այրըմայըզ հէմտէ սահիլ սուլարը չըմալէ ադտըզը իչին չաբըզ կիթմիշ օլորուդ :

— Լաքին կէմիճի էֆէնտի, պէն Ամէրիգա վաբօրընա Եօգահամատէն պինէճէյիմ, Շանկհայտէն տէյիլ :

— Նէտէն, Սան-Ֆըրանչէսքօ վաբօրը Եօգահամատէն հարաքէթ իթմէզ, պիրինճի իսկէլէսի Շանկհայ տըր. էսնայի ըահտէ Նակասաքի վէ Եօգահամայէ օղրար :

— Տէտիյինիլտէն էմի՛նմիսինիլ :

— Բէք զիյատէ էմինիմ :

— Վաբօր Շանկհայտէն նէ՛ վադըթ հարաքէթ իտէր :

— Այըն օն պիրինճի կիւնիւ ադչամ իւթիլ. պինտէն ալէյհ էօնիւմիւլտէ տէօրթ կիւնիւմիւլ վար, տէօրթ կիւնտէ տօգոան ալթը սատթ տէմէք տիր. կէմիյի էյի գուլանըըզ, սատթտա սէքիլ միլ գաթ ի-

տէրէք, պու միւտտէթ զարֆընտա պուրատան Շանկ-
հայէ գատար սէքիզ եիւզ միլի գաթ իյլէմիշ օլու-
րուզ:

— Էյ, տէմէք քի կիտէճէքսինիզ:

— Պիր ստաթա գատար եօլա չըգաճաղըզ:

— Բէք ալա, կէմինին սահիպի սիզսինիզ, տէյթ
մի:

— Էլվէթ էֆէնտիմ, իսմիմ ճօն Պօնսլի, Թանգա-
տըր նամ կէմինին սահիպլիմ:

— Բէյ իսթէրմիսինիզ:

— Հիմմէթ պույուրմուշ օլուրսունուզ:

— Իշթէ ալէլ հիսապ սիլէ իքի եիւզ լիւրա, (Ֆիք-
սէ տէօնիւպ) սիլտէ իսթիֆատէ իթմէք իսթէրսէնիզ
պիգիմէ պերապէր...

Ֆիքս. - Ձաթը ալինիլտէն պու միւսաատէյի թա-
լէպ իտէճէք իտիմ:

— Բէք ալա, եարըմ սաաթա գատար կէմիտէ օ-
լուրուզ:

Բասթարթունըն զայպուպէթի, մատամ Աուտայը
ֆէվզէլատէ մէշղուլ իթտիյինտէն:

— Էյ, զէվալը Բասթարթույը նէ հարաճաղըզ,
տէտի:

Ֆիլիեաս Ֆօգ. - Սնըն իչին լազըմ կէլէնի չիմտի
եարարըմ:

Ֆիքս կէմիյէ կիթտի, Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ մատամ
Աուտա արապալարընա պինիպ էվվէլա բօլիս միւտիւ-
րինէ վէ սօնրատա Ֆըրանսըզ գօնսօլաթօլընա կիտէ-
րէք, Բասթարթունըն շէքլ ու սըֆիաթընը իսպար ի-
տուպ, վաթանընա ավտէթ իտէպիլէճէք գատար բա-
րա պըքագտըլար, պատէհու օթէլտէն էշեալարընը ա-
լըպ կէմիյէ կէլտիլէր:

Դրոգ իբի նօմէրօլու գըլաղուզ կէմիսի սաաթ իւշ-տէ թայիֆէլէրի իշինտէ օլարագ հարաքէթէ հազըր ի-տի . Թանգատըր կէմիսի եարըշ թէքնէլէրի կիպի կիւզէլ պիր գօթրա օլուպ , հէր ճիհէթինտէքի նէզաֆէթի վէ կիւվէրթէսինին ֆէվզէլատէ թէմիլլէրի , ճօն Պօնսլինին թապկյէթ ստհիպի պիր առէմ օլաուզունը կէօթէրմէքտէ իտի . եէլքէնլէրինին ինթիզամը կէմի-նին չաբըգ եօլ ալաճաղընը կէօթէրիյօր իտի . զաթէն Թանգատըր չօգ տէֆա եարըշլարտա նայիլի միւքեա-ֆաթ օլմուշ իտի :

Կէմինին , գաբտան ճօնտան պաշգա տէօրթ թա-յիֆէսի օլուպ , պունլար միւտտէթը հայաթլարընը տէնիզտէ կէշիրմիշ ճէսուր կէմիճիլէր իտի . գաբտան ճօն Պէնսլի էլլի եաշլարընտա դավի էլ վիճուտ , էսմէր չէհրէլի , քէսկին պագըշլը , ճիտտի թավուրլը , սէնա-թընտա զայէթ մահիր վէ միւճէրրէպ պիր առէմ իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ մատամ Աուտա կէմիյէ ըաքիպ օլաուլար . Ֆիքս տահա էվվէլ կէլմիշ իտի . սէֆինէնին գըշ իւզէրինտէքի ուֆագ պիր գաբուրթասընտան ալթ գաթտա տէօրթ քէօշէ պիր օտաճըղա էնիլմէքտէ վէ օտանըն օրթասընտա պուլունան մասա իւզէրինտէ եա-նան լամպա էթրաֆը թէնվիր իթմէքտէ իտի . օտայա կիրտիքլէրի կիպի Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ֆիքսէ :

— Սիղէ տահա բահաթ պիր եէր արզ իտէմէտի-յիմտէն աօլայը թէէսսիւֆ իտէրիմ , տէյինճէ , խա-ֆիյէ Ֆիքս , Ֆիլիեաս Ֆօգըն սայէյի լութֆընտա պու-լունըշընտան միւթէէսիր օլարագ , քէնտի քէնտինէ :

— Հագըգաթը հալտէ չու առէմ պիր իւրըսըզ ամմա քէք տէ նէզաքէթլի , տէտի :

Սաաթ իւշիւ օն կէչէրէք եէլքէնլէր աշըլտը , եօլ-ճուլար կիւվէրթէտէ օթուրմուշլար իտի , Ֆիլիեաս Ֆօգ :

իլէ մատամ Սուտա, Բասքարթու կէլիւ մի տէյու պիր տահա իսկէլէյէ աթֆը նազար իթտիլէր: Ֆիքս ֆէնա հալտէ էնտիլէտէ իտի: զիրա օ տէրէճէ ալչադճասընա մուամէլէ իթտիյի զէվալլը Բասքարթու շուրատա արդը վիճուտ իթսէ իշ մէյտանէ չըգաճագ, խաֆիյէ տէ արթըգ կէմիտէ տուրամայրպ գարայա աթըլաճագ վէ պինաէն ալէյհ պանգա խըրսըղը տա էլինտէն գուրթուլմուշ օլաճագ իտի: հալ պու քի Բասքարթու մէյտանէ չըգմատը: զէվալլը ատէմ շիւպհէսիզ հալա աֆիյօն սէրսէմիլի թահտընտա պուլունույօր իտի:

Պու էսնատէ գապթան ճօն տիւմէնէ կէչտի, եէլքէնլէր տօլտու վէ կէմի տախի ճիւզվիճէ պիր թարաֆա եաալանարագ վէ տալկալարըն իւզէրինտէն քէքլիք կիպի սէքէրէք կիթմէյէ պաշլատը:

21

Սէնէնին պու մէվսիմինտէ եիրմի թօնէլաթօ ճէսամէթինտէ ուֆագ պիր եէլքէն կէմիտի իլէ, սէքիզ եիւղ միլ մէսաֆէլիք պիր եօլճուլուղա չըգմագ, նասըլ թէհլիքէլի պիր թէչէպպիւս օլտուղու հէրքէսճէ մալիւմ տիր: ալէլխուսուս Չին սէվահիլի տէնիզլէրի, քի տայիմա չէտիտ ֆուրթունալարա մաարուզ տըր: Ֆիլիեաս Փօգ, Նոյեմբերին իպթիտալարընտա Թանգատըրա պինմիշ օլմաղըլա ֆուրթունալարըն թամ շիտտէթլէ զուհուրի վագթը տէմէք իտի: կէմի սահիպի կիւնտէլիքլէ իւճրէթ ալաճաղընտան, Շանկհայ եէրինէ եօլճուլարը Եօգահամայա գատար կէօթիւլմէյի թէահիւտ իթմէլի իքէն ճօն Պօնսլի էջլէ աճ կէօզլիւ վէ

պասիրէթսիդ ատէմլէրտէն օլմատըզը իշին, Շանկհայը թէրճիհ իթմիշ իտի քի, պու տա եինէ թէհլիքէտէն արի տէյիլ իսէ տէ, գապթան, կէմիսինէ իթիգատը օլտուղունտան պու գատարճըգ թէհլիքէյի կէօզէ ալտըմըշ իտի:

Ֆիլ հագըգա թանգատըր կէմիսի տալկալարըն իւզէրինտէն ճէյլան կիպի սէյիրտիյօր իտի. եէվմը հարաքէթտէ ազչամա գատար սէֆինէ, Հօնկ-Գօնկ լիմանընըն մէտլսալինտէն չըգմագ իշին, միւթթապը սիւրաթը հարաքէթինի արթըրըպ էքսիլթմէյէ մէճպուր օլտու. մամաֆիհ կէմինին հէր տիւրլի մանօվրայա էլվէրիշլի օլտուղու անլաշըտը, կէմի աչըգ տէնիզէ չըգար չըգմազ Ֆիլիեաս Փօգ գաբտանա:

— Գաբտան էֆէնտի, զանն իտէրսէմ միւմքին մէրթէպէ խըզը կիթմէք իշին թէնպիհ իթմէյէ մահէլ եօգ, տէտի:

— Պէնտէնիզտէն էմին օլունըզ, լուղիկեար միւսաիտ օլտուղո տէրէճէտէ եէլքէնլէրի աշտըմ, չիմտի ֆաղլա եէլքէն աշսամ կէմինին եօլունը արթըրաճագ եէրտէ պիլաքիս էքսիլթմիշ օլուրում:

— Օրասը սիզին իշինիզ, պէն գարըչամամ, սիզէ էֆիլէթ իտիյօրում:

Ֆիլիեաս Փօգ, ատէթա պիր կէմիճի կիպի ալմ տիք տուրարագ, քէօբիւրէն տէնիզէ պագըյօր իտի. մատամ Աուտա իսէ, դըշ իւզէրինտէ պիր քէնարէ օթուրուպ քէմալի հայրէթլէ ազղըռ տէնիզէ աթֆը նազար իտուպ տիւշիւնմէքտէ իտի. կէմի տէրէճէյի նիհայէտէ պիր սիւրաթլա կիտիյօր իտի. կիճէ հուլուլ իթտի, մահլթապ հէնուզ հիլալ շէքլինտէ օլմաղըլա, տէրհալ պաթըպ օրթալըզը գօյու պիր գարանլըգ իսթիլա իթտի. շարգ ճիհէթինտէն հիւճիւմ իտէն պու-

լուծար կեօք եիւզիւնի տօլտուրտու , սէֆինէնին դաբ-
թանը իհթիյաթա րայէթէն իշարէթ ֆէնէրինի առ-
տըրաը :

Ֆիքս, կէմինին պաշ թարաֆընտա տէրին պիր միւ-
լահազայէ տաւմըշ իտի . մէրգում , Ֆիլիեաս Ֆօգըն
գօնուշմագ միւթասը օլմատըղընը պիլտիյինտէն այրը
աուրույօր իտի . Ֆիքսին զիւյիւմիւնճէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ ,
հէման եագօհամա վաբօրընա աթլայըպ Ամէրիգայա
կիտէճէք վէ օրատա իսթէտիյի սէրպէսթիյէ նայիլ օ-
լաճագ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ պանգայը սօյտուգտան
սօնրա , ատի խըրսըղլար կիպի Ինկիլթէրատան տօղ-
րուճա Ամէրիգայա գաշաճագ եէրտէ , բօլիսին թահար-
րիսինի շաշըրթմագ իւզրէ քիւրրէյի արզըն իւշտէ պի-
րինի տէվը իտէրէք Ամէրիգայա կիտուպ , օրատա րա-
հաթ րահաթ պանգանըն ալթունլարընը եէյէճէք ի-
տի . չիմտի Ամէրիգա թօբրաղընա այագ պաստըղը կի-
կի Ֆիքս նէ՝ եաբաճագ , պու ատէմի օրատա թէրք մի
իտէճէք իտի . խայր , Ֆիքս Ինկիլթէրա տէվլէթի թա-
րաֆընտան Ամէրիգա ճումհուրիյէթինէ խիթապէն պիր
իատէյի միւճրիմ թալէպնամէսի եազտրըպ էլտէ ի-
տինճէյէ գատար , Ֆիլիեաս Ֆօգտան պիր ատըմ պիլէ
այրըլմայաճագ իտի . հէմ թէսատիւֆ տէ խաֆիյէյէ
եարտըմ իթմիշ տիր , զիրա արթըգ Բասբարթու է-
ֆէնտիսի իլէ պէրապէր տէյիլ իտի . ալէլ խուսուս
Ֆիքս , հայիզ օլտուղու մէմուրիյէթինի մէրգումա պէ-
յան իյլէմիշ օլտուղունտան , պունտան սօնրա պիրի
պիրլէրինի կէօրմէմէլէրի պիրինճի չարթ իտի :

Ֆիլիեաս Ֆօգ տա , Բասբարթունըն կէօյէ պիր-
տէն պիրէ ղայպ օլմասընը տիւշիւնմէյօր ղանն օլուն-
մասըն . մումասիլէյհ պիր չօգ տիւշիւնտիւքտէն սօնրա ,
պիր եանըշըք էսէրի օլարագ մէրգումըն , Կարնաթիգ

վարորդնա պինիպ կիթմիշ օլտուղունա գարսը վերտի . մատամ Առտա տախի պու ֆիքիրաէ իտի . Տիւպէր դատընճըղալ ալիճէնապ Բասբարթույա պէհագդըն թէէսիւֆ իթմէքտէ իտի . ֆիհագդըգա էկէր Բասբարթու Գարնաթիգ վարորդնա պինմիշ խէ , մէրգումը Եագօհամատա պուլաճագլորընը իւմիւտ իտիյօրլար իտի :

Կիւնէշ պաթտըգտան պիր գաշ սատթ սօնրա ըուզիկեար քէսպը շիտտէթ իյլէտի . հէր նէ գատար Եէլքէնլէրին պիր գաշընը պաղլամագ լազըմ իտի իսէ տէ , գարտան պիր միւտտէթ կէօք Եիւզիւնի թէտգըգ իթտիքտէն սօնրա հիշ պիրինի պօղմատը . զաթէն կէմինին սու քէսիմինտէն աշաղըսը զիեատէ օլտուղտան պաշգա , լուզումը թագտիրինտէ հէման Եէլքէնլէրի չէօղմէք վասէթալարը սա մէվճուտ իտի :

Թամ Եարը կիճէտէ ֆիրիեաս ֆօգ իլէ մատամ Առտա գամարայա էնտիլէր . ֆիքս անլէրտէն էվվէլ կիտուպ պիր քէնարէ ուզանմըշ իտի :

Սապահլէյին կիւնէշ տօղտուղունտն Եիւզ միլտէն զիյատէ գաթի մէսաֆէ իտիլտիյի անլաշըլտը . կէմինին սիւրաթը սաաթտա սէքիղտէն տօգուզ միլ օլտուղու ալաթը մախսուսէ սայէսինտէ անլաշըլտը . սէֆինէնին Եէլքէնլէրինին պէօլիք գըսմը աշըլմըշ , ըուզիկեարտա էսկի հալինտէ տէվամ իթմէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան , Թանգատըր քէմալի սիւրաթլա կիթմէքտէ իտի քի , պու հալ տէվամ իտէճէք օլուրսա , մաթլուպ հասըլ օլմուշ տէմէք իտի :

Կէմի , կիւնտիւղ ագշամա գատար սահիլ պօյունտան այըլմատը , զաթէն ագընթըտա Եարտըմ իթմէքտէ իտի . սահիլ էն չօղը պէշ միլ ուզտդ պուլունտուղունտան , Եքսէրիէն կէմիտէն կէօրիւնմէքտէ

իտի քի, բուզիկեար տախի օ ճիհէթտէն էստիյինտէն տէնիդ զիյատէ տալկալը տէյիլ իտի. էօյլէն իւստիւ բուզիկեար պիր բարչա խաֆիֆլէտի, ճէնուպի շարգիտէն էսմէյէ պաշլատը. գարտան «օգ» թէսմիյէ օլունան եէլքէնլէրի տէ աչտըրտը իսէ տէ, եարլմ սաաթ սօնրա բուզիկեար եինէ քէսպը շիտտէթ կյլէտիյինտէն գալտըրմագ լաղըմ կէլտի:

Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտայը ասլա տէնիդ թութմատըղընտան, քէմալի իշթիհա իլէ բէքսիմատ վէ սայիրէ իլէ գարընլարընը տօեուրտուլար, ֆիքսի տէ թաամա տալէթ իթտիլէր, գապուլ իթմէտի. զիրա պիր խըրսըղ սայէսինտէ եօլճուլուգ իթտիքտէն սօնրա անըն էքմէյինի տէ եէմէքտէն չէքինիյօր իտի իսէ տէ, աճ տա տուրամատըղընտան չարնաչար եէտիքտէն սօնրա Ֆիլիեաս Փօգը պիր թարաֆա չէքիպ:

— Էֆէնտիմ, զաթը ալինիլ պէնտէնիզի կէմինիղէ գապուլ իտէրէք պէօյիւք պիր լութֆ կէօսթէրտինիդ. վագաա հէր նէ գատար սէրվէթիմ սիզին կիպի ճէօմէրտանէ սարֆ իթմէյէ քեաֆի տէյիլ իսէ տէ, եինէ հիսսէմէ իսապէթ իտէնի թէէտիյէ իթմէք իսթէրիմ, տէտի:

— Պունտան պահա իթմէյէլիմ էֆէնտի:

— Լաքին էկէր . . .

— Խոյր էֆէնտի, պունլար մէսարիֆի ումումիյէտէն տիր. զաթէն սիզ օլտանըղտա օլմասանըղտա պէն պու մէսարիֆի իտէճէք իտիմ:

Ֆիքս սիւքիւթ է մէճպուր օլարագ սէֆինէնին պաշ թարաֆընա չէքիլտի, ագչամա գատար հիշ լագըրտը իթմէտի. սէֆինէ բէք կիւղէլ սուրէթտէ հօլունա տէվամ իթտիյինտէն, գարտան ճօն Պօնսի, պիր գաչ տէֆալէր Շտնկհայէ վագթինտէ մուվտալլէթ օլունաճա-

ղընը տէրմիսյան իյլէմիշ. ֆիլիեաս ֆօգ տա « Իւմիւտ Ի-տէրիմ » տէյու ճէվապ վէրմիշ Իտի : Ագչամ իւզէրի թէքըար ալէթը սիւրաթ մուայէնէ ժլուուղու սըրատա , Էքի եիւզ եիրմի միլ դաթ Իտիլտիյի անլաշըլուր քի , պէօյլէճէ կիտիլիւր Իսէ , ֆիլիեաս ֆօգ , թամ վադ-թինտէ Եօգահամայէ վասըլ օլտադ վէ պէօյլէճէ սէ-յահաթընտա Էլք միւսատըֆ օլտուղու մանի միւնտէֆի օլմուշ պուլունաճագ Իտի :

Եարը կիճէտէն պիր սատթ սօնրա Թանգատըր ֆօրմուզ պէօյիք ատասը Էլէ Ձին սահիլի պէյնինտէ վադը ֆօքքէն պօղաղընտան կէշտի . պուրանըն ուզըն-թըլարը հասէպի Էլէ կէմի էքէյիճէ սարուլտը , հաթ-տա կիւվէրթէ իւզէրինտէ ալագտա տուրմագ միւշկիւլ-լէշտի : Կիւնէշ տօղաուղու էսնատէ , բուղիկեար թէք-ըար քէսպը շիտաէթ իյլէտի . կէօք եիւզիւնտէ ֆուր-թունա չըգաճաղընը կէօսթէրիւր ալամէթ մէվճուտ Ի-տի . սէֆինէտէ պուլունան պարօմէթրօտա գարիպէն հալատա պիր թէպէտտիւլ վուգու պուլաճաղընը իշարէթ Իտիյօր Իտի : Շարղը ճէնուպի ճիհէթինտէն տէնիզին պէօյիք տալիւլար թէքիլ Իթմէյէ պաշլատը-ղըտա կէօրիւլտիւ . գարտան կէօք եիւզիւնիւ տըգգաթը մախսուսէ Էլէ թէրգըգ իյլէտիքտէն սօնրա ֆօգա .

— Սիզէ հէր շէյի սէօյլէյէպիլիւրմ տէյիլ մի , տէյու մըրըլտանտը :

— Էվվէթ :

— Էօյլէ Իսէ պիր ֆուրթունայա թուրթուլաճաղը-մըղը պիլէսինիլ :

— Ֆուրթունա չըմալտէն մի , ճէնուպտա՞ն մը կէ-լէճէք :

— Ճէնուպտան , հէմ ատէթա պիր գասըրկա սըր :

— Ճէնուպտան օլտուն տա վարսըն գապըրկա օլ-

սուն զարարը եօգ, պիզի իւերի սիւրէճէք տիր :

— Էկեր սիզ պէօյլէ տիւշիւնիւրսէնիզ, պէնճէ տէ-
յէճէք գալմազ :

Ֆիւհազըզա գաբթանըն տէտիյի կիպի տէհչէթլի
պիր ֆուրթունա զուհուր իթտի . ճօն Պօնսլի վէսայի-
թի իհթիյաթիյէյի էվվէլտէն իճրա իյլէյիպ պիւթիւն
եէլքէնլէր տիրէքլէրէ սարըլտը, պապա ֆիւնկօլար չը-
գարըլտը, կիւվէրթէնին գաբադլարը գաբանտը . պէօյ-
լէճէ կէմի սույա տալսա պիլէ պիր տամլասը աէրունի-
նէ կիրմէզ պիր հալէ գօնուլտու . սաղլամ պէզտէն մա-
մուլ պիր եէլքէն՝ կէմինին պաշը սույա տալտըզճա չը-
գարմազ իչին պաշ տիրէյէ աշըլտը . պէքլէմէյէ պաշ-
լատըլար :

Սաաթ սէքիզտէ եազմուր ալտըզը կիպի, լուզ-
կեարտա շիտտէթլէնտի . ճօն Պօնսլի եօլճուլարը գա-
մարայա տալլէթ իյլէտի իսէ տէ, էօյլէ հէվա ալմազ
պիր տէլիքտէ սաաթլարճա տուրուլամայաճաղընտան
գապուլ իթմէյէրէք կիւվէրթէտէ գալտըլար . պիր ազ
սօնրա լուզկեար օ տէրէճէ քէսպը շիտտէթ իյլէտի քի,
սէֆինէ օ ուֆազ եէլքէն սայէսինտէ գուշ կիպի ուշ-
մաղա պաշլատը :

Կէմի ագչամա գատար էսէն լուզկեարտէն հասըլ
օլտն տալկալարըն սիւրաթընտան զիյատէ օլարազ չը-
մալէ տօղրու գաթի մէսաֆէ իյլէտի . բէք չօգ տէֆա-
լէր կէմիյի արգասընտան թէազըզա իտէն տէհչէթլի
տալկալար՝ իւզէրինտէն աշմազ իսթէտի իսէ տէ, գաբ-
տան ճօն Պօնսլի կիպի մահիր պիր կէմիճինին տիւմէն
գուլլանմասը պունլարըն էօնիւնիւ ալտը . մամաֆիհ
արա սըրա սէրքինթիլէրտէ եօլճուլարը պաշտան այա-
ղա գատար ըսլաթմադտա իտի քի, պունա ֆիքս հէր
նէ գատար հիտտէթլէնիյօր իսէ տէ, մատամ Աուտա

պարիտ արգատաշը կիպի տէնիզին հիւճումէրինէ պարիտանէ մուգապէլէ իթմէքտէ իտի . հէլէ ֆիլիեաս Փօղ օ տէրէճէ սօղուգ գանլըլըգ կէօսթէրիյօր իտի քի, կէօրէնլէր շու գասըրկանընտա բըրօկրամընտա աախիլ օլտուղունը զանն իտէճէք իտի :

Թանգատըր բուզկեարըն սէվգի իլէ ագչամա գատար շըմալէ կիթմիշ իտի իսէ տէ , մէմուլ օլունտուղու կիպի ագչամ իւզէրի բուզկեար շըմալը զարպիյէ տէօնտիւ , տալկալար կէմիյի եան թարաֆընտան տէօյմէյէ պաշլայարագ Թանգատըր թարիֆի զայրի գապիլ պիր սուրէթտէ սալանըյօր իտի :

Կիճէնին վիրուտի իլէ ֆուրթունա տահա զիյատէ քէսպը շիտտէթ իթտի . գարանլըգլա պէրապէր ֆուրթունանըն արթաղընը կէօրէն ճօն Պօնսլի , պիր թարաֆա իլթիճա իթմէք լաղըմ կէլիպ կէլմէտիյինի աիւշիւնմէյէ պաշլայըպ , թայիֆէլէրի իլէ միւզաքէրէ իյլէտիքտէն սօնրա , ֆիլիեաս Փօղա թէգարրուպ իտէրէք :

— Էֆէնտիմ , լիմանլարտան պիրինէ իլթիճա իթմէք ֆէնա օլմազ զանն իտէրիմ , տէտի :

— Պէնտէ էօյլէ զանն իտէրիմ :

— Էօյլէ մի , հանկը լիմանա կիտէլիմ :

— Պէն սատէ պիր թանէսինի պիրիթիմ քի , օտա Շանկհայ լիմանը տըր :

Ֆիլիեաս Փօղըն աղիմ պիր սօղուգ գանլըլըգլա վէրտիյի պու ճէվապըն մանասընը , ճօն Պօնսլի պիրտէն պիրէ անլայամատը իսէ տէ , սօնրատան անլայարագ .

— Էվվէթ , հագգը ալինիզ վար , Շանկհայա կիտէճէյիզ , տէտի :

Կէմինին պաշընը երինէ շըմալէ չէվիրտիլէր , հագըգաթէն տէհչէթլիւ պիր կիճէ օլտու , պու ուֆանըգ

կէմինին պաթմամասը ատէթա մուծիղէ դապիլինտէն իտի . էկէր կիւլէրթէտէքի էշեանն ճիւմէսի պաղլը օլմասա հէբսի չօգտան տէնիղէ կիթմիշ օլուր իտի . հաթտա եօլճուլար պիլէ քէնտիլէրինի սըգը սըգըյա պաղլամըշլար իտի . օ դատար րահաթսըղլըղա դարշը սէս չըգարմայան մատամ Բուտայը , պիր դաշ տէֆա տալկալարն հիւճիւմինտէն գուրթարմագ իշին Ֆիլիեաս Պօգ հայաթընը թէհլիքէյէ գօյմուշ իտի . սապահ օլտու , հալա ֆուրթունա շիտտէթը ֆէվգէլատէ իլէ տէվլամ իտիյօր իտի . մամաֆիհ րուզիկեար ճէնուպի շարգիյէ տիւշտի քի , պու տա կէմինին սիւրաթը հարաքէթինէ պաիս օլարագ , պու սայէտէ կիճէ ղայպ իտիլէն զէմաննն գաղանըլմասը մէմուլ իտի :

Տալկալարն եէքտիկէրէ շարբմասընտան ֆէնա հալտէ սալլանմագտա օլան կէմիտէն , արա սըրա պուլուլթլար արասընտան սահիլ սէշիլիյօր իտի . ֆագաթ րուշի տէրեատէ հիշ պիր կէմի եօգ իտի , թանգատըր տէնիղին իւլէրինտէ եալընըղ պուլունույօր իտի :

Էօյլէ վագթինէ տօղրու հէվա պիր աղ քէսպը իթիտալ իյլէտի . աղչամ իւսթիւ պիր միւտտէթ րուզիկեար պիւթիւն պիւթիւնէ գալտը . պու սայէտէ եօլճուլար սղըճըգ իսթիրահաթ իլէ պիր աղ շէյ եէմէյէ մուվաֆֆագ օլապիլտիլէր :

Հարաքէթտէն պերի իւշիւնճի վէ ֆուրթունանն իքինճիսի օլան կիճէ , էվէլքիլէրինէ նիսպէթէն խաֆիֆճէ կէշտի . գապտան ալթգաթ եէլքէնլէրի աշտը , կէմինին սիւրաթը զիյատէլէշտի , էրթէսի կիւնի եանի Նօյեմբերին օն պիրինճի կիւնի ճօն Պօնալի , Շանկհայտէն անճագ եիւղ միլ մէսաֆէտէ պուլունտուգլարըն սէօյլէտի . պու եիւղ միլ միւթլագա օ կիւն . գաթ օլունարագ . աղչամ իւլէրի Շանկհայա մուվասըլէթ օլուն-

մալը իտի քի Եօգահամա վաբօրնա եթիշիլին . վագաա շու տէհչէթի ֆուրթունա զուհուր իթմէմիշ օլսա , շիմտի հէման Շանկհայա մուվասըլէթ իտիլմիշ օլսադադ իտի :

Բուզիկեար խաֆիֆլէնմէյէ պաշլատըգճա , տէնիզ տէ տուրտու . կէմինին եհլքէնլէրի ճիւմլէթէն աշըլտը , Թանգատըր էթրաֆընա քէօբիւքլէր սաշարագ շիտտէթլէ գաթը մէսաֆէ իտիյօր իտի :

Կէմի էօյլէ վագթը Շանկհայաէն գըրգ պէշ միլ գատար ուզագ պուլունույօր իտի . վաբօրն լիմանտան հարաքէթինտէն էվվէլ եթիշիլիլմէք իշին անճագ ալթը սաաթ գալմըշ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգտան մատէ կէմիտէքիլէրին հէբսի տէ գօրգու իշինտէ իտի . սապըսըղըգտան հէլքէսին գալպլէրի չարբմագտա իտի , վագթ ու զէմանը իլէ լիմանէ եթիշիլմէք իշին կէմի սաաթտա սօգուզ միլ կիթմէլի իտի . հալ պու քի բուզիկեար կիթտիքճէ խաֆիֆլէշիյօր , կէմի եավաշ եավաշ եօլունտան գալըյօր իտի . նէ՞ եարմալը իտի . հէլէ քի Թանգատըր խաֆիֆ վէ եհլքէնլէրի եիւքսէք օլտուղունտան սաաթ ալթըտա Շանկհայէ անճագ օն միլ գալմըշ իտի . շէհր պիր նէհրին մանսէպինտէն կէրիտէ օլուպ , նէհրին տէնիզէ մանսէպ օլտուղու նօգթա իլէ շէհրին պէյնինտէ տախի օն իքի միլ մէսաֆէ վար իտի :

Սաաթ եէտիտէ Շանկհայտէն իւշ միլ ուզագտա իտիլէր , կէմիճիլէր մէշհուր օլան քիւֆիւրպաղըգլարընա պաշլատըլար , շիւնլի ֆիլիեաս Ֆօգըն վատ իլլէտիլի պախշիշ գաղանըլամայօր , վագթինտէ Շանկհայէ եթիշիլլէմէյէճէք իտի . Ճօն Պօնսլի , ասլա սօղուգ գանըլըղընը զայպ իթմէմիշ օլան ֆիլիեաս Ֆօգա հայրէթլէ պագմաղա պաշլայըպ , քէնտի քէնտինէ :

— Ես՝ Բապպիմ, պու առէմ ճանսըդ պիր ինսան գալըպը մը, եօգսա տէլի՞ մի տիր, տէտի :

Պու արալըգ Շանկհայ նէհրինին տէնիզէ պիրլէշ-տիյի նօգթատա սիյահ տիւման պըրագան պիր ուզուն կէմի կէօրիւնաիւ քի, պու տիւման վագթը մուայէնին-տէ հարաքէթ իտէն Ամէրիգա վաքօրընըն տիւմանը ի-տի . ձօն Պօնսլի պունը կէօրաիլիւ կիպի էլինտէքի տիւմէնի պըրագըպ քէմալի հիտտէթլէ « Լանէթ սանա քէօր շէյթան » տէյու հայգըլումսը իլէ, Ֆիլիեաս Փօգ ճէվապէն .

— Իշարէթ, տէտի :

ձօն Պօնսլի հէման թանգատըրըն պաշ թարաֆըն-տա պուլունան քիւչիւք թօքըն պաշնա սէյիրթտի . թօքը տօլտուրտուլար, գաբտան՝ թօքը աթէշլէյէճէյի ռըրատա, Ֆիլիեաս Փօգ .

— Ալամէթը ֆէլաքէթ օլարագ պայրաղը օրթայա դատար էնտիրինիզ, տէտի :

Հէման պայրաղը տիրէյին օրթասընա էնտիրտիլէր, հէր քէս պէլքի Ամէրիգա վաքօրը պու ալամէթը ֆէ-լաքէթ օլան իշարէթի կէօրիւր տէ քէնտիլէրինէ թէ-գարրուպ իտէր իւմիւտինտէ պուլունտու . հէքսի հաղըր օլտուգտան սօնրա Ֆիլիեաս Փօգ « աթէշ » տէ-տի, քիւչիւք թօք բաթլայըպ էթրաֆը սէտա վէ տիւ-ման իլէ տօլտուրտու :

22

Գարնաթիգ վաքօրը նոյեմբերին եէտինճի կիւնիւ հօնկ-Գօնկտան հարաքէթ իտէրէք, քէմալի սիւրաթլա

Ճարօնիեայա օտղրու գաթի մէսաֆէյէ պաշլամը իտի . վաբօրըն հէր եանը էշեա վէ եօլճու իլէ օտղու օլուպ , անճագ դըշ թարաֆտա ֆիլիեաս ֆօգ իշին թու-
թուլան իբի գամարա պօշ գալմըշ իտի :

Էրթէսի կիւն սապահչէյին իբինճի գամարա մէր-
տիվէնինտէն սէրսէմ հալտէ շաշգըն պիր ատէմին չը-
գըպ , գըշ իւղէրինտէ պիր մահալէ օթուրտուղունը
վաբօր խալդը կէօրտիւլէր . պու ատէմ Բասբարթու
քէնտիսի իտի , լաքին վաբօրա նէրէտէն վէնաճը կէ-
լէպիլմիշ իտի . պունը պիր գաշ սէօղ իլէ դարիյնի քի-
րամէ ալղ իտէլիմ :

Ֆիքս , մէյխանէտէն չըգտըգտան պիր գաշ տա-
գըգա սօնրա , իբի կարսօն , քէնտինտէն կէշմիշ օլան
Բասբարթույը եագալատըղլարը կիպի մահուտ եա-
թաղա եաթըրտըլար . իւշ սաաթ սօնրա Բասբարթու
ֆիքրինտէ մատտէյի մալիւմէ օլտուղու հալտէ , տալ-
կընլըգտան քէնտինի գուրթարմագ իշին պիր չօգ օղ-
րաշտըգտան սօնրա նիհայէթ մուվաֆֆագ օլապիլտի .
հէման եաթագտան չըգարագ վէ տիվարտէն տիվարա
չարբարագ տիւշէ գալգա մէյխանէտէն չըգտը , Գար-
նաթիգ տէյու հայգըրըպ իսկէլէյէ օտղրու սէյիրթ-
մէյէ պաշլատը . Բասբարթու սարխօշլուգլա էֆէնտի-
սինի վաբօրտա զանն իտիյօր իտի :

Վաբօր հարաքէթ իթմէք իւղրէ հաղըր իտի . Բաս-
բարթու հէման իսկէլէտէն քէնտինի վաբօրա աթտը
վէ պաշ թարաֆընտա քէնտինտէն կէշէրէք տիւշտիւ
գալտը քի , թամ օ արալըգ վաբօր տա հալաթլարը
չէօղիւպ չարխընը չէվիրտի :

Թայիֆէլէր պու կիպի հատիսէլէրէ ալըշտան օլ-
տուղլարընտան , Բասբարթույը եագալայըպ իբինճի
գամարատա պիր եաթաղա եաթըրտըլար . զէվալը ա-

տէմճըղաղ անճագ էրթէսի սապահ Զին սէվահիլինտէն եիւզ էլլի միլ ուղագլաշմըշ օլտուգլարը հալտէ այըլտը . իշթէ Բասթարթու պու սէպէպէ պինաէն Գարնաթիդ վաթօրընտա պուլունույօր իտի . սապահլայըն էսէն խաֆիֆ լուղկեար սայէսինտէ Բասթարթու քէնտինի պուլարագ խաթըրաթընը թօբլամաղա պաշլատը . կիւճ հալ իլէ մէյխանէ վագաասընը վէ Թիքսին հիլէ. քեարլըղընը խաթըրնա կէթիլէպիլէրէ. քէնտի քէնտինէ .

— Պէն ֆէնա հալտէ սարխօշ օլմուշում, շիմսի միւսիւ Պօգ պէնի կէօրսէ նէ՞ տէյէճէ. ք, հէր նէ իսէ, գուսուրըմը աֆվ իտէր, վաթօրը գաշըրմատըմ ա', ասըլ մէսէլէ պուլնտա տըր, տէտիքտէն սօնրա Թիքսի խաթըրլայարագ .

— Սըթըդ օ խապիւտէն գուրթուլտուգ տէմէ. ք տիր, իթտիլի ալշագլըդտան սօնրա Գարնաթիդէ պինմէյէ ճէսարէթ իտէմէմիշ օլմալը տըր . պէնիմ նամուսըլ էֆէնաիմ Թիլիեաս Պօգ պանգա խըրսըղը օլսուն, օ խապիւ տէ խաֆիլէ սըֆաթը իլէ անը թէադըպէ գալգըշսըն հա' . . . պուտալա հէրիֆ, էյէր պէնի գաթիլ տէյի իթհամ իտէրլէրտէ, օ վագըթ պէն տէ Թիլիեաս Պօգըն խըրսըղըղընա ինանըրըմ .

Բասթարթու պաշընա կէլէնլէրի էֆէնտիսինէ նագլ իտէճէ. ք մի, շու իշտէ Թիքսին նէ սըֆաթլա ալէյհինտէ պուլունտուղունը անլաթմագ մինասիպ տիւչէ՞ր մի . մէրգում, թա Լօնտրայա մուվասըլէթ իտինճէյէ գատար շու քէյֆիլէթի կիլլի թութուպ տա, օրատա պիր խաֆիլէնին քէնտի իլէ պէրապէր տէվըլ ալէմ իճրա իթմիշ օլտուղունը սէօյլէյէրէ. ք, պէրապէր կիւլիւպ էյլէնմէյի տահա էվլա կէօրիւպ, քէնտի քէնտինէ .

— Էօյլէ հա', պու տահա կիւլիւնճ օլուր, աահա

մուվաֆըդ տըր , շիմոիքի հալտէ էն լաղըմը շէյ է-
ֆէհտիմին եանընա կիթմէք վէ սարխոշլուղըմոտան տօ-
լայը աֆվընը թալէպ իթմէք տիր , տէտի :

Բասթարթու սյազա դալգաւը , տէնիզ սէրթ օլ-
տուղունտան վարօր զիյատէճէ եալբալանըյօր իտի .
զէվլայը Բասթարթու տախի վարօրն սալընթըսընա
միւնղամ օլտն քէնտի տէրֆանսըզլըզը իլէ տիւշէ գալ-
գա կիւճպէլա վարօրն դըշ թալաֆընա կիտէպիլտի :

Գըշ իւզէրինտէ էֆէհտիսի իլէ մատամ Աուտայէ
պէնպէր քիմնէ կէօրմէտի . քէնտի քէնտինէ պուհատա
պիր մանա վէրէրէք :

— Մատամ Աուտա էլպէթտէ հէհուղ ույդ ուտա
տըր . միւսիւ ֆօդ տա միւթլագա վիթ օյունճուլարըն-
տան պիրինի հադալամըշ օլմայը տըր . . . տէտի :

Բասթարթու պունը սէօյլէյէրէք պիրիննի գամա-
րայա էնտի , միւսիւ ֆօդ օրատա տախի հօդ իտի .
պունըն իւզէրինէ գամարօթա սօլմազա մէճպուր օլ-
տու : Դամարօթ իսէ պու իսիմնէ եօլճու պուլունմա-
տըզընը պէյան իտինճէ , Բասթարթու ըսրար իտէ-
րէք :

— Աֆվ իտէրսինիզ ամա , պէնիմ սօլաուղում ու-
ղուն պօյլու , պարիտ թավուրը , քիմնէ իլէ գօնուշ-
մազ պիր ճէնթըլմէն տիր . եանընտա պիր կէնճ վար
գատըն տըր . . . տէմէսի իլէ . գամարօթ :

— Վարօրտա կէնճ գատըն պիլէ հօդ տըր . հէմ
նէ հաճէթ , իշթէ հօլճուլարըն իսիմլէրի հաղըմըշ օ-
լան տէֆիթէր . . . պաղընըլ , տէտի :

Բասթարթու տըգդաթլա տէֆիթէրի օգ ուտու , է-
ֆէհտիսինին իսմի օրատա եաղըլը տէյիլ իտի . պիշա-
րէ նէ եարաճաղընը շաշըտը . սօնրա հէման ֆիքրինէ
պիր շէյ տիւշտիւյի իշին :

— Վարօրըն իսմի Գարնաթիգ տիր տէյի՛լ մի ,
տէյու սօրտու :

— Եվվէթ :

— Եօգահամայէ՛ կիտիյօր իտի :

— Եվվէթ :

Բասբարթու էվէլա եանլը վաբօրա պինտիյինէ
զահիպ օլմուշ իտի իսէ տէ , շիմտի վաբօրտա եանլըշ-
լըգ օլմատըղընը անլատը . հալ պու քի էֆէնտիսի պու-
րատա տէյիլ իտի :

Բասբարթու գամարատաքի գօլթու գլարըն պիրի-
նէ տիւշտիւ , կիւյա պաշընա երլտըրըմ էնմիշ իտի .
պիրտէն պիրէ հագըգաթը հալ կէօզլէրի էօնիւնտէ
թէճէսսիւմ իյլէտի . Գարնաթիգ վաբօրընըն վաղթ ու
հարաքէթի տէյիշտիրիլմիշ օլտուղունը , պու իշտէն է-
ֆէնտիսինի խապէրտար իյլէմէք լաղըմ կէլտիյինի ,
հալ պու քի քէնտիսի պունը ծիլիեաս Պօգա պիլտիր-
մէմիշ օլտուղունը տէրխաթըր իյլէտի . տէմէք քի միւ-
սիւ Պօգ իլէ մատամ Աուտանըն վաբօրա եէթիշմէ-
մէլէրինէ քէնտի սէպէպ օլմուշ վէ պու հալտէ պէօ-
յիւք պիր դապահաթ իշլէմիշ իտի :

Բասբարթու գապահաթընը իյթիրաֆ իթմէքլէ
պէրապէր , քէնտինի եօլտան ալըգօյմագ իշլին սարիօշ
իտէն խապիւ Պիքսին պաշընա գապահաթըր օլտու-
ղունա գանաաթ հասըլ իթտի : Բասբարթու քէնտի
քէնտինէ .

— Պիքսին մէրամը պու իմիշ հա՛ , ա՛հ շիմտի է-
ֆէնտիմ պահսընը զոյպ իտէրէք հապպէյի վահիտէ-
յէ միւհթաճ պուլունտուգտան պաշգա , պէլքի տէ
թահտը թէվգըֆա ալընարագ հապս օլունմուշ տըր .
ա՛հ չու խապիւ հէրիֆ պիր քէրրէ էլիմէ կէչսէ . . .
տէյօր իտի :

Բասթարթուս պու միւլահաղաթ իլէ քէնտինի բէք չօդ մուզթարըպ իթտիքտէն սօնրա , եավաչ եավաչ թէսքինի էֆքեար իտուպ քէնտինէ պիր խաթը հարաքէթ իթիխազ իթմէք իսթէտի , շիմտիքի հալաէ ճարօնկայա կիտէյօր իտի . օրատան նա՞սըլ ավտէթ իթմէլի , Բասթարթունըն քիսէսինէ ֆարէ տիւչսէ պաչը եարըլըր , պէրէքէթ վէրսին քի վարօրտա պուլունտուղու միւտտէթճէ եէյէճէյի վէ եօլճուլուգ նավլունը էվէլճէ թէէտիյէ օլունմուչ իտի , եօգսա միւթլադա աճ գալաճագ իտի . ճարօնեայա մուվասըլէթ լղին տահա ալթը կիւն միւտտէթ օլուպ , պու ալթը կիւն զարֆընտա նէ եաքաճաղընը տիւչիւնիւպ պիր դարար վէրմէյի թուսմիմ իթտի :

Գարնաթիգ վարօրը Նոյեմբերին օն իրինճի կիւնիւ սապահլայլըն եօգահամա լիմանընա կիրտի , եօգահամա , պահըր Մուհիթի քէպիրին էն մուհիմմ իսկէլէլէրինտէն պիրի օլտուղու իչին , Սմէրիգա իլէ Չին վէ ճարօն արասընտա իչլէյէն պիլճիւմլէ թիւճճար կէմիլէրէ պուրատա թէվադուֆ իտէրլէր . եօգահամա , եէտօ քէօրֆէզինտէ քեային տիր քի , ճարօնեա իմբէրաթօրլուղունըն իքինճի իսկէլէսի օլան մէչհուր եէտօ չէհրինտէն անճագ պիր դաչ ֆարսալա ուզագ տէմէք տիր :

Գարնաթիգ , ըրխթըմա եանաչըր եանաչմազ Բասթարթուս վարօրտան չըգտը , մէրգում նէ եաքաճաղընը վէ նէրէյէ կիտէճէյինի պիլմէտիյի իչին , թէսատիւֆի քէնալինէ գըլաղուզ իթիխազ իտէրէք սօգագ սօգագ կէզինմէյէ պաչլատը :

Բասթարթուս , պուրասընը տա կալգիւթա վէ Հօնկ Դօնկ կիպի էվրօրա ուսուլի իւղրէ ինչա օլունմուչ պիր չէհիր պուլտու . խանէլէր , սօգաղլար վէ տիւքքեանլար հէք քէնտի մէմլէքէթինէ պէնզէյօր իտի . սօգագ-

լարտա Ամերիգալը, Ինկիլթերալը, Չինի, Ճաբոնը վէ
Ֆիլէմէնկիլէր դարմադարը չգէղինմէքտէ օլուպ,
պունլարըն ճիւմլէսի տէ թիւճճար վէ ախլու իթա ա-
տէմլէրի իտի. զէվալը Բասթարթու միլէլը միւսթէ-
լիֆէ նուամունէլէրինտէն միւթէչէքքիւլ շու ահալի ա-
րասընտա, քէնաինի Հօթէնթօթլըլար արասընտա պուլ-
մուշ կիպի շաշըրտը:

Բասթարթու իչին անճագ պիր մէլճա վար իտի
քի, օտա Թըրանսըլ վէ Ինկիլիլ գօնսօլսխանէլէրի ի-
տի. ֆիլճագըղա Բասթարթու պու իքի մահալին պի-
րինէ միւրաճաաթ իտուպ պաշընա կէլէնի նաղլ իյլէ-
սէ, անլէր թարաֆընտան մաղհարը մուսվէնէթ օլա-
րագ մէմլէքէթինէ կէօնտէրիլի իտի իսէ տէ, Բաս-
թարթու պու չարէյէ էն սօնրա միւրաճաաթ իթմէք
խթէյօր իտի. ալէլիսուսուս գօնսօլսթօյա կիտուպ տա
սէրիօշ օլարագ էֆէնտիսինտէն այլըլտըղընը սէօյլէ-
մէյէ բէք զիյատէ հիճապ իտիյօր իտի:

Բասթարթու պէօյլէճէ մէմլէքէթին Թըրէնկ մա-
հալլէսինի պէյհուտէ եէրէ տօլաշտըղտան սօնրա եէրլի
մահալլէսինէ կիրտի, լուզումը թագտիրինտէ եէտօյա
գատար կիթմէք իսթէյօր իտի:

Եօգահամանըն Ճաբօն մահալլէսի Պինթօն թէս-
միյէ օլունուր քի, պու իսմ տաթի, ճիվար ատալարըն-
տա թագտիս վէ բէրէսթիշ իտիլէն տէնիլ իլահէսինլին
խմի տիր. պու մահալլէտէ գավագ վէ չամ աղաճլարը
իլէ միւլէյէն սօգաղլար, աճիպ պիր ուսուլտէ եա-
բըլմըշ բութիանէ գարուլարը, Պամպու աղաճլարը ա-
րասընտա գալմըշ քէօբրիւլէր, Պուտտա վէ Գօնբիւսի-
յուս մէղհէպլէրի քեահինլէրինին, Ճաբօնիւտայա մախ-
սուս աղաճլար իլէ մէսթուր իլթիճահեհալէր վէ մապէտ-
լէրի մէվճուտ իտի. պիթմէղ թիւքէնմէղ սօգաղլար վէ

օ սօգազլարտա եիւղլէրլէ չօճուգլար, ճարօնիեայէ մախսուս պիր նէվ գոյրուգսուղ, թէնպէլ, ֆագաթ սէվիմլի քէնտլլէր կէօրիւլմէքտէ իտի. սօգազլար ֆէվ-գէլատէ գալապալըգ օլուպ, պու գալապալըղըն նէտէն իսլարէթ օլտուղունը Բասրարթու շէօլլէ նագլ իթմիշ իտի :

Միւթթասըլ էօնլէրինտէ ասըլը օլան թըրանքէ-թալարա վուրմագտա օլան բահիպլէր, սիվրի շապգա-լը, չիֆթէ գըլըճըլ « Եագօնին » եանի բօլիս վէ կէօմ-րիւք մէմուրլարը, աղըզտան տօլմա թիւֆէնկլէրի հա-միլ մալի բէնկլի վէ պէյազ շէրիթլի էլպիսէ կիյմիշ նէ-ֆէրաթը ասքէրիյէ, քեահինլէր, ուղուն էլպիսէլի հա-ճըլար, սիյահ տիւղկիւն սաշլը, պէօյիւք պաշլը, ու-ղուն կէօյիւսլիւ, ինճէ պաճագլը, օրթա պօյլու, պա-գըր բէնկինտէն պէյազա գատար բէնկլի էֆրատը ա-հալի (ճարօնիյա ահալիսինին բէնկի գըրմըզը իլէ պէ-յազ արասը տըր. Ձինլիլէր կիպի սարը տէյիլ տիր) տիրլիւ տիրլիւ արապալար, աթլար, համալլար, զա-րարըզճա տէնիլէճէք տէրէճէտէ կիւղէլ, պուրուշուգ կէօզլիւ, պասըգ կէօյիւսլիւ, ատէթ իւղրէ սիյահ տիշ-լի ֆագաթ « Բիրիմուն » թէսմիյէ օլունան էլպիսէյի միլլիյէյի, քէմալի ղէրաֆէթլէ կիյինմիշ գատընլար (Բիրիմուն տէնիլէն էլպիսէ, ուղունճա պիր պօյ էնթա-րիսի տիր քի, պէօյիւք պիր իքէրլի գօրտէլա իլէ էօ-նիւնտէն մէրպուլթ օլտուղու կիպի, արգա էթէյի պէ-լինին իւզէրինէ պէօյիւք պիր տիւյիւմ իլէ պաղլանմըշ տըր.)

Բասրարթու, էթրտֆընտաքի կէզտիրիճի վէ այագ սաթըճըսը էսնաֆըն սաթտըգլարը նէվ պէ նէվ զարիպ էմթաայէ նասպը նազտը իտէրէք, շու գալապալըգ ա-րասընտա շաշգըն շաշգըն պիր գաշ սաաթ կէզտի :

մէրդում, ճարօն լօգանթալարընըն էօնիւնտէն կէչտիք-
ճէ, օ կիւն դարնը թօգ օլտուղունտան թէէսիւֆ իթ-
մէյօր իտի իսէ տէ, պիր գաչ կիւն սօնրա նասըլ իտէ-
ճէյինի տիւշիւնիւյօր իտի :

Բասբարթու եօլունտա իլէրլէյէրէք չէհիրտէն
տըշարը չըգարագ քէնտինի բիրինճ թարլալարընտա
պուլտու, պու թարլալարըն էթրաֆը լաթիֆ աղաճլար
վէ նատիտէ չիչէքլէր իլէ միւղէյէն իտի : Մէսէլա,
մէշհուր գամէլիյա չիչէյի օ գատար պօլ իտի քի, պու
չիչէքլէր՝ սաղ սըլար եէրինէ, Պամպու աղաճլարընըն
աալլարը արասընտան արզը տիրար իտիյօր իտի : պու...
չիչէքլէր իլէ Պամպու աղաճլարընը վէ ալէխուսուս ա-
հալինին անճապ չիչէքլէրի իչին եէթիշտիրտիյի քիրապ,
էլմա վէ արմուտ աղաճլարընը, սէրչէ, կիւվէրճին վէ
գարկա կիպի դուշլարըն կակասընտան սագընմագ իւղ-
րէ, թարլալարըն օրթասընա աճալ աճայիպ պիր չօգ
դօրգուլուգլար տիղիլմիշ տիր : զիրա բիրինճ թարլա-
լարըն էթրաֆընտա ճընս ճընս դուշլար օ տէրէճէ չօգ
տըր քի, Բասբարթու պիլէ պունլարը կէօրիւպ տիւշա-
րը հայրէթ օլմուշ իտի :

Բասբարթու էթրաֆը կէղէր իքէն, պիր մահալտէ
քէսրէթլէ մէնէքչէ չիչէյի կէօրտիւ : մէնէքչէ տաթի
տօյուրուճը պիր չէյ օլապիլէճէյի զիւյի մի իլէ եէմէ-
յէ տավրանտը իսէ տէ, ճարօնիյա մէնէքչէլէրինտէ
դօգուտան էսէր պուլտամտը :

Ֆիլհագըգա Բասբարթու, տէտիյիմիղ իւղրէ հէր
նէ գատար վաքօրտա քէնտի թաամընա, ֆիլիեաս Փօգ
իլէ մատամ Սուտանըն թաամընը տաթի իլավէ իտէ-
րէք կիւղէլճէ գարնընը տօյուրմուշ իտի իսէ տէ, սա-
պահտան պէրի տուրմայըպ կէզմէսինին նէթիճէսի օ-
լարագ գարնըն աճըգմըշ իտի : Կէզինտիյի եէրէրտէ

գարնընը տօյուրմաղա վէ խըսմէթ իաէճէք պիր եէր պուլամաուղը իչին , թաամ մէսէլէսինի պիլ մէճպուրիյէ էրթէսի կիւնէ թալիք իյլէտի :

Կիճէ օլուպ սուլար գարարաղընտա Բասբարթու շէհիրէ ավտէթ իթտի . բէնկեարէնկ ֆէնէրլէր իլէ թէնվիր իտիլմիշ օլսն սօգաղարը եէնիտէն տօլաշմաղա պաշլատը քի , օրալարտա «Պալապէն» լէրին իճրա իթտիքլէրի աղըլարա հայրէթ վէրիճի ճանպաղըղլարը քէմալի հայրէթ իլէ թէմաշա իյլէտի . Բասբարթու կէզինէ կէզինէ լիմանա գաուար իլէրլէտի : Օրատա ճաւօն պալըգճըլարը պիր չօգ մէշալէլէր եագարագ , պու սայէսէ պալըղլարը ճէլպ իտուպ թութմաղլու մէշղուլ օլույօրլար իտի :

Նավաշ եավաշ սօգաղար թէնհալաշմաղա պաշլատը , կիւնտիւգքի գալապալըգ եէրինէ զապըթա մէմուրլարը գայըմ օլտու . պունլար կիւղէլ էլպիսէլէրի իլէ վէ մայէթ մէմուրլարընըն սիւսլէրի իլէ , աուէթա պիր հէյէթը սիւֆէրա ալայընա պէնզէտիյինտէն , Բասբարթու պունլարա լասթ կէլտիքճէ :

— Ալ սանա էվրօբայա կիաէն Չինլի պիր հէյէթը սիւֆէրա ալայը տահա , տէմէքտէ իտի :

23

Իրթէսի կիւն Բասբարթու ֆէնա հալտէ աճըգմըշ օլտուղու ճիհէթլէ , միւթլաղա շու աճըղը տէֆ իթմէք չտրէսինի ալամայա դալար վէրտի . հէր նէ գաւար իւղէրինտէքի կիւմիւշ սաաթը սաթապիլիր իտի իսէ տէ , ֆագաթ Բասբարթու , պաղասընըն պապա-

սընըն պապասընտան գալան օ սաաթը , աճըլգտան էօլսէ պլիլէ սաթմայաճաղը տէրքեար իտի . Պինաէն ալէյճ օլտուգճա զարարսըղ օլան սէտասընտան իսթիֆաաէ իթմէք ազմինէ տիւշտի .

Ճաբօնիեալըլարըն մուսիգիյէ բէք մէրագլը օլտուգլարընը Բասբարթու կէօրմիւշ օլտուղունտան , պիլտիյի պիր գաշ թանէ ֆըրանսըղ վէ ինկիլիլ շարգըլարընը օգույարագ պէշ օն բարա թօրլայըպ գարնընը տօյուրմագ իսթէտի իսէ տէ , տահա բէք էրքէն օլտուղունտան , պէլքի բարա հէրինէ սօրայա մաղհար օլմագ գօրղուսընա տիւշէրէք չարնաչար օ ֆիքիրաէն վաղ կէշտի .

Բասբարթու պիր իքի սաաթ պէքլէմէյէ գարար վէրտի , լաքին պու արալըգ ըուպասընը թէսպիլ իտէրէք շարգը օգուրսա , տահա ղիյատէ նազարը աղգգաթը ճէլպ իտէճէյինի տիւշիւնէրէք իյճապը իճրասընա պաշլատը . պուճան գաթինազար պէլքի շու թէպէտտիւլ սայէսինտէ էլինէ պէշ օն բարա կէշէրտէ գարնընը տօյուրուր ղիյիւմինէ զահիպ օլարագ թէհարիյէ պաշլատը , վէ պիր աղ սօնրա պիր ճաբօնը էսկիճի տիւքքեանը պուլտու , էսկիճի , Բասբարթունըն էլպիսէլէրինի պէյէնմիշ օլմաղըլա , պէշ օն տաղըղա սօնրա գօճա հէրիֆ , ճաբօնը գըյաֆէթինտէ օլարագ մէղքիւր տիւքքեանտան տըչարը չըգըյօր իտիքի , ճէպինտէտէ ֆաղլա օլարագ պիր գաշ կիւմիւշ բարա պուլունմագտա իտի . Բասբարթու գըյաֆէթինէ աթֆը նաղար իտուպ .

— Օ' , հօ' , քէնտիմի գարնալալ մէվսիմինտէ սաշըյօրում , տէտի .

Բասբարթու ճաբօնը գըյաֆէթինէ կիրտիքտէն սօնրա , էվվէլ էմիրտէ պիր չայճը տիւքքեանընա կի-

րիպ , խաֆիֆճէ պիր սապահ թաամը իտէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Շիմտի իշին իլէրիսինէ պագալըմ , արթըգ սըր-
թըմտաքի էլպիսէյիտէ սաթըպ պաշգա տիւրլի շէյ ի-
լէ տէյիշտիրմէմ ա' , հէր հալտէ ճարօնիյատէն չըգըպ
Ամէրիգայա գաբաղը աթմանըն պիր չարէսինի պուլմալը ,
տէտի .

Բասբարթու Ամէրիգայա կիտէճէք պիր վաբօր թէ-
հարրիսինէ գօյուլտու քի , վաբօրտա ուշաղլըգ , եա-
խօտ աշճըլըգ իտէրէք , խըտմէթինէ մուգապիլ անճագ
վաբօրտա կիթմէք վէ գարնընը տօյուլմագ թալէպ ի-
տէճէք իտի . Բասբարթունըն ֆիքրինէ պիր քէրրէ Սան-
ֆրանչիսգօյա գաբաղը աթտըգտան սօնրա , արթըգ
էօթէսի գօլայ իտի . էսասը մատտէ ճարօնիեայը Ամէ-
րիգատէն այըրան տէօրթ պին եէտի եիւզ միլի աթ-
լամագտա իտի .

Վաբօրը պուլմագ գօլայ իսէ տէ , իւսթ եանը միւշ-
կիւլ իտի . աճէպա վաբօրտա էօլէ պիր խըտմէթքեար
եախօտ ուշաղա իհթիյաճ վաճըմը տըր , օրսյա քէնտի-
նի նաճըլ թանըտաճագ , պագալըմ էմիլյէթ իտէ-
ճէքլէր մի , քէֆիլ քիմի կէօսթէրմէլի .

Իշթէ Բասբարթու պուրալարընը տիւշիւնէրէք
եիւրիւմէքտէ իքէն , պիր տտէմին ումուղընտա կէղ-
տիրտիյի պիր իլան լէվհասը կէօղիւնէ իլիշտի .

Բասբարթու , լէվհայը կէղտիրէն հէրիֆէ թէգար-
րուպ իտէրէք տըգգաթ իլէ օգուտու . լէվհանըն իւ-
ղէրինտէ ինկիլիղճէ օլարագ աթիտէքի սաթըլար եա-
ղըլմըշ իտի .

ՃԱԲՕՆԻՅԱԼԸ ՃԱՆՊԱԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ
ՄԻԻՏԻՐԻ

Մ Է Շ Հ Ո Ւ Ր

ՎԻԼԻԵԱՄ ՊԱԹՕԼ ԳԱՐ

ՈՒԶՈՒՆ ՊՈՒՐՈՒՆԼՈՒԼԱՐՏԱՆ—ՈՒԶՈՒՆ
ՊՈՒՐՈՒՆԼՈՒԼԱՐ

Ամերիգայա ազիմէրիմսէն էվլէյ օյնանա-
ճագ սօն օյուն

(Թիկօնըն հիմայէյի մախսուսէսիմսէ սիր)

(ԳՈՒՎՎԷՅԻ ՃԱԶԻՊԷՅԻ ԱԶԻՄԷ)

Բասրարթու պու իլանը օգուր օգումաղ պիր քէր-
րէ հայգըրըպ .

— Ամերիգայա կիտէյօրլար հա', թամամ շիմտի
արասըղըմը պուլտում, տէտիքտէն սօնրա իլանը թա-
շըեան հէրիֆին արգասընա տիւշտի . ճարօն մահալլէ-
սինէ կիրտիլէր, պիր չարեէք գատար եիւրիւյիւպ պիր
ճանպաղխանէնին էօնիւնտէ աուրաուլար քի, պու-
րասը մէշհուր Վիլիեամ Պաթօլգարըն թահտը իտա-
րէսինտէ պուլունան ճանպաղլարըն օյուն մահալի իտի .
ճանպաղլար, իլան մուճիպինճէ սօն տէֆա օլարագ օյ-
նայըպ Ամերիգայա կիտէճէքլէր իտի .

Բասրարթու ճանպաղխանէտէն իչէրի կիրուպ միւ-
սիւ Վիլիեամ Պաթօլգարը սօրտու, մէրգում հէման
գարշըսընա չըգըպ .

— Նէ՞ իսթէյօրսունըդ, տէտի :

— Պիր ուշադա լուզումընըդ վա՞ր մը :

— Ուշա՞գ մը, իբի թանէ խըտմէթ քեարըմ՝ վար քի պանա քէմալի սատագաթլա խըտմէթ իթմէքտէ տիրլէր, իւճրէթլէրի տէ անճագ պօղազ թօգլուղունա տըր :

— Տէմէք սիղին իշինիզէ եարանամամ :

— Խայր :

— Հայ քէօր շէյթան, պէն իսէ սիղինլէ պերա-պէր կիթմէք իսթէյօրտըմ :

— Անլայըշլմա կէօրէ սիղ ճաբօնլը տէյիսինիզ, նի՛չին պէօյլէ կիյինաինիզ :

— Ինսան նասըլ մուվաֆըզ օլուրսա էօյլէ կիյի-նիր :

— Ֆըրանսըզընըզ զանն իտէրիմ :

— Էվվէթ, հէմ տէ Բարիզլիյիմ :

— Էօյլէ իսէ սիղ հօգգապազլըզ պիլմէլիսինիզ, եանի թօհաֆլըզ մուգալիսլիք տէմէք իսթէրիմ :

— (Ազամէթինէ տօգանարագ .) Պիլիրիմ ամա Ա-մէրիգալըլար գասար տէյիլ :

— Թէմամ, սիղի ուշագ կիպի տէյիլ ամա հօգ-գապազ սըֆաթը իլէ եանըմա ալապիլիրիմ :

— Եա՛ :

— Գուվվէթլիսինիզ տէյիլ մի :

— Գարնըմ թօգ օլուրսա :

— Շարգը տա պիլիրսինիզ ա՛ :

— Է՛հ, ազ չօգ պիլիրիմ :

— Ֆագաթ պաշ աշաղը տուրտուղունըզ վէ իբի էլինիզտէ պիրէր գըլըճ պուլունտուղու հալտէ չարգը օգույապիլիրմիսինիզ :

— Օնը տա եարարըմ :

— Թէմամ, էօյլէ իսէ սիդի եանըմա ալարմ:

Տէրհալ մուգավէլէ ագա օլունտու. Բասարթու հէր նէ տէրլէրսէ օնը եաբաճագ իտի քի, պունըտա անճագ սէքիդ կիւնէ գատար Ամէրիգայա կիթմէք շարթը իլէ գապուլ իթմիշ իտի:

Ճանպաղ Պաթօլգարըն իլան իյլէտիյի օյուն էօյլէտէն իւշ սաաթ սօնրա իճրա օլունաճաղընտան, ճանպաղխանէ գաբուսընըն էօնիւնտէ տահա չիմտիտէն ճաբօն մուզիգասը, եանի տավուլ տիւնպէլէք վէ տարպուգալար չալընմաղա պաշլամըշ իտի. Բասարթունըն օյունտաքի վաղիֆէսի սօն բէրտէտէ իճրա օլունաճագ օլան « Ինսանտան Գուլէ » նամ օյունտա, գուվվէթլի ումուզլարընը թէմէլ մագամընտա գուլլանմագտան իպարէթ իտի:

Ճամպաղխանէ, վաղթը մուայէնտէն էվվէլ սէյիր-ճիլէր իլէ տօլտու, էվրօբալը, Չինլի, Ճաբօնլըլար, չօլուգ չօճուգ վէ գատընլար եէրտէքի սանտալեալէրի վէ սահնէնին գարչըսընտաքի լօճալարը իշղալէ գօյուլտուլար. մուզիգա թագըմը տա իշէրի կիրմիշ օլտուղունտան, տիւնպէլէք, տավուլ, ֆըլաուլթա, թամպուր վէ սայիրէ քէմալի շամաթա իլէ իճրայի ահէնկէ պաշլատըլար:

Օյունը թարիֆէ հաճէթ եօգ տըր, չիւնքի հէր եէրտէ կէօրիւլէն ճանպաղ օյունլարը կիպի տիր. եալընըղ շուրասընը իյթիրաֆ իտէլիմ քի, ճաբօնեալըլար, տիւնեանըն էն զիյատէ ճանպաղըղ վէ սըրըգ իլէ օյնամագտա մէհարէթի օլան գավմ տըր:

Իշլէրինտէն պիրիսի պիր էլինտէ եէյբաղէ վէ ուֆագ քեաղըտ բարչալարը իլէ քէլէպէք օյունընը օյնայօր իտի. պիր տիկէրի աղղընտաքի սիկարանըն տիւմանը իլէ հէվատա պիր թագըմ եաղըլարը քէմալի

սիւրաթլա եազըյօր իտի քի, պունլար սէյիրճիլէրէ մէգամը թէչէքքիւրտէ սէօյլէնմիչ սէօզլէր իտի. տիւմանըն պիր հալտէ տուրմասը նէ գատար ազ միւտտէթի մախսուս պուլունտուղու գարիյնի քիրամէ մալիւմ օլտուղունտան, շու տիւմանտէն եազըյը եազմագ էբէյիճէ պիր հիւնէր օլաճաղը տէրքեար տըր. . . տիկէր պիր օյունճը տախի պիր չօգ մումլարը պիր եանտան սէօնտիւրիւպ պիր եանտան եազմագտա, վէ հիչ ֆասլա պըրագմամագտա իտի. պիր պաշգասը տա լասթիգ թօբլարտա օ տէրէճէ մէհարէթ կէօսթէրիյօր իտի քի, կիւյա թօբլար ճանլանմըչ կիպի հարաքէթ իտիյօր զանն օլունույօր իտի:

Պունտան պաշգա օյնանան ճանպազըլըգլարտա կէօսթէրաիքլէրի մէհարէթ շայեանը հայրէթ տէրէճէտէ օլտուղու կիպի, նէրտիւպան, մասա, ֆըչը, կիւլլէ, օգ վէ սայիրէ էնվայի մէհարէթլէրի իճրա իյլէտիլէր. մամաֆիհ խալդըն նազարը տըգգաթը սօն բէրտէյի թէչքիլ իտէճէք օլան « Ուզուն Պուրունլուլար » նամ օյունա հասը օլմուչ իտի:

Ճաբօնըլարըն ֆիքրինճէ « Ուզուն Պուրունլուլար » իլահէլէրտէն թինկօնըն թահտը հիմայէսինտէ տիւր քի, պունլար օրթա ասըն գահրիմանլարը կիպի կիլինմիչ վէ ումուղլարընա տա պէօյիւք գանատլար թագընմըչլար իտի. ճալիպը տըգգաթ ճիհէթի իսէ եիւզլէրինէ թագտըգլարը ուզուն պուրունլար իլէ անլէրին ճիհէթի իսթիմալի իտի. պուրունլար Պամպու աղաճընտան մամուլ, ալթը, սէքիզ վէ օն գարըչ պօյունտա վէ նէվ պէ նէվ էչքեալտէ եաբըլմըչ շէյլէր տիւր. պուրունլար օ գատար միւհքէմճէ ըապթ իտիլմիչ իտի քի, ուզուն պուրունլուլարտան օն գատարը եէրէ եաթըյօրլար վէ պիր չօգլարը տա պուրունլարընըն իւզէրինտէ սըչրայարագ,

էնվայի օյունլար իճրա իտիյօրլար իտի :

Իլանտա տախի տէրմիյան օլունտուլու իւզրէ , սօն բէրտէտէ ուզուն պուրունլուլարըն ինչա իտէճէքլէրի « Ինսանտան գուլէ » իճրա օլունաճագ իտի քի , պունլար սայըր օյունճուլար կիպի եէքտիկէրինին ումուզլարընա տաեանաճագ եէրտէ , քէնտիլէրինէ մէտարը իստինատ օլարագ պուրունլարը ինթիխապ օլունմուշ տըր . գուլէնին ալթ գաթընտա պուլունաճագ ատէմլէրին պիրիսի թէրքը վազիֆէ իթմիշ օլտուղունտան , իշպու վազիֆէ տախի Բասբարթույա իհալ օլունմուշ իտի :

Տօղրուսընը սէօյլէմէք լազըմ կէլիր իսէ , Բասբարթու օրթա ասըր գահրիմանլարը կիպի կիյինիպ , արգասընա իքի գանատ , վէ եիւզիւնէ ալթը գարըշ պօյունտա գօճա պիր պուրուն թագտըղը վազըթ , ֆէնա հալտէ միւթէսիր օլտու . լաքին չի ֆայիտէ , զէվալլը անճագ օ պուրուն սայէսինտէ գարնընը տօյուրապիլէճէք իտի :

Բասբարթու սահնէյէ կիրտի . սայըր ըէֆիգլէրի իլէ պէրապէր գուլէնին թէմէլինի թէշքիլ իթմէք իւզրէ սըրալանըպ եէրէ եաթտըլար . պուրունլարընըն իւզէրինէ օն գատար ատէմլէր չըգտը , անըն իւզէրինէ տէ իքինճի , իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ սըրա չըգտը քի , պէօյլէճէ գուլէնին պօյը սահնէնին թավանընա գատար եիւքսէլտիյի կէօրիւլտիւ :

Մուզիգա , քէմալի կիւրիւլթի իլէ չալմագտա վէ սէյիրճիլէր թահսին սէտալէրինի կէօյլէրէ գատար չըգարմագտա իքէն , պիրտէն պիրէ գուլէ սարսըլտը , մուվազէնէ պօզուլտու , թէմէլ օլանլարտան պիրիսի եէրինտէն գալգտըղը իչին , գօճա գուլէ , ըսգանպիլ քեազըտընտան եարըլան քէօշք կիպի չէօքիւ վէրտի :

Շու մինասիպէթսիզ հալէ Բասբարթու սէպէպ օլ-մուշ իտի, զիրա մէրգում հէման պուլունտուղու մահալտէն ֆըրլայըպ օյունճուլարըն իշինտէն կէշէրէք, իքինճի գաթ լօճալարընըն պիրինտէ պուլունան պիր սէյիրճինին էօնիւնէ աթըլարադ.

— Ահ էֆէնտիմ, պէնիմ սէվկիւլի էֆէնտիմ, տէյու հայդըրալ.

— Սէնմիսին Բասբարթու.

— Էվլէթ պէնիմ.

— Էօյլէ իսէ հայտէ վաբօրա կիտէլիմ.

Պալատէ զիքր օլունան շու գըսա միւքեալէմէ Ֆիլիեաս Փօգ իլէ Բասբարթունըն արասընտա ճէրիյան իթտի քի, իքիսի տէ հէման մատամ Աուտա իլէ պէրապէր թէաթրօտան չըգմաղա շիթապան օլտուլար.

Գաբունըն էօնիւնտէ օյուն սահիպի միւսիւ Պաթօլգարէ միւսատըֆ օլտուլար. մէրգում պէօյիւք պիր զարար վէ զիեան տավա իյլէյօր իտի. Ֆիլիեաս Փօգ անըն էօնիւնէ պիր ալուճ բարա աթտըգտան սօնրա տըշարը չըգտըլար.

Սաաթ թամ ալթը պուչուգտա Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտա Ամէրիգայա կիտէճէք օլան վաբօրա պինտիլէր. արգալարը սըրա տախի ումուզընտա գանատլար վէ եիւզիւնտէ ալթը գարըշ պօյունտա գօճա պիր պուլուն պուլունան Բասբարթու պուլունույօր իտի քի, զէվալլը ատէմ գանատը իլէ պուրնընը չըգաւաճադ վադըթ պուլամամըշ իտի.

24

Ֆիլիեաս Փօգը, Շանկհայ եազընլարընտա ըաքիպ օլտուղու կէմիտէ պըրագմըշ իտիք. կէմիտէ նէլէր վուգու պուլտուղունը պիր գաշ սէօղ իլէ գարիյնի քիրամէ արզ իտէլիմ :

Թանդատըր կէմիսինին իծրա իյլէտիյի իշարէթ, Եօգահամա վաբօրընտան կէօրիւլմիւշ վէ վաբօր օրայա թէվէճճիւհ իյլէմիշ իտի քի, պիր գաշ տագըգա սօնրա Ֆիլիեաս Փօգ, գաբտան ճօն Պօնսիլիյէ բաղարըզ միւճիւպինճէ պօրճունը թէսվիյէ իտուպ, մէրգումա պէշ եիւղ Ինկիլիղ լիրասը վէրէրէք, ըէֆագաթընտա մատամ Աուտա պուլունտուղու հալտէ տէրհալ Եօգահամայէ կիտէճէք օլան վաբօրա ըաքիպ օլմուշլար իտի :

Նոյեմբերին օն տէօրտիւնճիւ կիւնիւ Եօգահամայէ վասըլ օլտուղլարը կիպի Ֆիլիեաս Փօգ տօղրուճա Գարնաթիգ վաբօրունա կիտիպ սօրմուշ, վէ Բասբարթունըն օրայա մուվասըլէթինի էօյրէնմիշ իտի քի, պունտան մատամ Աուտանըն հըսս իյլէտիյի տէրէճէյի մէսրուրիյէթի նագապիլի թարիֆ տիր. պէլքի Ֆիլիեաս Փօգտա մէմնուն օլմուշ, լաքին պէյան իյլէմէմիշ տիր :

Ֆիլիեաս Փօգ օ կիւն ագչամ իւզէրի Սան-Փըրանչէսգօ վաբօրունա ըաքիպ օլաճաղընտան, տէրհալ Բասբարթունըն թահարրիսինէ գօյուլտու քի, նաֆիլէ եէրէ Փրանսըղ վէ Ինկիլիղ գօնսօլսսանէլէրինէ միւրաճաաթ վէ շէհրին սօգաղլարընը արատըգտան սօնրա, թէսատիւֆին սէվգի օլարագ մատամ Աուտանըն ըէ-

ճասը իլէ Պաթօլգարըն ճամպաղխանէսինէ կիրտի . հէր
նէ գատար Ֆիլիեաս Փօգ խըտմէթ.քեարընը օ զարիպ
գըյաֆէթ ալթընտա թանըյամատը իսէ տէ , մէրգուժ
եաթտըղը եէրտէն էֆէնտիսինի կէօրմիւշ վէ քէնտինի
ղապթ իտէմէյէրէ.ք պուրնուընը սալլամըշ իտի քի ,
պուտա մնւվաղէնէնին զայպ օլարագ գուլէնին երգըլ-
մասընա սէպէպիյէթ վէրմիշ իտի :

Բասթարթու , Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտա-
նըն Ֆիքստէ պէրապէր օլարագ Եօգահամայէ նասըլ
կէլտիքլէրինի էօյրէնտի . ֆադաթ Ֆիքսին նամընը իշիթ-
տիյի վադըլթ ասարը հիտտէթինի պէյան իթմէտի .
Խաֆիյէնին ալչաղլըյընը էֆէնտիսինէ հէքեայէ իթմէք
զէմանը հէնուղ կէլմէտի տէյի տիւշիւնէրէ.ք , ան-
ճագ Հօնկ-Գօնկ մէյխանէլէրինին պիրինտէ գազա իլէ
սարիսօշ տիւշտիյինիւ սէօյլէյիպ , թէքըար թէրըար
աֆիլ թալէպ իթտի :

Ֆիլիեաս Փօգ պու հէքեայէյի ճէվապ վէրմէտէն
տինլէտի . քէնտինէ վարօրտա մնւվաֆըգ էլպիսէ պուլ-
մագ իւզրէ բարա վէրտի : Ֆիլհագըգա պիւ սաաթ ոօն-
րա Բասթարթու լաղըմ կէլէն էլպիսէյի թայիֆէլէր-
տէն սաթըն ալմըշ , պուրնը իլէ գանատընը չըգարմըշ
իտի :

Եօգահամատէն Սան-Փըրանչէսգօյա կիտէն վարօր
Ամէրիգա չիրքէթինին ժէնէրալ Կըրանթ իտմինտէքի
վարօրը իտի : Պու վարօր եանտան չարիւլը իքի պին պէշ
եիւղ թօնէլաթօլըգ օլուպ , զայէթ սէրիիւլ հարաքէ
իտի քի , եէլքէնլէրի սայէսինտէ միւթատը իւզրէ ոա-
աթտա օն իքի միլ գաթ իտէճէք օլուրսա , պահըը
Մուհիթի զարպիյի եիրմի պիր կիւնտէ կէչէրէք Դեկ-
տեմբերին իքիսինտէ Սան-Փըրանչէսգօյա , օն պիրինտէ
Նիւ-Եօրգա վէ Դեկտեմբերին եիրմիսինտէ տախի Լօնտ-

րայա մուվասըլէթ իտէրէք, օ մէնհուս թարիխտէն, եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինտէն պիր կիւն էվվէլ պիլէ Ֆիլիեաս Փօգ Խնկիլձէրա բայիթահաւընա կիրմիշ օլաճագ վէ պինաէնալէյհ պահսըտա գաղանաճագ իտի :

Էսնայի րահտէ հիշ պիր հատիսէ զուհուր իթմէտի . էբէյիճէ գալապալըգ օլան վարօր՝ չարխարընա վէ եէլքէնլէրինէ եասլանմըշ օլարագ բէք աղ սալլանըյօր իտի . Ֆիլիեաս Փօգ, միւթատը իւզրէ միւսթէրիհ պիր հալտէ իտի . մատամ Աուտայէ կէլինճէ, մումաիլէյհա սասարը շիւքրանտէն պաշգա տիկէր պիր ճաղիպէ իլէ շու ատէմէ գալպէն պաղլանտըղընը հըսս իյլէյօր իտի . ֆիլ հագըգա կէնճ գատըն, Ֆիլիեաս Փօգըն թապիաթը սուքիթանէ վէ ալիճէնապանէսինտէն կիթտիքճէ միւթէէսիր օլարագ, ատէթա շու ճէնթըլմէնի սէվմէյէ պաշլամըշ իսէ տէ, ֆագաթ Ֆիլիեաս Փօգ պիթթ թապի զէրրէ գատար պունընլա մէշղուլ օլմամըշ վէ օլամաղ իտի :

Պունտան գաթինազար մատամ Աուտա ճէնթըլմէնին սէյահաթընա տա բէք զիյատէ մէրագ իթմէքտէ վէ սէյահաթա մանի օլաճագ շէյլէրտէն գօրգմագտա օլուպ, չօգ տէֆա Բասըարթու իլէ պու խուսուստա գօնուշմագտա իտի : Բասըարթու կէնճ Հինտլի գատընըն գալպինտէքի էսրարէ վագըֆ օլմուշ իտի տէյէպիլիլիլ . Աէրգում արթըգ էֆէնտիսի հագգընտա սօն տէրէճէ հիւսնի նիյէթ բէյտա իթմիշ օլմաղըլա, մումաիլէյհին ուլուվըլ ճէնապ, հիւսնի ախլագ վէ էվսաֆը ճէմիլէսի հագգընտա հէման մէտհիյէլէրէ պաշլատըղընտան, մատամ Աուտանըն, ֆիլիեաս Փօգ հագգընտաքի մուհապէթինի արթըրմըշ իտի :

Վաքօրըն Եօգահամատէն հարաքէթինտէն տէօրթ

կիւն սօնրա , Թիւիեաս Թօգ քիւրրէյի արզըն թէմամ նըսֆընը գաթ իյլէմիշ օլտու . ֆիլ հագըգա նայեմեւրին եիրմի իւչիւնճիւ կիւնիւ Ժէնէրալ Կըրանթ վարօրը , քիւրրէյի արզըն միւնգասամ պուլունտուղու 360 նըսֆ էլ նիհար տայիրէսինին եիւզ սէքսէնինճիսինաէն կէչէյօր իտի քի , իչպու նըսֆ էլ նիհար տայիրէսի , քիւրրէնին նըսֆը տիկէրինաէ պուլունտան Լօնարատան կէչէր . Թիւիեաս Թօգ , տէվրը ալէմ իչին հայըզ օլտուղու սէքսէն կիւնտէն հէր նէ գատար շիմտիյէ տէյին էլլի իքիսինի սարֆ իյլէմիշ վէնըսֆ էլ նիհար տէրէճէսինճէ քիւրրէյի արզըն եարըսընը տէվր իթմիշ իսէ տէ , պիզիմ ճէնթըլմէնին պունտան սօնրաքի եօլը տիւզ պիր խաթթ օլմաղըլա , տէվրը ալէմ իչին գաթ օլունաճագ մէսաֆէնին տէօրթտէ իւչ գըսմինը կիթմիշ օլույօր իտի . ֆիլ հագըգա Լօնարատան Ատէնէ վէ օրատան տախի Պօմպայա , Գալկիւթայա , Սինկաբօրա վէ եօգահամայա կիթմէք բէք չօգ սօլաչըդը պիր եօլտըր . էկէր միւմքիւն օլսա տա Լօնարանըն պուլունտուղու էլլի տէրէճէ արզ տայիրէսինին իւզէրինաէ հարաքէթ օլունարագ տէվրը ալէմ իճրա իտիլսէ , գաթ օլունաճագ մէսաֆէ անճագ օն իքի պին միլտէն իպարէթ գալըր իտի . հալ պու քի տէտիյիմիզ իւզրէ եօլըն սօլաչըդըլը սէպէպի իլէ տէվրը ալէմ իճրասը եիրմի ալթը պին մէսաֆէ կիթմէյէ միւթէվագըֆ պուլունույօր քի , շիմտիյէ գատար Թիւիեաս Թօգտա օն եէտի պին միլ գաթ իյլէմիշ իտի . ֆագաթ պունտան սօնրաքի եօլ տիւզ օլտուգտան պաչգա խաֆիյէ Թիքստէ մանիլէր իճաա իթմէքպէն պէրի պուլունմուշ իտի :

Բասըարթու , թամ պու կիւն պէօյիւք պիր սէվինճ իչինտէ իտի . մալիւմ օլտուղու իւզրէ սաաթըար պար օլունտուղըլարը չէհիւլէր իլէ անճագ քիւրրէյի

արդըն տիկէր նըսփընտա , այնի թուլ տայիրէսի իւզէ-
րինտէքի մէվդըլարտա թամօն իքի սաաթ ֆարգ իլէ
թէվագուֆ իյլէր . եանի Լօնտրատա կիւնտիւզ սաաթ
պէշ իքէն , շիմտի ժէնէրալ Կըրանթ վաբօրընըն օլտու-
ղու եէրտէ թամ կիճէնին սաաթ պէշի տիր :

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի վաբօրտա հէր կիւն
էօյլէն իւզէրինէ այար օլունան պէօյիւք սաաթ , Բաս-
բարթունըն ասլա էլ սիւրմէտիյի վէ տայիմա իշէթտիյի
սաաթը իլէ թաս թամամ պիրլէշմիշ իտի . իշթէ Բաս-
բարթու սաաթըմ տօղրուլտու տէյի ֆէվգէլատէ սէ-
վինմիշ իտի . հալ պու քի էկէր սաաթլար կիւնտիւզ
վէ կիճիյի տէ պէրապէր իշար իթմիշ օլայըտը , հէրնէ
դատար շիմտի վաբօրտաքի սաաթլա մուվաֆըգ իսէ
տէ , Լօնտրա սաաթը իւզրէ այարլանմըշ օլան քէնտի
սաաթը , շիմտի կիճէ իսէ կիւնտիւզիւ , վէ կիւնտիւզ
իսէ կիճէյի իշար իթմէսի լաղըմ կէլէճէյինի Բասբար-
թույա անլաթմագ միւմքին տէյիլ իտի :

Հաթտա Բասբարթու խաֆիյէ Ֆիքսի խաթըրընա
կէթիրէրէք , քէնտի քէնտինէ .

— Օ խապիս հէրիֆտէ , պանա միւթթասըլ թուլ
տայիրէլէրի նըսֆէլ նիհար տայիրէլէրի տէր տուրուր
իտի . շիմտի էկէր օ հիյլէքեարըն սէօղիւնէ ուլմուշ օլ-
սա իտիմ սաաթըմ պօղուլմուշ օլաճագ իտի . պէն
զաթէն պիլիր իտիմ ա' , կիւնէշ միւթլագա կիւնին
պիրինտէ սաաթըմա թէվաֆուգ իթմէյէ ըաղը օլաճագ
իտի , տէյօր իտի :

Աճէպա Ֆիքս նէրէտէ իտի , խաֆիյէ Նօգահամա-
յա վասըլ օլուր օլմաղ , տէրհալ տրատըղը թէվգըֆ
էմիրնամէսինի նիհայէթ պուլմուշ իտի . թէվգըֆ է-
միրնամէսի գըրգ կիւն թարիլիլի իտի քի շիմտիյէ գա-
տար արգասը սըրա տօլաշմըշ , հաթտա Հօնկ-Գօնկտա

Գարնաթիզ վաբօրընա եէթիշտիրիւմիշ իտի . հալ պու քի էվէլա օ գատար պէքլէնիլէն թէվգըֆնամէ չիմտի ֆայիտէսիլ իտի . . . զիրա Ֆիլիեաս Յօգ Լնկիլթէրա թօբրաղընտան չըգմըշ օլմաղըլա , պատէմա պիր իա-տէյի միւճրիմ թալէպնամէսի լաղըմ իտի . Ֆիքս պիր միւտտէթ հիտտէթ իթտիքտէն սօնրա քէնտի քէն-տինէ .

— Զարարը եօգ , թէվգըֆնամէնին պուրատա հիւքմի եօգսա հէր հալտէ Լնկիլթէրատա ֆայիտէսի պուլունաճագ տըր ա' , պու խապիս հէրիֆ բօլիսի շա-չըրթմըշ օլտուղունա գանի օլարագ , ատէթա Լօնտ-րայա կիթմէք իսթէյօր , պէն տէ անը օրայա գատար թէաղըպ իյլէտիմ , վագսա Յօգ ճէնապլէրի եօլ , տա-վա , ճէղայի նագտի , ֆիլ վէ սէֆինէ մէսարիֆի օլա-րագ պէշ պին լիրատան զիյատէ սարֆ իթտի ամա , նէ տէ օլսա պանգա զէնկին տիր ա' , տէմէքտէ իտի .

Ֆիքս պու գարարը վէրիր վէրմէղ տէրհալ Ժէ-նէրալ Կըրանթ վաբօրընա լաքիպ օլմուշ իտի . մատամ Աուտա իլէ միւսիւ Յօգ վաբօրա կէլտիքլէրի վաղըթ , Ֆիքս չօգտան եէրինէ եէրլէշմիշ իտի . օրատա քէմալի հայրէթլէ Բասբարթույը մալիւմիմիլ օլան գըյաֆէթի թահտընտա թանըեարագ , շայէտ պիրիպիրլէրինի կէօ-րիւրլէրսէ , իշ ֆէնա օլուր տէյու միւմքին մէրթէպէ կիզլէնմէյէ չալըշըյօր իտի . հալ պու քի օ կիւն վա-բօրըն կիւվէրթէսինտէ Բասբարթու իլէ գարշը գար-շըյա կէլիվէրտիլէր .

Բասբարթու Ֆիքսի կէօրիւր կէօրմէղ հիշ քէլամէ հաճէթ կէօրմէտէն տէրհալ պօղաղընա աթըլտը վէ էօյլէ պիր եումրուգ էնտիրտի քի , էթրաֆընտա պու-լունան Ամէրիգալըլարըն թահսինինէ շայան օլտու ,

Բասբարթու , Ֆիքսի կիւզէլճէ թէրէլէտիքտէն

սօնրա պիրազ լահաթլանտը . ֆիքս կիւճալէլա այաղա
զալգըլ .

— Պիթտի՞ մի , տէտի :

— Էվլէթ , շիմտիլիք պիթտի . . .

— Էյլէ իսէ գօնուշալըմ . . .

— Պէնիմ իլէ հա՛ . . .

— Էվլէթ , էֆէնտինիզին մէնֆաաթը իշին :

Բասըարթու , խաֆիյէնին կէօսթէրտիյի սօուգ
գանլըլըղա միւթէհայըր օլարադ , մէրգումըն ալգասը
սըրա կիթտի , վաբօրըն պաշ թարաֆընտա օթուրտու-
լար : ֆիքս սէօզէ աղաղ իլէ .

— Պէնի կիւղէլճէ տէօյտիւնիւզ , պիրազ տա տիյ-
նէյինիզ . վազաա շիմտիյէ գատար Մ . ֆիլիեաս ֆօ-
գըն խաամի իտիմ , ֆազաթ պունտան սօնրա տէյլիլիմ ,
տէտի :

— Նիհայէթ սիզտէ անըն նամուսլը պիր տտէմ
օլտուղունա գանաաթ կէթիրտինիզ ա՛ :

— (Պէրուտէթ իլէ .) Խայր , անըն նէ խապիս օլ-
տուղունը պիլիրիմ , ֆազաթ տուր այաղա գալգմա . . .
հիտտէթլէնմէ , պըրագ քի սէօզիւմիւ տէվամ իտէյիմ :
Մ . ֆօգ , ինկիլիզ թօբրազընտա պուլունտուգճա , թէվ-
գըֆնամէնին կէլմէսինի պէքլէմէք իւմիւտի իլէ , անը
հօլունտան ալըգօյմագ պէնիմ՝ մէնֆաաթըմ իգթիզա-
սընտան իտի . հաթտա պուլըն իշին էլիմտէն կէլէնի
տէ եաբտըմ : Պամպայ Պըրահիմլէրինի՝ ալէյհինիզտէ
տավայա գըյամ իթտիրտիմ , սիզի Հօնկ-Պօնկտա սար-
խօշ իթտիմ , սիզի էֆէնտինիզտէն այըրարմ . մումաի-
լէյհի Եօգահամա վաբօրընա հէթիշտիրմէմէյէ մու-
վաֆֆագ օլտում . . .

Բասըարթու հիտտէթլինտէն ավուճարընը բաթ-
լաադագ տէլէճէտէ էլլէրինի սըգարագ տինլէյօր ի-

տի . խաֆիյէ իսէ սէօղիւնտէ տէվամ իտէրէք .

— Շիմտի Մ. Թօգ Ինկիլթէրայա ավտէթ իթմէք իսթէյօր , պուներ անլատըմ , եինէ թէագըպ իյլէյէճէյիմ . ֆագաթ շու ֆարգ իլէ քի , պունտան սօնրա եօլունը քէսէճէք եէրտէ , պիլաքիս սիւրաթլա Լօնտրայա միւվասըլէթ իթմէսի խուսուսընտա , զուհուր իտէպիլէճէք պիլ ճիւմլէ մանիլէրի պէրթալաֆ իթմէյէ զայրէթ իտէճէյիմ . կէօրիւյօրսունըլ ա' , շիմտի վաղիֆէմ տէյիլ տիր . պու տա պէնիմ մէնֆաաթըմ իգթիղապընտան տըր քի , սիղին մէնաֆիինիլտէ պէնիմքի իլէ միւշթէրէք տիր տէմէք օլուր . զիրա Ինկիլթէրայա վասըլ օլտուղումուղտա , խըտմէթ իթտիյինիլ աաէմ նամուսըլ մը , հօգսա խըրսըլ մը տըր անլայաճագսընըլ , տէտի :

Բասըարթու քէմալի տիգգաթլա տինլէյիպ , Ֆիքս պու սէօղլէրի քէմալի խուլուսի գալպ իլէ սէյլէմիշ օլտուղունա շիւպհէսի գալմատը . խաֆիյէ իսէ , թէքրար քէլամէ աղաղ իլէ .

— Արթըգ տօսթ օլտուգ ա' , տէտի :

— Տօսթ տէյիլ , միւթթէֆիլգ օլտուգ , ֆագաթ շու շարթ իլէ քի , սիղտէն ճիւզվի պիլ խըյանէթ հըսս իտէճէք օլուրսամ , տէր հալ պօղապընըզը սըգարըմ :

— Իէք ալա' :

Պու միւքեալէմէտէն օն պիլ կիւն սօնրա , եանի Դեկտեմբերին իւշիւնճիւ կիւնիւ վարօր Բօրթ-Տուր քէօրֆէզինէ տալիլ վէ Սան-Ֆըրանչէսգօյա վասըլ օլտու . շու հիսապճա ֆիլիեաս Թօգ , նէ պիլ կիւն զարար՝ նէ տէ քեար իթմիշ իտի :

25

Ֆիլիեաս Ֆոգ , մատամ Առտա վէ Բասթարթու , սաաթ ալափրանկա եւտիտէ Ամէրիգա թօբրաղընա այագ պաստըլար . լիմանտա հէր միլլէթտէն վաբօրլար , կէմիլէր , հաթթա Սագլամանթօ նէհրինտէ իշլէյէն իւշէր տէօրտէր գաթլը վաբօրլար պուլունույօր իտի ? քէզալիք լիմանըն յըթթըմընտա Մէքսիգա , Պրաղիլի-եա , Էվրօբա , Սսիյա վէ պախուսուս պահլը Մուհիթի զարպի արալարը մահսուլաթը քիւլլիյէթ իւզըէ իսթիֆ օլունմուշ տուրույօր իտի :

Մ. Ֆոգ գարայա չըգար չըգմալ նիւ-եօրգա միւ-թէվէճճիհէն հարաքէթ իտէճէք օլան իւք չըմէնար-ֆէրին վագթը հարաքէթինի սօրուպ , էօյլէտէն իքի սաաթ սօնրա , եանի ագչամ իւզէրի օլտուղունը էօյ-րէնտի . պինաէն ալէյհ ագչամա գատար պիրալ միւտ-տէթլէրի օլտուղունտան . Մ. Ֆոգ , սաաթտա իւշ տօ-լար իւճրէթլէ կէզէն արապալարտան պիրինի ճէլպ ի-տուպ , մատամ Առտա իլէ պէրապէր պինտի , Բաս-թարթուտէ սէյիսին եանընտա օթուրմուշ օլարագ ա-րապա ումումի օթէլէ միւթէվէճճիւհ օլտու :

Բասթարթու , օթուրտուղու եիւքսէք մէվգըտան շէհիրի քէմալը տիգգաթլա նազարը թէտգըգտան կէ-չիրիյօր իտի . կէնիշ սօգագլար , ալչագ վէ պիր խաթթ իւզէրինտէ էպնիյէլէր , ինկիլիգքեարի քիլիսէ վէ մա-պէտլէր , պէօյիւք մաղազալար վէ սէրայ կիպի էմթաա անպարլարը , Բասթարթունըն տըգգաթլըն ճէլպ իյլէ-մէքտէ իտի . սօգագլարտա թէսատիւֆ օլունան արա-

պալար վէ օմնիպիւսէր արասընտան Էվրօբալը վէ Ամէ-
րիգալըլարտան պաշգա, պիր չօգտա Չինլի ճարօնիյա-
լը վէ Հինտլի կէօրիւլիւյօր իտի քի, պու գալապալըգ-
տան շէհրին իքի եիւզ պինտէն զիյատէ նուֆուսը շա-
միլ պուլունաուզու անլաշըլտը:

Բասրարթու, կէօրաիյի շէյլէրէ հայրէթ իթմէք-
տէն քէնտինի ալամաուր, զիրա Ամէրիգայը՝ մասալար-
տա օգուտուզու կիպի, ալթուն թէհարրիսի իչին հէր
եէրինաէ գաթլ ու սըրգաթտէն կէրի տուրուլմաղ
աէյու թասափուր իթմէքտէ իտի. հալ պու քի թի-
ճարէթկեահ օլան պու եէնի պէլտէտէ եէնի սօգադ-
լարտա ուզուն սաշլը վէ չըպլագ Ամէրիգա վահշիլէրի
կէօրէճէք եէրաէ, մէշղուլիյէթը թիւճճարիյէսի իլէ
մէէլուֆ եէրիլէր կէօրիւյօր իտի. հաթտա Բասբար-
թու մէշղուր ճատտէլէրտէն կէշտիքճէ տիւզ վէ միւն-
թաղամ սօգագլար, տէօրթ եօլ աղըղլարընտա լաթիֆ
հափուղլար, եախօտ Չին ուսուլի իւզրէ ինչա օլունմուշ
շէհրլէր մօտէլի կէօրիւպ, թէաճիւպի պիր գաթ տա-
հա արթըյօր իտի:

Ումումի օթէլէ վասըլ օլտուղլարը վագըթ Բաս-
բարթու հէնուղ Լօնտրատան չըգմատըղլարընա զահիպ
օլտու. օթէլին լօղանթասըտա բէք միւքէմէլ վէ բէք
րահաթ օլմաղըլա, ֆիլիեաս ֆօգ վէ մատամ Աուտա
պիր մասանըն պաշընա կէշիպ, հագըգաթէն լէվիլ
թաամլար եէտիլէր քի, էսնայի թաամտէ կարսօնըգ
վաղիֆէսինի զէնճիլէր իճրա իյլէյօր իտի:

Թաամտան սօնրա ֆիլիեաս ֆօգ, մատամ Աուտա
իլէ պէրապէր բասաբօրթունը գայտ իթտիրմէք իւզրէ
տօղրուճա ինկիլիլ գօնսօլօսիտանէսինէ կիթտիլնտէ,
գաբունըն էօնիւնտէ Բասրարթույա րասթ կէլտի քի,
մէրգում, գաթարլարա վահշիլէր հիւճիւմ իտէրէք էք-

սերինն գաթլ ու զարաթ իթմէյէ թէսատտի իթտիբ-
լէրինտէն , շըմէնտըֆէրէ պինմէզտէն էվվէլ պէշ օն րէ-
վօլվէր իլէ պիր գաշ տէսթէ ֆիշէնկ ալմագ լազըմ կէ-
լիպ կէլմէտիյինի էֆէնտիսինէ սօրտու , ֆիլիեաս Պօգ
պունըն ֆազլա պիր իհթիյաթ օլտուղունը տէրմիյան
իթմէքլէ պէրապէր , պու խուսուստա Բասըարթույը
մէզուն պըրադտը :

Ֆիլիեաս Պօգ , օթէլտէն պիր գաշ եիւզ ատըմ
թէպաիւտ իտէր իթմէզ Ֆիքսէ ռասթ կէլտի . Ֆիքս ,
ազիւմ պիր ալայիմի իսթիզրապ կէօսթէրտի . մէրգու-
մըն պու իսթիզրապը իտէ , կիւյա վարօրտա պէրապէր
պուլունտուգլարը հալտէ պիրիպիրլէրինի կէօրմէմէլէ-
րինտէն նէշաթ իտիյօր իտի . Ֆիքս պունլարը պէյան-
տէն սօնրա Լվրօբայա ազիմէթ իտէճէյինի , վէ ֆիլի-
եաս Պօգըն ըէֆագաթընտա պուլունուրսա , քէնտինի
պահաընտր տտտ իյլէյէճէյինի իլավէ իթտի :

Ճէնթըլմէն գըսա պիր ճէվապ վէրտի . Ֆիքս , պիր
տէ շէհիրի պէրապէր կէզմէյի թէքլիֆ իթտի քի , պու
թէքլիֆ գապուլ օլունտու :

Ֆիքս , Ֆիլիեաս Պօգ վէ մատամ Աուտա Սան-
Ֆըրանչէսգօնըն սօգադլարընը կէզմէյէ պաշլատըլար ,
իւչիւտէ Մօնթէկօմըի Ոթրիա սօգադընտա պուլունու-
յօր իտի քի , պուրասը հատտէն զիյատէ գալապալըգ
իտի . Գալտըրըմլարտան ճատտէտէն պաշգա էվ բէն-
չէրէլէրի վէ տամ իւղէրլէրի խալգ իլէ տօլմուշ վէ
պունլար արասընտա պիր թագըմ իլաննամէլէր կէզ-
տիրլմէքտէ պուլունմուշ իտի . արա սըրա տախի :

— Գիւմըրֆիլտ իչին հուրրա' . . .

— Մանտիպօյ իչին հուրրա' . . .

Սէտալէրի հէր թարաֆտա աքսէնտազ օլույօր
իտի . Ֆիքս , խալգըն պիր միթինկ ագտ իթմիշ օլտուգ-

լարընա զահիպ օլարագ, մատտէյի ֆիլիեաս ֆօգա պէյան իաուպ .

— Շու դալապալըղա գարըչմասագ ֆէնա օլմազ, պէլքի պիղէ պաղը տարպէլէր կէլիր տէյինճէ, ֆիլիեաս ֆօգ ճէվապէն .

— Էվվէթ, հագգընըղ վար, տէտի .

Պինաէն ալէյհ մատամ Աուտա, ֆիլիեաս ֆօգ վէ Ֆիքս ճատտէնին քէնարընտա վագը կէնիչ պիր մէրտիվէն իւզէրէնէ չըգտըլար .

Աճէպա պու միթինկին ագտընա նէ՞ սէպէպ օլտու, նի՞չին թէշքիլ օլունմուշ իտի, պուրասը ֆիլիեաս ֆօգճա մէճհուլ իսէ տէ, դալապալըղըն չօգլուղունա նազարէն պէօյիւք մէմուրլարտան պիրինին ինթիսապ իտիվմէք իւզրէ օլտուղու անլաչըլմագտա իտի .

Պու արալըգ խալգ արասընտա աղիմ պիր հարաքէթ հասըլ օլտու, հէրքէս էլինի եօգարը դալարըտը, սէտալէր եիւքսէլտի վէ դալապալըգ կիթտիքճէ սըգըչտը, Ֆիքս, ֆիլիեաս ֆօգա .

— Իշին հարիգիւլատէլիյինէ պագըլըրսա, եէնի հալլ վէ թէսվիյէ իտիվիշ օլան մէշհուր Ալապամա մէսէլէսի թէքրար մէյտանէ չըգմըշ զանն օլունուր, տէտի .

— Պէլքի .

— Հէր հալտէ օրթատա իքի ատէմ վար, պիրի Գամըրֆիլտ, պիրի տէ Մանաիպօյ տըր .

Մատամ Աուտա ֆիլիեաս ֆօգըն դօլթուղունտա պուլունտուղու հալտէ, կիթտիքճէ արթմագտա օլան դալապալըղա թէաճիւպլէ նասպը նազար իտիյօր իտի . պու արալըգ Ֆիքս իչպու դալապալըղըն սէպէպինի եանընտաքի ատէմէրտէն պիրինէ սօրմագ իւզրէ իքէն, խալգ արասընտա տահա զիյատէ պիր հարաքէթ հա-

սըլ օլտու , թահքիրամիզ սէօզլէր իլէ գարըշըգ սէ-
տալէր չօղալտը , հէրքէս եէքսիկէրինէ էլ գալտըր-
մաղա պաշլատը , եումրուգլար մէյտան ալտը , արա-
պալար եօլտան գալտը , օմնիպիւսէր եօլտան չըգտը ,
հէվատա գունտուրալար վէ չիզմէլէր ֆըրլայարագ էօ-
թէքինին պէրիքինին գաֆասընը եարմաղա պաշլատը
քի , շու հալի կէօրէնէր բաթըրտը արասընտա ըէվօլ-
վէր սէտալէրի տէ իշիտիյօրում զանն իթտի :

Գալապալըգ , ֆիլիեաս ֆօգ իլէ ըէֆիգլէրինին
պուլունտուղու մէրտիվէնէ թէգարրուպ իյլէտի . վա-
գաա իքի ֆըրգանըն պիրիսի տիկէրինէ զալէպէ իտիյօր
իտի աւա , հանկը թարաֆ տըր անլաշլամատը : Ֆիքս ,
ֆիլիեաս ֆօգըն . պաշընա պիր գաղա կէլմէսինտէն
գօրգարագ .

— Շուրատան սավուշսագ ֆէնա օլմալ , էկէր մէ-
սէլէտէ Ինկիլիզլէր հագգընտա պիր սույի ֆիքրիլէրի
վար իսէ , պիզի թանըտըգլարը կիպի թէհլիքէտէ գա-
լըրըզ , տէյինճէ , ֆիլիեաս ֆօգ ճէվապէն .

— Պիզ Ինկիլիզ թէպասը . . . տէյի սէօղէ պաշ-
լայաճագ իտի իսէ տէ , Գամըրֆիլտ թարաֆտարլարընը
մաղլուպ իթմէքլէ « Հո'ւրա Մանտիպօյ , հո'ւրա » տէ-
յու պաղըրարագ կէլմէքտէ օլան իքի միւնթէսիպլէր
սէօղիւնիւ քէսմէյէ մէճպուր իթտի :

Ֆիլիեաս ֆօգ վէ մատամ Աուտա , Ֆիքսին թէշ-
վիգի իլէ օրատան սավուշուպ կիթմէք իսթէմիշլէր ի-
տի իսէ տէ , չիֆայիտէ քի իքի թարաֆտան եիւրիւյիւշ
իտէն ատէմլէր արասընտա գալմըշլար իտի . հէր իքի
թարաֆտան կէլէն ատէմլէր պաստօն , չէմսիյէ վէ սա-
յըրէ իլէ միւսէլլահ զտուգլարընտան , ֆիլիեաս ֆօգ
մատամ Աուտայը մուհաֆաղա իթմէք իչին արգասընա
ալըպ , ճէնապը Հագգըն իհսան իյլէտիյի եէրի բիւահ

իւն , եանի իբի էլէրի իւն միւտաֆաայէ պաշլատը . սա-
գալլը , իրի վիճուտը վէ գըրմըղը եիւզլիւ պիր հէրիֆ,
Ֆիլիեաս Ֆօգըն միւտաֆաասընա հիտտէթլէնէրէք իբի
էլէրի իւն էօյլէ պիր եումրուգ էնտիրտի քի , էկէր խա-
ֆիյէ Ֆիքս պէրայի սատագաթ շու եումրուղը պաշընա
եէմէմիչ օլսա իտի , Ֆիլիեաս Ֆօգ հայլըճա զարարա
օղրամըշ օլուր իտի . Ֆիքսին պաշընսաքի շապգա եամ-
եասը օլտու :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ֆիքսին պաշընա եումրուղու էն-
տիրէն հէրիֆէ խիթապէն .

— Ամէրիգալը վահշի ստէմ , տէտի քի , պու սէօ-
զիւնիւ միւթէագըպ արալարընտա շու միւքեալէմէ ճա-
րի օլտու :

Ամէրիգալը . - Ինկիլթէրալը չաբգըն :

Ֆիլիեաս Ֆօգ . - Վահշի հէրիֆ :

— Պուլուշուրըղ :

— Նէ վագըթ խիթէրսէնիղ :

— Իսմինիղ :

— Ֆիլիեաս Ֆօգ , սիզին :

— Միրալայ Լսթամբ Բըրօգթօր :

Պու սէօզտէն սօնրա գալապալըգ տախի կէչտի .
գալապալըղըն էսնայի մուրուրընտա Ֆիքս , պիր տահա
եուվարլանարագ իւսթիւ պաշը բարչա բարչա օլտու .
բալթօսը իբի գըսմա այրըմըշ , բանթալօնըտա Ամէրի-
գա վահշիլէրինին մօտասը մուճիպինճէ աղընտան ա-
չըմըշ իտի . մամաֆիհ վուգու պուլան տարպէլէրէ
քեամիլէն Ֆիքս մարուզ պուլունմուշ վէ մատամ Աուտա
մէսուն գալմըշ իտի :

Գալապալըղըն արասընտան չըգտըգլարը սըրատա ,
Ֆիլիեաս Ֆօգ , խաֆիյէյէ խիթապէն .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ , տէյինճէ , Ֆիքս .

— Թէչէքքիւրէ մահալ եօդ , լաքին կէլինիզ տէ պիր էլպիսէճի տիւքքեանընա կիրէլիմ , տէտի :

Յիլ հագըզա Ֆիքս կիպի Ֆիլիեաս Ֆօգըն տախի էլպիսէսի բարչալանմըչ օլտուղունտան , պիր էլպիսէճի տիւքքեանընա միւրաճաաթ իթտիլէր . պիր սաաթ սօնրա հէր իքիսիտէ մինասիպ սուրէթտէ կիյինմիչ օլարագ մատամ Աուտա իլէ պէրապէր ումումի օթէլէ ալտէթ իթտիլէր :

Բասքարթու , էլինտէ վէ պէլինտէ օն դատար րէվօլվէր օլարագ օթէլտէ էֆէնտիսինէ պէքլէյօր իտիքի , մէրդում՝ Ֆիլիեաս Ֆօգըն եանընտա խաֆիյէ Ֆիքսի կէօրտիյիլ կիպի սուրաթընր էքչիթտի , լաքին մատամ Աուտա ճէրէյան իտէն վագաայը , եանի Ֆիքսին ֆէտաքեարլըղընը նագլ իթտիքտէն սօնրա , Բասքարթու պիր ազ րահաթ օլտու : Ֆիքս , սէօզիւնիւ թուլթմագտա վէ արթըգ տիւլմէն օլմայըպ պիր շէրիք օլտուղունը անլատը :

Ագչամ թաամընտան սօնրա օթէլէ պիր արապա ճէլպ օլունտու . արապայա րաքիպ օլունուպ , մէվզըֆա կիտիլէճէյի սըրատա , Ֆիլիեաս Ֆօգ , Ֆիքս :

— Սիզ շու միրալայ Բըրօգթօրը կէօրմէտինի՞զ մի , տէյու սօրաու :

— Խա'յր :

— (Պարիտ պիր թավր իլէ .) Պէն անը պուլմագ իւղրէ պիր տահա Ամէրիգայա կէլէճէյիմ , պիր ինկիլիզլի քէնտինին պու եօլտա տիւչարը սույի մուտմէլէ օլմասընա ասլա բույի ըիզա կէօսթէրէմէզ :

Խաֆիյէ կիւտիւ ֆագաթ ճէվապ վէրմէտի . շու սէօզտէն անլաշըտը քի , Ֆիլիեաս Ֆօգ , քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ տուէլլօյը դապուլ իթմէտիքլէրի հալտէ , նամուսլարընա միւթէալլիգ մէսէլէլէր իչին տու-

էլլօ իթմէք իւզրէ մէմալիքը Եճնէպիյէյէ կիտէն թագըմտան տըր :

Եօլճուլար սաաթ ալթըյը չարեէք կէչէրէք մէվդըֆա վասըլ օլտուլար , գաթար տախի հարաքէթ իթմէք իւզրէ իտի . Ֆիլիեաս փօգ վակօնա ըաքիպ օլաճաղը վազըթ մէմուրիյնտան պիրինին եանընա կիտէրէք :

— Տօսթում , պու կին Սան-Ֆրանչէսգօտա պազը գարըչըդըզ վար իտի , տէյի՛լ մի , տէտի :

— Էվվէթ Եֆէնտիմ , պիր միթինկ վար իտի :

— Լաքին սօգազլարտա զիյատէճէ ասարը հէյէճան կէօրիւլիյօր իտի :

— Մամաֆիհ մէսէլէ ինթիսապ զըֆնընտա թէչքիլ իտիմիչ պիր միթինկտէն իպարէթ տիր :

— Տէմէք պէօյիւք պիր գօմանտան ինթիսապը :

— Խայր Էֆէնտիմ , պիր սուլհ հաքիմի ինթիսապ օլունույօր իտի :

Ֆիլիեաս փօգ , պու ճէվապը ալտըգտան սօնրա վակօնա ըաքիպ օլտու , գաթար հէման քէմալի սիւրաթլա հարաքէթ իթտի :

26

Ամէրիգանըն պահըը Մուհիթ վէ պահըը Մուհիթի Աթլասի սէվահիլինի եէքտիկէրինէ ըապթ իտէն Բասիֆիգ Տայ-Րուտ նամ խաթթ , Ըսթէթրէլ Բասիֆիգ վէ Էքիյօնիեօն Բասիֆիգ նամլարը իլէ իքի խաթա թագսիմ օլունուր քի , պիրինճիսի Սան-Ֆրանչէսգօտան Օտթէնէ , իքինճիսի Օտթէնտէն Օմահայէ կիտէր :

խաթթ, Օմահատէ պէշ պէօյիւք խաթլարա տահա
րասթ կէլիր քի, անլէրտէ տօղլուճա Նիւ-Եօրդա կի-
տէր :

Իշթէ պէօյլէճէ Նիւ-Եօրք իլէ Սան-Ֆրըանչէսգօ
պիր տէմիր խաթթ իլէ եէքտիկէրինէ պաղլը պուլու-
նուր քի, թուլը տախի, 3786 միլ տիր. Օմահա իլէ Բա-
սիֆիդ արասընտա տէմիր եօլ խաթը, էլան Սմէրիդա-
նըն ասըլ էհալիսի եանի վահշիլէրի թարափընտան
իշղալ օլունուր պիր դըթատէն կէշէր քի, օրասըտա,
թէտրիճէն 1854 սէնէսինտէն պէրի Իլլունուլատէն
թարտ ու թէպէիտ իտիլէն Մօրմօնլար թարափընտան
իշղալ իտիլմէյէ պաշլամըշ տըր :

Ագտէմճէ Սան-Ֆրըանչէսգօտան Նիւ-Եօրդա կիթ-
մէք իշին էն միւսաիտ հէվատէ պիլէ էն աղը ալթը այ
լազըմ իտի. շիմտի իսէ օ մէսաֆէ եէտի կիւնտէ գաթ
օլունմագտա տըր :

Ճէնուպի Ամէրիգալըլարըն արգուլարընա մուխա-
լիֆ օլարագ 1862 սէնէսինտէ իշպու ճէսիմ եօլըն
խաթթը մուրուրի 41 վէ 42 արղ տայիլէսի արասըն-
տա թայիին օլունմուշ արը քի, ճէնուպիլէր պու խաթ-
թըն տահա ղիյատէ ճէնուպ ճիհէթինտէն թայիին օ-
լունմասընը իսթէյօրլար իտի :

Օ վադթըն րէյիսի ճուճհուրը Աբրահամ Լինգօն,
պիղղաթ խաթըն, նօգթէի իճթիմար Նիպրասդա տա-
խիլինտէ Օմահատէ օլմագ իւղրէ կէշիտի թային իյլէ-
միշ, տէրհալ իշէ պաշլանմըշ վէ Ամէրիգալըլարա մախ-
սուս օլան սիւրաթ իլէ կիւնտէ պիր պուչուգ միլ խաթ
տէօշէնմէյէ պաշլանմըշ տըր :

Բասիֆիդ Բայ-Բուտ խաթը ճէսիմի կէշտիլի եէր-
լէրտէ իյուվա, Գանսաս, Գօլօրատօ վէ Սարակօն հիւ-
քիւմէթլէրի իշինէ տօղլու պիր չօգ դօլլարա թագսիմ

օլուր . Օմահատէն հարաքէթ իտէն գաթար , շըմալ ալաղընըն մանսէպինէ գատար Բըլաթ Բիյուվէր նէհ-ըինին սահիլինտէն կէչիպ ճէնուպ ալաղընը թէաղըլ իյլէր , պատէհու Լարամի արաղիսինի , Լահսաչ տաղ-լարընը կէչէր . Սալէ կէօլիւնի տօլաշըր վէ Մօրմօնլարըն մագարըր հիւքիւմէթի օլան Լըդ Բէալսիյթիյէ վասըլ օլուր . սօնրա թիւյիլա վարիսինէ կիտիպ Ամէրիգա սահրասընը գաթ վէ Սէրար վէ Համպուլտ տաղլարը-նը , Հումպուլտ նէհրինի կէչէրէք Սագրամանթօ եօլը իլէ Բասիֆիգէ գատար էնէր .

Իշթէ Ամէրիգայը պիր պաշտան պիր պաշա գաթ իթտիրէն պու խաթը ճէօիմ պալատէ զիքր օլունան մահալլէրտէն կէչէր քի , ֆիլիեաս ֆօգ պիլէ պու խաթ սայէսինտէ հէտի կիւն զարֆընաա Ամէրիգայը կէչիպ Դեկտեմբերին օն պիրինճի կիւնիւ նիւ-նօրգա մուվա-սըլէթ իտէրէք , Լիլրբուլ վաբօրընա պինմէյի իւմիւտ իտիյօր իտի .

Ֆիլիեաս ֆօգըն պուլունտուղու վակօն , հէր պիրի տէօրտ թէքէրլէք իւզէրինէ մէվղու օլարագ , իքիսի պիր ուզուն օմնիպիւս արապասը թէչքիլ իտէճէք սու-րէթտէ պիրիպիրինէ պաղըլ իքի բարչատան միւրէքքէպ տիր քի , պունտան մագսէտ տախի գաթարըն զօլայ-ճա տէօնմէսի տիր , վակօնըն իքի թարաֆընա օթու-րաճագ եհըլէր եաբըլմըչ , օրթա եհրտէ տախի , հէր վակօնտա պուլունան թուալէթ գապինէսինէ կիթմէք իչին տար պիր եօլ պըրադըլմըչ իտի . վակօնլարըն տը-շարըսընաաքի տար եօլլար եէքտիկէրէ մէրպուլթ պու-լունտուղունտան , եօլճըլար գաթարը պիր պաշտան պիր պաշա կէղէպիլիլլէր իտի . գաթարլարըն արա-սընտա տախի եօլճուլարա մախսուս սալօն վակօնը , պահճէ վակօնը , լօգանթա վակօնը վէ գահվէխանէ

վակօնը օլուպ, եալընը պիր թէաթրօ վակօնը էքսիք իտի քի, անըն տա էլպէթ կիւնին պիրինտէ եաբըլա-
ճաղը շիւպհէսիզ տիր :

Վակօնլարը տըշարըտան պիրիպիրինէ ըապթ իտէն տար եօլտա կազէթա վէ քիթապ սաթըճըլարը, լի-
մօնաթաճըլար վէ թիւթիւնճիլէր մալլէրինի սաթմադ իչին պաղըրարադ կէզէպիրիլէր իտի :

Գաթար սաաթ ալթըտա Օթլանտ մէվզըֆընտան հարաքէթ իթմիշ իտի . կիճէ զարանլըզ վէ սօղուզ օ-
լուպ, ըույի սէմատէ ալթմադտա օլան պուլութլար գար եաղաճաղընը իյմա իտիյօր իտի . գաթար բէք չա-
րըզ կիթմէյիպ, մէվզըֆլարտա թէվտղուֆ ղէման-
լէրի տախիլ օլարադ սաաթտա եիրմի միլ կիտէյօր ի-
տի քի, պու սիւրաթտէ տէվամ իտէրսէ, ճէմահիրի միւթէֆիդիյէյի վազթը մուայէնինտէ գաթ իյլէմիշ օլաճադ իտի :

Վակօնտա աղ միւքեալէմէ օլմադտա վէ եօլճու-
լարա ույզու պասմադտա իտի . Բասբարթու խաֆի-
յէնին արգասընտա օթուրմուշ անընլա միւքեալէմէ ի-
տիյօր իտի . Ֆիքս, Բասբօրթույա էսկիսի կիպի մուա .
մէլէյի տօսթանէտէ պուլունույօր իտի իսէ տէ, ֆա-
գաթ Բասբարթու ղսյէթ աղըր տավրանարադ ճիւզվի պիր շիւպհէյէ տիւշար օլտա տէր հալ անը պօղաճա-
ղընա շիւպհէ օլունմամալը տըր :

Հարաքէթտէն պիր սաաթ սօնրա գար եաղմայա պաշլատը . հէլէ քի գաթարըն եօլունա մանի օլաճադ տէրէճէտէ տէյիլ իտի . սաաթ սէքիզտէ մէմուր կէլիպ եաթմադ ղէմանը օլտուղունը իխթար իյլէտի : Վակօն-
լարըն տախիլի, տէրհալ եաթազըլ վակօն հալինէ իֆ-
րաղ օլունուր սուրէթտէ ինչա իտիլմիշ օլտուղունտան օթուրաճադ եէրլէրի գալտըրտըլար . տէրադապ շաեա-

նը հայրէթ պիր ուսուլ սայէսինտէ եաթագլար մէյ-տանէ չըգար . եաթագլարըն հէր պիր լէվալիմի մէվ-ճուտ օլուպ գալըն բէրտէլէրի պիլէ վար իտի . գաթար քէմալի սիւրաթլա Գալիֆօրնիեա տախիլինտէ կիթտիյի սըրատա , եօլճուլար եաթագլարընա կիրուպ ույգույա տալտըլար :

Սան Ֆըրանչէսգօ իլէ Սագրամանթօ արասը տէմէք օլան պուրալարտա արագի հէման տիւզ կիպի տիր . տէմիր եօլունըն պու գըսմը Սագրամանթօտան շարգա տօղրու հարաքէթ իտէրէք Օմահատէ տիկէր պիր խաթ իլէ պիրլէշիր , Սան-Ֆըրանչէսգօտան Գալիֆօրնիեանըն մագարըը հիւքիւմէթինէ գատար տէմիր եօլը , Սան Բապլօ քէօրֆէզինտէ տէնիզէ տէօքիւլէն Ամէրիգէն նէհրի քէնարընտան գաթի մէսաֆէ իյլէր . մէզքիւր իքի շէհիր պէյնինտէքի եիւզ եիրմի միլ ալթը սաաթտա գաթ իտիլտի քի , տէրին ույգույա տալմըջ օլան եօլճուլար գաթարըն Սագրամանթօտան կէշտիյինի տույմատըլար պիլէ . պինաէն ալէյհ Գալիֆօրնիյա հիւքիւմէթինին մագարըը իտարէսի օլան Սագրամանթօտաքի կիւզէլ ըրլսթըմ , միւնթազամ կէնիշ սօգագլար , միւքէմմէլ օթէլլէր , միւքէլլէֆ պինալար վէ սայիրէյի կէօրէմէտիլէր :

Գաթար , Սիագօ մէվգըֆընա օղրատըղը վագըթ սաաթ եէտի , եանի հէնուզ սապահ օլմագ իւզրէ իտի . պիր սաաթ սօնրա վալօնլար եինէ պօղուլուպ էսկի հալինէ իատէ իտիլտիյինի , եօլճուլար բէնչէրէլէրտէն կէշտիքլէրի լաթիֆ մէվգըլարը կէօրէպիլտիլէր . սաաթ տօգուզտա գաթար չըմալը շարգի ճիհէթինտէն եօլունա տէվամ իտէրէք , Գարսօն վատիսի թարիգի իլէ նավարա հիւքիւմէթի արագիսինէ կիրտի . էօյլէ իւսթիւ եօլճուլարըն թաամ իթմէսի իչին եիրմի տագըգա

գառար թէվադուֆ իթտիքլէրի Բէնօ մէվգըֆընտան հարաքէթ իտիլտի :

Գաթար, պու նօգթատան իթիպարէն Հումպօլտ նէհրինին մէճրասընը թէադըպ իտէրէք պիր աղ չըմալէ տօղրու չըգտը. սապահ թաամընտան սօնրա Ֆիլիեաս Ֆօգ, մատամ Աուտա, Ֆիքս վէ Բասբարթու վահօնա կիրուպ բէնչէրէլէրտէն տըչարըտա կէօրիւնէն լաթիֆ մէնզարէլի մէվգըլարը թէմաչայա գօյուլտուլար. արա սըրա Ամէրիգա ըգլըմընա մախսուս գօրգունճ շէքիլի եապանի էօքիւզ սիւրիւլէրինի ուզադտան կէօրիւյօրլար իտի. պու հայվանլար էքսէրիէն գաթարլարըն էօնիւնէ եըղըլըպ հարաքէթլէրինէ մանի օլուրլար. ալէլիսուսուս սիւրիւլէր օն պին եիրմի պին րատտէսինտէ պուլունտուղունտան, եալընըղ գաթարըն էօնիւնտէն կէչմէլէրի պիր գաչ սաաթլար սիւրէր :

Պու տէֆատա այնի շէյլէ պիր հալ վադը օլտու. Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ ըէֆիգլէրինին ըաքիպ օլտուղու գաթարըն էօնիւնէ, օն իքի պին գառար Ամէրիգա էօքիւզիւնտէն միւրէքքէպ պիր սիւրիւ եըղըլտը քի, էվվէլ էմիրտէ լօգօմօթիֆ պիր աղ սիւրաթընը էքսիլտէրէք հայվանլարը սիւրիւպ կէչմէք իսթէտի իսէ տէ, նիհայէթ մուվաֆիֆադ օլամայարադ սիւրիւնիւն կէչմէսինէ պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու :

Ամէրիգա էօքիւզլէրի տէհչէթլի սէտալար չըգարարադ եաւաչ եաւաչ եիւրիւյօրլար իտի. պունլար պիլտիյիմիզ ատի էօքիւզլէրտէն տահա պէօյիւք, Դույրուգ վէ պաճագլարը Զըսա օլուպ, սըրթլարընտա՝ տէվլէրտէ օլան կիպի ճէսիմ պիր տիւմնէք վէ իրի պույնուզա մալիք օլտուգլարը կիպի, պօյուն վէ պօղաղլարըտա ուզուն թիւյլէրլէ մուհաթ տըր. սիւրիւյիւ տուրտուրթմադ միւմքինսիզ ատի. զիրա պունլար պիր

Թարափա թէվէճճիւհ իթտիքլէրինտէ , արթըդ եօլլա-
րընտան ալըդօյմադ չէվիրմէք իհթիմալին խարիճինտէ
տիր , պու հայվանլար էօյլէ պիր ճանլը խաթը միւմա-
նաաթ թէշքիլ իտէրլէր քի , հիշ պիր գուվլէթ անը
բայիմալ իտէմէզ :

Եօլճուլար վահօնլարըն էօնիւնտէքի եօլա չըդըպ
քէմալի հայրէթլէ գարչըլարընտա օլան մէնղարէյէ պա-
դըյօրլար իտի . ֆադաթ եօլճուլարըն միյանընտա էն
զիյատէ աճէլէ իթմէսի լազըմ կէլէն Ֆիլիեաա Ֆօդ ,
քէմալի իսթիրահաթլէ պիր քէնարէ օթուրուպ հայ-
վանլարըն կէշմէսինի պէքլէյօր իտի . ճէնթըլմէնին երւ-
զիւնտէ ասլա պիր քէտէր ալամէթի կէօրիւնմէյօր ի-
տի . Բասրարթու իսէ քէնտիլէրինի եօլտան ալը գօ-
յան շու հայվանլարա գարչը օ տէրէճէ ասարը հիտ-
տէթ հասըլ էյլէյօր իտի քի , էկէր պըրագսալար Սան
Ֆըրանչէսգօտա սաթըն ալտըզը ճէպհանէյի հէման ա-
թէշ էյլէյէճէք իտի . Մէրգուժ քէնտի քէնտինէ .

— Նէ՞ մէմլէքէթ , էօքիւզլէր չըմէնտըֆէրի եօ-
լունտան ալըդօյտուն հա , կիւյա հիշ պիր չէյ եաբմա-
մըշլար կիպի , քէմալի աղամէթլէ ահէսթէ ահէսթէ կի-
ատէյօրլար . աճէպա պու հալ Մ . Ֆօդըն բըրօկրամընտա
եազըլը՞ մը տըր . աօղրուսը պուրասընը անլամագ իս-
թէյօրուժ , լաքին մաքինաճընընտա գաթարը աուր-
աուրթմասընա նէ՞ տէմէլի , տէյօր իտի :

Ֆիլհագըդա մաքինաճընըն՝ գաթարը թէվգըֆ
իթմէսի կիւզէլ պիր իհթիյաթ իտի , զիրա գաթարը
իլէրի սիւրէճէք օլսա , վադաա էվէլ էմիրտէ պիր գա-
չընը էզէպիլիր իտի աժա , նիհայէթ լօդօմթիֆ ճիւմ-
լէսինի տէֆ իթմէյէ գուվլէթի եէթմէյէճէյինտէն ,
գաթարըն եօլտան չըդարագ պիր գազա վուգու պուլ-
մասը իհթիմալտէն պաիտ տէյիլ իտի :

էն ղկյատէ ագլէ եագըն օլան հարաքէթ , քէմալի սապր իլէ հայվանլարըն կէչմէսինի պէքլէյուպ , պիլ ախէրէ զայպ օլունան վագթը՝ գաթարըն սիրաթընը արթըրմագլա գազանմագ տըր . իշթէ պէօյլէճէ էօքիւզլէր թամ իւչ սաաթտա կէչտիլէր . գաթար անճագ կիճէ հուլուլ իթաիյի վագըթ եօլա չըգապիլտի : Սաաթ սէքիդի կէչէրէք գաթար Հումպօլտ նէհրինի կէչէրէք սաաթ տօգուզ պուչուգտա Սալէ կէօլինիւն ճիվարընտա քեային Ռօրմօնլարըն ճալիպի մէրագ մէմլէքէթի օլան Օթահ իւլքեասընա տուխուլ իյլէտի :

27

Դեկտեմբերին պէշինճի կիւնիւ ազաւմը գաթար , ճէնու պը շարգիյէ տօգրու էլլի միլ գաթ իթաիքտէն սօնրա չըմալի շարգիյէ մէյիլլէնէրէք Սալէ կէօլինէ եաղլաշմաղա պաշլատը . Բասբարթու սապահլէյին կիւնէշ տօղտուղունտան պիր գաշ սաաթ սօնրա հավա ալմագ իւզրէ գաթարըն խարիճինէ չըգտը . լույի սէմա պուլուլթլու խէտէ , գար եաղմայօր իտի . Բասբարթու , կիւնէշին ալթուն լէնկլի զիյալէրինին թէմաշայի լէթաֆէթպախշասընա տալմըշ իքէն , պիր եօլճունըն վիրուտինի կէօրաիլ :

Ալգօ մէվգըֆընտան գաթարա պլինմիշ օլան պուատէմ ուզուն պօյլու , զայէթ էսմէր , գարա պըյըգլը , սիյահ չօրապլը , սիյահ իքէք շապգալը , սիեահ եէլէքլի վէ սիյահ բանթալօնլը օլտուղու հալտէ , պէյազ պօյունպաղը թագմըշ վէ էլլէրինէ տէ քէօրէք տէլի-

սինտէն էլտիվէն կէշիրմիշ իտի . մէրգում՝ գաթարը պիր պաշտան պիր պաշա տօլաշարագ . հէր վահօնըն էօնիւնտէն կէշտիքճէ , դաբուսընըն իւզէրինէ էլ եաղըսը օլարագ ուֆագ իւան վարագալարը եաբըշտըրը-յօր իտի :

Մօրմօն մէղհէպի ճէտիտի վաիզլէրինտէն պու զաթ եանի վիլիեամ Հիշ ճէնապլէրի , գաթարտա կէշիրէ-ճէյի վագթը հիւսնի իսթիմալ իթմէք իւզըրէ 117 նօմէրօլը վահօնտա , էօյլէտէն պիր սաաթ էվվէլ Մօրմօն մէղհէպի հագգընտա պիր միւզաքերէ ագտ իլէ , արզու իտէնլէրէ մալիւմաթը մախսուսէ իթա իտէճէյինի իւան իյլէյօր իտի քի , Բասբարթու տա , շու իւլան վարագալարընտան պիրինէ թէգարրուպ իտէրէք օգուտու , Բասբարթու , Մօրմօն մէղհէպի հագգընտա անճագ չօգ գարը ալմագ . մէսէլէսինէ վագըֆ օլտուղունտան , տահա մուֆասսալ թէֆէրրուաթէ ալեահ օլմագ իւմիւտի իլէ , քէնտի քէնտինէ .

— Կիտէր շու հէրիֆին վագընը տինլէրիմ , տէտի ,

Պու հավատիտ եիւզ գատար եօլճու պուլունան դաթարտա տէրհալ եայըլտը . պունլարտան օթուզը մէրաղլարընտան թահրիք օլունարագ վաիզին վահօնընա թօրլանտըլար քի , Բասբարթու վազ տինլէյէնլէրին պիրինճի սըրայը թէշքիլ իտէնլէր արասընա օթուրմուշ իտի :

Վաիզ իւանը մուճիպինճէ , տէտիյի սաաթտա վահօն տէրունինտէ քէնտինէ քիւրսի ինթիխապ իթտիյի մէվգըյա չըգարագ , հէման եիւքսէք պիր սէտա իլէ .

— Էֆէնտիլէր , պէն սիզէ տէրիմ քի , Ժույէ Սըմիթ դատտար տըր , անըն գարտաշը Հիյրամ տա դատտար տըր . ճէմահիրի միւթթէֆիգէ հիւքիւմէթինին՝ ալիզլէրէ գարշը իթտիյի թէալուզ տախի , Պըրիկամ

Նունկա խտիլէն զուլմ ու հագարաթ կիպի զատաւար-
լըդ տըր , պունըն աքսինի քիմ խաւաա իտէպիլիւր ,
տէտի :

Մօրմօն վաիզինին հիտաէթ ու թահավլուր իլէ
սօրտուղու պու սիւալէ քիմսէ ճէվապ վէրմէտի , լա-
քին հէրքէս Մօրմօն մէզհէսլը ճէտիտինին Ամէրիգա-
տա զիյատէ թաղեիդ ալթընտա պուլունտուղունը ան-
լատը . ֆիլ հագըդա ճէմահիրի միւթթէֆիլգէ հիւքիւ-
մէթի չու մինասիպէթսիդ մէզհէսլին ինթիշարընը մէն
իթմէք իւղրէ , անլէրին մագարրը իճթիմալէրի օլան
Օթահ պէլտէսինի զապլթ իլէ , ըէյիսլէրի օլան Պըրի-
կամ Նունկը , խալդը չօդ դարը ալմաղա թէշվիդ իթ-
մէք թէօհմէթի իլէ իթհամ իտէրէք թահտը թէվդը-
ֆէ ալմըշ իտի քի , օ զէմանտէն պէրի մէզքիւր մէզ-
հէպի իլթիդամ վէ թէսահուպ իտէնլէր զայրէթլէրինի
արթըրարագ , հիւքիւմէթին իտտաա վէ միւտախէլէ-
սինէ անճագ սէօզ իլէ մուգապէլէ իտէպիլմիշլէր տիր :

Կէօրիւնիւշէ կէօրէ շիմտիտէ Վիլիեամ Հիշ վաիդ-
լիյի դաթաւտա պիլէ իճրա իթմէքտէն կէրի տուրմա-
յօր իտի . վաիդ , քէլամընտաքի շիտաէթ վէ էթվարը
մախսուսէսի իլէ Մօրմօն թարիլսինի նագլէ պաշլայա-
րագ :

« Նասըլ օլուպ տա պէնի իսրայէլ դավմընտան ժօ-
զէֆ ֆըրդասընըն աղիզլէրինտէն պիրիսի , եէնի մէզ-
հէպին էսասլարընը նէշր իյլէյէրէք օղլու Մօրմօնա
թէրք իյլէտիյի հալտէ , անտէն պիր չօդ ասըրլար սօն-
րա եանի 1825 սէնէսինտէ ժույէ Սըմիթ թարաֆըն-
տան աթիդ Մըսըր եաղըսը իլէ եաղըլմըշ մէզհէսլ է-
սասլէրի թէրճիմէ վէ Մօրմօն իւլքեասը տախիլինտէ
նէշր իյլէտիյինի վէ տահա սօնրա կիւնիւն պիրինտէ զի-
եալար սաշմագտա օլան պիր օրմանտա , քէնտինէ պիր

պէջիւք վէ մուղղէզ մէմուր կէլէլէք, Մօրմօն մէզ-
հէպինին տիկէր էսասլարընը տախի թէպլիզ էյլէտիյի-
նի անլաթտը :

Պու արալըզ Մօրմօն թարիխինի տինլէմէքտէն
ճանլարը սըգըլան պազը զէվաթ վակօնտան ալըպ եիւ-
րիւյիւ վէրտիլէր . լաքին Վիլեամ Հիյէ ֆիթուրընը
պօզմայըպ սէօզիւնտէ տէվամ իտէրէք :

« Սըմիթին , բէտէր վէ պիրատէրլէրինի քէնտինէ
լապթ իտէրէք եէնի մէզհէպի թէէսիս էյլէտիյինի , վէ
մէզհէպ՝ Ամէրիգատա , Ինկիլթէրատա , Ըսգանտինա-
վիյատա վէ հաթտա Ալմանեատա պիլէ գըսմէն գա-
պուլ օլունտուղունը , Օհիյօ շէհրինտէ պիր շիւպէնին
սուրէթը քիւշատընը վէ Գըլգըլօնթտա իքի եիւզ պին
տօլար մէսարիֆ իլէ պիր մապէտ վէ պիր շէհր ինշա ի-
տիլտիյինի վէ սայիլէյի , մուֆասսալէն հիքեայէ էյ-
լէտի :

Վաիզ , զիյատէճէ թաֆսիլաթ վիրմէյէ վէ թէ-
ֆէրրուլաթա կիրիշմէյէ պաշլատըղընտան , տինլէյիճի-
լէրին պէշ օնը տահա տաղըլտը , մամաֆիհ վաիզ՝ տին-
լէյէնլէրին աղալտըղընտան ասլա էնտիշէ իթմէյէրէք :

« 1837 սէնէսինտէ ժույէ Սըմիթին իլանը իֆլաս
էյլէտիյինի վէ ըէֆիգլէրի թարաֆընտան վիճուտինէ
գաթրան սիւրիւլէլէք գօվուլտուղու հալտէ , իւշ սէնէ
սօնրա Միսսուրի թարաֆլարընտա թէքրար իւշ պին
ավէնէ իլէ զուհուր էյլէտիյինի խապէր ալընտըղընը
նագլ իթտի :

Պու սըրատա տինլէյէնլէրտէն եալընըղ օն քիշի
գալտը քի . Բասրարթու հալա պունլարըն արասընտա
իտի , Բասրարթու , վաիզին սէօզլէրինտէն աթիտէքի
մալիւմաթէ վագըֆ օլտու . Շէօյլէքի :

« Պիլախիրէ 1839 սէնէսինտէ Իլլինուատէ Սըմիթ

զուհուր խեղճ, Միսիսիբի նեհրի գուրպինտէ նուվ-
վուլապէլ շէհրինի թէհսիս իթմիշ վէ նուֆուսը երմի
պէշ պինէ պալիզ օլմուշ. Սըմիթ տախի հաքիմ վէ
թէնէրալ ինթիխապ օլունմուշ վէ 1843 տէ ճիւմհուր
րէյիսի ինթիխապ օլունմադ իւզրէ իքէն, տէսիսէ իլէ
Գարթաճէյէ ճէլպ օլունարադ պիր մէճլիստէ պազը
մասդէլի ատէմլէր թարաֆընտան խայընճասընա գաթլ
խտիլմիշ տիր:

Պու արալըգ Բասբարթու վալօնտա եարա եալը-
նըզ գալմըշ խտի. վաիզ՝ եէկեանէ տինլէյիճիսի օլան
Բասբարթույա պազարադ.

« Սըմիթին իտամընտան իքի սէնէ սօնրա մէրգու-
մըն խէլէֆի Պըրիկամ Եունկ, Սալէ կէօլիւ սահինլինտէ
սաքին օլտու. քի Գալիֆօրնիեայա կիթմէք իւզրէ օրա-
տան կէչէն մէհաճիլլէրտէն էքէյիճէ պէօյիւք պիր ճէ-
միյէթ թէշքիլ իյլէտի. ճէմիյէթին չօղալմասը սէպէպի
խսէ, պիր գաշ գարը ալմագտան իլէրի կէլտիյի աշի-
քեար տըր. իշթէ պու սէպէպէ մէպնի հիւքիւմէթ ա-
լէյհիմիզտէ պուլունաու. Օթահ արազիսի հիւքիւմէթ
ասքէրի թարաֆընտան զապթ օլունտու. րէյիսիմիզ
Պըրիկամ Եունկը տախի մուղայըրը ատալէթ օլարադ
թէվզըֆ իթտիլէր. ֆազաթ պիզ անլէրին հիւճիւմ-
լէրինէ րույի մալլուպլիյէթ կէօսթէրմէյէճէյիզ. հաթ-
տա տիկէր մէմլէքէթլէր կիպի Օթահտան տախի թարտ
օլունսադ, եինէ քէնտիմիզէ մինասիպ պիր մէվզը պու-
լուպ չատըրըմըզը օրայա գուրաճաղըզ. . . տէտի:

Վաիզ պուրատա սէօզիւնի քէսիպ պիր թանէճիք
տինլէյիճիսի օլան Բասբարթույա.

— Էյ պէնիմ սատըգ տինլէյիճիմ, սիզտէ կէլիպ
պիլիմ պայրաղըմըզըն ալթընա կիրէրմիսինիւ, տէյու
սօրմասը իւզէրինէ, Բասբարթու, պիր.

— Խայր, ճէվապընը վիրուպ վաիզի վակօնտա եալընըզ պըրադարագ սավուչը վէրսի :

Վաիզին նութգ իյլէտիյի էսնասէ գաթար սիւ-
րաթլա գաթի մէսաֆէ իտէրէք Սալէ կէօլինին չըմա-
լը զարպիսինէ վասըլ օլտու, պինաէն ալէյհ գաթար-
տան ատէթա տէնիզ գատար ճէսիմ օլան պու կէօլի-
լէմաշա իթմէք գապիլ օլույօր իտի : Հէլէ կէօլին
էթրաֆընտաքի մէնզարէյի թապիյէնին լէթաֆէթի
զայրի գապիլ տիր :

Սաթհը տէրեատէն 3800 ասըմ եիւքսէք օլան
Սալէ կէօլիւ, 70 միլ պօյունտա վէ 35 միլ արզընտա
տըր : Ասֆալէթ կէօլինէ մուղայըր օլարագ Սալէ կէօ-
լինին թուղը բէք զիյատէ օլմաղըլա, տէրունինտէ
պալըզ եաշայամաղ, կէօլէ պիրլէշէն պիր չօդ ըրմագ-
լարըն թաթլը սույը պիլէ կէօլին թուղընը էքսիլտէ-
մէզ իսէ տէ, պազը ըիվայէթէ կէօրէ Սալէ կէօլինին
սույը օ տէրէճէ աղըր տըր քի, ինսան իչինէ աթըլսա
պաթմաղ տէտիքլէրի սէօզ սըրֆ միւպալաղա տըր :

Մօրմօնլար պէհագըն չիֆթճիլիք ֆէննինէ աչինա
օլտուգլարընտան, կէօլին էթրաֆընտաքի արազի բէք
կիւզէլ սուրէթտէ էքիլմիշ իտի : Եօլճուլար սաաթ ի-
քիտէ էօթտէն մէվգըֆընա էնտիլէր, գաթար պուրա-
տան անճագ սաաթ ալթըտա հարաքէթ իտէճէյինտէն,
միւսիւ ֆօգ իլէ մատամ Աուտա պու մէշուր շէհրի
կէզմէյէ չըգտըլար : Մօրմօնլարըն մագարըր օլան պու
շէհիր թէէսիս իտիլտիյի իչին սօգադլար վէ խանէլէր
քեամիլէն տօղրու պիր խաթ իւղրէ եարըմըշ օլմաղը-
լա, ատէթա Ամէրիգա շէհրի ատտ օլունապիլիր :

Եօլճուլար, սաաթ իւչտէ Ժէտէօն Նէհրի իլէ Վէհ-
սաչ տաղը պէյնինտէ քեային պու շէհրին սօգադլա-
րընտա կէզմէքտէ իտիլէր, շէհիրտէ հէման քիլիսէ եօգ :

կիպի օլուպ , անճազ Մօրմօն աղիզինին մապէտի իլէ
Գօրթ-Հաուզ բէք կիւղէլ ինչա իտիւմիշ տիր . պէլտէ-
նին մէշհուր ճատտէսինտէ միւթէատտիտ պայրագլար
իլէ միւզէյեէն ճէսիմ պինալար վար տըր քի , պունլա-
րըն իչինտէ էն զիյատէ ճալիպը տըգգաթ օլանը թուզ
Ֆիրուխթինէ մախսուս Լազ-Սօլթ-Հաուզ նամ պինա տըր :

Ֆիրիեաս Ֆօգ իլէ մատամ Աուտա , շէհրի բէք օ
գատար գալապալըգ կէօրմէտիլէր . սօգագլարտա ա-
տէթա քիմնէ եօգ կիպի իտի . էրքէքլէրէ նիսպէթէն
գատընլարըն զիեատէ պուլունմասը , Մօրմօն մէզհէ-
պինտէքի չօգ գարը ալմագ մէսէլէսինի հալլ իտէր .
մամաֆիհ շուրասընըտա սէօյլէյէլիմ քի , Մօրմօնլարըն
ճիւմլէսի միւթէատտիտ զէվճէլէրէ մալիք տէյիլ տիր .
հէր քէս իսթէտիյի գատար զէվճէ ալմաղա մէզզուն
տըրլար . ֆագաթ Օթահ գասապասը գատընլարը մէզ-
հէպլէրի միւճիպինճէ միւթլագա թէզէվվիւճէ մէճպուր
տըրլար . զիրա մէզհէպլէրինճէ գօճասըզ օլան պիր գա-
տըն մագհարը ինայէթ օլմազ իմիշ . շէհիրտէքի գա-
տընլարըն էքսէրիսի տէրէճէյի նիհայէտէ ֆագր ու զա-
րուրէթ իչինտէ կէօրիւնիւեօրլար իտի քի , ճիւմլէսի էլ-
պիսէ օլարագ Ամէրիգա վահշի գատընլարընըն իթի-
խազ իթտիքլէրի ատէթա չըպլագլըգ ուսուլինի իսթի-
յար իթմիշլէր տիր :

Բասբարթու , պու գատընլարա աթֆը նազարը
տըգգաթ իտէրէք , էն զիեատէ անլէրին գօճալարընա
աճըյօր իտի . մէրգում , պէշ օն գատընը պիրտէն գօ-
լունա թագըպտա սօգագլարտա կէղտիրմէյի , Մօրմօն
քիլիսէսինէ կէօթիւրմէյի վէ ալէլսուսուս ճիւմլէսինին
պիրտէն վըզըլթըսընը տինլէմէյի , թէհամմիւլ օլուն-
մազ պիր պէլա ատտ իտիյօր իտի :

Սաաթ տէօրտէ պիր գաշ տագըգա գալարագ ,

Փիլիեաս Փօղ, մատամ Առտա վէ Բասթարթու, Մօրմօն շէհրինտէն ավտէթ իտէրէք վակօնլարընա պինտիլէր, լօգօմօթիֆ տիւտիւյիւ չալտը. գաթարըն թէքէրլէք-լէրի տէօնմէյէ պաչլատըղը վագըթ « տուրունըղ, տու-րընըղ » տէյու պիր սէտա իշիտիլտի :

Ֆագաթ գաթար Կօլունտա թէվագուֆ իտէմէյէ-ճէյինտէն, վագթը իլէ Եէթիշէմէյէն Մօրմօն ճէնթըլ-մէնի, վար գուվլէթի պաճագլարա վէրէրէք գօյմաղա պաչլատը :

Մէվգըֆ մէմուրլարը գաթարըն արգասընտան գօ-չան պու ճէնթըլմէնի տուրտուրմայը մինասիպ կէօրմէ-տիքլէրի վէ գաթար տախի հէնուղ ախըը սիւրաթ իթ-մէտիյի իշին, զէվալլը ատէմճըղաղ նէֆէսի գըսըլմըչ օլարագ կիւճպէլա կիւճ գաթարըն սօնընտաքի արա-պալարտան պիրինէ սըչրայըպ պիր քէնարտա տիւշաիւ գալտը :

Ձէվալլը ատէմճըղաղըն գօշտուղունը սէյր իտէն Բասթարթու, պու ատէմին Եանընա կէլիպ խանէսինտէ կյէտիյի մարագա սէպէպի իլէ սէյահաթ իթտիյինի վէ քէնտիսի Մօրմօն օլտուղունը անլատըղը վագըթ, մէր-գումըն հալինէ զիյատէսի իլէ աճըտը :

Պիչարէ Մօրմօն, պիր աղ սօնրա քէնտիսինի պուլ-տուգտան սօնրա, Բասթարթու Եանընա սօգուլուպ, քէմալի նէղաքէթ իլէ գաչ թանէ գարըսը օլտուղունը սօրտու. զիրա Բասթարթու պէօյլէճէ էվինի պարգընը թէրք իտուպ գաչան պիր Մօրմօնըն, միւթլագա Եիր-մի գատար գարըսը օլմալը տըր տէյու ֆարզ իտիյօր իտի. հալ պու քի պիչարէ Մօրմօն ճէվապէն էլլէրինի Եօգարը գալտըրարագ :

— Պիր թանէ զէվճէմ վար, ֆագաթ օտա պանա չօգ կէլտի, տէտի :

28

Կըրիթ-Սուլթ-Լայդ շէհրի մէվզըֆընտան հարաքէթ իտէն գաթար, պիր սաաթ գատար Վիպր-Ռի-եափուր նէհրինէ տողրու ճիհէթը չըմալիյէ չըգտը քի, Սան-Ֆըրանչէսգօտան հարաքէթինտէն պէրի տողուզ միլ գատար մէսաֆէ գաթ իյլէմիշ իտի. պուրատան իթիպարէն Վահսաչ տաղլարընըն թէհլիքէլի գօրու-լուգլարը արասընտան ճիհէթը չարգիյէյէ միւթէվէճ-ճիւհ օլտու. Ամէրիգա չըմէնտըֆէր խաթը ճէսիմինի ինչա իտէն միւհէնտիսլէր, Վահսաչ տաղլարը իլէ Բու-չուզ տաղլարը արասը պուլունան իշթէ շու մէվզըսա, զիյատէճէ միւշկիւլաթա թէսատիւֆ իթմիշլէր իտի. հաթտա Ամէրիգա հիւքիւմէթի մէզքիւր խաթը ինչա ի-տէն շիրքէթէ, պէհէր միլտէ օն ալթը պին տօլար թէէ-մին իթմիշ օլտուղու հալտէ, խաթըն սարք նօգթա-սընտա պէհէր միլտէ գըրգ սէքիզ պին տօլար թէէ-մին իյլէմիշ տիր. մամաֆիհ միւհէնտիսլէր թապիաթըն խարիճինտէ պիր շէյ եաբամամըչլար տըր. անճագ միւմքին մէրթէպէ սարֆը զայրէթ իտէրէք, միւշկիւ-լաթը տէֆ իտէպիլմիշլէր վէ օն տէօրթ պին այագ ու-ղունլուղունտա ճէսիմ պիր թունէլ գազըմաղա մէճ-պուր օլմուշլար իտի:

Ձաթէն խաթըն սաթհը տէրեատէն էն չօգ երիք-սէլտիյի նօգթա Սալէ կէօլիւնին էթրաֆը օլուպ, ան-տէն սօնրա Պէյթըր-Գըրիգ վատիսինէ տողրու աչաղա էնմէյէ պաչլար:

Պու հէվալիտէ նէհրլէր տախի բէք չօգ օլտու:

ղունտան, գաթար Մօրի վէ Կըրի նամ ասմա քեօբրիւ-
լէրտէն կէշտի . Ինկիլթէրայա եագլաշտըգճա Բասբար-
թունըն սապըրսըզլըղը արթըյօր իտի . Ֆիքս իսէ մէ-
մուլին զայրի պիր հատիսէ զուհուր իտէրէք քէնտի-
լէրինի եօլտան ալըգօր գօրդուսընա տիւշիւպ , պէլքի
Ֆիլիեաս Ֆօգտան զիյատէ մուվասըլէթի կէօղլէյօր ի-
տի քի , պու տա թապիյի տիր :

Ագչամըն սաաթ օնընտա գաթար Գօրթ-Պըրիթ-
տէր մէվգըֆընա մուվասըլէթ վէ օրատան հէման հա-
րաքէթ իտէրէք եիրմի միլ կիթտիքտէն սօնրա , վի-
յօմէնկ հիւքիւմէթի արագիսինէ տախիլ օլտու վէ Պէյ-
թըր Դըրիգ վատիսինտէ եօլունտա տէվամ իյլէտի . պու
վատիտէ Գօլօրարօ գանալը մէվճուտ տըր :

Դեկտեմբերին եէտիսի օլան էրթէ կիւնի Կըրիզ-
Րիյօվէր մէվգըֆընտա պիր չարեէք տուրտուլար . հէր
նէ գատար կիճէ էքէյիճէ գար եաղմըշ իտի իսէ աէ ,
եաղմուր տախի սէրբմէքտէ օլտուղունտան , եաղան
գար պիր եանտան էրիյիպ գաթարըն հարաքէթինէ
մանի օլմայօր իտի : Բասբարթու գար եըզընլարընը
կէօրտիւքճէ .

— Շու պիզիմ էֆէնտինին տէ հիշ ագլը եօգ ի-
միշ ա' , մատէմ քի սէյահաթա չըգաճագսըն պարի
եազըն պահսա կիրիշ , հիշ օլմազսա պու ճիհէթլէ օլ-
սուն գօրդու օլմազ , տէյօր իտի :

Պու արալըգ մատամ Աուտա Բասբարթունտան
զիյատէ պիր էնտիշէ իշինտէ պուլունույօր իտի :

Ֆիլ հագըգա գաթարըն տուրտուղու զէման եօլ-
ճուլարըն պազըսը վակօնլարտան էնիպ Կրիզ-Րիյօվէր
մէվգըֆը ըլխթըմընտա կէզէրէք հարաքէթ զէմանընը
պէքէյօրլար իտի քի , մատամ Աուտա օ կէզէնլէր ա-
րասընտա , պուլունտուղու բէնչէրէտէն , Սան Ֆըրան-

չէսգօտա ֆիքսէ պիր եռւմիւղ քնտիրէն վէ ֆիլիեաս
Փօգը թահքիր իտէն մահուտ Ամէրիգալը միրալայ Ըս-
թամբ Բըրէօթէօրի կէօրիւպ թանըմը իտի . կէնճ
գատըն քէնտիսինի մէրգումա կէօսթէրմէք իսթէմէ-
յիպ կէրի չէքիլտի :

Պու մատտէ գատընճըղազը կէրէյի կիպի միւթէ-
էսսիր իթտի, չիւնքի մատամ Աուտա , հէր կիւն միւսիւ
Փօգ հագգընտաքի հըսըյաթը չիւքրանիյէսինի , եա-
խօտ տահա տօղրուսը մուհապէթինի արթըրարագ ա-
տէթա ֆիլիեաս Փօգը սէվմէյէ պաչլամը իտի . շու
միրալայ Բըրէքթէօր հէր նէ գատար սըրֆ թէսատիւ-
ֆէն գաթարտա պուլունույօր իսէ տէ , ֆիլիեաս Փօգ
անը կէօրիւրսէ միւթլագա Սան-Պրանչէսգօտաքի մու-
ամէլէսի հագգընտա թարգիյէ թալէպ իտէճէք վէ պիթ-
թապի արալարընտա պիր տուէլլօ հուսուլէ կէլէրէք ,
Փօգըն հայաթը վէ սէյահաթը թէհլիքէտէ գալաճագ
իտի . պինաէն ալէյհ նէ եաբըպ եաբըպ միւսիւ Փօգ
իլէ միրալայըն պիրպիրլէրինի կէօրմէմէլէրինի ճահտ
իթմէլի իտի :

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի գաթարըն հարաքէ-
թինտէն սօնրա ֆիլիեաս Փօգըն պիր քէօշէտէ ույուգ-
լամասընտան իսթիֆատէ իտէրէք կէնճ գատըն գալգ-
տը , մէսէլէյի անլաթմագ իւզրէ ֆիքս իլէ Բասըար-
թունըն եանընա կիթտի . ֆիքս իշի անլատըգտան
սօնրա .

— Միրալայ Բըրէքթէօր պիզիմլէ պէրապէր հա' ,
միւսթէրիհ օլունըղ մատամ , օ հէրիֆ ասըլ պէնի թահ-
գիր իյլէմիշ օլտուղունտան , միւսիւ Փօգտան էվլէլ
պէնիմլէ գօղունը բայլաշմայը տըր , տէտի :

Բասըարթու . - Պէն անըն հագգընտան կէլմէյի
թէհահիւտ իտէրիմ :

Մատամ Առտա . - Միւսիւ Ֆիքս , էյի պիլիւսի-
նիզ քի Մ. Ֆիլիեաո Փօգ քէնտի ինթիգամբնը ալմադ
իչին քիմնէնին մուալէնէթինէ միւհթաճ տէյիլ տիր ,
հաթտա օ հէրիֆի պուլմագ իւղրէ Ամէրիդայա պիլէ
կէլէճէյինի սէօյլէյօր իտի . պինաէն ալէյհ պունըն
պիրինճի չարէսի եէքսիկէրլէրինի կէօրմէմէլէրի տիր ,
պիրի պիրլէրինի կէօրիւրլէրսէ իշ միւթլագ ֆէնա օլուր :

Ֆիքս . - Էվվէթ հագգընըզ վար մատամ , պիրի
պիրլէրինի կէօրմէմէլի տիրլէր , շայէտ կէօրէճէք օլուր-
լարսա պիր տուէլլօ մէյտանէ չըգար վէ Մ. Փօգ զա-
լիպ տէ մաղլուպ տէ օլսա եօլունտան գալըր . . .

Բասրարթու . - () վագըթ տա Բըֆօմ գըլիւպ ա-
ղալարը տա սէվինսինլէր , շուրատան նիւ եօրգա տէօրտ
կիւնիւմիզ գալտը , էկէր միւսիւ Ֆիլիեաո Փօգը վա-
կօնտան չըգարթմամանըն չարէսինէ պագարսագ մաթ-
լոպ հասըլ օլուր . . .

Պու արալըգ Ֆիլիեաո Փօգըն ույանմասը մուհա-
վէրէյի քէստի , Բասրարթու տախի զայէթ եաւաշ սէ-
տա իլէ խաֆիյէյէ .

— Սահիհէն սիզ էֆէնտիւմ իչին տուէլլօյա հա-
ղըմըսընըզ , տէտի :

— Էվվէթ , Մ. Փօգը սաղ սէլիւմ Էվրօքայա կէօ-
թիւրմէք իչին հէր շէյի եաբմաղա հաղըրմ :

Բասրարթու խաֆիյէնին սուրէթը գաթիյէտէ սէօյ-
լէտիյի պու սէօլտէն կէրէյի կիպի իւրքտիւ :

Մ. Փօգը վակօնտան տըշարը չըգարթմամանըն
չարէսի օլտուգճա գօլայ պիր շէյ իտի , զիրա մումաի-
լէյհ կէզմէյէ , թէպտիլի մահալ իթմէյէ չօղլուգ ար-
զուքէշ տէյիլ իտի . պու արալըգ խաֆիյէ՝ Մ. Փօգը
վակօնտա ալը գօյմաղա պիր չարէ պուլտոււմ զաննը
իլէ մումաիլէյհէ .

— Գաթարտա կէշէն սաաթլար բէք զիյատէ ին-
սանըն ճանընը սըգըյօր տէյիլ մի, տէմէսի իլէ ձի-
լիեաս ֆօգ .

— Էվվէթ, լաքին կէշէր, տէտի .

— Սիզ վաբօրտա վիսթ օյնայօր իտինիզ .

— Էվվէթ սոմա պուրտա նէ քեաղըտ նէ տէ օ-
յունը վար .

— Ատամ սէն տէ, պէն քեաղըտ պուլուրում,
գաթարտա հէր շէյ սաթըլըր, օյունճույա կէլինճէ է-
կէր մատամ գապուլ իտէրսէ . . .

Մառամ Աուտա . - Էվվէթ էֆէնտիմ, օյնարըզ,
պիր աղ վիսթ պիլիրիմ, պունտան գաթինազար վիսթ
օյնամազ ինկիլիզ թէրպիյէսի տախիլինտէ տիր .

Պիրս . - Պէնտէնիզ տէ պու օյունը էբէյիճէ պի-
լիրիմ, օ հալտէ իւշիւմիւզ օյնարըզ .

Պիլիեաս ֆօգ . - (Մէմնունիյէթլէ .) Նա՞սըլ իս-
թէրսէնիզ .

Բասբարթու օյուն իշին լաղըմ օլանը արամաղա
կիթտի, տէրհալ վիսթ օյունունա նէ լաղըմ իսէ,
հաթտա պիր մասա իլէ պիր տէ եէշիլ չուհա էօրթիւ-
յիւ համիլէն կէլտի, օյունա պաշլանըլըր . մատամ Ա-
ուտա էբէյիճէ վիսթ օյնայօր իտի քի, Մ. ֆօգըն պա-
ղը ճիտտի թէպրիլէրինէ տէ մազհար օլտու, խաֆիյէ
իսէ պէհազգըն էյի օյնայօր իտի . Բասբարթու քէնտի
քէնտինէ .

— Իշթէ պու ալա, արթըգ եէրինտէն գըմըլտան-
մազ իշիմիլ օլտու, տէտի .

Էօյլէնտէն պիր սաաթ էվվէլ գաթար, պահըը
Մուհիթի Քէպիր իլէ, պահըը Մուհիթի Աթլասինին
նօգթէյի թէլազըսը օլան նօգթանըն միւսատըֆ օլ-
տուղու մահալէ կէլտի . պուրասը սաթհը տէրեատէն

7529 Ինկիլիզ այաղը եիւքսէք օլան Բաս-Պըհրիտօէր տիր քի, Բուշօղ տաղլարը տէմիր եօլունըն պուրասը էն եիւքսէք նօգթասը տըր, իքի եիւղ միլ սօնրա գաթար, Ամէրիգանըն վասի սահրասընա կիրտի:

Մէղքիւր սահրայա էնիլէն սաթհը մայիլտէ պիր չօգ ըրմագլար հուսուլէ կէլիյօր իտի քի, պունլարըն չօղու նօրթ-Բլաթ նէհրինին այաղլարը տըր. եօլունլարըն կէօրէպիլտիքլէրի շարգ վէ շըմալ թարաֆը, քեամիլէն շու տէսիյիմիզ այաղլարըն թէշքիլ իթտիյի լաթիֆ սու խաթլարը իլէ մէսթուր տըր քի, անլէրին պիր գըսմը տա նօրթ-Բլաթ նէհրինի թէշքիլ իտէրլէր: Իշթէ պու ըրմագլար իլէ տէմիր եօլ խաթը արասընտա զայէթ միւնպիթ վէ մահսուլտար պիր արագի մէվճուտ տըր: Միսսուրի պէօյիւք նէհրինին սաթհը մայիլինի թէշքիլ իտէն վէ Ագարանսաս տաղլարընտա նիհայէթ պուլան օրմանլըզ, տէմիր եօլըն սալ թարաֆընտա պուլունմագտա տըր:

Էօյլէտէն եարըմ սաաթ սօնրա եօլճուլար Հալիզ գալասընը կէօրտիլէր. պէօյլէճէ իքի սաաթ տահա կիտիլսէ, Բուշօղ տաղլարը կէշիլմիշ օլաճագ իտի: Գար եաղմայօր իսէ տէ, քէսկին պիր սօուգ հիւքմֆէրմա օլույօր իտի. զայէթ պաթթալ գուշլար գաթարտան իւրքէրէք ուղագլարա տօղրու ուշույօրլար իտի. հայվանաթը վահշիյէտէն պիր գուլտ պիլէ կէօրիւնմէտի:

Գաթար տէրունինտէ իտիլէն էօյլէ թաամընտան սօնրա, Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ ըէֆիզլէրի թամ վիսթ օյունունա օթուրմուշլար իքէն, պիրտէն պիրէ լօգօմթիֆին աճը աճը տիւտիւյի իշիտիլտիւ, գաթար տուրտու, Բասըարթու պաշընը ըէնչէրէտէն չըգարտը իսէ տէ, սէպէպը թէվագուֆը անլայամատը:

Ֆիքս իլէ մատամ Առտա , Միւսիւ Ֆօգըն իշի անլամագ իւզրէ տըշարը չըգաճաղընտան գօրգտուլար իսէ տէ , պիզիմ ճէնթըլմէն , եալընըղ Բասբարթույա .

— Կիտուպ նէ օլտուղունը անլայանըղ , տէմէքլէ իքթիֆա իթտի :

Բասբարթու վահօնտան չըգտը , եօլճուլարըն գըրգ գատարը տահա տըշարը չըգմըշլար իտի քի , միրալայ Ըսթամբ Բըրէքթէօր տախի անլէրին արասընտա պուլունույօր իտի :

Խաթըն իլէրիսինտէ գըրմըղը պիր պայրադ չէքիլտիյի ճիհէթլէ գաթար տուրմուշ իտի . պու պայրադ եօլըն պօզուգ օլտուղունը իշարէթ իտիյօր իտի . մաքինիսթ իլէ գաթար մէմուրը Մէտիսայն-Րուվ , մէվգըֆը միւտիւրի թարաֆընտան կէօնտէրիլէն իքի ա-տէմլէ շիաաէթլի պիր միւքեալէմէ իտիլիյօր իտի . պու աաէմլէր , մէզքիւր մէվգըֆ միւտիւրի թարաֆընտան գաթարը տուրտուրթմագ իւզրէ պուրայա կէօնտէրիլմիշ իտի . եօլճուլարտա միւքեալէմէյէ գարըշտըլար . հաթտա միրալայ Բըրէքթէօր տախի պէյանը Էֆքեար իտիյօր իտի քի , Բասբարթու անլէրէ եադլաշտըղը վագըթ , կէլէն եօլ պէքճիսինին սէօյլէտիյի շու սէօզլէրի իշիթտի :

— Խայր , կէշմէնին չարէսի եօգ տըր , Մէտիսայն Րուվ քէօբրիւսիւ պօզուլմուշ տըր , գաթարըն սըգլէթինէ թէհամմիւլ իտէմէղ :

Պօզուլմասընտան պահա իտիլէն պու քէօբրիւ , գաթարըն պուլունտուղու մէվգըֆտան պիր միլ իլէրուտէ վագըր պիր ուշուրում իւզէրինէ եաբըլմըշ պիր աամա քէօբրիւ իտի . եօլ մուհաֆըղը աալա միւպալաղա իթմէյօր իտի . թէհլիքէ մուհագգագ իտի . զիրա մէրգումըն տէտիլինէ նադարէն , քէօբրիւյիւ թուլթան զէն-

ճիւղերին պիւր չօղը դրբըմը զտուղունտան , գաթար-
ըն կէշտիյի վագըթ վէրէճէյի սըգլէթէ թէհամմիւլ
իտէմէյուպ երգըլաճագ իտի :

Բասըարթու , ալիմ պիւր հիտտէթ իլէ տիչլէրինի
սըգարագ , իչպու միւքեալէմէյի տինլէյօր վէ պու
խուսուսը էֆէնտիսինէ աչմաղա ճէսարէթ իտէմէյօր ի-
տի . պու արալըգ միրալայ Բըրէօթէօր :

— Զանն իտէրսէմ , քէօթրիւ պօզուգ տըր տէյու
պուրատա տաղ պաշնտա գալաճագ տէյիլիզ ա' , տէ-
տի :

Մէմուր . - Օմահա մէվգըֆընտան պիւր գաթար
կէօնտէրիլմէք իչին օրայա թէլէկրաֆ չէքիլմիշ իսէ տէ,
գաթարըն ալթը սաաթտան Մէտիսայն մէվգըֆընա մու-
վասըլէթի մէմուլ տէյիլ տիւր :

Բասըարթու . - Ալթը սաաթ մը :

Մէմուր . - Էվվէթ , զաթէն պիլ Մէտիսայն մէվ-
գըֆընա անճագ ալթը սաաթտա եաեա կիտէպիլիլիզ :
Եօլճուլար . - Եաեա մը :

Եօլճուլարտան պիլի . - Մէվգըֆ պուրայա նէ գա-
տար ուվագ տըր :

Մէմուր . - Քէօթրիւնիւն էօթէ թարաֆընտան ի-
թիպարէն օն իքի միլ :

Միրալայ Բըրէօթէօր . - Օն իքի միլ գար իչինտէ
կիտէճէյիզ հա' :

Միրալայ Ըսթամբ , պու սէօզիւ սէօյլէյէրէք տէ-
միր եօլ շիրքէթինէ վէ մէմուլարընա թահգիրանէ լա-
նէթլէր իթմէյէ պաշատը քի , Բասըարթու տա մէր-
գու.մա իլթիրագ իտիյօր իտի . չիւնքի զուհուր իտէն շու
մանինին տէֆինէ , էֆէնտիսինին պանգնօթլարը միւգ-
թէտիր օլամայաճագ իտի . եօլտան կէրի գալընտըգ-
տան պաշգա , օն պէշ միլ գար իչինտէ եաեա կիթմէք

հօլճուլարըն վէ Բասբարթուըն ճանընը ֆէնա հալտէ սըգըյօյ իտի :

Էկէր Ֆիլիեաս Փօգ. օյունա տալմամըչ օլսա իտի , միւթլագա պու սէտալէյո նազարը տըգդաթընը ճէլպ իտէճէք իտի . Բասբարթու քէմալի մէյուսիյէթլէ է-ֆէնտիսինին եանընա ալտէթ իթմէք իւզրէ իքէն , Փօրսթէր նամընտա օլան մաքինաճը քէլամէ ալալ իլէ .

— Էֆէնտիլէր , պէլքի կէչմէնին պիր չարէսինի պուլուրըզ , տէտի :

— Քէօբրիւտէ՞ն մի :

— Էվվէթ , քէօբրիւտէն :

— Պիլիմ գաթար իլէ՞ մի :

— Պիլիմ գաթար իլէ :

Մէմուրլար . - Լաքին քէօբրիւ երգըլահագ տըր :

Մաքինաճը . - Ատամ սէնտէ , պէն գաթարը յէ-րէճէյի նիհայէտէ պիր սիւրաթլա հարաքէթ իթտիրէ-յիմ տէ քէօբրիլիւ պագ նա՞սըլ կէչէրիզ :

Բասբարթու . - Վա՛յ . . .

Վագաա հօլճուլարըն պաղըսը մաքինաճընըն թէք-լիֆինի գապուլէ շաեան կէօրաիլէր , հէլէ միրալայ Էսթամբա բէք խօշ կէլաի . տէլի Ամէրիգալը պու թէ-չէպպիւսիւ բէք ճալիպը տըգդաթ պուլույօյ իտի . հաթ-տա Ամէրիգալը միւհէնտիսլէրտէն պաղըլարը գաթարը սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ դօյ վէրիպ ըրմաղլարը քէօբ-րիւսիւզ կէչմէք թէչէպպիւսիւնտէ պուլունտուգլարընը խաթըրլատըլար , հէր քէս եավաշ եավաշ մաքինաճընըն թէքլիֆինի գապուլ իտուպ :

— Եիւզտէ էլլի կէչէրիզ , տէյօրլար իտի :

— Հաթթա եիւզտէ ալթմըչ :

— Նա՞սըլ , հաթթա եիւզտէ սէքսէն տօգսան պիլէ :

Բասրարթու շաշըրմըշ իտի . գօճա հէրիֆ կէօղիւ-
նիւ պուտագտան սագընըր թագըմտան տէյիլ իտի ի-
սէ տէ , մէսէլէյի բէք զիյատէ ալա Ամէրիքէն կէօրիւ-
յօր իտի . մէրգօւմ քէնտի քէնտինէ .

— Հէմ պիր շէյ տահա վար քի , պու ասէմէր-
տէ օրայա ագըլ էրտիրէմէտիլէր տէյուպ , եօլճուլա-
րըն պիրինէ խիթապէն .

— Էֆէնտի , հէր նէ գատար մաքինաճընըն թէք-
լիֆի պիր աղ թէհլիքէլիճէ կէօրիւնմէքտէ իսէ տէ ,
անճագ . . . տէմէքտէ իքէն , եօլճու , Բասրարթունըն
սէօղիւնիւ դաթ իտէրէք .

— Յիւզտէ սէքսէն կէշէրիլ , տէյուպ , արգասը-
նը տէճնաիւ . Բասրարթու , տիկէր պիր եօլճույա խի-
թապէն .

— Օրասը էօյլէ ամա , շու վար քի . . .

Եօլճու . - Միւլահապայա մահէլ եօգ , մատամ քի
մաքինաճը կէշէրիլ տէյօր , կէշէրիլ վէսսէլամ .

Բասրարթու . - Շիւպհէսիլ կէշէրիլ , ֆագաթ
տահա զիյատէ իհթիյաթա լայէթ իտիլմիշ օլուր իտի
էկէր . . .

Միրալայ Բըրէքթէօր . - Նէ՞ իհթիյաթը ճանըմ ,
իհթիեաթէ մահալ եօգ , սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ
կէշէճէյիլ , անլայօրմուսըն .

Բասրարթու , քիմէնին քէնտինէ սէօղ սէօյլէմէ-
յէ մէյտան վէրմէտիքլէրինէ պագմայարագ .

— Ճանըմ , մատէմ քի իհթիյաթ քէլիմէսինէ գը-
ղըյօրսունըլ , տահա թապիլի օլուրտու էկէր . . . տէ-
մէքտէ իքէն , միրալայ .

— Նէ՞ , քի՞մ , նէ՞ վար իմիշ , նէ՞ օլմուշ , թապիլի
նէ՞ տէմէք օլույօր , տէյինճէ , Բասրարթու նէ տէյէ-
ճէյինի շաշըրտը . միրալայ սէօղիւնէ տէվամ իլէ .

— Եօգսա դօրգույօ՞րմուսընըդ, տէտի :

Բասբարթու . - Պէն դօրգաճաղըմ հա՛. պիր Ֆը-
րանսըզըն դօրգու նէ տիր պիլմէլ օլտուղունը սիղէ
կէօսթէրէպիլիլիմ, տէտիյի սըրատա .

— Պօշ լաֆլար իլէ վազըթ կէչիլմէյէլիմ, պինէ-
լիմ, պինէլիմ, տէյու սէտալէր իշիտիլտի, հէրքէս վա-
կօնլարա կիրտի, Բասբարթու իսէ քէնտի քէնտինէ .

— Պինէլիմ ամա, սիւրաթը ֆէվզէլատէ իլէ է-
վէլա գաթար քէօբրիւտէն աթլամաղտան էվէլ պիզ
եաեա կէչիլիշ օլսագ իտի, վէ սօնրա մաքինաճը ֆիք-
րինի մէվզըյը իճրայէ դօյսա իտի, տահա թա-
պիյի օլմա՞ղ մը իտի . հիչ օլմազսա քէօբրիւ եը-
գըլտըղընտա պիզտէ պէրապէր էօլմէլ իտիք . չու պու-
տալա հէրիֆլէր ֆիքրիմի անլամագ իսթէմէտիլէրսէ,
պէնի տիւշիւնմէքտէն տէ ալըզօյամաղլար ա՛, տէտի .

Բասբարթունըն սէօզիւնիւ քիմնէ տինլէմէտի .
Եօլճուլար վակօնլարա կիրտի, Բասբարթու տախի պիր
չէյ սէօյլէմէտէն եէրինէ օթուրտու . Ֆիլիհասա Փօգ իլէ
րէֆիգլէրի իսէ, հէնուզ օյունտան պաշ գալտըրմա-
մըշլար իտի .

Լօգօմօթիֆի չիտտէթլէ պիր տիւտիւք չալտը . մա-
քինաճը լօգօմօթիֆի պիր միլ գատար կէրի կէօթիւր-
տիւքտէն սօնրա պիր տահա տիւտիւք չալտը, եալը-
նըղ լօգօմօթիֆին չըգարտըղը սէտա իշիտիլիյօր իտի .
մաքինանըն բիսթօնը՝ սանիյէտէ եիրմի հարաքէթ իճրա
իտիյօր, վակօնլարըն թէքէրլէքլէրի աթէշ բիւսկիւրիւ-
յօր իտի . սաաթտա եիւզ միլ սիւրաթլա կիտէն գա-
թար, կիւյա քի տէմիր չըպուզլար իւզէրինէ իսթի-
նատ իթմէյօր իտի, չիւնքի սիւրաթ՝ սըզլէթի մահվ
իթմէքտէ իտի .

Քէօբրիւ կէչիլտի, լաքին չիմչէք կիպի կէչտիլէր ,

եօլնուլար քէօբրիւյիւ պիլէ կէօրմէտիլէր . սանքի գա-
թար՝ սիւրաթը ֆէվդէլատէսի հասէպի իլէ քէօբրիւ-
նիւն պուլունտուղու ուչուրում իւզէրինտէն աթլամըչ
իտի . մաքինաճը դաթարըն սիւրաթընը անճադ քէօբ-
րիւտէն պէչ միլ իլէրիսինտէ թախֆիֆ իտէպիլտի .

Փագաթ գաթար ուչուրումտան կէչէր կէչմէզ ,
պիւթիւն պիւթիւն խարապ օլան քէօբրիւ Մէտիսայն
նէհրինէ երգըլտը .

29

Գաթար , պիլա մումանաթ եօլունտա տէվամ
իտէրէք օ ադչամ Ավան կէչիտինէ վասըլ օլտու . իշթէ
տէմիր եօլ պուրատա սաթհը տէրետտէն 8096 այադ.
եիւքսէլիր քի , Ամէրիգա խաթընըն էն եիւքսէք նօդ-
թասը տըր . պունտան սօնրա միւթթասըլ պահրը Մու-
հիթի Աթլասիյէ էնիլէճէք իտի .

Պուրատա Գօլօրատօ հիւքիւմէթինին մէշհուր շէհ-
րի օլան Տէնօրըն ասըլ խաթէ պիլլէշէն դօլունա ըասթ
կէլինիր . իշթէ շուրայա գատար Սան-Փըրանչէսքօտան
իթիպարէն իւչ կիւն իւչ կիճէտէ 1382 միլ գաթ օ-
լունմուչ իտի . Նիւյ-Նօրգա մուվասըլէթ իւին իտէ ,
թամ տէօրթ կիւն տէօրթ կիճէ լազըմ կէլտիյինտէն ,
տահա թամ պիր կիւնլիւք եօլ գալմըչ իտի .

Կիճէ վալետհ օվասընը սօլա պըրագտըլար . եարը
կիճէյէ պիր սաաթ գալարագ Նիպրիսգա հիւքիւմէթի-
նէ կիրտիլէր վէ Ռըլաթ նէհրինին սօլ այադը իւզէրին-
տէ քեային ժուլէսպուրկա վասըլ օլտուլար . Սապահ-
լէյին սաաթ սէքիլտէ Մագ-Ֆէրսօն գալասը արգա-

տա գալմը իտի . պուրասը իլէ Օմահա ատասընա 258 միլ մէսաֆէ վար տըր . տէմիր եօլ Բըլաթ նէհրի սօլ այաղընըն սահիլինի թէագըպ իտէրէք Նօրթ-Բըլաթ չէհրինէ վասըլ օլուր . պու կին եիւզ պիրինճինըսֆէլ նիհար տայիրէսի կէշիւմիշ իտի :

Մ. Փօգ իլէ արգատաշլարը թէքրար օյունա տալտըլար , հիշ պիրիսի եօլըն ուղատըղընտան պահա իթմէյօր իտի . Ֆիքս պիլէ օյունտա զայս իյլէտիյի հալտէ բէք օ գատար ասարը հիտաէթ կէօսթէրմէյօր իտի . չիւնքի օ սապահ թալի Մ. Փօգա բէք ղիյատէ եարտըմ իթտի . Ֆիքս պիւսպիւթիւն մաղլուպ օլմագ իւղրէ պիրաէն պիրէ արգա թարաֆտան պիր սէտա :

— Պէնտէ օյնաեաճաղըմ , սիլէ տէօրտիւնճիւ օլուրում , տէմէսի իւղէրինէ , Ֆիրիեաս Փօգ , մատամ Աուվէ Բատրարթու պաշլարընը գալտըրուպ միրալայ Բըրէօքթէրը կէօրտիւլէր . միրալայ իլէ Ֆիրիեաս Փօգ տէրհալ պիր պիրլէրինի թանըտըլար . միրալայ սէօլիւնիւ թէքրար իտուպ :

— Վա՛յ ինկիլիզ էֆէնտի , սի՞ղմիսինիլ , իւ՛շ քիշի՛ մի օյնայօրսունըլ , տէմէսի իլէ , Ֆիրիեաս Փօգ սօղուդ գանլըլըգլա :

— Օյունումուլա տէվամ իտէլիմ , տէտի իսէ տէ , միրալայ :

— Խա՛յր , պէն տէօրտիւնճիւ օլմալա արղու իտիյօրում , տէյէրէք , էլի իլէ քեաղըտլարը գաբմագ իսթէյուպ :

— Սիլ պու օյունտան պիր չէյ անլամալսընըլ , տէյու իլավէ իթտի :

Ֆիրիեաս Փօգ . - (Այաղա գալգարագ .) Պէլքի պաշգա պիր օյունտա պիրաղ անլարմ :

— Թէճըրիպէ սիլէ այըտ տըր :

Մատամ Առտա սար սարը քէսիլմիշ իտի . Բաս-բարթու , Ֆիլիեաս Փօգա քէմալի հագարէթլէ պագան շու Ամէրիգալըը հէման պօղմագ իսթէյօր իտի . Ֆիքս իսէ եէրինտէն գալգըպ միրալայա .

— Էֆէնտի , զանն իտէրսէմ սիզի իլէ գօղումը պէն բայլաշաճաղըմ , ունութմատընը ա' , չիւնքի պէնի եալընը թահգիր տէյիլ , ֆաղլա օլարագ տէօյտիւնիւզ տէ , տէյինճէ , Ֆիլիեաս Փօգ .

— Աֆվընըը թալէպ իտէրիմ Մ. Ֆիքս , չիւնքի պու մատտէ եալընը պանա այըտ տըր , ալէլիսուսուս միրալայ . ճէնապլէրի օյունումա միւտախէլէ իտէրէք պիր գաթ տահա թահգիրէ դալգըշտըղընտան , քէնտիսինտէն թարգիյէ թալէպ իթմէյէ հագգըմ վար տըր , տէտի .

Միրալայ . - Նէ վագըթ իսթէրսէնիլ , նէրէտէ իսթէրսէնիլ , հէմ իսթէտիյինիլ սիւահ իլէ .

Մատամ Առտա , նաֆիլէ եէրտէ Մ. Փօգը թէսքին իթմէյէ չալըշտը . Ֆիքս , միւճատէլէյի քէնտի իւղէրինէ ալմագ իչին պէյհուտէ օլրաշտը . Բասբարթու իսէ միրալայը հէման վակօնըն բէնչէրէսինտէն տըշարը աթմագ իսթէտի իսէ տէ , Մ. Փօգըն պիր իշարէթի իլէ բահէթ տուրմաղա մէճպուր օլտու . Ֆիլիեաս Փօգ վակօնտան չըգտը , միրալայտա արգասը սըլա կիթտի . Ֆիլիեաս Փօգ , միրալայա .

— Էֆէնտի , պիր աճն էվվէլ Էվրօբայա մուվասըլէթ խուսուսընտա իսթիճալ իտիյօրում , ճիւզվի պիր թէէ-խիւր պէնիմ իչին պէօյիւք զարարը մուճիպ օլաճագ տըր , տէտի .

— Պանա նէ .

— Սիզին իլէ Սան-Ֆրիանչէսգօտա օլան մուամէլէմիլ իւղէրինէ , պէն Էվրօբայա կիթտիքտէն սօնրա ,

Թէքրար Ամերիգայա կէլիպ սիզի պուլմաղա գարար վերմիշ իտիմ:

— Սահի՞հ մի:

— Էվվէ՛թ, ալթը այ սօնրա պուլուշմագ իւզրէ պիր մէվգըյը միւլագաթ Թային իտէրմիսինիզ:

— Ալթը սէնէտէ օլուրսա եինէ Թային իտէրիմ:

— Պէն ալթը այ տէյօրում. հէմ մէվգըյը միւլագաթտէ միւթլագա պուլունաճաղըմա էմին օլունըլ:

— Պունլար պիւթին գաշամագ եօլը սէօզլէր տիր, եա չիմտի եախօտ հիշ:

— Բէք ալա, Նիւ-Եօրգա կիտիյօրսունըլ, տէյի՞լ մի:

— Խա՛յր:

— Շիգակօյա՞ մը:

— Խա՛յր:

— Օմահայա՞ մը:

— Ճանըմ նէնինիզէ՞ լաղըմ, Բըլիւմ Գըրիգի պիւթիմիսինիզ:

— Խա՛յր:

— Եագըն պիր մէվգըֆ տըր, գաթար պիր սաաթա գատար օրայա վասըլ օլաճագ վէ օրատա օն տագըգա տուրաճագ տըր, օն տագըգատա Թարաֆէյն պէշ օն էլ սիլահ աթապիլիրիզ:

— Բէք ալա, պէն Գըրիգ Բըլիւմոէ վահօնտան էնէրիմ:

— (Խէրպիյէսիզճէ.) Պէնտէ օրատա գալաճաղընըզը իւմիւտ իտէրիմ:

— Գի՞մ պիլիր:

Փիլիեաս Փօղ պունը տէյիպ, քէմալի ֆիւթուր-սուզլուգլա վահօնա կիրտի. մումաիլէյհ, մատամ Աուտայէ՝ Ամերիգալընըն գօրգաճագ պիր ատէմ օլմատը-

ղընը սէօյլէտի . պատէհու Ֆիքսէ շահիտ օլմաղը ըէճա իթտի . Ֆիքս ըէտտ իտէմէտիյինտէն Ֆիլիհաս Ֆօգտա քէմալի ըահէթլէ եարը պըրագմըշ օլտուղու օյունա պաշլատը :

Սաաթ օն պիրտէ գաթար Բըլիւմ-Գըրիգ մէվգը-ֆընա մուվասըլէթ իտինճէ Ֆիլիհաս Ֆօգ - գալգտը . Ֆիքս իլէ պէրապէր գաթարըն խարիճինտէքի կէշիտէ չըգտը , Բասթարթու պիր չիֆթ ըէվօլլէրի համիլէն արգասընտան կիտիյօր իտի . մատամ Աուտա իսէ քէնտինտէն կէշմիշ օլարագ վակօնտա գալտը :

Պու արալըգ տիկէր վակօնըն գաբուսը տա աչըլլըպ արգասընտա պիր Ամէրիգալը տահա պուլունարագ միրալայ արղը վիճուտ իթտի . Իքիսի պիրտէն գաթարտան էնմէք իւղըն իքէն , մամուր սէյիրտիպ :

— Էֆէնտիլէր էնիմէզ , տէյու հայգըրտը :

Միրալայ . - Նի՛չին .

— Եիրմի տագըգա կէճ գալտըղըմըգտան գաթար պուրատա տուրմայաճագ տըր :

— Լաքին պէն պուրատա էֆէնտի իլէ տուէլլօ իտէճէք իտիմ :

— Թէէսիւֆ իտէրիմ , ֆագաթ հարաքէթ իտիյօրուզ իշթէ չան չալընըյօր . ֆիլ հագըգա հարաքէթ իշարէթի օլան չան չալընըյօր իտի . Մամուր .

— Ճիտտէն ըէք զիյատէ տիւչարը էսէֆ օլտում , մամաֆիհ հէր տիւրլի խըտմէթտէն կէրի տուրմամ . իմտի մատէմ քի մէվգըֆտա տուէլլօ իտէմէտինիլ , Նիչին գաթար տէրունինտէ վուրուշմայօրսունըզ , տէմէսի իւզէրլինէ , միրալայ իսթիհզա իլէ :

— Պէլքի էֆէնտինին իշինէ էլվէրմէզ , տէտի :

Ֆիլիհաս Ֆօգ . - Պիլաքիս ըէք ալա իշիմէ կէլիր :

Բասթարթու . - (Բէնտի քէնտինէ .) Ալ սանա

պիր Ամերիգա տիվանելիյի տահա , հէլէ մէմուր բէք նաղիք ատէմ :

Բասթարթու պուներ տէյիպ էֆէնտիսինն արդասը սըրա կիթտի . իքի խասիմ , շահիտէր վէ էօնտէ մէմուր օլարագ վակօնտան վակօնա կէչիպ գաթարըն նիհայէթինտէքի նօգթայա կիթտիէր . սօն վակօնտա անճագ օն դասադ եօլճու վար իտի . մէմուր , քէմալի նէղաքէթլէ մէղքիւր եօլճուլարտան , իքի ճէնթըլմէնին տուէլլօ իտէճէքլէրի ճիհէթլէ , պիր գաչ տագրդա տըշարը չըգմաղա լագը օլուպ օլմայաճագլարընը սօրտու . եօլճուլար պէօյլէ պիր մատտէտէ խըամէթ իթմէյի քէնտիլէրինէ իֆիթիսար ատտ իթտիքլէրինի պէյան իլէ տըշարը չըգաղալար , վակօն տէրհալ պօշանտը :

Էլլի այագ պօյունտա օլան պու վակօն տուէլլօ իչին բէք էլվէրիչլի իտի . Մ . Ֆօգ իլէ միրալայ , էլլէրինտէ ալթըշար աթէչլի պիրէր բէվօլվէր օլարագ վակօնա կիրտիլէր . շահիտէր տըշարըտա գալտը , շարթ միւճիպինճէ գաթարըն իլք տիւտիւյինտէ աթէչէ պաշլանըլճագ վէ իքի տագըգա սօնրա շահիտէր իչերի կիրուպ , իքի խասիմին վիճուտինտէն գալան պագըյէյի տըշարը չըգարաճագլար իտի :

Ֆիքս իլէ Բասթարթունըն գալպի չաթլայաճագ տէրէճէտէ աթըյօր իտի . մերգուման գաթարըն չալճաղը տիւտիւյի պէքլէմէքտէ իքէն , պիրտէն պիրէ պիր թագըմ տէհչէթլիւ սէտալէր իչիտիլտի վէ միւթէագըպէն սիլահ սէտալէրի տույուլտու . լաքին պու սէպլէր իքի խասմին պուլունտուղու վակօնտան կէլմէյիպ , գաթարըն իլէրիսինտէն օրթասընտան վէլհասըլ հէր թարաֆտան կէլիյօր իտի . վակօնլարըն իչինտէն խէվֆ ու տէհչէթ սէտալէրի իչիտիլիյօր իտի :

Միրալայ Բըրէքթէօր իլէ Ֆիլիհաս Ֆօգ , էլլէրին-

տէ բէվօլվէր օլարագ վակօնտան տըշարը ֆըրլանըպ , էն զիյատէ սէտա կէլէն թարաֆա գօշտուլար :

Գաթարա , Ամէրիգանըն Սիյօ նամ վահշիլէրի թարաֆընտան հիւճիւմ իտիւմիշ օլտուղունը հէրքէս անլատը . ֆագաթ վահշիլէրին պու հալի իւք տէֆա տէյիլ իտի . պունլարըն բէք չօգ քէրրէլէր գաթարա հիւճիւմ իթտիքլէրի կէօրիւմիւշ իտի . Սիյօ վահշիլէրի , գաթար սիւրաթլա եօլունա տէվամ իտէր իքէն , եիւզլէրճէսի վակօնլարըն իւզէրինէ սըչրայըպ բէնչէրէլէրտէն իչէրի կիրէրլէր , իւսթիւնէ չըզըպ բէնչէրէտէն պաշընը չըգարանը էօլտիւրիւրլէր :

Պու վահշիլէրին թիւֆէնկլէրի վար տըր , անլէրին ֆիթիլլի թիւֆէնկլէրինէ եօլճուլար էլլէրինտէ բէվօլվէր իլէ մուգապէլէ իտիյօրլար իտի քի , պիզիւմ եօլճուլարըն իշիթտիքլէրի սիւահ սէտասըտա պունտան իլէրի կէլմիշ իտի . Վահշիլէր էվէլ էմիրտէ լօգօմօթիֆէ հիւճիւմ իթտիլէր , մաքինաճը իլէ աթէշճի սօբա իլէ թէլէֆ իտիլտի . Վահշիլէրտէն պիրիսի գաթարը տուրտուրթմագ իսթէյէրէք իսթիւմ պօրուսընը գարայաճագ եէրէ զիյատէ աշմըշ իտի քի , գաթար պու սէպէպլէ քէմալի սիւրաթլա կիտէյօր իտի :

Վահշիլէր , եօլճուլար իլէ ատէթա գուճագ գուճաղա մուգաթէլէ իտուպ , պիր թարաֆտան տախի եիւք վակօնլարընը աշարագ , էշեալարը բարչա բարչա իթտիքտէն պաշգա միւթթասըլ տըշարը ֆըրլատըյօրլար իտի :

Եօլճուլար տախի քէմալի ճէսաիէթ իլէ միւտաֆաա իթմէքտէ իտիլէր . վակօնլար էօյլէ պիր իսթիհքեամ հալինէ գօնուլմուշ իտի քի , վահշիլէր թարաֆընտան տէրունինէ կիրմէք գապիլ օլամատը . մուհաճէմէնին պաշլանկըճընտա մատամ Աուտա բէք զիյատէ

էսէրը ճէսարէթ կէօսթէրմիշ իտի . մուճախէյհա բէն-
չէրէնին արգասընա չէքիլիպ , էլինտէքի լէվօլվէր իլէ
կէօղիւնէ իլիշէն վահշիյէ աթէշ իտիյօր իտի . կէրէք
հօլճուլար վէ կէրէք մատամ Առտանըն գուրշուլա-
րընտան թէլէֆ օլունան եիրմի օթուզ գատար վահշի
հօլուն իւզէրինէ տիւշմիւշլէր իտի քի , էքրէրիսի տէ
վակօնլարըն թէքէրլէքլէրի արասընտա էղիլիյօր իտի .
Մամաֆիհ հօլճուլարըն տա պիր չօղը գուրշուն
եախօտ սօքալար իլէ ֆէնա հալտէ եարալանարագ ,
վակօնլարըն էօնինտէքի կէչիտ իւզէրինէ սէրլմիշլէր
իտի .

Հէր հալտէ իշէ պիր խիթամ վէրմէք լաղըմ կէ-
լիյօր իտի . էկէր գաթար տուրտուրուլմաղսա , օն տա-
գըզատան պէրի տէվամ իտէն մուգապէլէտէ , վահշի-
լէրին զալիպ չըգաճագլարը շիւպհէսիլ իտի , չէօյլէքի
իքի միլ իլէրիտէ պուլունան Գարնի մէվգըֆընտա պիր
գարադօլ օլուպ , էկէր գաթար օ մէվգըֆտա տուր-
մատան կէչիպ կիտէրսէ , օրատան իլէրիսինտէ միւթլա-
գա վահշիլէր գաթարը զապթ իտէճէքլէր իտի .

Պու արալըգ Ֆիլիեաս Ֆօգըն եանընտա միւտա-
ֆաա իտէն գաթար մէմուրընա պիր գուրշուն իսապէթ
իլլէտի քի , պիչարէ ատէմ տիւշէր իքէն .

— Էկէր պէշ տագըզատան էվվէլ տուրմաղսագ
մահվ օլտուգ կիթտի , տէմէսի իւզէրինէ , Ֆիլիեաս
Ֆօգ .

— Տուրաճագ , տէյու տըշարը ֆըրլամագ խթէ-
տի իսէ տէ , Բասրարթու .

— Տուրունըլ էֆէնտիմ , պու իշի պէն կէօրէճէ-
յիմ , տէյիպ վէ էֆէնտիսինին ճէվապ վիրմէսինէ մէյ-
տան պըրագմատան , քէնտիսինի վահշիլէրէ կէօսթէր-
մէքսիլին վակօնտան չըգտը վէ պիր թագըրիպ վակօնըն

այլթընա կիրտի . եօգարլոտա մուգաթէլէ տէվամ խտէր իքէն Բասբարթու , թէքէրլէքլէրի եիւքսէք օլան վա- կօնլարըն այլթընտան , օլանճա մէհարէթը սապըդասը- նը թօրլայըպ իլէրլէյէրէք վէ պիրինտէն տիկէրինէ թու- թունարադ կէչմէյէ պաշլատը . պէօյլէճէ ղէնճիրլէրի թութարադ տէյնէքլէրէ տայանարադ գաթարըն իլէ- րիսինէ գատար կէլտի . Բասբարթույը քիմնէ կէօրմէ- տի . պունտան սօնրա կէօրմէյէճէյիտէ լմապիյի տիր :

Բասբարթու , գաթարըն իլէրիսինտէ եիւք վալօն- լարը իլէ քէօմիւր արապասընըն արասընտաքի էմնիյէթ ղէնճիրլէրինի չըգարտը , էքսէրիէն կէվչէք տուրմալա- րը հասէպի իլէ չըգարմասը գօլայ օլան մէգքիւր ղէն- ճիրլէր չըգարլըրդտոն սօնրտ , աօրլ լօգօմթիֆի ա- րապայա ըսալթ իտէն ըսալթթայը աշմագ միւմքիւնսիզ իսէ տէ , լօգօմթիֆին սիւրաթը ֆէվգէլատէսի հասէ- պի իլէ հասըլ օլան պիր տարպէ աօրլ ըսալթթայը գօ- բարտը . էմնիյէթ ղէնճիրլէրի տէ չըգմըլ օլտուղունտան լօգօմթիֆի այրըլտը , եօլունտա տէվամ իսէն գաթար տախի եավաշ եավաշ կէրի գալտը , վալօնլարըն տա- խիլինտէքի եայլար չէօղիւլտիւյիւ իչին գաթար , Գար- նի մէվգըֆընա եիւղ ատըմ գալարադ տուրաու :

Գարագօլտաքի տաքէր թիւֆէնկ սէտայէրինի իչի- տիպ եէթիչտիլէր , ֆադաթ վահչիլէր առքէրլէրին վի- րուտինի պէքլէմէյիպ , տահա գաթար թէմամէն տուր- մատան ֆիրար իթմիլլէր իտի :

Եօլնուլար , մէվգըֆտա արապալարտան էնիպ սա- յըլտըղը վադըթ պիր գաշ թանէսինին պուլունմատըղը կէօրիւլտիւ քի , տիլէրին արասընտա ճիւմէյի գուր- թարմըլ օլան իյիտ Բասբարթու տախի եօգ իտի :

30

Էօրիւ վէ ետրարլարտան պաշգա Բասբարթու իլէ տիկէր իքի եօլճու զայպ օլմուշ իտի . աճէպա թէլէֆ մի իտիլտիլէր , պուրասը անլաշըլամատը , չիւնքի հիշ պիրինին ճէսէտի մէյտանտա տէյիլ իտի :

Մէճրուհլար զիյատէճէ իտի իսէ տէ ետրալարը ա- ղըր տէյիլ իտի . էն աղըր սուրէթտէ մէճրուհլ քէմալի զայրէթլէ միւտաֆաա իտէն միրալայ Բըրէքթէօր իտի . մատամ Աուտա իլէ Ֆիլիհասա Ֆօզ , միւ ճատէլէտէն սա գընմատըլար իսէտէ ետրալանմամըլար իտի . ետրալըլար քիւսմիլէն մէվգըֆէ նաղլ օլունարագ թէտավիյէ պաշ- լանտը :

Բասբարթու իլէ զայպ օլմու եօլճուլարը գաթարըն հէր թարաֆընտա արատըլար իսէ տէ , պիր միւմքիւն պուլամադըլար . Ֆիլիհասա Ֆօզ էլլէրինի գալվա շտուրա- ղադ տէրին պիր միւլահազայա տալտը , մատամ Աու- տա իսէ պիր սէօզ սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իթմէտէն մէր- գուլմըն հանընտա տուրույօր իտի . մատամ Աուտա Ֆի- լիհասա Ֆօզըն ֆիքրինի անլայօր իտի . Ֆիլիհասա Ֆօզ քէմալի րահէթլէ մէզպուլէյէ :

— Բասբարթույը էօրիւ եախօտ սաղ հէր հալաէ պուլտճազըմ , տէտի :

— Ա՛հ , Մ. Ֆօզ :

Մատամ Աուտա պունը սէօյլէյիպ , Ֆիլիհասա Ֆօ- ղըն էլլէրինի իթմթաու . զէվալը գաաընճըզաղ թէէ- սիւրինտէն աղլայօր իտի :

Կաւնի գազաւընըն միւտիւրի , մայէթինտէ պուլու-

նան ասքերի պիր արայա ճէմ իտէրէք, Սիյօ վահշիլէ-
րի գալայա հիւճիւմ իտէրլէրսէ միւտաֆաա իթմէյէ
հազրլլանմըչ իտի. Մ. Ֆօգ գազա միւտիւրինէ խիթա-
պէն.

— Էֆէնտի, իւչ եօճու զայպ օլտու, տէտի.

— Էօլտիւրիւմիւչ տիւր.

— Էօլտիւրիւմիւչ եախօա մահբուս խաիւմիչ օլմա-
լարը հէնուզ պէլլի տէյիլ, նիյէթինիլ վահշիլէրի թէա-
գըպ իթմէք տէյիլ մի տիւր.

— Պու օլամազ էֆէնտի, չիւնքի վահշիլէր Արգան-
սասա գատար ֆիրար իտէպիլիլէր, պէն տէ անլէրին
արդ տաընտան կիթմէք իչին գալայը պօշ պըրագա-
մամ.

— Էֆէնտի, պուրատա իւչ աաէմին ճանը մէսէ-
լէսի վար տըր.

— Օրասը էօյլէ, լաքին իւչ քիչի իչին էլլի աաէ-
մին հայաթընը թէհլիքէյէ գօյապիլիւմիլիմ.

— Գօյուպ գօյմնյաճազընըզը պիլմէմ, լաքին պու-
նը եաբմազա մէճպուրաընըզ.

— Էֆէնտի, պուրատա պանա քիմնէ վաղիֆէ
էօյրէտէմէզ.

— Իէք ալա, օ հալտէ պէն եալընըզ կիտէրիմ.

— Սիզ եալընըզճա վահշիլէրին արդ տաընտան մը
կիտէճէքսինիլ.

— Ճէսարէթի իլէ ճիւմլէմիզի գուրթալան, եանի
ճիւմլէմիզին քէնտիսինէ հայաթըմըզը պօրճու օլտու-
ղումազ պիր աաէմի վահշիլէրին էլինտէ պըրագամամ,
եալընըզ կիտէրիմ.

— (Միւթէէսիր օլարագ.) Խայր, եալընըզ կիթ-
մէյէճէքսինիլ, էյի գալպը պիր աաէմէ պէնզէյօր-
սունըզ, (ասքերէ խիթապէն) օթուզ նէֆէր պըրըլըն.

Ասքերը բերելու , միւտիւր արաւարընտան օթուղ քիչի այլըտը , Ֆիլիեաս Ֆօգ միւտիւրէ .

— Թէչէքքիւր իտէրիմ միւտիւր էֆէնտի , տէտի . Ֆիլքս տախի Ֆիլիեաս Ֆօգա .

— Պէրապէր կէլմէքլիյիմէ միւսսատէ իտէրմիսինիլ , տէյու սօրտու .

— Իսթէտիյինիլ կիպի եաբապիլիրսինիլ , ֆագաթ էկէր պանա մուալէնէթ իթմէյէ արպու իտէրմէնիլ , մատամ Աուտա իլէ պէրապէր պուրատա գալընըլ , պէլքի պաշմա պիր գապա կէլիր .

Խաֆիյէնին բէնկի աթտը , օ գատար եէրտէն պէրի արգասընտան կէլտիյի աաէմտէն այրըլմագ , անը վահչիլէրին արասընտա եալընըլ պըրագմագ , Ֆիլքսին էֆքեարընա մուվաֆըգ տիւշմէտի իսէ տէ , Ֆիլիեաս Ֆօգըն ճիտտի նաղարընա գարշը տիւշարը շիւպհէ օլմաղը սաշմա աաթ իտէրէք քէնտի քէնտինէ «գալըրըմ» տէտի .

Պիր գաշ տագըգա սօնրա Ֆիլիեաս Ֆօգ , մատամ Աուտանըն էլինի սըգտը վէ գըյմէթտար եօլ չանթասընը մէրգումէյէ թէսլիմ իթտիքտէն սօնրա , օթուղ նէֆէր ապէրլէ պէրապէր եօլա չըղտը , ֆագաթ հարաթէթտէն էվէլ ապէրլէրէ .

— Արգատաշար , էկէր էսիրլէրի գուրթարըրսագ , սիղէ պին լիրա թագսիմ իտէճէյիմ , տէտի .

Պու արալըգ էօյլէյի թամ եարըմ սաաթ կէշմիլ իտի , մատամ Աուտա չանթա էլինտէ օլարագ տէմիր եօլ մէվգըֆընտաքի օտալարըն պիրինէ չէքիլիպ , շու աաէմին ալիճէնապլըղընը վէ թապիաթը հարիգ իւլ աաէսինի տիւշիւնմէյէ պաշլաաը , Ֆիլիեաս Ֆօգ շուրատա սէրվէթինի ֆէտա իթտիքտէն պաշգա շիմտի տէ հալաթընը թէհլիքէյէ գօյմուշ իտի քի , պու հալ-

էր մուսախէյհի մատամ՝ Առտանըն հաղարընտա շա-
յանը բէրէսթիշ պիր ատէմ եէրինէ կէշիրիյօր իտի և

Ֆազաթ խաֆիյէ ֆիրքս պէօյլէ տիւշիւնմէյօր ի-
տի, զաթէն զէվալլը ատէմ հէյէճանընը զապթէ գա-
տըր օլմայօր իտի. նէ եաբաճաղընը պիլմէյէրէք մէվ-
գըֆտա տօլաշմագտա վէ ֆիրիեաս ֆօգը եալընըլ պը-
րագտըղընտան տօլայը քէնտինի իթհամ իթմէքտէ ի-
տի. ֆիրքս քէնտի քէնտինէ.

— Հագըզաթէն ահմագ իմիշիմ, Ռասբարթու պէ-
նիմ քիմ օլտուղումը անա անլաթմըշ օլմաղըլա չէօյլէ
պիր տօլապ դուրտուլար, իքիսի տէ սավուշտուլար,
արթըզ կէլմէյէճէքլէր, շիմաի խապիսի նէրէտէ պուլ-
մալը, լաքին նա՞սըլ օլտու տա պէն պու տէրէճէ պօշ
պուլունտում, ճէպիմտէ թէվգըֆ էմիրնամէսի պու-
լունտուղու հալտէ եագասընը պըրագայըմ հա՛, ահ
կիտի ահմագ ֆիրքս ահ, տէմէքտէ իտի.

Խաֆիյէ պէօյլէ տիւշիւնիւր իքէն սաաթլարտա
եաւաշ եաւաշ կէշէյօր իտի. ֆիրքս նէ եաբաճաղընը
շաշըրտը, պիր արալըզ իշի մատամ՝ Առտայէ անլաթ-
մագ իսթէտի. ֆագաթ կէնճ գատընըն պու սէօզլէրի
նա՞սըլ թէլագգը իտէճէյինի պիլտիյինտէն, պիթթա-
պի պու թէշէպպիւստէն վաղ կէշտի վէ հէման ֆօգըն
արգասընտան կիթմէյէ տավրանտը, չիւնքի կիտէն առ-
քէրլէրին սյագ իզի դարըն իւզէրինտէ մէվճուտ իտի.
Ֆագաթ եօլտա իքէն թէքրար գար եաղըպ տա իզլէ-
րին գաբանաճաղընըտա տիւշիւնտիւ.

Խաֆիյէ տէրեսայի թէէսսիւֆէ տալտը, հէման իշ-
տէն չէքիլմէք իսթէտի. ալէլխուսուս չըգըպ կիթմէք
շարէսի հաղըր իտի. ֆիլհագըզա էօյլէնտէն իքի սաաթ
սօնրա շարգ թարաֆընտան կէլէն պիր տիւտիւք սէ-
պասը իշիտիլտի. գուշ պաշը եաղմագտա օլան գար ա-

բառընտա մէվգըֆէ տօղբու իլէրլէյէն պիր լօզ օմօթիֆ կէօրլունաիւ , գաթարաան ալլըլըպ կիտէն լօզ օմօթիֆին իչինտէքի մաքինաճը իլէ աթէշճի , եարը էօլիւ հալինտէ օլտուզու իչին էվվէլ էմիրտէ սիրաթը հարիգիւլատէ իլէ գաթի մէսաֆէ իլլէալիքտէն սօնրա , աթէշ վէ պուխտըն ազալմասընտան լօզ օմօթիֆ պիր սաաթ գատար կիտէրէք տուրմաշ իտի . օրատա աթէշճի իլէ մաքինաճը քէնտիլէրինէ կէլիպ լօզ օմօթիֆի կէրի չէվիլմիշլէր իտի .քի . պու կէլէն տալիս օ իտի . դաթար մէմուրլարընըն գալլինճէ թէլէկրաֆ իլէ օլտն իտթիմատա իւղէրինէ եիրմի տէօրթ սաաթտան էվվէլ պաշգա գաթար կէլմէսի գալիյէն միւմբիւնսիլ ատա օլունմագտա իտի :

Աթէշճի իլէ մաքինաճը քէնտիլէրինէ կէլիպտէ գաթարը ալլըլըլընտա կէօրմէտիլէրինտէն , պիր տէրէճէյէ գատար իչին նէ օլտուզունա վագըֆ օլարագ , վահլիլէր թարաֆընտան թարումար իտիլէն գաթարը գուրթարմադ գապիլ տէյիլ իսէ տէ . հիշ օլմազտա իչէ թէմամը իլէ վագըֆ օլմագ իւղրէ օճաղը եագըպ Գարնի մէվգըֆընա կէլմիշլէր իտի :

Սօլճուլար լօզ օմօթիֆին կէլտիլինի կէօրտիւրլէրինտէ բէք զիյատէ սէվինսիլէր . զիրա պու վասէթա իլէ եօլլարընա տէվամ իտէպիլէճէրլէր իտի . լօզ օմօթիֆ կէլտիլի կիպի մատամ Առտա մէվգըֆտան չըվըպ գաթար մէմուրընա :

— Կիտէյօրմուսընըզ , տէյու սօրաու :

— Էվվէթ մատամ չիմաի :

— Լարին էսիր տիւշէնլէր , անլէրէ եարտըմա կիտէնլէր . . .

— Գաթար եօլունտան գալմագ , զաթէն իւշ պաթ կէճ գալտըգ :

— Սան-Ֆրանչէսկոսան կէլէն իբինճի գաթար
նէ՞ վագըթ կէչէր :

— Եարըն ագչամ :

— Եարըն ագչամ մը , բէք կէճ , պէլլէնսէ օլ-
մա՞ղ մը :

— Միւմբիւն աէլիլ մատամ , էկէր կիթմէք իս-
թէրսէնիզ պոյուրուն :

— Խայր կիթմէյէճէյիմ :

Ֆիքս պու միւքեալէմէյի տինլէտի , պիր դաչ տա-
ղըզ տ էվվէլ Ֆիլիեաս Փօզտան վաղ կէչիպ կիթմէք
իսթէտիյի հալտէ , կիւյա շիմտի պիր մանէվի դուվվէթ
քէնտիսինի պուրսայա րապթ իթտի վէ սօնընա գատար
գարարընտու աէվամ իթմէյի գաթիէն թաոմիմ իյլէ-
տի :

Եօլճուլար , եարալըլար վէ ալէլիուսուս եարաուը
ալրրճա օլան միւրալայ Ռըրէքթէօր տախի վալօնլարա
պինտիէր . պիր աղ սօնրա գաթար հարաքէթ իտէրէք
գար վէ րուղկիեար արասընտա կէօլտէն նիհան օլտու .
խաֆիյէ Ֆիքս մէվգըֆտա գալտը :

Պիր դաչ սաաթ կէչտի , պու միւտտէթ զարֆըն-
տա Ֆիքս պիր քէնարէ չէքիիպ ոյգուտու աըր կիպի
պիր հալտէ պիւա հարաքէթ տուրմուշ իտի . մատամ
Սուտա իսէ տըշարըտա հիւքմֆէրմա օլան ֆուրթունա-
յա էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք , աբա սըրա աըշարը չը-
ղըզ ֆիլիեաս Փօզըն կիթտիյի թարաֆա պագըյօր վէ
հէր աէֆասընտա պիր չէյ կէօլմէյէրէք , քէմալի թէ-
էսսիւֆ իլէ օտասընա ալտէթ իտիյօր իտի :

Ագչամ օլտու , կիտէնլէր հալա մէյտանէ չըգմա-
տը . պու հալտէն էնտիչէնաք օլան գալա մուհաֆըղը ,
հըսս իթտիյի էնտիչէյի սէզտիւմէք իսթէմէյօր իտի .
կիճէնին գարանլըղը պասսը , գար աղ եալտը ֆա-

գաթ սողուդ չօղալոր, տըշարըտա տէրին պիր սիւ-
քիւթ հիւքմֆէրմա իտի. օ կիճէ մատամ Սուտանըն
նէ տէրէճէլէրաէ մուղթարըպ օլտուղունըն թարիֆի
միւմքինսիղ տիր. Ֆիկա սապահա գատար ուլումայըպ
օլտուղու եէրաէ պիլա հարաքէթ գալմըշ իտի:

Կիճէ պէօլէճէ կէշտի, սապահալայըն կիւնէշ տօղ-
տուղունտա Ֆիլիեաս Պօգըն կիթաիյի ճիհէթաէ հիշ
պիր շէյ միւշահատէ օլունմատը. զիյատէճէ տիւշարը
էնտիլէ օլան մուհաֆըզ, նէ թարիգ իթիլազ իտէճէ-
յինի պիլմէյօր իտի. պիր մուավէնէթ ֆրրգասը տահա
կէօնտէրմէլի՞ մի եօգսա պէքլէմէլի՞ մի իտի. մումաի-
լէյհ միւլաղիմինի ճէլպ իլէ պիրինճի ֆրրգանըն կիթաիյի
թարաֆա պէշ աաէմ տահա կէօնտէրմէսինի թէնպիհ
իթմէք իւզրէ իքէն, տըշարտա սիւհա սէտալէրի իշի-
տիլտի. ապէրլէր տէրհալ գարադօլտան տըշարը ֆըր-
լատըլար. Ֆիլիեաս Պօգըն կիթաիյի ճիհէթաէն պիր
ֆըրգանըն միւնթաղամ սուրէթաէ կէլտիյի կէօրիւլտի.
կէլէն ֆըրգանըն էօնիւնտէն Ֆիլիեաս Պօգ վէ անըն
եանընտա Բասըարթու իլէ տիկէր իքի եօլմու պուլու-
նույօր իտի:

Գարնի մէվգըֆընըն օն միլ գատար ճիհէթը ճէ-
նուպիյէսինտէ, վահշիլէր իլէ կիտէն ֆըրգա պէյնինտէ
պիր միւտարէպէ վուգու պուլարազ, վահշիլէր մաղ-
լուպէն ֆիրար իթմիլէր վէ էսիրլէր գուրթարըլմըշ ի-
տի. Ֆիլիեաս Պօգ վատի միւհիւպինճէ ֆըրգանըն էֆ-
րատընա պին լիրայը թէվզի իյլէտիյի սըրատա, Բաս-
ըարթու քէնտի քէնտինէ.

— Լաքին էֆէնտիմէ ամմա պահալը կէլիյօրում
հա', տէտի:

Ֆիրս հիշ պիր շէյ սէօլէմէտէն Ֆիլիեաս Պօգա
պագըլյօր իտի. հագըղաթը հալտէ շու արալըգ ֆիրս-

տէքի էֆքեարը թասաւվուր իթմէք շայրի գապիլ տիր . մատամ Առտայէ կէլինճէ , մումաիլէյհա Ֆիլիեաս Ֆօգըն էլինի թութմուշ վէ շիտտէթը հէյէճանընտան նաշի պիր սէօլ սէօյլէմէյէ իգթիտարը գալմամըշ իտի :

Բասրարթու մէվզըֆա կէլիր կէլմէզ , կէօղիւ իլէ գաթարը արատը . մէրգում եօլտա կէլիր իքէն մէվզըֆտա գաթարը պուլաճագլարընը , հէման Օմահայէ միւթէվէճճիհէն եօլա չըգաճագլարընը վէ շայպ օլան զէմանը գալանաճագլարընը իւմիւտ իտիյօր իտի , ֆագաթ էթրաֆտա պիր շէյ կէօրմէտիյի կիպի .

— Դաթար , գաթար նէրէտէ , տէյու վուգու պուլան սիւալինէ , Ֆիքս .

— Դաթար կիթտի , տէյինճէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ ասլա ֆիլթուրընը պօղմայարագ .

— Իքինճի գաթար նէ՞ վագըթ կէչէճէք իմիշ , տէյի սօրտու :

— Պու ագչամ :

Ֆիլիեաս Ֆօգ , թարիֆի շայրի գապիլ պիր սօլուգ գանլըլըգլա .

— Էօյլէ՞ մի , տիմէքլէ իքթիֆա իթտի .

34

Պու հիտապճա Ֆիլիեաս Ֆօգ , թամ եիրմի սաաթ կէրի գալմըշ իտի . չու մատտէնին ասըլ սէպէպի օլան Բասրարթու թէէսիրինտէն տէլի օլույօր իտի :

Պու արալըգ խաֆիյէ Ֆիքս . Ֆիլիեաս Ֆօգա թէգարրուպ իտէրէք .

— Մ. Փօգ, սիւղ ճիտտէն բէք աճէլէ իտիյօ՞րմու-
սընըլ, տէյի սօրտու :

— Ճիտտէն :

— Լիվըբուլա միւթէվէճճիհէն Նիւ-Եօրդտան հա-
րաքէթ իյլէյէճէք վաբօրըն, ղէմանը աղիմէթի օլան
Դեկտեմբերին օն պիրինտէն էվվէլ օրայա մուվասըլէթ
իթմէք իսթէյօրսունըլ, տէյլի մի :

— Էվվէթ, ղիյատէսի իլէ :

— Էկէր սէյեհահաթընըլ վահշիլէրին հիւճիւմիւ
իլէ միւնդաթի օլմամըլ օլսա իտի, սիւղ Դեկտեմբերին
օն պիրինճի կիւնիւ սապահլայըն էրքէն օրայա վասըլ
օլմուլ օլաճագ իտինիլ :

— Էօյլէ եա', հէմ վաբօրըն հարաքէթինտէն օն
իքի սաաթ էվվէլ :

— Տէմէք չու հիսապճա եիրմի սաաթ գատար կէ-
րի գալմըլ օլտունուլ. հալ պու քի Նիւ-Եօրդտա ֆաղ-
լա օլարագ կէչիլէճէյինիլ օն իքի սաաթ եիրմիտէն
թէնղիլ օլունուրսա, սէքիլ սաաթ ղայպ իթմիլ օլա-
ճագսընըլ. իմտի չու սէքիլ սաաթը գաղանմանըն չա-
րէսի վար տըր, իսթէ՞րմիսինիլ :

— Էլպէթտէ, լաքին եաեա՞ն մը կիտիլէճէք :

— Խոյլ, գըղագ իլէ, հէմ եէլքէնի գըղագ իլէ,
չիմտի պիրիսի պանա պու թէքլիֆի իթտի :

Ֆիլ հագըգա, օ կիճէ պիրիսի Ֆիքսէ թէգարրուպ
իտէրէք պէօյլէ պիր թէքլիֆտէ պուլունմուլ իտի քի,
Ֆիքստէ թապկիլի բէտտ իյլէմիլ իտի :

Ֆիլիեաս Փօգ, Ֆիքսէ ճէվապ վէրմէտի իսէ տէ,
Ֆիքս քէնտինէ չու թէքլիֆի իտէն ատէմի մէրգուճա
կէօսթէրաիյինտէն, Ֆիլիեաս Փօգ անա տօղրու իլէր-
լէտի, պիր տագըղա սօնրա ճէնթըլմէն իլէ Մօտիճ իս-
մինտէ օլան Ամէրիգալը, Գարնի մէվգըֆընըն եանըն-

տա վագր պիր դուրիպէյէ կիրտիլէր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ օրատա պիր նէվ գըզաղը մուայէնէ իթտի . պու գըզագ իքի դօլ իւզէրինէ եաբըլընչ օլուպ, էօն թարաֆը պիր աղ եիւքսէք իտի քի , իւզէրինտէ ալթը ատէմ օթուրապիլիր , էօն թարաֆընտա զայէթ ուզուն պիր տիրէք տիքիլմիշ վէ տիրէյին իւթիւնտէ տախի ճէսիմ պիր եէլքէն լապթ իտիլմիշ իտի . մէզքիւր տիրէք տէմիր չըզըզլար իլէ գըզաղա լապթ օլունտուղու կիպի , արգա թարաֆընտա գըզաղը իսթէնիլէն թարաֆա սէվգ օլունմագ իւզրէ պիր նէվի տիւմէն պուլունույօր իտի :

Ամէրիգատա գըչըն գաթարլար գարըն չօղուղունտան եօլունտա տէվամ իտէմէզսէ , եօլնալարը պիր մէվգըֆտան տիկէր մէվգըֆա պու կիպի եէլքէնյի գըզագլար նագլ իլլէր քի , մէսաֆէյի տախի զայէթ սիւրաթլա գաթ իտէրլէր . ալէլխուսուս բէք պէօյիւք եէլքէն աչտըզլարը իչինրուզկեար մուվաֆըզ կէլիրսէ , գար իւզէրինտէ էն չաբըզ կիտէն չըմէնտըֆէրլէր գատար եօլ ալապիլիր :

Ֆիլիեաս Ֆօգ իլէ գըզագ սահիպի Ամէրիգալը պէյինտէ պիր տագըզա զարֆընտա բաղարլըզ իտիլտի . բուզըկեար քէմալը չիտտէթ իլէ զարպ թարաֆընտան էստիյինտէն մաթլուպա մուվաֆըզ իտի . գար տախի զիեատէսի իլէ սէրթլէշմիշ օլտուղունտան , գըզագ սահիպի , Ֆիլիեաս Ֆօգը պիր գաչ սաաթ զարֆընտա Օմահայէ եէթիչտիրմէյի թէահիւտ իլլէտի . Օմահատէն սօնրա ճիգակօ իլէ նիւ-եօրգ արասընտա հէման իւշ տէօրթ սաաթտա պիր գաթար կիտէր կէլիր . պինաէն ալէյհ գըզագ իլէ Օմահայէ կիտիլիր իսէ , զայպ իտիլէն զէմանըն գազանըլաճաղընտա զիյատէ իւմիւտ կէօրիւլմէքտէ իտի :

Ֆիլիեաս Պօգ, Մատամ Առաջադրուողիկեարտա վէ սօուգտա լահաթսըղ իթմէմէք իշին իքինճի գաթարըն վիւրուտինէ գատար Բասթարթու իլէ պէրապէր Գարնի մէվգըֆընտա գալմասընը թէքլիֆ իյլէտի իսէ տէ , կէնճ գատըն գապուլ իթմէտի քի, պու տա Բասթարթույը բէք մէմնուն իթտի . Բասթարթունըն ֆիքրինճէ խաֆիյէ ֆիքս պէրապէր օլտուղու հալտէ, քէնտիսի է-ֆէնտիսինին եանընտան գաթան այրըլմամագ լաղըմ իտի :

Աճէպա պու արալըգ ֆիքս նէ տիւշիւնիյօր իտի , պուրասընը քէշֆ իթմէք միւշկիւլճէ տիր . Մէրգում, Ֆիլիեաս Պօգը կիթտիյի եէրտէն կէլմէղ զանն իթտիյի հալտէ անըն ավտէթի իւզէրինէ , զաննընըն եանլըլ օլտուղունը անլատը իսէ տէ , եինէ Ֆիլիեաս Պօգ տէվըրը ալէմ պէհանէսի իլէ ինկիլիղ բօլիս մէմուրլարընը ավընտըրմագ իսթէյօր ֆիքրինտէն ասլա տէօնմէտի . պինտէն ալէյհ Ֆիլիեաս Պօգըն ինկիլթէրայա ավտէթինի էվէլքի կիպի իսթիճուլէ պաշլատը :

Դըզագ էօյլէտէն տէօրթ սաաթ էվիլէլ հարաքէթէ հաղըրլանմըշ իտի . եօլճուլար գըզաղա պինէրէք կիւղէլ սուրէթտէ եօրկանլարընա սարըլտըլար . եէլքէն աշըլտը , պըզադ տախի կիթտիքճէ սէրթլէշիպ պուզ պաղլամագտա օլան գարըն իւզէրինտէ , սաաթտա գըրգ միլ պիր սիւրաթլա գաթը մէսաֆէյէ պաշլատը :

Գարնի ըսթասիօնը իլէ Օմահա արասընտաքի մէսաֆէ տիւղ պիր խաթ իթիպարը իլէ իքի եիւղ միլ տիր քի , էկէր լուղիկեար պէօյլէճէ տէվամ իյլէր վէ պիր մանիտէ զուհուր իթմէղ իսէ , պէշ սաաթ սօնրա , եանի էօյլէյի պիր սաաթ կէշէրէք գըզագ Օմահայա վասըլ օլապիլէճէք իտի :

Նէ զարիպ սէյահաթ . . . Եօլճուլար Եէքտիկէրի-
նէ սըզըշարագ լագըրտը պիլէ սէօյլէմէյօրլար իտի .
զիրա սիւրաթը հարաքէթ սէպէպի իլէ քէսպը թէզա-
յիւտ իտէն սօուգ զօնուշմալարընա մանի օլույօր իտի .
գըզագ գարլարըն իւզէրինտէ ատէթա պիր սաքին
տէնիզտէ կիտէն գօնթրա կիպի սըչլայարագ իլէրլէյօր
իտի . արա սըրա ըուզիկեար քէսպը շիտտէթ իթսիքճէ
գըզագ տախի պանքի Եէրինտէն ֆըրլայաճագ տէրէ-
ճէտէ իլէրի աթըլըյօր իտի :

Գըզաղըն սահիպի Ամէրիգալը Մօտիչ տիւմէնտէ
օթուրուպ քէմալի տըզգաթ իլէ գըզաղըն խաթը հա-
րաքէթինի թային իյլէմէքտէ իտի . գըզագ պալատէ
պէյան օլունան իւչ Եէլքէնտէն պաշգա աչըլան իքի
իրի Եէլքէնին գուլվէթի իլէ սէվգ օլունտուղունտան ,
սիւրաթը հագըզըյէսի քէստիրիլէմէզ իսէ տէ , թախ-
մինէն սիւրաթըն սաաթտա գըրգ միլտէն աշաղը օլ-
մամոսը լագըմ կէլիր : Հաթտա Մօտիչ պիր արալըգ .

— Էկէր պիր շէյ գըրըմաղսա Եախօտ մէմուլին
շայրի պիր հատիսէ զուհուր իթմէզսէ , թամ վագթը
իլէ Եէթիչիրիզ , տէտի :

Ֆիլհագըգա Մօտիճ վագթը իլէ Եէթիչմէյէ բէք
զիյատէ շայրէթ իյլէյօր իտի . չիւնքի միւսիւ Ֆօգ գա-
յիտէյի սապըգասը միւճիւպինճէ , վագթը իլէ մուվա-
սըլէթ իտիլտիյի հալտէ , մէրգուճա պիր պախչիլ վէ-
րէճէյինի վատ իթմիլ իտի :

Գըզաղըն կիթտիյի չայըրըգ ատէթա տէնիզ կի-
պի տիւմ տիւզ պիր Եօլ իտի . պու արազիտէն կէչէն
չըմէնտըֆէր , ճէնուպի զարպիտէն չըմալը զարպիյէ տօզ-
րու չըգըպ պէյիւք իուլանտա , Գօլմալսա , վէ Նիպ-
րասգա նամ շէհրի մէշհուր իլէ Շույլէր վէ Ֆէրմօնա
օղրայարագ Օմահայէ կիտէր . տայիմա Բըլաթ-Ռիյօր

նէհրինին սահիլինի թէագըպ իտէրէք էյրի պիր խաթ
թէշքիլ իտէր քի, գըղապ պու էյրի ֆագաթ տիւզ
խաթըն իւզէրինտէ գաթը մէսաֆէ իյլէյօր իտի: Մօ-
տիճ նէհրին իւզէրինտէն կէշմէք խուսուսընտա տախի
տիւշարը էնտիշէ օլմագտա իտի: չիւնքի նէհրը մէզ-
քիւր քեամիլէն տօնմուշ օլտուղունտան, իւզէրինտէն
կէշմէք գօլայ օլաճաղը տէրքեար տըր:

Պինսէն ալէյհ էկէր ձիլիեաւ փօգ իչին գօրգա-
ճագ պիր շէյ վար իսէ, օ տա լուզիկեարըն թէսլիլի
վէ տիրէքլէրին գըրըմասընտան իպարէթ իտի:

Հալ պու քի լուզիկեար թէպէտաիւլ իթմէտիք-
տէն մատէ էքսիլէճէք եէրտէ կիթտիքճէ արթըյօր ի-
տի: տիրէքլէր օ տէրէճէ իլէրիյէ տօղրու էյիլիյօր ի-
տի քի, անճագ տէմիր չըպըգլարըն մուսվէնէթի իլէ
գըրըմագ թէհիլիքէսինտէն մէսուն գալըյօր իտի:

Բուզիկեար պու տէմիր չըպըգլարա վուրտուգճա
էօյլէ սէտալէր չըգարըյօր իտի քի, միւսիւ փօգ պիլէ
պազէն պու ղարիպ սէտալարը մուզիգա լարչալարընա
միւթապըգ պուլտուղունը սէօյլէտի: սէյահաթ էսնա-
սընտա սէօյլէնէն սէօղտէ սայքի պունտան իպարէթ օլ-
տու: մատամ Սուտա քիւրք վէ գալըն սէյահաթ եօր-
կանլարընա քէմալի տըգգաթլա սարըմըշ օլմաղըլա,
հէր քէստէն զիեատէ սօուղըն թէէսիլինտէն մէսուն
իտի:

Բասթարթույա կէլինճէ, պիչարէնին եիւզիւ բան-
ճար կիպի գըզարմըշ, կիւյա քի պուրնունըն տէլիքլէ-
րինտէն պուզուլար չըգըյօր իտի: մէրգուճ թապիաթը
իճապընճա սէեհահաթտա մուվաֆագըյէթ խուսուսըն-
տա թէքրար իւմիւտլէնմէյէ պաշլարմըշ իտի: Հիսապ-
ճա Նիւ-Եօրգա սապահլէյին մուվասըլէթ իտէճէք
եէրտէ ագչամա տախիլ օլաճագ իտի: աճապա վա-

բօրըն հալաքէթինտէն էվվէ՞լ մի , սօնրա՞ մը , իշթէ պուրասընը քէստիրէմէյօր իտի :

Դըզադ իլէ կիթմէյի Ֆիքս թէքլիֆ իյլէմիշ օլտուղունտան , պու սէպէպտէն տօլպը Բասրարթու , Ֆիքսին էլինի սըգմադ , թէշէ.ք.քիւր իթմէ.ք իսթէյօր իտի իսէ տէ , հէր նէ սէպէպէ մէպնի իսէ եինէ քէնտինի տայիրէյի ճիտտիյէթտէն չըգարմատը :

Հէր շէյտէն պաշդա Բասրարթունըն ասլա ունուտամայաճաղը պիր շէյ վար իտի քի , օ տա Մ. Ֆօզըն պիլա իսրար սէրվէթ ու հայաթընը տիւչարը թէհլիքէ իաէրէ.ք , քէնտինի վահշիլէրին էլինտէն , եանի մուհադգադ պիր էօլիւմտէն գուլթարմասը տըր . էվվէթ Բասրարթու էօմրիւ օլտուգճա էֆէնտիսինին պու պէօյիւք ֆէտաքեարլըղընը գաթան ունութմայաճադ իտի :

Եօլճուլարըն հէր պիրիսի պէօյլէճէ այրը այրը միւլահաղաթէ տալմըշ օլտուգլարը հալտէ , դըզադ՝ գուրըն իւզէրինտէն քէմալի սիւրաթլա գաթի մէսաֆէ իյլէյօր իտի . արա սըրա Բիեօր նէհրինին պաղը այադլարընա միւսատըֆ օլունույօր իտի իսէ տէ , սուլարըն իւզէրինի էօրթէն պուղըն սաթհը պէյազ գար իլէ մէսթուր օլտուղունտան հիշ ֆարգընա վարամայօրլար իտի : Դըզաղըն կէչտիյի եօլ Ամէրիգա իաթթը ճէսիմի իլէ Գարնի ըսթասիյօնընտան Սէն-Վօզէֆէ կիտէն պիր դօլ ալասընտա դալարադ , ոտէթա ղայրի մէսքիւն պէօյիւք պիր ատայա պէնդէմէքտէ տիր . էթրաֆընտա նէ պիր քէօյ նէ տէ պիր գուլիպէ կէօրիւլիյօր իտի . կիւյա քի պուրասը պիր գըթայի ղայրի մէսքիւնէ իտի :

Արա սըրա եօլճուլարըն կէօլիւնէ թէսատիւֆ իտէն աղաճլար , անը վահիտտէ կէօղտէն նիհան օլույօր իտի . պաղէն աճըրգտան գարնը գարնընա կէշմիշ

թիւքի վէ դուրս սիւրիւէրի , այլար վէ հապանի
գուշար մէյաանէ աթըլըպ գըղադ իլէ եարըշա կիրի-
շիյօրլար իտի . Շու արալըդ գըղադ պիր սէպէպտէն
տօլայը թէվադուֆէ մէճպուր օլուրսա , արգալարըն-
տան սէյիրտէն հայվանաթը վահշիյէնին էլինտէ գալա-
ճադ եօլճուլարն հէթիճէյի հալի ֆէնայա միւնճէր
օլաճաղը տէրքեար իտի . Բասբարթու , էլինտէ բէվօլվէր
օլարադ գըղաղա էն ղիյատէ եագլաշանը վուրուպ օլ-
տուղու եէրէ սէրէյօր իտի . պէօյլէճէ գըղադ իլէ եա-
րըշ իտէմէյէն հայվանաթըն ճիւմլէսի տէ կէրիտէ գալ-
արլար :

Մօտիճ , էօյլէն իւսթի պաղը իշարէթտէն Բըլաթ-
րիեօր նէհրինին իւզէրինտէն կէշտիքլէրինի անլատը .
մէրգում , հէրնէ գատար պիր շէյ սէօյլէմէմիշ իտէ տէ ,
եիրմի միլ տահա կիթտիքտէն ոօնրա Օմահա ըսթասի-
յօնընա վասըլ օլաճադլարընը քէշֆ իթալի . ֆիլհագը-
գա պիր սաաթ սօնրա Մօտիշ աիւմէնի էլինտէն պը-
րագըպ հէման եէլքէնլէրի էնտիրտի . եօլճուլարա պիր
չօգ դար իլէ էօրթիւլիւ տամլար կէօսթէրէքէք .

— Նէլտիք , տէտի . Գըղադ հալա խըզընը ալա-
մատըղը հասէպի իլէ գաթի մէսաֆէ իյլէմէքտէ իտի .
էվլէթ , Նիւ-Եօրդ իլէ ալասընտա տայիմա գա-
թարլար կիտուպ կէլէն Օմահա մէվգըֆընա վասըլ օլ-
մուշ իտի :

Բասբարթու իլէ Ֆիքս եէրէ աթլայըպ իւսթլէրինի
սիւքէրէք , Ֆիլիեաս Փօգ իլէ մատամ Աուտանըն էն-
մէսինէ մուավէնէթ իթտիլէր . Ֆիլիեաս Փօգ , Մօտիշէ
ֆաղլասը իլէ իբրամլար իթտիքտէն սօնրա , ճիւմլէսի
պիրտէն ըսթասիյօնա սէյիրթտիլէր :

Իշթէ Նիպրասգա շէհրը մէշհուրի էվէլա Օմահա-
տէ , պահրը Մուհիթի Գէպիր իլէ , պահրը Մուհիթի

Աթլասիյի պիրպիրինէ ըսպթ իտէն խաթը ճէսիմի թէ-վագուֆ իյլէր. պուրատան հարաքէթլէ նիւ-եօրգա կիտէն գաթար Շիգափօտան կէչէրէք գըրգ մէվգըֆա օղրար :

Նիւ-եօրգա միւթէվէճճիւհէն հարաքէթ իտէճէք պիր գաթար հազըր օլտուղունտան , ֆիլիեաս ֆօդ իլէ արգատաչլարը հէման վահօնլարա աթըլարլար քի , պու սէպէպլէ Օմահա շէհըր մէշհսւրընը կէօրէմէտիլէր. Բաս-բարթու , կէօրմէք իչին տէյիլ, կէչմէք իչին սէյահա-թա չըգաըգ տէյի ասլա թէէսիւֆ իթմէյօր իտի :

Պու գաթար , պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ Իյէուտա հիւքիւմէթինտէն Գօսիյլ-Պըլուֆէս վէ Մուան վէ Իյէուտա-Սիյթիյէ օղրայարագ կէչտի . Տավինեօրտա Միսիսիբի նէհրինի մուրուր իտէրէք Իլլինուա հիւքիւմէթինէ կիրտի . Իրթէսի կիւն եանի Դեկտեմբերին օնունճը կիւնիւ եարը կիճէտէն տէօրթ սաաթ սօնրա Շիգափօյա վասըլ օլունտու . պու շէհըր մէշհսւր Միշիկան կէօլինիւն քէնարընտա քետյին զայթ կիւզէլ պիր պէլտէ տիր :

Շիգափօ իլէ նիւ-եօրգ արասընտա տօգուղ եիւղ միլ մէսաֆէ վար տըր . Շիգափօտա տախի գաթար չօդ օլմաղըլա , ֆիլիեաս ֆօդ իլէ ըէֆիգլէրի գաթարը տէյիչտիրտիլէր . Փագաթ ագթարմա իթտիքլէրի գատար տախի քէմալի սիւրաթլա հարաքէթ իյլէտի : Պու գաթար կիւյա պիղիմ ճէնթըլմէնին իսթիճալինի պիլիյօր իմիշ կիպի , Ինտիեանա , Օհիյօ , Բանսիլվանի վէ Նուրթէստէն պիր սիւրաթը ֆէվգէլատէ իլէ կէչտի . նիհա-յէթ իւլ էմր հուստուն կէօրինտիւ :

Էլհասըլ Դեկտեմբերին օն պիրինճի կիւնիւ սաաթ օն պիրի չարեէք կէչէրէք նիւ-եօրգ շէհրինէ վասըլ օլունտու , գաթար տախի Էվրօքա վաբօրլարընըն եա-

նաշտը ըրելով քէնարընտա թէ վագուֆ իյլէտի :

Հաքին չիֆայիտէ քի Լիվըբուլա միւթէվէճճիհէն կիտէճէք օլան Շիյնա վաբօրը հարաքէթ իտէլի թէմամ գըրդ պէշ տաղըգա օլմուշ իտի : Ֆիլիեաս Թօգ , իւշ չէրեք գատար Կէճիքմիշ իտի . . . :

32

Շիյնա վաբօրը , կիւյա քի կիթ տիյի վագըթ Ֆիլիեաս Թօղընտա սօն իւմիւտէրինի պէրապէր կէօթիւլմիւշ իտի :

Ֆիլ հագըգա Էվրօրա իլէ Ամէրիգա արասընտա իշլէյէն Ֆըրանսըղ Թըրանտաթլանթիզ չիւքէթի վէ սայըր վաբօրլարըն հիշ պիւրի Ֆիլիեաս Թօղըն իշինէ եարամայօր իտի : Ֆըրանսըղ վաբօրը իքի կիւն սօնրա վէ սայըր վաբօրլարտա տահա պիւր գաշ կիւն Փաղլա իլէ կիտէճէքլէրինտէն , Ֆիլիեաս Թօղ պուլնլարըն հիշ պիւրինտէն իսթիֆատէ իտէմէյէճէք իտի :

Ֆիլիեաս Թօղ , քիւրդէյի արզտա իշլէյէն պիւճիւմլէ վէսայիթի նաղլիյէնին վագըթը հարաքէթ վէ թէֆէրուլաթը սայիրէսի մուհարրէր օլան քիթապտան , շու մատտէյի թէմամէն անլաար :

Ձէվալը Բանըարթու իսէ քէնտինտէն կէչմիշ պիւր հալտէ պուլունույօր իտի : գըրդ պէշ տաղըգա կէճ գալմաղլա վաբօրը գաշըրմագ մէսէլէսի բասբարթունըն ճանընա թահտ իթտի : ալիճէնապ ասէմ քէնտի քէնտինէ սէյահաթըն պաշլանտըղը կիւնտէն պէրի էֆէնտիսինին խաթը հարաքէթինի գօլայլատաճագ եէրտէ , պիլաքիս եօլընտան ալը գօյմաղա սէպէպ օլ-

տուղունը տիւղունիւյօր իտի . քէնտի իչին իտիլէն մէսարիֆի հիսապլատը վէ էֆէնտիսինն սարֆիյաթը սա-յիրէսինի տախի անա իլավէ իթտի քի , պու մէպլաղ պահստա զայպ օլան մէպլաղ իլէ պէրապէր պիրլէշիպ , Ֆիլիեաս Փօգը պիւթիւն պիւթիւնէ խարսպ վէ բէրի-շան իտիյօր իտի . իշթէ պու քէպէպլէ Բասթարթու օր-թալըղա լանէթէր եաղտըրմագտա քէնտինի հագլը պուլույօր իտի .

Փագաթ Մ. Փօգ , ըրիթըմտա վարօրըն հարաքէթ իթմիշ օլտուղունը անլատըգտան սօնրա ապա ֆու-թուրընը պօղմայըպ , եալընըղ « եարըն իյնապընա պա-գարըղ » տէմէքլէ իքթիֆա իթմիշ իտի .

Ենվմը մէղքիւրին էրթէսի կիւնիւ Դեկտեմբերին օն իքիսի իտի . տէմէք քի Դեկտեմբերին օն իքիննի կիւ-նիւ սապահլէյին սաաթ եէտիտէն , մէվղույի պահս օց լան Դեկտեմբեր եիրմի պիր ստաթ սէքիղ դըրգ պէշ տագըղայա , անճագ սօգուղ կիւն օն իւշ սաաթ վէ դըրգ պէշ տագըղա գալմիշ իտի . Էկէր Ֆիլիեաս Փօգ Շիյնա վարօրընա եէթիշմիշ օլսա , Լիվըրբուլա վէ ան-տէնտէ Լօնտրոյա թամ՝ վագթընտա վասըլ օլաճագ իտի .

Ֆիլիեաս Փօգ , էնմիշ օլտուղլարը օթէլաէն չըգա-լը ուշաղընա քէնտիսինի պէքլէմէսինի վէ մատամ Ս-ուտանըն տայիմա հագըր պուլունմասընը թէնպիհ իթ-միշ իտի .

Մ. Փօգ տէրհալ Հօտսուն լիմանընա կիրտի , իս-կէլէտէ օլան վարօրլար արասընտա հարաքէթ իթմէք իւզրէ պուլունանը արատը . վագաա բէք չօգ կէմիլէր հարաքէթ իշարիթինի չէքմիլէր իտի իսէ տէ , պուն-լաղըն էքսէրիսի եէլքէն կէմիսի օլտուղունտան Ֆիլ-եաս Փօգըն իչինէ կէլմէյօր իտի .

Ֆիլիեաս Փօգ թահարրիյաթընտա տէվամ իտէր իքէն , պաճասընտան սկյահ պիր տիւման սաւուրան զայէթ կիւզէլ եաբուլը պիր թիւճճար վաբօրը կէօզիւնէ իլիշտի :

Մ. Փօգ տէրհալ պիր սանտալա պինէրէք , թէքնէսի տէմիրտէն վէ կիւվէրթէսի իլէ գամարալարը ախշապ օլան Հանրիյէթթա իսմինտէքի պու վաբօրա վասըլ օլտու :

Ֆիլիեաս Փօգ վաբօրա չըգըպ գապթանը սօրտու , գաբթան տէրհալ գարչըսընա կէլիպ քէնտիւնի թագտիւմ իթտի :

Պէօյիւք կէօզիւ . պագըր քիւֆի ըէնկիլ , գըրմըզը սաչը վէ գըրդ պէշ եաչընտա թահմին օլունան պու տէնիլ ալկըրընտա (գապտանտա) զէրրէ գատար էսէրը նէվաքէթ կէօրիւնմէյօր իտի , Ֆիլիեաս մէրգումա խիթապէն .

— Դաբտան քիւմ տիր , տէյու սօրտուղունտա , մէրգում թէրպիյէսիզճէ .

— Պէնիւմ , տէտի :

— Պէն Լօնտրալը Ֆիլիեաս Փօգըմ :

— Պէնտէ Դարտիֆի Անտրէ Սիրիյտիլիւմ :

— Հարաքէթ իտիյօրսունը տէյիւմի :

— Էվվէթ , պիր սաաթա գատար :

— Նէրէյէ :

— Պօրտօյա :

— Եիւքիւնիզ վա՛ր մը

— Եիւքիւմ եօգ , սաֆրա օլարագ չագըլ թաչը ալտըմ :

— Եօլճունըզ վա՛ր մը :

— Ասլա :

— Վաբօրընըզ եօլտւ մը տըր :

— Հանրիյէթթա սաաթտա օն պիր օն իքի միւ կիտէր .

— Պէնի վէ սայրը իւչ ըէֆիգիմի Լիվըրբուլա կէօթիւրմէք իսթէրմիսինիզ .

— Լիվըրբուլա՞ մը , եօգ Չինէ կիտէլիմ . . .

— Պէն Լիվըրբուլա տէյօրում .

— Խայր .

— Խա՞յր մը .

— Խայր տէտիք ա՛ , պէն Պօրտոյա կիտէճէյիմ .

— Նէ ֆիյաթ վէրսէմ եինէ կիթմէզսինիզ հա՛ .

— Հէր նէ ֆիյաթ օլուրսա կիթմէմ վէսսէլամ .

— Վաբօրըն սայրը սահիպի եօ՞գ մը .

— Խայր , եէկեանէ սահիպի պէնիմ .

— Վաբօրընըզը պանա իճար իտէրմիսինիզ .

— Խա՞յր .

— Սաթընըզ .

— Խայր սաթլըզ տէյիլ .

Ֆիլիեաս Ֆօգ ըսարընտան կէրի տուրմատը , մա-մաֆիհ մէսէլէ բէք միւտհիշ իտի . Հանրիէթթանըն սահիպի Հօնկ-Գօնկտաքի թանգատըր սէֆինէսինին գաբտանընա պէնզէմէյօր իտի . պուրատա բարանըն էհէմիյէթի գալմայօր իտի . Ֆազաթ պահըը Մուհիթի Աթլասիյի կէչմէնին պիր չարէսինի պուլմագ լազըմ իտի քի , օ տա անճագ վաբօր իլէ օլապիլէճէք իտի . զիրա պալօն իլէ կէչմէք բէք թէհիքէլի օլուր . Ֆիլիեաս Ֆօգ զիհնէն պիր շէյէ գարար վէրմիշ օլմալը իտի քի , պիրտէն պիրէ գապտանա . . .

— Բէք ալա , պէնի Պօրտոյա կէօթիւրբուլմիսինիզ , տէտի .

— Խայր , հաթտա եիւզ տօլար վէրսէնիզ պիլէ եինէ կէօթիւրմէմ .

— Պէն սիղէ իրի պին տօլար վերէնէյիմ :

— Ատամ պաշընա՞մը :

— Ատամ պաշընա :

— Տէօրտ քիշիսինիզ տէյիլ մի :

— Էվվէթ տէօրտիւզ :

Գարտան Սիրիյաի ալնընը դաշըմաղա պաշլատը , տէօրտ եօլնույը զաթէն կիտէնէյի Պօրտոյա կէօթիւրիւպ սէքիզ պին տօլար դաղանմազ սթըլըը շէյլէրտէն տէյիլ իտի : Գարտան պու նօգթայը տիւ շինտիւքսէն սօնրա :

— Սաթթ տօգուզտա հարաքէթ խտէնէյիմ , օ վագըթ վարօրա կէլիրսինիզ . . . տէտի :

Պու միւքեալէմէնին ճէրիյանը էսնուսընտա սաաթ սէքիզ պուշուգ օլմաղըլա , Ֆիլիեաա Ֆօգ տէրհալ վարօրտան չըդաը . հէմսն պիր արապայա պինէրէք էնտիքլէրի օթէլէ կիթտի . Բասըարթու , Ֆիքս վէ մատամ Աուտայը ալըպ , ատէթի միւճիւպինճէ քէմալի իսթիրահաթլա Հանրիէթթա վարօրընա ավտէթ իյլէտիլէր քի , վարօրըն թամ ղէմանը հարաքէթինտէ մուվասըլէթ իթմիշլէր իտի :

Բասըարթու , իշպու սէյահաթընտա նէ տէրէնէլէրտէ մասրաֆը միւսթէվճիպ օլտուղունը անլայընճա ուղուն պիր ահ չէքտի :

Ֆիքս իսէ , պանգանըն ալթընլարընա աճըյօր իտի , չիւնքի Ֆիլիեաա Ֆօգ պունտան սօնրա հիշ մասրաֆ իթմէտէն եօլունա տէվամ իթսէ պիլէ , չալընան պանգնօթլարտան օն պին լիրանտան ղիյատէսի նօգսան օլաճագ իտի :

33

Հանրիյէթթա վարօրը պիր սաաթ սօնրա Սէնտի
Հօգ պուրնունը տօլալը պ աչըգ տէնիլէ տախիլ օլա-
րադ, ճիհէթը շարգիլէյէ տօղրու քէմալի սիրաթլա
գաթի մէսաֆէյէ պաշլատը:

Դեկտեմբերին օն իւշիւնճի կիւնի օլան էրթէսի
կիէն սապահլէյին գարտանըն մահայինէ պիր տտէմ
չըգը պ կիւնէշին իրթիֆաընը ալտը. թայինի մէվզը ի-
տէն պու տտէմ գարտան Սիրիյաի օլմայը պ, պիզիմ
Մ. Ֆիլիեաս ֆօգ իտի:

Գարտան Սիրիյաիյէ կէլինճէ, մէրգում գամարա-
սընտա հապս իտիլմիշ օլտուղու հալտէ տէհլէթլի սու-
րէթտէ ալապ ալազ պաղըրըյօր իտի քի, վուգույի
հալի պիր գաշ սէօղ իլէ գարիյնի քիրամէ արզ իտէ-
լիմ:

Նասըլ քի պիլիլիզ Ֆիլիեաս ֆօգ, Լիվրբուլա կիթ-
մէք իսթէյօր, լաքին Սիրիյաի կէօթիւրմէք իսթէմէյօր
իտի. ճէնթըլմէն Պօրտօյա կիթմէյէ ըույի ըիզա կէօս-
թէրէրէք վարօրա պինմիշ իտի քի, վարօրտա պու-
լունտուղու օթուզ սաաթտան պէրի պանգնօթլար սա-
յէսինտէ, զաթէն կէմինին սահիպինտէն բէք չօգ ա-
լաճագլարը օլան թայիֆէլէրի էլտէ իտէրէք, գար-
թանը գամարասընտա հապս իթմիշ վէ Հանրիյէթթա-
նըն վէճհը ազիմէթինի Լիվրբուլա չէվիլիլիշ վէ քէնտի-
սիտէ գարտանըն էէրինէ կէշէրէք գօմանտայը էլէ
ալմըշ իտի. գարիյնի քիրամ պուրայա թէսճիւ պ իթ-
մէմէլի տիր, չիւնքի Ֆիլիեաս ֆօգըն վարօրը քէմալի

մէհարէթլէ դուլլանտըղընա նաղարէն , միւթլագա պու
ատէմին վագթը իլէ գաբտանըդ իթմիշ օլտուղունա
դանաաթ կէթիրիլմէլի տիր :

Շիմտի պու իշին նէթիճէսի նէ օլաճաղը սօնրա-
տան անլաշըլաճագ տըր , մամաֆիհ մատամ՝ Աուտա
պէլլի իթմէք իթէմէտիյի հալտէ ասլա ասարը իհթի-
րաղ կէօսթէրմէյօր իտի . հէլէ Բասբարթու , Ֆիլիեաս
Ֆօգըն պու հարաքէթինի բէք լաթիֆ պուլմուշ իտի :

Հանրիյէթթանըն գաբտանը սաաթտա օն պիր օն
իքի միլ կիտէրիղ տէմիշ իտի . մէրդումըն սէօղիւնտէ-
քի սըհհէթի Ֆիլիեաս Ֆօգտա թէսիլմ իլէտի :

Պինաէն ալէյհ տէնիղ չօգ ֆուրթունա եաբմաղ ,
լուզիկեար շարգ թարաֆընտան էսմէղ , սէֆինէյէ վէ
մաքինայա պիր գաղա կէլմէղսէ , վաբօր տօգուղ կիւն-
տէ եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինճի կիւնիւ Լիվըր-
բուլա վասըլ օլապիլէճէք իտի . ֆագաթ շուրասըտա
տէրքեար տըր քի , պանգա սըրգաթը մէսէլէսի իլէ . Հան-
րիյէթթա վաբօրընըն գաբտանընա իտիլէն մուամէլէ-
յի ճէպրիյէ ալրասընտա պիր մինասիպէթ զանն օլու-
նաճագ վէ պու իսէ Ֆիլիեաս Ֆօգը էբէյիճէ զարար-
տիտէ իտէճէք իտի :

Վաբօրտա իլք կիւնլէր բէք կիւզէլ սուրէթտէ
կէչտի . լուզիկեար մուվաֆըդ էստիյինտէն եէլքէնլէր-
տէ աշըլտը վէ Հանրիյէթթա քէմալի սիւրաթլա եօլ
տլմաղա պաշլատը :

Բասբարթու սէվինճինտէն նէ եաբաճաղընը շա-
շըլմըշ գալմըշ իտի . Վաբօրտաքի թայիֆէլէրին
ճիւմլէսինի չէն մէշրէպլիյի իլէ նէշէմէնա իլէյօր , հէր
քէսի էյլէնտիրիյօր իտի քի , պու զէվզ իլէ կէչէն սը-
դընթըլարըն ճիւմլէսինի ունութտուղու անլաշըլըյօր
իտի . Ֆիքս տախի Բասբարթունըն շու սէֆասընտան

խթիֆատէ իտէրէք, արալարնտաքի պէրուտէթի ի-
զալէ իթմէք իսթէտի իսէ տէ, ֆագաթ Բասբարթու
ասլա խաֆիյէնին եանընա սօգուլմատը:

Ալէլխուսուսա Ֆիրս նէ տէյէճէյինի շաշըրմըշ գալ-
մըշ իտի. Հանրիյէթթա վարօրընըն էլտէ իտիլմէսի,
թայիֆէլէրի քէնտինէ պէնտ իտէրէք Ֆիլիեաս Ֆօգըն
պիր կէմիյէ գապտանլըգ իթմէսի, հէման խաֆիյէնին
ազլընը չիլլէտէն չըգարաճագ րատտէյէ կէթիլտի.
հաթտա Ֆիրս քէնտի քէնտինէ, Ֆիլիեաս Ֆօգըն Հան-
րիյէթթա վարօրընը էլտէ իթտիքտէն սօնրա թայիֆէ-
լէրինիտէ քէնտինէ պէնտ իտէրէք, գուրսանլըղա պաշ-
լայաճաղընը վէ Լիվըրբուլա կիթմէք մէսէլէսինին սըրֆ
պիր տէսիսէ օլտուղունը տիւչիւնիւյօր իտի:

Գարսան Սիբիյտինին խըտմէթինէ թային օլունան
Բասբարթու, հայգըլմագտա տէվամ իտէն մէրգումըն
եանընա քէմալի իհթիեաթլէ կիրէք չըգար իտի. Ֆիլի-
եաս Ֆօգա կէլինճէ մուճալլէյհ, կիւյաքի վարօրտա
էօյլէ պիր գաբտան տահա պուլունտուղունը ունութ-
մուշ կիպի պիր հալ իպրաղ իթմէքտէ իտի:

Դեկտեմբերին օն իւչիւնճիւ կիւնիւ թէրնէօվ պու-
րունը գարչըսընտան կէչտիլէր. պուրալարտա տէնիդ
ղիյատէճէ սէրթ օլուպ, տիւնտէն պէրի պիրտէն պիրէ
թէնէղղիւլ իտէն պարօմէթրօ, հալտտա գարիպէն պիր
թէպէտտիւլ կէօսթէրիյօր իտի. ֆիլհագըգա կիճէ
րուղկեար ճէնուպը շարգիյէ կէչէրէք սօղուգ զիյատէ-
լէչտի:

Ֆիլիեաս Ֆօգ եօլունտան, գալգմամագ իչին եէլ-
քէնլէրի սարտըրըպ պուլսարըն գուվլէթինի արթըր-
տը. համաֆիհ եինէ վարօրըն սիւրաթը կէրի գալմա-
տը. տէնիդ շիտտէթինի արթըրտը, ատէթա գառըրկա
ղուհուր իտէճէք իտի քի, օ տէրէճէ ֆուրթունաեա

թէհամմիւլ իտէմէյէճէք օլան Հանրիյէթթայը միւթ-
լագա կէրի չէվիրմէք լաղըմ կէլէճէք իտի :

Բասքարթունըն երւզիւ կէօյիւն թէպէտտիւլաթը-
նա բէք միւթապըգ տիւշիյօր իտի . հէվա պօղու-
տուդճա չէհրէսինի ասար իտի . պինաէն ալէյհ պիչա-
րէ առէմճըղաղ իքի կիւն զարփընտա պէօյիւք աղապ
կէշիրտի , լաքին Ֆիլիհաս Պօգ էօյլէ տէյմէ բաթըրտը
իլէ գօրգաճագ տէնիղճիլէրտէն օլմամաղըլա, միւթթա-
սըլ լուղկեարա գարչը կիթմէքտէ տէվամ իյլէտի . վա-
բօրըն պաչը պաղէն թէմամը իլէ սույա պաթըլպ բէր-
վանէ մէյտանէ չըգարագ հէվատէ տէօնմէքտէ , պա-
ղէնտէ արգասը տէնիղէ պաթըլպ պաչ թարափը ֆէվ-
գէլատէ երւքսէլմէքտէ իտի :

Մամաֆիհ լուղկեար գօրգուլտուղու գատար շիտ-
տէթինի արթըրմատը . ֆագաթ էվիլէքի շիտտէթինտէ
տէվամ իտէրէք եէլքէն աչըլամատը :

Դեկտեմբերին օն ալթըսընտա Ֆիլիհաս Պօգ , Լօն-
տրատան հարաքէթինտէն պէրի թամ եէթմիշ պէշ
կիւն կէշմիշ իտի քի , արթըգ գօրգուլաճագ տէրէճէտէ
եօլունտան գալմամըշ իտի տէմէք տիր . Հանրիյէթթա
հարաքէթինտէն պէրի եօլըն եարըսընը կէշտիյի կիպի ,
ֆէնա մէվգըլարը տա աթլամըշ իտի :

Հէլէ եալ մէվսիմի օլա , արթըգ գօրգաճագ հիշ
պիր չէյ գալմատը տիմէք տիր . Բասքարթու, լուղկեա-
րըն աքսինէ էստիյինէ էսէֆ իյլէյօր իտի իսէ տէ , օ-
լանճա իւմիւտինի պուխտը գուլվէթինէ վիրմէքտէ ի-
տի . եէվմը մէվքիւրտէ մաքինաճը կիւվէրթէյէ չըղըպ
Մ. Պօգ իլէ ուղունճա պիր միւքեալէմէտէ պուլուն-
տու :

Բասքարթու, նէտէն տօլայը օլտուղունը պիլմէտիյի
հալտէ պու միւքեալէմէտէն իւրքմէյէ պաչլատը . մէր-

գում պու սէօղէրի տույապիւտի . Ֆիլիեաս Փօգ մա-
քինաճըյա .

— Սիւղ տէտիյինիզտէն էմինմիսինիզ, տէյօր իտի .

— Էվվէթ էֆէնտիմ, հարաքէթիմիզտէն պէրի
միւթթասըլ զիյատէ քէօմիւր եագըյօրուզ, վագաա
նիւ-եօրգտան Պօրտոյա սիւրաթը խաֆիֆէ իլէ կիտէ-
ճէք գատար քէօմիւրիւմիւզ վար իտի ամմա, Լիվըր-
բուլա քէմալի սիւրաթլա կիթմէյէ քիֆայէթ իտէճէք
տէրէճէտէ տէյիլ իտի .

— Չտրէսինէ պագարըզ .

Բասբարթու մէսէլէյի անլայըպ ըէք զիյատէ տիւ-
չարը քէտէր օլտու . մէրգում քէնտի քէնտինէ .

— Վաբօրըն քէօմիւրիւ պիթմէք իւզըէ իմիշ, է-
կէր էֆէնտիմ պուճատա պիր չարէ պուլուրսա, պէ-
հագղըն էմնալի պուլունմազ պիր ատէմ տիր, տէտի .

Բասբարթու, Ֆիքսի կէօրտիյիւ վագըթ մէսէլէյի
օնատա անլաթմագտան քէնտինի ալամատը, օ վագըթ
խաֆիյէ .

— Տէմէք Լիվըրբուլա կիթտիյիմիզէ ճիատէն ինա-
նըյօրսունըզ հա', տէտի .

— Էվվէթ .

— Պուտալա սէնտէ .

Ֆիքս պունը սէօյլէյիպ ուղագլաշտը, Բասբարթու
պու հագարաթա կիւճ հալ իլէ թահամմիւլ իտէպիւտի .

Աճէպա Ֆիլիեաս Փօգ շիմտի նէ՞ եաբաճագ իտի .
նէ՞ կիպի պիր չարէ պուլաճագ իտի . պուրասընը քէ-
տիւմէք միւշկիւլ իսէտէ, մամաֆիհ պիզիմ ճէնթըլ-
մէն հէր հալտէ պիր գարար վէրմիշ օլմալը իտի քի .
մաքինաճըյը գարըսընա ճէլպ իտուպ .

— Քէօմիւր թէմամէն պիթինճէյէ գատար աթէ-
շին գուվէթի էքսիվթմէյին, տէյու պիր էմր վէրտի .

Պիր գաչ տաղըդա սօնրա վաբօրըն պաճասը եինէ գօյու պիր տիւման բիւսկիւրմէյէ պաշլատը , վէ եօլունա սիւրաթլա տէվամ իյլէտի . իքի կիւն սօնրա մաքինաճը օ կիւն քէօմիւրին պիթէճէյինի պիլտիրտիյի պըրատա Ֆիլիեաս Ֆօգ .

— Սիդ եագմագտա տէվամ իտինիզ աթէշի արթըրընըզ , տէտի .

Պատէհու Բասբարթույա , դաբթան Սիբիյտիյի կէթիրմէք իւզրէ էմր վէրտի . Բասբարթու , սանքի պիր դաբլան դաֆէսինէ կիրէճէք գատար դօրգարագ մէրգումըն մահբուս օլտուղու դամարայա կիթտի .

Պիր գաչ տաղըդա սօնրա պիր չօգ քիւֆիւրլէր վէ բաթըրտըլար արասընտա դաբթան ճէնապլէրի Ֆիլիեաս Ֆօգըն գարչըսընա կէլտի , մէրգում կէլիր կէլմէզ էվէլա .

— Նէրէտէյիզ , տէյու պիր սիւալ իյրատ իթտիյինտէ , Ֆիլիեաս Ֆօգ .

— Լիվըրբուլտան եէտի եիւզ եէթմիշ միլ մէսաֆէտէյիզ , տէյու ճէվապ վէրտի .

— (Սզիմ պիր հիտտէթ իլէ) Գուրսան հէրիֆ .

— Սիդի շունըն իչին չաղըրարմ քի . . .

— Տէնիզ հայտուտը .

— Սիզին վաբօրընըզը սաթըն ալաճաղըմ .

— Խայըր , ասլա , հիշ պիր վագըթ .

— Զիրա վաբօրընըզը եագմաղա մէճպուր օլաճաղըմ .

— Վաբօրը եագմագ մը .

— Էվվէթ , սատէ կիւվէրթէսինի , չիւնքի քէօմիւրիւմիզ պիթիյօր .

— Էլլի պին տօլար գըյմէթինտէ օլան պիր վաբօրը եագմագ հա' . . .

— Իշթէ սիզէ ալթմըշ պիր տօլար, տահա տէյէ-
ճէյինիզ գալմատը եա' .

Ֆիլիեաս Ֆօգ պուռը տէյերէք Սիբիյտինին էլինէ
պիր ալուճ պանգնօթ թութուշտուրտու .

Վագաա պանգա գայիմէլէրի, միւքեալէմէնին
պաշլանկըճընտան պէրի ալթէշ բիւսկիւրմէքտէ օլան
գաբտանըն հիտտէթինի թէսկին իյլէտի . պիր անտէ
Ֆիլիեաս Ֆօգա գարշը օլան ղազէպլինի ունութտու .
չիւնքի եիրմի սէնէտէն պէրի իշլէյէն վաբօրը, ալտը-
ղը ագճէնին անճագ պիր բուպը գըյմէթինտէ իտի .
Մէրգում միլայիմանէ պիր թավը իլէ .

— Վաբօրըն տէմիր օլան մահալլէրի պէնիմ տէ-
յի՞լ մի, տէտի .

— Էվվէթ, մաքինա իլէ թէքնէ սիզին տիր .

— Բէք ալա բազարըղը գապուլ իթտիմ .

Գաբտան Անտրէ Սիբիյտի, պանգնօթլարը սայտըպ-
տան սօնրա ճէպինէ եէրլէշտիրտի .

Պու էանատէ Բասթարթու պէն պէյազ քէսիլմիշ
իտի, ֆիքս իսէ շիտտէթը հէյէճանընտան ազ գալտը
պօղուլաճագ իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ թէքնէսի իլէ մաքի-
նասընը սահիպինէ թէրք իտէրէք վաբօրը օն իքի պին
լիրայա սաթըն ալըյօր իտի . պու մէպլազ չիմտիյէ
գատար սարֆ իտիլէն եէտի պին լիրայա իլավէ իտիլ-
տիյի հալտէ, եիրմի պին լիրայա պալիզ օլույօր իտի .

Պու սըրատա Ֆիլիեաս Ֆօգ գաբտան Սիբիյտիյէ
խիթապէն .

— Էֆէնտի, շու հարաքեաթըմտան միւթէհայըր
օլմայընըղ . շուրասընը պիլէսինիզ քի, էկէր Դեկտեմ-
բերին եիրմի պիրնճի կիւնիւ ագչամ սաաթ սէքիզի
գըրդ պէշ տագըգա կէչէրէք Լօնտրատա պուլունմայա-
ճագ օլուր իսէմ, թէմամ եիրմի պէշ պին լիրա գայպ

իտէճէյիմ. նիւ. - Եօրք վարօրունա եէթիչմէտիմ, սիզտէ
Լիվըրբուլա կէօթիւրմէք իսթէմէտիյինիզտէն, պէնտէ
պու եօլտա հալաքէթէ մէճպուր . . . տէմէքտէ իքէն,
գարտան, մումարիլէյհին սէօղիւնի գաթ իտուպ :

— Զարար եօգ, պէն սիզի պու պապտէ մազուր
կէօրմէքտէյիմ. տէտի :

— Շիմտի պու վարօր պէնիմ տիր ա :

— Հա'յ, հա'յ, նէրէսի ախշապ իսէ սիզին տիր :

Պուխարը թազերիգ իթմէք իչին նէ գատար դու-
րու օտուն եագմագ լազըմ կէլէճէյինի տիւչիւնմէք
գօլայ տըր . պինաէն ալէյհ օ կիւնիւ վարօրն արգա
կիւվէրթէսի, գամարալար վէ մէրտիվէնլէր քեամիլէն
եանտը :

Դեկտեմբերին օն աօգուլը օլան էրթէ կիւնիւ
բարմագլըզար, գարագլար վէ ուֆագ տիրէքլէր ա-
թէչէ աթըլտը, պէօյիւք տիրէքլէրտէ երգըլարագ քէ-
սիլտի, թայիֆէլէր իլէ պէրապէր Բասթարթու տալսի
օն ատէմ գատար չալըչըյօր իտի :

Դեկտեմբերին եիրմիսինտէ կիւվէրթէնին պիր գըս-
մը սէօքիւլիւպ եագըլտը . ֆագաթ օ կիւնիւ Իրլանտա
սէվահիլի կէօրիւնմէյէ պաչլատը :

Մամաֆիհ եարր կիճէյէ իքի սաաթ գալտըղը հալ-
տէ վարօր, անճագ կինիսթօն եագընլարընա թէգար-
րուպ իտէպիլիշ իտի . Ֆիլիեսա Փօգա իսէ անճագ
եիրմի տէօրթ սաաթըղ պիր ղէման գալըյօր իտի .
Հալ պու քի Հանրիյէթթա քէմալի սիւրաթ իլէ եօլու-
նա տէվամ իթսէ, պու միւտտէթ զարֆընտա անճագ
Լիվըրբուլա միւվասըլէթ իտէպիլէճէք իտի . ալէլիու-
սուս սիւրաթլա եօլա տէվամ իթմէք իչին պուխար
լազըմ տըր, ֆագաթ պուխարը հասըլ իտէն օտունտա
պիթէյօր իտի :

Իշթէ պու սըրատա դաբտան Սիրիյաի, Ֆիլիհաս
Պօգը աճըյարագ .

— Էֆէնսի, հէր շէյ սիզէ գարշը կէլլյօր, հէ-
նուղ կինիսթօն աչըղլարընտա պուլունույօրուղ . տէտի-

— Վա՛յ, շու դարշըմըլտաքի ֆէնէրլէրի կէօրիւ-
նէն շէհր կինիսթօն մը տըր .

— Էփվէթ .

— Լիմանա կիրէպիլըմիյիլ .

— Իւչ սաաթ սօնրա, չիւնքի տէնիլ շիմօի ճէղը
հալինտէ տիր .

— Բէք ալա, պէքլէրիլ .

Պու սէօղիւ քէմայի սօուգ դանլըլըլա սէօյլէ-
յէն Պօգըն սիյմասընտա, գաթան ալայիմը քէտէր ու
թէհսիւֆ կէօրիւնմէտի .

Կինիսթօն, իրլանտա ճէզիրէսինտէ վազը պիր ա-
տա տըր քի, Ամէրիգատան կէլէն սիւրաթ բօսթալարը,
Լօնտրա բօսթասընը պուրայա պըրագըրլար . բօսթալար
կինիսթօնտէն Տուպլինէ ապիմա հաղըր օլան ոիւրաթ
գաթարլարը իլէ նագլ օլունուր . Տուպլինտէն Լիվըրբու-
լա տախի վաբօրլարլա կէօթիւրիւլիւր քի, պէօյլէճէ Ա-
մէրիգատան կէլէն վաբօրլարըն բօսթա չանթալարը օս
իքի սաաթ թէգատտիւմ իթմիշ օլուր .

Իշթէ Ամէրիգա բօթասընըն դապանտըղը պու օն
իքի սաաթը, Ֆիլիհաս Պօգ դազանմագ իսթէյօր իտի
քի, Հանրիյէթթա վաբօրը իլէ երիմի տէօրթ սաաթ սօն-
րա էրթէսի ազչամ Լիվըրբուլա վասըլ օլաճագ եէրտէ,
պու գըսա եօլ սայէսինտէ թամ էօյլէն իւսթիւ Լի-
վըրբուլա եէթիշէճէք, վէ ազչամ սաաթ սէքիզի գըրգ
տաղըգա կէչմէտէն Լօնտրայա մուվասըլէթ իթմիշ օ-
լաճագ իտի .

Հանրիյէթթա վաբօրը եարը կիճէյի պիր սաաթ

կէչէրէք Կինիսթօն լիմանընա կերտի . Ֆիլիեաս Փօգ-
րէֆիգէլէրի իլէ պէրապէր գարտան Սիբիյտիյի , Փիյա-
թը ալիյէսինին նըսֆը գըյմէթինտէ օլան վաբօրընըն
իւզէրինտէ պըրագարագ տըչարը չըգտըլար :

Եօլճուլար գարայա չըգար չըգմաղ Ֆիքս պուրա-
տա Ֆիլիեաս Փօգը թէվգըֆ իթմէք իսթէտի , չիւնքի
թէվգըֆ էմիրնամէսի էլինտէ վէ քէնտիսի տէ Ինկի-
լիղ թօբրաղընտա պուլունույօր իտի . մամաֆիհ խաֆի-
յէ թէվգըֆ էմիրնի պուրատա իճրա իյլէմէյի մինա-
սիպ կէօրմէտի , ֆագաթ Ֆիլիեաս Փօգտան տա ասլա
այրըլմատը :

Ֆիլիեաս Փօգ , մատամ Աուտա վէ Բասթարթու
իլէ պէրապէր չըմէնտըֆէրէ ըաքիպ օլտուլար , պա-
պահլէյին կիւնէչ տօղմագ իւղրէ իքէն Տուպլինէ մու-
վասըլէթ իտիլտի . Իրլանտատան սիւրաթը ֆէվգէլատէ
իլէ Պըրիթանեա ատասընա կիտէն վաբօրլարտան պի-
րինէ պինտիլէր :

Էօյլէնէ օն տագըգա գալարագ Ֆիլիեաս Փօգ
րէֆիգէլէրի իլէ պէրապէր Լիվրբուլ ըլիթմընա չըգտը
քի , պուրասը իլէ Լօնտրա արասընտա թամ ալթը
սասթըլըգ պիր մէսաֆէ վար տըր :

Փագաթ թամ պու էսնատէ խաֆիյէ Ֆիքս էլինի
Ֆիլիեաս Փօգըն ումուզունա գօյտու . վէ էլինտէքի
թէվգըֆնամէյի Ֆիլիեաս Փօգա կէօսթէրիպ .

— Իսմինիղ Ֆիլիեաս Փօգ տըր , տէյիլ մի , տէ-
յու սօրմասը իլէ , Մ . Փօգ թէաճիւպ իլէ .

— Էվվէթ , տէտի :

— Գանուըն նամընա սիղի թէվգըֆ իտիյօրում . . .

34

Ֆիլիեաս Պօգ, Ֆիքսին ճեղղ իթմիշ օլտուղու իքի նէֆէր բօլիս մէմուրը ըէֆագաթը իլէ կէօթիւրիւլիւպ հաքս խոխլտի :

Մուսաիլէյհի Լըվըրբուլ կէօմիլիւք տալիքէսի տախիլինտէքի « Գօսթիւմ Հաուզ » թէվգըֆիսանէսինտէ թահտը թէվգըֆա ալմըշլար տըր քի, կիճէյի մէղգիւր հաքըսիսանէտէ կէշիրուպ, իրթէսի կիւնիւ Լօնտրա բօլիս նէղարէթինէ կէօնտէրիլէճէք խոխի :

Ֆիլիեաս Պօգըն թէվգըֆ օլունտուղու սըրատա Բասբարթու, պիր համլա իլէ խաֆիյէնին պօղաղընա սարըմագ իսթէտի իսէ տէ, բօլիս մէմուրլարը մէրգումը կէրիյէ աթտըլար. մատամ Սուտա իսէ մէսէլէնին տէհշէթինտէն ֆէնա հալտէ իւրքէրէք, նէ տէյէճէյինի վէ նէ տիւշիւնէճէյինի շաշըրմըշ գալմըշ խոխի. Բասբարթունըն մէսէլէյի հիքեայէ իթմէսի իւղէրինէ, մուսաիլէյհա, Ֆիլիեաս Պօգ կիպի ալիճէնապ պիր ճէնթըլմէնին, ասի պիր խըրսըղ կիպի թէվգըֆ խոխլմիշ օլմասընտան տօլայը ֆէնա հալտէ միւթէէսսիր օլարագ, քէմալի հայրէթ իլէ պագա գալտը :

Մատամ Սուտա, էվվէլ էմիրտէ պէօյլէ պիր հալին մուվաֆըդը հտգըդաթ օլամայաճաղընը տէրմիյան իյլէտի. սօնրա քէնտի ճանընը խէլաս խտէն ատէմէ հիշ պիր մուավէնէթտէ պուլունամայաճաղընա գանի օլտուղու կիպի, շիտտէթը թէէսսիւրինի կէօղլէրինէ վէրէք հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամայա պաշլատը :

Խաֆիյէ Ֆիքսէ կէլինճէ, մէրգում վաղիֆէսի մու-

ճիպինճէ շիւպհէ իթտիյի ատէմի թէվզըֆ իյլէմիշ իտի
քի , մուժաիլէյհին միւճրիմ օլուպ օլմատըզը քէնտին-
ճէ մէճհուլ օլուպ , անճագ պուրասընը անլամագ ա-
տալէթէ այըտ օլաճաղընտան , պու պապտէ ասլա վիճ-
տան պիհուղուրլուղու հըսս իթմէյօր իտի :

Պու էսնատէ Բասրարթունըն զիհնինէ քէտէրամիզ
պիր խաթըրէ կէլիպ ֆէնա հալտէ մուզթարըպ օլմաղա
պաշատը քի , օտա շու հալէ սէպէպ քէնտիտի օլմասը
տըր . էօյլէ եա , նիշի՞ն ֆիքսին խաֆիյէլիյինի Մ . Պօզ-
տան կիզլէտի . ֆիքսին նէ սըֆաթտա օլտուղունը վէ
նէ մէմուրիյէթլէ ֆիլիեաս Պօզըն արգասընտան կիթ-
տիյինի , նէ՞ սէպէպէ մէպնի էֆէնտիսինտէն սաղլատը .
էկէր էօյլէ եարմամըշ օլսա եանի քէյֆիյէթի ֆիլիեաս
Պօզա անլաթմըշ օլսա , շիւպհէ եօգ քի մուժաիլէյհ
պէրայէթը զիմմէթինի իրայէ իտէր մուսպիթ մատտէ-
լէրի անա արզ իտէրէք , խաֆիյէլիտէ պէօյլէ միւտհիշ
պիր խաթատէն ալըգօյմուշ վէ ֆիլիեաս Պօզըն եօլու-
նատա մանի օլմամըշ օլուր իտի :

Ալէլ խուսուս ֆիլիեաս Պօզ , ֆիքսին քէնտինի թէվ-
զըֆէ մէմուր օլտուղունը անլատըգտան սօնրա , անըն
իշինտէ պիր շօգ եօլ մէսարիֆի վէրէրէք արգասը սը-
րա թաշըմայաճաղը տէրքետր տէյիլ մի իտի . օ հալ-
տէ ֆիքստէ կէրի դալաճագ վէ եէթիշիպ ինկիլիզ թօբ-
լաղընտա թէվզըֆ իտէճէք օլսա պիլէ , էֆէնտիսինին
պահսընը դաղանտըգտան սօնրա եարապիլէճէք իտի .
իշթէ Բասրարթու պու նօգթալարը տիւշիւնէրէք , քէն-
տի քէնտինէ .

—էյ վա՛հ , նէ պէօյիք ահմագլըգ իթտիմ . պաղ-
թէթէն պիր էյլէնճէ չըգարմագ , շու մէլուն խաֆի-
յէյի սարագայա ալմագ ֆիքրի իլէ իշի էֆէնտիմէ
խապէր վէրմէտիլիմէ նէ՞ պէօյիք խաթա իթտիմ . ա՛հ ,

նէ՞ գատար զէվզէքլիք իթտիմ, շիմտի նէ՞ եարմալը . . .
տէյօր վէ հէօնկիւր հէօնկիւր աղլայօր իտի :

Մատամ Առւտա իլէ Բասրարթու , սօուղըն թէէ-
սիրինէ զէրլէ գատար էհէմմիյէթ վէրմէյէրէք , կէօմ-
րիւյիւն էօնիւնտէքի տիվանխանէտէ պէքլէտիլէր : հէր
իքիսիտէ օրատան այրըլմամագ վէ Մ. ֆօգը պիր տա-
հա կէօրմէք արզուսը իլէ սուզան օլույօրլար իտի :

Ֆիլիեաս ֆօգ իսէ , պէ հագդըն պու տէֆա պահ-
սընը զայպ իթմիշ իտի . հէմ նա՞սըլ զայպ իթմէք ,
թամ գազանաճաղը սըրատա , չիւնքի Լիվըրբուլ շէհ-
րինէ էօյլէյէ եիրմի տաղըղա գալարագ վատըլ օլմուշ
օլմաղըլա , պահս զէմանընա տահա տօղուղ սաաթ օն
պէշ տագըղա վար իտի քի , Լիվըրբուլ իլէ Լօնտրա ա-
րատը իսէ անճագ ալթը սաաթլըղ պիր եօլ տըր , աէ-
մէք քի շու հատիսէյի միւտհիշէ զուհուր իթմէսէ , պի-
զիմ ճէնթըլմէն պահս զէմանընտան պիր աղ տահա էվ-
վէլ Էախսօթ թամ վադթինտէ եէթիշէճէք իտի :

Պու արայըղ հէր քիմ Լիվըրբուլ կէօմրիւյիւ հա-
բըսխանէսինէ կիրմիշ օլսա , Մ. ֆօգը հիշ պիր շէյ վու-
ղու պուլմամըշ կիպի , թահտա մասանըն եանընա քէ-
մալի սիւքիւնէթ իլէ օթուրմուշ օլտուղունը կէօրիւր
իտի :

Հիշ պիր շէյտէն միւթէհայըր գալմամագ , հիշ պիր
շէյէ հիատէթ իթմէմէք վէ հիշ պիր շէյտէն միւթէ-
էսիր օլմամագ միւթատը գաթիսի օլան Ֆիլիեաս ֆօգ
ճէնապլէրինի , շու սօն տարպէ տախի աիւչարը թէէ-
սիր իթմէմիշ իտի . Մ. ֆօգ հաբըսխանէ տէրունինտէ
սաքին վէ միւթէրիհ պիր հայտէ օթուրույօր իտի .
աճէպա մումաիլէյհ հալա իւմիւտ իտէյօր մը , քէն-
տիսինին հուրրիլէթի զասպ իտիլմիշ օլտուղու հալտէ
տախի , մուվաֆագըլէթի մէմուլ իյլէյօր մը իտի . . .

Ֆիլիեաս Փօգ, հարըսխանէ տէրունինտէ էօնիւն-տէրի թահտա մաստյա սաաթընը վաղ իտուպ, պա-գըշը իլէ եէլգօվանըն հարաքէթինէ տըգգաթ իտէյօր իտի. աղղընտան հիշ պիր քէլիմէ չըգմայօր իսէ տէ, ֆազաթ նազարընտա զարիպ պիր հալ կէօրիւլիւյօր իտի.

Ֆիլ հագըգա բէք տէհչէթամիզ օլան պու մէսէլէ չէօյլէճէ պէյան իտիլէպիլիր.

Էկէր Ֆիլիեաս Փօգ հագըգաթէն միւճըլում իսէ, տէսթը ատալէթէ տիւշմիւշ օլտու.

Էկէր Ֆիլիեաս Փօգ մասում վէ մագլում իսէ, պահսընը զայպ իթտի, պիր բարասըզ գալտը.

Աճէպա Ֆիլիեաս Փօգ հարըսխանէտէն ֆիրար իթ-մէք ֆիլքրինտէ պուլունտո՞ւ մը. պուրասը ումուլուր, չիւնքի պիր գաշ տէֆա մէվգուֆ օլտուլու օտանըն էթրաֆընը տօլաշտը, ֆազաթ գաբուլար քիլիտլի օլ-տուլու կիպի բէնչէրէլէր տէ տէմիր բարմագլըզլար իլէ մէսթուր իտի, տէմէք քի ֆիրար միւմքիւնսիզ տիր.

Ֆիլիեաս Փօգ պիր արալըզ ճէպինտէն սէյահաթ տէֆթէրինի չըգարըպ.

«Դեկտեմբեր եիրմի պիր, ճումա էրթէսի կիւնի Լիվրբուլ չէհրինէ մուվասըլէթ» իպարէսինին ալթընա.

«Սէքսէնինճի կիւն էօյլէյէ օն տագըգա վար» սէօղիւնի եազտըգտան սօնրա եինէ սիւքիւնէթլէ պէք-լէտի.

Գօսթիւմ Հաուզըն պէօյիւք սաաթը պիրի չալտը, Մ. Փօգ քէնտի սաաթընըն իքի տագըգա իլէրի օլտու-ղունը կէօրտիւ.

Սաաթ իքիլի վուրտու քի, չու անտէ հուրրիյէթի իատէ օլունսա, եինէ զէմանընտա Ռըֆօմ գըլիւպինէ

եւթիշէպիիւր իտի . Ֆիլիեաս Պօգըն աւնը խաֆիֆճէ պուրուշտը :

Պիւ աղ սօնրա , եանի էօյլէյի օթուղ պէշ տագը-
գա կէշէրէք արշարըտա պիւ թագըմ սէսլէր իշիտիւ-
տի , Ֆիքս իլէ Բասբարթունըն սէսլէրի տույուլտու ,
Ֆիլիեաս Պօգըն կէօզլէրի բարլամայա պաշլատը :

Հէման պու սըրատա հաբըսխանէնին գաբուսը ա-
շըլտը , Ֆիլիեաս Պօգ , մատամ Աուտա իլէ Բասբարթու
զէ Ֆիքսին քէնտիսինէ տօղրու սէյիրթտիքլէրինի
կէօրտիւ :

Ֆիքս , քէնտինտէն կէշմիշ օլուպ լագըրտը սէօյ-
լէյէճէք հալտէ տէյիլ իտի . մէրդում սաշլարը տա-
ղըմըշ . . . րէնկի սօլմուշ օլարագ թիթրէք պիւ սէտա
իլէ :

— Էֆէնտիւմ . . . էֆէնտիւմ . . . աֆվ իտէրսինիլ . . .
եա Բապպիւմ ֆէնա հալտէ պիւ միւշապիհէթ . . . ա-
սըլ խըրսըղ իւշ կիւնտէն պէրի թութուլուպ հապս
իտիլմիշ . . . սիլ խըրսըղ . . .

Ֆիլիեաս Պօգ սէրպէսթ իտի , մումաիլէյհ , Ֆիքսէ
սէօզիւնի իքմալ իթմէյէ մէյտան վէրմէյուպ խաֆի-
յէյէ տօղրու իլէրլէտի . տըգգաթլա պիւ քէրրէ եիւ-
ղիւնէ պագտը . էօմիւնտէ իլք տէֆա օլարագ սէրի
պիւ հարտքէթ իճրա իտէրէք Ֆիքսին գաֆասընա էճյլէ
պիւ եումրուգ էնտիրտի քի , զէվալլը խաֆիյէ տէօրթ
պէշ տէֆա թագլա գըլարագ եէրէ սէրիլտի . լաքին
պիշարէ ատէմճըղազ սէսինի պիլէ չըգարմատը :

Բասբարթու պունը կէօրտիւյի կիպի պիւ սուրէ-
թը մուզաֆֆէրանէտէ :

— Իշթէ հագգըյըլա պիւ եումրուգ , եաշասըն Մ.
Պօգ , տէյու պաղըրմագտան քէնտինի ալամատը :

Ֆիլիեաս Պօգ , Բասբարթու վէ մատամ Աուտա ,

խաֆիյէյի եռւվարժանտըղը եէրտէ պըրագարագ հա-
բըսխանէտէն չըդաըլար վէ հէման պիր արապոյոյա պի-
նէրէ.ք տօղրուճա չըմէնտըֆէր ըսթասիյօնընա կէլտիլէր:

Սաաթ իբիյի գըրդ կէչմէքտէ օլուպ, գաթար ի-
սէ օթուզ պէշ տագըդա էվվէլ կիթմիշ իտի. Ֆիլիհաս
Ֆօգ մահտուսի պիր գաթար բազարըդ իթմէյէ գալ-
գըշար:

Վագաս հէրնէ գատար ըսթասիյօնտա իսթիմ
իւզէրինտէ պիր գաշ լօղօմօթիֆ վար իտի իսէ տէ,
եօլըն սէրպէսթ պուլունամամասը հասէպի իլէ, եէնի
գաթար սաաթ իւչտէն էվվէլ հարաքէթ իտէմէտի.
սաաթ իւչտէ Ֆիլիհաս Ֆօգ գաթարըն մաքլինաճըսընա
պէօյի.ք պիր իքրամիյէ վատ իթտի. գաթարտա իւշ
եօլճուլը ալարագ հարաքէթ իյլէտի:

Հէրնէ գատար սիւրաթը ֆէվգէլտաէ իլէ պէշ
պուչուզ սաաթտա Լօնտրայա մուվասըլէթ օլունմագ
միւմիլն իտի իսէ տէ, ֆագաթ եօլըն պաղը եէրլէրին-
տէ զարուրի թէվագուֆ օլտուղունտան, գաթարը մախ-
տուն Լօնտրայա տախիլ օլտուղու վագըթ, չէհրին հէր
սաաթը տօղուզա օն տագըդա գալմըշ օլտուղունը ի-
շար իտիյօր իտի:

Ֆիլիհաս Ֆօգ, քիւթիէյի արզ էթրաֆընտաքի
սէյահաթը իթմամ իյլէտիքտէն սօնրա թամ պէշ տա-
ղըդա կէճ գալմըշ իտի:

Պինաէն ալէյհ պիշարէ աթէժճըղապ պահսընը
ղայպ իթտի:

35

Սէվիլ Բուվ սօգալընտարի դօմշուլարա , Ծիլիեաս
Փօգ էվինէ կէլարի տէնիլաէ , ֆէվգէլատէ միւթէհայըր
օլաճաղլարը վէ ատէթա ինանմայաճաղլարը տէրքեար
իտի . չիւնքի խանէնին բէնչէրէլէրի էվէլքի կիպի բէր-
տէլէր իլէ գաբալը պուլունսոյօր իտի :

Ծիլհաղըգա Ծիլիեաս Փօգ դաթարտան էնտիքաէն
սօնրա ուշալընա եէյէճէք ալմասընը էմր իտէրէք , քէ-
մալի սիւքիւնէթլէ խանէսինէ ալտէթ իթմիշ իտի :

Ծիլիեաս Փօգ , ատէթը գաաիմէսի միւճիւպինճէ
շու մուվաֆաղըյէթսիզլիք տարպէյի միւտհիշէսինիտէ ,
քէմալի սօուգ դանլըլըզլա թէլազգը կյէմիշ իտի . ալէլ-
խուսուս նայիլի մուվաֆաղըյէթ օլամամասընա շու խա-
պիս խաֆիյէ սէպէպ օլմուշ իտի . քիւլրէյի ալղըն էթրա-
ֆընտա տօլաշարաղ պինլէրճէ մանիլէրի վէ թէհիքէ-
լէրի պէրթարաֆ կյէյէրէք , թէմամ նօղթէյի մաթ-
լուպէյէ վասըլ օլ տա , օրատա մուգապէլէ իտէմէյէ-
ճէյին պիր գուվլէթ թարաֆընտան թէվգըֆ իտիլ .
հաղըգաթէն պու բէք միւտհիշ պիր հալ տըր :

Ծիլիեաս Փօգ , զէմանը հարաքէթինտէ պէրապէր
կէօթիւրտիլի ճէսիմ մէպլաղտան բէք աղ պիր բար-
չա գալմըշ իտի . սէրլէթը քեամիլէսի անճաղ Պար-
նինկ պիրատէրլէր պանգասընա թէսլիմ կյէմիշ օլ-
տուղու երիմի պին լիրատան իպարէթ իտի քի , օ բա-
րայըտա ըրֆօմ գըլիւպինտէքի արգատաշը ալաճաղ
իտի . չիւնքի պահսը զայպ իթտի :

Ծիլիեաս Փօգըն գաղանմաղ իչին պու պահսա կի-

րիչտիյի աշխատար տըր , զիրա նասըլքի կէօրտիւք , գա-
ղանապիլէճէյի ադճէյի քեամիլէն եօլտա սարֆի իյլէ-
տի , շիմտի տէ սարֆի իթտիյի գատարընը գըլիւպտէքի
արդատաշարընա վէրիյօր վէ քէնտիսի տէ հապպէյի
վահիտէյէ միւհթաճ գալըյօր իտի . լաքին մումաիլէյհ
ղաթէն եաբաճաղընըն գարարընը վէրմիշ պիթիւրմիշ
իտի :

Սէվիլ Բուվ խանէսինտէ մէյուս պիր հալտէ պու-
լունան մատամ Աուտայէ պիր օտա թախսիս իտիլմիշ
իտի . պիշարէ գատընճըղազ ֆիլեաս ֆօգտան իշիթ-
տիյի պիր գաշ սէօղտէն , մումաիլէյհին ֆէնա պիր
նիյէթի օլտուղունը անլայարադ տիւշարը ըղթըրապ
օլմուշ իտի :

Զաթէն պու մագուլէ ինկիլիլէրին հալի մալիւմ
տիր , անլէրճէ հայաթ ու մէմաթ արաուրնտա հիշ պիր
ֆարգ կէօրիլէմէղ , իշթէ պունը իշին Բասբարթու է-
ֆէնտիսինէ բէք զիյատէ տըգգաթ իթմէյէ պաշլա-
տը :

Բասբարթու , օտասընա չըգար չըգմաղ էվվէլ է-
միրտէ սէքսէն կիւնտէն պէրի քէնտի հիսապընա օլա-
րադ եանմագտա օլան հէվա կաղընը սէօնտիւրտիւ ,
խանէնին էօնիւնտէքի մէքթուպ գութուսընտա կաղ
շիւքէթինին պիրտէ մասրաֆ բուսուլասընը պուլմուշ
իտի :

Կիճէ կէչտի , Մ. ֆօգ եաթմըշ իտի . աճէպա ու-
յուտո՞ւ մը . մատամ Աուտայէ կէլինճէ ասլա ըահաթ
եիւզի կէօրմէմիշ իտի . Բասբարթու իսէ , սատըղ պիր
քէօբէք կիպի էֆէնտիսինին եաթտըղը օտա գաբուսը-
նըն էօնիւնտէ սապահա գատար պէքլէմիշ իտի :

Իրթէսի կիւնի Մ. ֆօգ Բասբարթույը չըղըրըպ ,
գըսա սէօղլէր իլէ մատամ Աուտանըն թաամընը հա-

ղըր իթմէսինի էմր իյլէտի . քէնտիսի տէ պիր շայ իլէ իքթիֆա իթտի . պատէհու Բասքարթույա .

— Մատամ Առտայէ . Թաամընտա հաղըր պու-
լունամատըղըմտան տօլայը ափվընը իսթիրհամ իթտի-
յիմի սէօյլէյինիղ « ազշամ իւզէրինէ տօղրու քէնտի-
լէրի իլէ պիր կէօրիւշմէք իւղրէ միւսատէլէրինի թալէպ
իյլէտիմ, տէտի .

Բասքարթունըն , պու էմրի իծրա իթմէքտէն պաշ-
դա պիր իշի գալմամըշ իտի իսէ տէ , երինէ էֆէնտիսի-
նին օտաւընտան չըգամատը , զէվալըր ատէմըղաղ ֆէ-
նա հալտէ միւթէէսիր օլուպ , նիհայէթ իւլ էմր սապ-
րէ մէճալի գալմայարագ , էֆէնտիսինէ .

— Էֆէ'նտիմ, Մ. Փօգ , լանէթ իտինիղ , պէնի
թէէտիպ իյլէյինիղ չիւնքի պէնիմ գապահաթըմ օլու-
րագ . . .

Ֆիլիեաս Փօգ , Բասքարթույա իթիզար վէ ափվ
թալէպ իթմէյէ մէյտան վէրմէյիպ .

— Պէն քիսնէյի իթհամ իթմէմ , իշինիղէ կիտի-
նիղ , տէյէրէք սէօղիւնի քէստի .

Բասքարթու , էֆէնտիսինին էմրինի մատամ Առ-
տայա թէպլիղ իթմէք իշին օտատան չըղըպ մումաի-
լէյհանըն նէզտինէ վարտը . Մ. Փօգըն տէտիքլէրինի
սէօյլէտիքտէն սօնրա .

— Մատամ , պէն պիր շէյ եաքամատըմ , ֆագտթ
պէլքի սիղ մուվաֆֆագ օլուրսունըղ . . . սիղին քէն-
տինէ նուֆուղընըղ վար տըր . . . տէմէսի իւզէրինէ ,
կէնճ գատըն ճէվապէն .

— Պէնիմ նէ'նուֆուղըմ օլապլիլի . Մ. Փօգ զայլի
միւթէէսսիր պիր ատէմ տիր . քէնտինէ գարչը օլան
հըսսիյաթը չիւքրանիյէմին պէյանընը անլատը' մը .
գալպիմտէ մէսթուր օլան հըսսը կէօրմէք , պիլմէք իս-

թէ տի՛ մի . . . ա՛հ տօսթում, եանընտան պիր տագը-
գա այրըմամալը տըր . ագչամա պէնիւմ իլէ կէօրիւշ-
մէք իսթէյօր տէտինիզ, տէյիլ մի, տէտի .

— Էվլէթ մատամ, զանն իտէրսէմ սիզին ինկիլ-
թէրրատարի սուրէթը թէայիւշինիզի թային իչին տիր .

— (Տալիլն պիր հալտէ .) Պագալըմ, պէրլէյէլիւմ,
իշթէ շու բաղար կիւնիւ պէօրլէճէ, կիյա խանէ
ղայրը մէսքիւն իմիշ կիպի քէմալի սիւքիւնէթլէ կէշ-
տի . Ֆիլիեաս Ֆօգտա պու խանէտէ պուլունալըտան
պէրի իլք տէֆա օլտրագ գըլիւպէ կիթմէյէրէք կիւ-
նիւնիւ օրտտա կէշիրտի, բարլամէնթօ սաաթը օն պիր
պուշուղը չալարագ ագչամա եարըմ սաաթ գալտըղընը
իշար իթտի .

Վագաա պիզիւմ ճէնթըմէնին գըլիւպէ կիտէճէք
հիշ պիր իշի գալմամըշ իտի . արթըգ ընֆիդլէրի Ֆի-
լիեաս Ֆօգը պէքլէմէյօր իտի . չիւնքի պիր կիւն էվլէ-
լիսի, եանի Դեկտեմբերին եիրմի պիրինտէ ագչամ իւ-
ղէրի սաաթ սէքիզի գըրգ պէշ տագըգա կէշէրէք,
Ֆիլիեաս Ֆօգ գըլիւպ սալօնընտա իսպաթը վիճուտ ի-
տէմէտի . պինաէն ալէյհ պահալտա զայպ օլտու . ըն-
ֆիզի օլտն զաթ եէտինտէքի սէնէտ մուճիպինճէ,
չիմտիյէ գոտար չօգտան կիտուպ եիրմի պին լերայը
պանգատան գալտըրմիշ օլմալը տըր .

Շու հալտէ Ֆիլիեաս Ֆօգըն տըշարըտա հիշ պիր
իշի եօգ իտի քի, օտա էվտէն չըգմատը . Բասբարթու,
խանէ տէրունինաէ աշաղը եօգաղը կէզմէքտէն խալի
գալմատը . կիւյա սաաթլար եիւրիւմէյօրլար . արա սը-
րա էֆէնտիսինին օտա գաբուսընտան տինէյօր վէ տին-
լէտիյինի սէղտիրմէյօր իտի . պաղէն խաթրընա խաֆի-
յէ Ֆիքս կէլմէքլէ էօֆքէսինի անտէն ալմագ իսթէ-
մէքտէ, սօնրա միւլահաղա իտէրէք, քէնտի քէնտինէ .

— Անընտա գապահաթը եօգ տըր . հէր քէս կիպի
օտա ալտանապիլի . ասըլ գապահաթ պէնտէ տիր ,
չիւնքի իչի էֆէնտիմէ խապէր վէրմէտիմ , աէմէ րաէ ի-
տի .

Սաաթ ագչամըն եէտի պուչուղունտա ֆիլիեաս
Ֆօգ , էվվէլճէ թալէպ իյլէմիշ օլտուղու միւսսատէ միւ-
ճիպինճէ մատամ Աուտանըն օտասընա կիրաի . իքիսի
օրատա եալընըզ գալտըլար .

Ֆիլիեաս Ֆօգ պիր սանտալեա ալըպ , գատընըն
գալչըսընտա պուլունան չըմինէնին քէնարընա օթուր-
սու . մումաիլէյին սիյմասընտա ասլա ալայիմի թէէ-
սիւր կէօրիւլմէյիպ , կիտէր իքէն նասըլ իսէ , շիմաի տէ
օ հալտէ , եանի այնի սիւքիւթ , այնի իսթիրահէթի իպ-
րաղ իտիյօր իտի . Ֆիլիեաս Ֆօգ պէշ տագըզա գա-
տար սաքիթ գալտըգտան սօնրա , պաչընը գալտըլըպ .

— Մատամ , սիզի Ինկիլթէրպյա կէթիրաիյիմաէն
տօլայը պէնի աֆիլ իտէ՛րմիսինիզ , աէյինճէ , կէնճ գա-
տըն հէյէճան իլէ .

— Էվվէթ , Մ . Ֆօգ , լաքին աֆիլ իտէճէք նէ . . .

— (Սէօղիւնիւ գաթ իտէրէք .) Միւսսատէ պու-
յուրընտա սէօղիւմիւ թէքմիլ իտէյիմ . պէնտէնիզ սի-
զի Ինկիլթէրպյա , եանի սիզին իշին թէհիլքէլի օլտն Հին-
տիաթանտէն ուղագ պիր մահալէ կէօթիւրմէք իսթէ-
տիյիմ վագըթ զէնկին իտիմ . պուրատա սէրվէթիմին
պիր գըսմընը սիզէ թախսիս իթմէք իսթէյօր իտիմ .
հալ պու յի մալիւմինիզ օլտուղու վէճհ իլէ շիմտի ֆա-
գըլըմ .

— Պիլիյօրում Մ . Ֆօգ , պէն տէ սիզտէն սօրա-
ճաղըմ քի , սիզինլէ պէրապէր կէլտիյիմի վէ պէլքի
պու սէպէպլէ պահսը զայպ իթմէնիզէ սէպէպ օլտու-
ղումը աֆիլ իտէ՛րմիսինիզ .

— Մատա՛մ, սիւղ Հինտիւթանտա գալամազ իտի-
նիւղ, սիւղին իշին օրատան գալմագ շարթը ազիմ իտի :

— Տէմէք քի պէնի խայընլարըն էլինտէն գուր-
թարմայը քեաֆի ատտ իթմէյօրսունըղ տա , պիր տէ
պանա մէտարը մայիշէթ թախսիս իթմէք իսթէյօր-
սունըղ էօյլէ՞ մի :

— Էվլէթ մատամ, ֆագաթ զուհուրաթ նիյէթի-
մի պօզտու , մամաֆիհ էլիմտէ գալանը սիզէ թէրք
իթմէքլիլիմէ միւսաատէ պոյուրմանըղը ըէճա իտէրիմ :

— Եա սիւղ նէ՞ եաբաճագսընըղ Մ. Ֆօգ :

— Պէ՛ն մի մատամ, պէնիմ հիշ պիր շէյէ իհթի-
յաճըմ եօգ :

— Պիր շէյ անլայամայօրում, ըէճա իտէրիմ իյ-
զահ իաինիզ, նէ՞ եօլտա հարաքէթ իտէճէքսինիզ :

— Նասըլ իշիմէ կէլիրսէ :

— Մամաֆիհ սէֆալէթ, զարուրէթ սիզէ մուվա-
ֆըզ տէյիլ տիր . տօսթլարընըղ . . .

— Պէնիմ տօսթում եօգ տըր մատամ :

— Ագրապալարընըղ . . .

— Ագրապամ տա եօգ տըր . . .

— Էօյլէ իսէ թէէսիւֆ իտէրիմ Մ. Ֆօգ , զիրա
եալընըղըզ բէք ֆէնա շէյ տիր , իքի քիշի միւշթէ-
րէք օլտուգլարը հալտէ պիր ատէմտէն զիյաաէ սէֆա-
լէթէ թահամիւլ իտէր :

— Էօյլէ տէրլէր մատամ :

Պու արալըզ մատամ Աուտա այազա գալգըպ է-
լինի Ֆիլիեաս Ֆօգա ուղատարագ :

— Միւսիւ Ֆօգ , պիր տօսթ , պիր ագրապայա
մալիք օլմագ իսթէրմիսինիզ, եանի ճարիյէնիղի զէվ-
ճէլիյէ գապուլ իյլէ՞րմիսինիզ, տէտի :

Պու սէօզին իւզէրինէ Ֆիլիեաս Ֆօգ տա պազա

գալգտը, սան քի ճէնթըլմէնին կէօղլէրինտէ, պագը-
չընտա զարիպ պիր հալ վար իտի. կէնճ գատընճը-
ղաղ մումաիլէյհին եիւղիւնէ պագըյօր իտի. քէնտի-
նի գուրթարանը խէլաս իթմէք իչին հէր չէյի ֆէտա
իթմէյէ հազըր օլան շու գատընըն նազարընտաքի
սամիմիյէթ, իսթիգամէթ, ճիտտիյէթ վէ հալավէթ,
էվէլ էմիրտէ Ֆիլիեաս Փօգը միւթէհայըր վէ սօնրա
տա միւթէհսիր իթմիշ իտի. ճէնթըլմէն պիր միւտ-
տէթ կէօղլէրինի գաբատը, կիւյա քի քէնտինէ աթֆ
իտիլէն նազարըն շիտտէթը թէհսիրինտէն գօրգույօր
իտի. պատէհու կէօղլէրինի աչըպ սատէ պիր սուրէթտէ.

— Մատամ սիզի սէվէրիմ, էվէլթ հագըգաթմէն
տիւնեատաքի էն ազիզլէր իւզէրինէ եէմին իտէրիմ քի,
սիզի սէվէրիմ, սիզէ մութիյիմ, տէտի.

Մատամ Աուտա պու արալըգ պիր ա'հ չէքիպ է-
լինի գալպինին իւզէրինէ գօյտու.

Բասթարթույը չաղըրտըլար, մէրգում տէրհալ ի-
չէրի կիրտի. Մ. Փօգ էլան մատամ Աուտանըն էլինի
թութմագտա օլտուղունտան, զէքի ատէմ տէրհալ
մէսէլէյի անլայըպ կէօղլէրի մուհապէթ իլէ բարլամա-
յա պաշլատը, Ֆիլիեաս Փօգ Բասթարթույա.

— Մարի-Լէպօն քիլիսէսինտէքի բաբազը՝ եարը-
նա ագտը իզտիվան իչին ճէլպ իթսէք նասըլ օլուր,
վագըթ կէչտի մի, տէյու սօրմասը իւզէրինէ, Բաս-
թարթու մանատար պիր թէպէսսիւմ իլէ.

— Խայըր, ասլա կէն օլմազ, տէտի.

Պու էսնատէ սաաթ սէքիզի պէշ կէչմէքտէ օլ-
տուղունտան, Բասթարթու.

— Եարընքի բազար էրթէսինէ տէյիլ մի, տէյու
սօրունճա, Ֆիլիեաս Փօգ, մատամ Աուտայէ պագա-
րագ.

— Եարընքի բազար իրթէսինէ տէյի՛Լ մի մատամ, տէտի :

— Էվվէթ Մ. Ֆօգ, եարընքի բազար իրթէսի կիւնիւնէ :

Բասրարթու ալէլ աճէլէ գօշարագ տըշարը փըրլատը :

36

Ասըլ պանգանըն խըրուզը օլան ձէյմս Բսթրաթէ նամընտա պիր առէմ, Էտիմպուրկ շէհրինտէ Դեկտեմբերին օն եէտինճի կիւնիւ թէվգըֆ օլունտուղու վագըթ, Լօնարատա հասըլ օլան շուրուչի էֆքեսարըն շիմտի պուրատա գարիյնի քիրամէ ալլ էյլէմէմիլ մինասիպ օլուր զանն իտէրիլ :

Իւշ կիւն էվլէլ Ֆիլիհաս Ֆօգ, բօլիս նէղարէթի թարափընտան թէագիպ օլունան պիր միւճրիւմ իքէն, շիմտի իսէ քիւրթէյի արզ էթրափընտա սէյահաթընը իճրա իտէր նամուսըլ պիր ճէնթըմէն օլտուղունը հէր քէս անլամըշ իտի :

Աման հա Բասպիլի, կաղէթալարտա նէ բսթըրտը, նէ գատար զըյլուգալ, շու մահուտ մէսէլէյի առէթա ունութմուշ օլան պահսճըլար մէյտանէ չըդտըլար : Շունուտա սէօյլէյէլիմ քի, պու սէֆէրքի պահս իտէնլէրին օրթայա գօյտուգլարը ճէսիմ մէպլաղլար, աղըլլարա հայրէթ վէրէճէք տէրէճէտէ իտի. Ֆիլիհաս Ֆօգ նամը հէրքէսին աղըլընտա տէվէրան իթմէյէ պաշլատը :

Ֆիլիհաս Ֆօգըն պէշ արգատաչլարը օլան Բըֆօմ

գըլիւպի աղաւարը շու իւշ կիւնիւ պէօյիք էնտիշէլէր իշինտէ կէշիրտիլէր, ունութմուշ օլտուղլարը օ Ֆիլի-
եաս Թօգ, եինէ կէօղլէրի էօնիւնտէ արղը վիճուտ ի-
տիյօր իտի. աճէպա շիմտի նէրէլէրտէ պուլունույօր.
ասըլ խըրրըղըն թէվդըֆ օլունտուղու կիւն, ֆիլիեաս
Թօգ Լօնտրատան հարաքէթ իտէլի թէմամ ալթմըշ
իւշ կիւն օլմուշ վէ քէնտիտինտէն հիշ պիր խապէր ա-
լընամամըշ իտի. աճէպա մուվաֆիադ օլմամտը մը,
եօգսա եօլունա տէվամ իյլէյօր մը. աճէպա Դեկտեմ-
բերին եիրմի պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ
եէքիղի գըրգ պէշ կէշէրէք Բըֆօմ գըլիւպինտէ կէօ-
րիւնէճէք մի իտի. իշթէ գըլիւպ աղաւարի պուրաւարը-
նը տիւշիւնիւյօրլար իտի.

Բըֆօմ գըլիւպի աղաւարի Ամէրիգայա վէ Ասիյա-
եա թէլէկրաֆ չէքտիլէր. ագչամ սապահ Ֆիլիեաս
Թօգըն իգամէթկեաճը օլան Սէվիլ Բուվ խանէսինէ ա-
տէմ կէօնտէրտիլէր իսէ տէ, հիշ պիր խապէր ալամա-
տըլար. հաթտա բօլիս նէղարէթի պիլէ խաֆիյէ ֆիք-
սին նէ օլտուղունտան մալիւմաթը պուլունույօր իտի.
իշթէ պու հալլէր եէնիտէն պահա մէսէլէսինին մէյ-
տանէ չըգմասընը սէպէպ օլտու.

Պինաէն ալէյհ Դեկտեմբերին եիրմի պիրինճի ճա-
մա իրթէսի կիւնիւ գըլիւպ տախիլինտէ վէ գըլիւպըն
պուլունտուղու սօգադտա աղիմ ելիր գալապալըգ պի-
րիքմիշ իտի. Պէյնէլխալդ օ տէրէճէ գըյլ ու գալ տէ-
վէրան իյլէյօր իտի քի, պուրայը կէօրէնլէր, պէօյիք
պիր էսհամ պօրսասընտա ֆիլիեաս Թօգ նամընտա պիր
սէհմին թէնզիլ վէ թէգեիտի ֆիեաթը իլէ օղրաշըլը-
յօր զանն իտէճէք իտի.

Օ ագչամ սաաթ եէտիտէն պէրի պէշ արգատաշ
եանի իքի Պանքէր. Ճօն Սիլիվան վէ Սամուէլ Ֆալլէն-

Թէն իլէ միւհէնտիս Անտրէ Ըսթուարթ . պանդա մէ-
մուրը Կօթիյէ Բալֆ վէ պիրաճը Թօմաս Ֆըլանական ,
Բէֆօմ գըլիւպի սալօնընտա իճթիմա իթմիշլէր իտի .
Անտրէ Ըսթուարթ սալօնըն պէօյիւք սաաթընա
պիր տահա պագարագ .

— Էֆէնտիլէր , երմի տագըդա սօնրա Մ. Ֆիլի-
եաս Փօգ իլէ պէյնիմիզտէ միւնագըտ օլան մուդալէ-
լէ խիթամ պուլաճագ տըր , տէտի .

Թօմաս Ֆըլանական . - Լիվըրբուլտան կէլէճէք
սօն թըրէն սաաթ գաշտա վասըլ օլոյօր .

Կօթիյէ Բալֆ . - Եէտիյի երմի իւշ տագըդա կէ-
շէրէք , իքինճի գաթար իսէ անճագ եարը կիճէտէ կէ-
լէճէք տիր .

Անտրէ Ըսթուարթ . - Էկէր Մ. Ֆիլիեաս Փօգ սա-
աթ եէտի գաթարը իլէ կէլմիշ օլտա իտի , շիմտիյէ գա-
տար պուրատա պուլունմասը լազըմ կէլիւր իտի . պի-
նաէն ալէյհ , պիղ շիմտիտէն պահսը գազանմըշ սա-
յըլապիլիրիզ .

Սամուէլ Ֆալէնթէն . - Պէքլէյէլիմ էֆէնտիլէր ,
տճէլէ իթմէյէլիմ , րէֆիգիմիզ Մ. Փօգըն նէ տէրէ-
ճէտէ քիմնէյէ պէնզէմէզ զարիպ պիր ատէմ օլտու-
ղունը պիլիրսինիզ . մումաիլէյհին հէր շէյտէ օլան ֆի-
թուրսուղլուղը հէքիմիզէտէ մալիւմ տիր . տայիմա վա-
գըթ ու զէմանընտա վասըլ օլուր . պինաէն ալէյհ է-
կէր Ֆիլիեաս Փօգ սօն սանիյէտէ շու գաբուտան կի-
րուպ արզը վիճուտ իթսէ , ասլա տիւշարը հայրէթ օլ-
մամ .

Անտրէ Ըսթուարթ . - Պիլաքիս պէնտէ շու գա-
բուտան իշէրի կիրտիյինի կէօրսէմ կէօղլէրիմէ ինան-
մայաճաղըմ .

Թօմաս Ֆըլանական . - Ֆիլ հագըդա տօսթումուղ

Ֆիլիեաս Ֆոգըն շու թէշէպպիւսի ագըլը առէմ իշի տէյիլ իտի . զիրա հէր նէ տէ եարսա զուհուրը մէլ-հուզ օլան պաղը արըզէլէրի տէֆ իտէմէյէճէյի տէր-քեար տըր :

Ճօն Սիլիվան . - Ալէլսուսուս պիղէ պիր թէլէկ-րաֆ պիլէ չէ.քմէտի , կէշտիյի եերլէրտէ թէլէկրաֆիսա-նէ եօգ տէյիլ տիր ա' .

Անտրէ Բսթուարթ . - Ֆիլիեաս Ֆոգըն պահսը գալանմատըղը աշիքեար տըր . շուրասընը տա պիլիր-սինիզ քի Ամէրիգատան կէլէն Շիյնա վարօրընըն եօլ-ճուլարը միյանընտա Ֆիլիեաս Ֆոգըն պուլունմատըղը-նը , մէղքիւր եօլճուլարըն իսիմլէրինի եաղան «Շիյրունկ Կաղէթ» ճէրիտէսինտէ կէօրաիւք , Մ. Ֆոգըն իսմի եօգ իտի . հալ պու քի Ամէրիգատան Լիվըրբուլա պաշգա բօսթա եօգ տըր . օլսա օլսա տօսթումըղ Ֆիլիեաս Ֆոգ-չիմսի անճադ Ամէրիգայա կէլմիշ տիր . շու հալտէ Մ. Ֆոգ բարալարը զայպ իտէճէյի կիպի , իհթիյար լօրտ Ալպէր նալ ճէնսպլէրի տէ , պահս իյլէտիյի պէշ պին լիրատէն օլանճադ տըր :

Կոթիյէ Բալֆ . - Պուրասը տօղրու , եարըն կիտէր Պարնինկ պիրատէրլէր պանգասընտան բարալարը ա-լըրըղ :

Թօմաս Ֆըլանական . - Հա'ց , հա'յ :

Պու արալըդ սալօնըն պէօյիւք սաաթը սէքիղի դըրդ տագըգա կէշտիյինի իրայէ իթտիյինտէն , Անտրէ Բսթուարթ .

Պէշ տագըգա գալտը , տէյու պաղըրտը :

Պէշ արգատաշ պիրիպիրլէրինէ պագտըլար , հէք-սինին տէ գալպի աղիմ պիր հէյէճան իչինտէ իտի ի-սէ տէ , եէքտիկէրէ ըզհար իթմէմէք իսթէյէրէք , Աամուէլ Ֆալլանթէնին տավէթի իւղէրինէ վիսթ մա-

սասընըն պաշընա կէշիպ օյունա պաշլատըլար :

Քեաղըտըլարը տաղըթմադ իւզըէ օլան Անտրէ Ըսթուարթ , իթիմատ վէ մէմնունիյէթ իյմա իտէր պիր թավը իլէ :

— Էփէնաիլէր , շիմտի պանա պիրիսի կէլսէ տէ , չու պահստա հազդըմ օլան տէօրթ պին լիրայը , իւշ պին տօզուզ եիւզ տօգսան տօգուզ պիր դարթ լիրայա ալաճադ օլտա պէն վէրմէմ , հաթտա պիր շիլին պիլէ գըրմամ , տէտի :

Սաաթըն եէլքօվանը սէքիղի գըրդ իւշ կէշտիյինի կէօթէրիյօր իտի . ֆիլիեաս ֆօգըն պիր բարասըզ գալաճաղընա իքի տազըզա գալմըշ իտի . միւթէմատիյէն կէօզլէրինի սաաթտան այրըմամագտա օլան թօմաս ֆըլանական :

— Սէքիղի գըրդ իւշ կէշիյօր , տէտի :

Պէշ արգատաշ պիր միւտտէթ սիւքիւթ իթտիլէր , սալօնտա տէրին պիր սիւքիւթ հիւքմֆէրմա իտի իսէ տէ , տըշարըտա խալգըն կիւրիւթիւսի գըլիւպ ազալլընըն գուլաղընա վասըլ օլույօր իտի :

Ճօն Սիլիվան ազիմ պիր հէյէճան վէ թիթըէք պիր սէտա իլէ :

— Սէքիղի գըրդ տէօրտ կէշիյօր , տէտի :

Տէմէք քի պիր տազըզա գալմըշ իտի , պահս գազանըլլօր իտի :

Պու արալըզ Անտրէ Ռուսթան իլէ արգատաշլարը օյուն քեաղըտըլարընը էլլէրինտէն պըրազըպ , կէշէն սանիյէլէրի սայմաղա պաշլատըլար :

Տէօրտիւնճի սանիյէ կէշտի , հիշ պիր շէյ զուհուր իթմէտի , պէշինճի սանիյէ տէ կէշտի , եինէ հիշ պիր շէյ եօզ :

Էլլի պէշինճի սանիյէտէ տըշարըտան կէօք կիւր-

լէմէսի կիպի պիր սէտա տույուլտու . պիր չօգ ալգըչ սէտալէրի արչա գատար չըգար :

Պէշ արգատաշ, զէնպէրէքտէն ֆըրլանմըչճասընա պիրտէն պիրէ այաղա գալգտըլար :

Թամ էլլի եէտիննի սանիյէտէ սալօնըն գաբուսը աչըլտը . սաաթըն ըագգասը հէնուղ ալթմըչըննը սանիյէյի վուրմամըչ իտի քի , ֆիլիեաս ֆօդ գաբուտան իչէրի կիրտի . մումաիլէյհ արգասընտարի գալապալըղա պագմայարագ , հէր զէմանքի կիպի սաքին պիր սէտայի իսթիրահաթէմիզ իլէ .

— Իչթէ կէլտիմ էֆէնաիլէր , տէտի :

37

Էլվէթ , սալօն գաբուսընտան իչէրի կիրէն ֆիլեաս ֆօդ քէնտիսի իտի . օգույանլարըմըզ պունաթէաճիւպ իթմէսինլէր :

Էլպէթ գարիյնի քիրամըն խաթըրլարընտա տըր քի , ֆիլիեաս ֆօդ Լօնտրայա մուվասըլէթինտէն թամամ եիրմի տէօրթ սաաթ սօնրա , Բասթարթույը ագտը իզտիվաճ զըմընտա Սամուէլ Վիլսօն նամ ըահիպին պուլունտուղու քիլիսէյէ կէօնտէրմիչ իտի :

Բասթարթու , տօղրուճա Սամուէլ Վիլսօնըն խանէսինէ կիթտի . մէրգում , բաբաղը կէօրէպիլմէք իչին եիրմի տաղըզա գատար պէքլէմէյէ մէճպուր օլտու :

Բասթարթու , թամ սաաթ սէքիզի օթուզ պէշ տագըզա կէչէրէք բաբաղըն խանէսինտէն չըգար , մէրգում , սաչլարը տաղընըզ վէ շապգասը պաչընտան ֆըրլամըչ օլարագ սօգաղա աիւշտիւ , համիյէթլիատէմ-

ճըզաղ, ատէթա չըլտըրորչ կիպի եօլտա բասթ կէլտի-
յինէ չաթմագտա, էղմէքտէ, ֆադաթ միւթէմատի-
յէն գօշմագտա իտի և

Բասթարթու, իւչ տագըգատա էվէ վասըլ օլուպ
հէման թօք աղղընտան ֆըրլամըչ կիւլէ կիպի Ֆիլիեաս
Փօգըն գարչըսընա տիւչիւ վէրտի :

Պիչարէնին նէֆէսի քէսիւմիչ օլմաղըլա լագըրտը
սէօյլէմէյէ միւգթէտիւ օլամայօր իտի . Ֆիլիեաս Փօգ
մերգոււմըն շու հալինտէն հիչ պիւր շէյ անլամայարագ
թէաճիւպ իլէ .

— Նէ՞ վար, նէ օլտու . տէյու սօրտու :

— Էֆէնտիմ իզտիվաճ միւմքիւնսիղ տիր :

— Սիւմքիւնսիղ մի :

— Էվլէթ, եարըն իչին միւմքիւնի եօգ տըր :

— Նիչին :

— Զիւնքի եարըն բազար տըր նիքեաճ օլունա-
մաղ :

— Խայր ճանըմ նէ՞ տէյօրսուն, եարըն բազար
էրթէսի տիր :

— Խայր, պու կիւն ճումա էրթէսի իմիչ :

— Ճումա էրթէսի օլամաղ :

— Էվլէթ էֆէնտիմ ճումա էրթէսի տիր, բէք
ալա պիւմէքտէյիմ, սիզ հիսապընըղտա պիր կիւն ալ-
տանմըչսընըղ, թամ եիրմի տէօրթ սաաթ էրքէն կէլ-
միչսինիղ, հալ պու քի չիմտի գըլիւպէ կիթմէնիղ իչին
օն տագըգա գալմըչ տըր :

Բասթարթու պունը տէր տէմէլ էֆէնտիսինի եա-
գալատըղը կիպի, էօյլէ պիր գուվլէթը ֆէվլէլատէ ի-
լէ տըչարը չէքտի քի, թարիֆի զայրի գապիլ տիր :

Ֆիլիեաս Փօգ, Բասթարթունըն իճպարը իլէ պիր
արապայա պինտի . արապաճըյա եիւզ լիրա պագչիչ

վատ իտուպ , իբի քեօբէք չիյնէտիքտէն վէ թամ պէշ
արապայա չաթտըգտան սօնրա Րըֆօմ գըլիւպինէ տա-
խիլ օլտու :

Ֆիլիեաս փօգ , գըլիւպին պէօյիւք սալօնընա կիր-
տիյի վադըթ սաաթ թամ սէքիլի գըրգ պէշ տագը-
գա կէշէյօր իտի

Ֆիլիեաս փօգ , տէվըր ալէմ սէյահաթընը սէքսէն
կիւնտէ իթմամ իթտի . պինաէն ալէյհ Ֆիլիեաս փօգ
պահա իթտիյի եիրմի պին լիրայը գազանտը :

Փագաթ Ֆիլիեաս փօգ կիպի հիսապի վէ հէր իշ-
տէ միւնթազամ օլան պիր աաէմ , նա՛սըլ օլուրտա հի-
սապընտա պիր կիւն սէհվ իտէպիլիր . Դեկտեմբերին
եիրմի պիրինճի ճումա էրթէսի կիւնի Լօնտրայա կի-
տէյօրում զանն իթտիյի հալտէ . նա՛սըլ օլուրտա Դեկ-
տեմբերին եիրմինճի կիւնի , եանի Լօնտրատան հարա-
քէթինտէն թամամ եէթմիշ տօգուզ կիւն սօնրա վա-
սըլ օլուր :

Շու սէհվին սէպէպի բէք սատէ տիր քի նասըլ
վուգու պուլտուզունը , պուրատա գարիյնի քիրամէ ար-
զու պէյան իթմէյի մինասիպ ատտ իտէրիզ :

Ֆիլիեաս փօգ դաթան ֆէրքինտէ օլմայարագ քիւր-
րէյի արղ իւզէրինտէ տէվըր ալէմի , զարպտան շարգա
միւթէվէճճիւհէն իճրա իթտիյի իշին թէմամ պիր կիւն
գազանմիշ իտի քի , էկէր շարգտան զարպա կիթսէ ի-
տի պիլաքիա պիր կիւն զիյան իթմիշ օլաճագ իտի :

Ֆիլհագըգա Ֆիլիեաս փօգ շարգա , եանի կիւնէ-
շին տօղտուղու ճիհէթինէ տօղրու կիտիյօր իտի քի ,
պու ճիհէթտէ կիտէրէք պիր տէրէճէ կէշտիքճէ կիւն-
տէ տէօրթ տագըգա գազանըյօր իտի . մաաէմ քի
քիւրրէյի արղ 360 նըսֆէլ նիհար (միջորէական) տէ-
րէճէսինէ բայ օլունմուշ տըր , իմտի պու 360 տէրէճէ :

հէր կիւն գաղանըլան տէօրտէր տազըդալարա զարպ
օլունուրսա , 1440 տազըդա հասըլ օլուր քի . 1440
տազըդատա թամամ պիր կիւն եանի եիրմի տէօրթ
սաաթ իտէր .

Շու հալտէ տէմէք օլուր քի Ֆիլիեաս Ֆօգ , ճիհէ-
թը շարգիյէյէ կիթտիքճէ կիւնէշին տօղտուղունը սէք-
սէն տէֆա կէօրմիւշ , հալ պու քի Լօնտրատաքի արգա-
տաշլարը , կիւնէշին թուլունը եէթմիշ տօգուզ տէֆա
միւշահատէ իյլէմիշէր իտի . իշթէ սէպէպ պունտուն ի-
պարէթ տիր . պինաէն ալէյհ Ֆիլիեաս Ֆօգըն Լօնտրա-
յա մուվասըլէթինտէն եիրմի տէօրթ սաաթ սօնրա ,
Ֆիլիեաս Ֆօգ կիւնիւ բաղար զանն իյլէալիլ հալտէ ,
Լօնտրատա կիւն ճումաա էրթէսի իտի . արգատաշլարը
տա թամ օ կիւնիւ Րըֆօմ գըլիւպիւնտէքի սալօնտա
պէքլէյօրլար իտի .

Տէմէք քի Ֆիլիեաս պահսա գօյտուղու եիրմի պին
լիրայը գաղանմըշ իտի . ֆագաթ էսնայի րահտէ օն տօ-
գուզ պին լիրա գատար սարֆ իթմիշ օլտուղունտան ,
իսթիֆատէյի նագտիյէսի հիշ հիւքմիւնտէ գալըր , հէր
քէսին տէտիյի կիպի ճէնթըլմէն պու սէյահաթտա բա-
րա գաղանմագ իսթէմէյիպ , սըրֆ պիր միւճատէլէ ա-
րամիշ , եախօտ տահա տօղրուսը պիր շան իչին պու
տէվըլ ալէմ քիւլֆէթինի իսթիյար իյլէմիշ իտի .

Ֆիլիեաս Ֆօգ , պահսընտա գաղանալըր եիրմի պին
լիրատան պագըյէ գալմըշ օլան պին լիրայը , Բասրար-
թու իլէ խաֆիյէ Ֆիքս արասընտա թագսիմ իթտի .
մամաֆիհ ուշաղը Բասրարթունըն իւճրէթինտէն , տօ-
գուզ եիւզ եիրմի սաաթ եանան հէվա կաղընըն մէ-
սարիֆինի թէնղիլ իթմէյիտէ ունուլմատը .

Եէվմը մէգքիւրիւն ագչամըսը Մ . Ֆօգ միւթատը
օլան սիւքիւնէթը թամմէսի իլէ , մատամ Աուտայլէ .

— Մատա՛մ, իզտիվաճը արդու խիյօ՞րմուսընըլ, տէյու սօրտու :

— Ա՛հ, Մ. Ֆօգ, պունը պէն սիզտէն սօրմալըյըմ, չիւնքի չիմտի զէնկին օլաունըլ :

— Ափվ խտէրսինիզ, մատամ, պու սէրվէթ քեամիլէն սիզին տիր, սիզէ այըտ տըր. զիրա էկէր սիզտէ շու իզտիվաճ ֆիքրի հասըլ օլմասա խտի ուշաղըմ բարաղըն խանէսինէ կիթմէյէճէք, պինաէն ալէյհ պիղտէ սէհվի էօյրէնէմէյէճէք իտիք...

— Աղիզ Մ. Ֆօգ...

— Աղիզ Աուտա :

— Բէք ալիճէնապսընըլ, տօսթում :

— Ալիճէնապ օլմագլըղա արդում վար տըր, մատամ :

Իզտիվաճ ըէսմի գըրդ սէքիզ սաաթ սօնրա իճրա օլունտու. Բասբարթու տա քէմալի մուղաֆֆէրիյէթլէ ըէսմի իզտիվաճտէ մատամ Աուտանըն շահիտի օլտու. Բասբարթունըն պու շէրէֆէ նայիլ օլմաղա էզհէր ճիհէթ հագդը վար իտի. զիրա նասըլ քի մալիւմիւմիզ տիր, մատամ Աուտայը մուհագդադ ոլիր էօլիւմտէն դուրթարան Բասբարթու իտի :

Իրթէսի կիւն կիւնէլ տօղմասը իլէ պէրապէր Բասբարթու էֆէնտիսինին օտա գաբունընը չալտը :

Գաբու աչըլաը, ճէնթըլմէն միւթատը վէճհ իլէ սաքին պիր հալտէ կէօրիւնէրէք :

— Նէ՞ վար Բասբարթու, տէյու սօրտու :

— Շու վար քի, չիմտի խապէր ալտըմ քի...

— Նէյի խապէր ալտըն :

— Եէթմիշ սէքիզ կիւնտէ տէվըլ ալէմին դապիլի իճրա օլտուղունը...

— Էօյլէ եա. Հինտիսթանըն տախիլինտէն կէչիւ-

մէջսէ միւմքիւն օլապիլիւր . փագաթ Հինտիսթանտան կէչմէսէ իտիւմ մատամ Աուտայը գուրթարամազ իտիք .
 օ տա պէնիւմ զէվճէմ օլամաղ իտի , վէ . . .

Ֆիլիհաս Ֆօգ սէօղիւնի իքմալ իթմէյէրէք քէմալի իսթիրահաթլէ գաբույը գաբատը :

Տէմէք քի Ֆիլիհաս Ֆօգ պահսընը գազանարը . քիւրրէյի արղ էթրաֆընտաքի սէյահաթլընը սէքսէն կիւնաէ իճրա իյլէտի . պու սէյահաթ իչին հէր տիւրլի վէսայիթի նապլիյէյէ միւրաճաաթ իթտի . եսնի վաբօր , չըմէնտըֆէր , արապա , չէքտիւմէ , թիւճճար վաբօրը , գըղադ վէ ֆիլէ րաքիպ օլտու . փագաթ Ֆիլիհաս Ֆօգ , չիմտի իսթիյար իյլէմիչ օլտուղու շու սէյահաթ քիւլֆէթիւնտէն նէ՞ գազանմըչ օլտու :

Հիչ տէնիլէճէք տէյիլ մի . վագաա պիզիւմ ճէնթըլմէն մատտի սուրէթտէ հիչ պիւր շէյ գազանմատը . լաքին օրատան էօյլէ պիւր գատըն կէթիւրմիչ իտի քի . անըն սայէսինտէ , ինսանլարըն էն մէսուտը վէ էն պահտընարը օլտու :

Էկէր տօղրույը սէօյլէյէճէքսէք , զայէթ կիւզէլ վէ կիւզէլլիյի նիսպէթիւնտէ տէ հիւսնի ախլադ վէ թէրպիյէյէ մալիքէ օլան մատամ Աուտա կիպի պիւր գատըն իչին , տէվլը ալէմ զահմէթի իսթիյար օլունմաղ պիւր շէյ տէյիլ տիւր :

Պիպէրեան մաքաաարնսա քապ վէ Ճիրուխ
օլունան քիթապլար .

Բօմանլար	Միւէլիֆ	Միւթէրնիմ	Ճիլտ	Ղ.շ.
Սէրսէրի Եհուտի (Մուսավվէր)	Էօթէն—Սիւ	Գ. Սիւթէշեան	6	80
Բարխան Հ. Էսրարը	Վիտօգ	»	2	35
Պէօլիւք Եիւրէք	Բօլ տ'էկուրմօն	»	4	50
Թիւրլիւթօն	ԲէնէՄէգրուա	»	2	25
Ղարիպ պիր սըրր (Տիվանէնին սըրրը)	Բիէր Նինուս	Ա. Ալիք	2	40
Ճինայէթ մահսուլը	Ատօլֆ Պըլօ	»	2	20
Քէտի կէօգիւ	Ֆ. Պուակօպէ	»	1	20
Նէթիւնէի մէրամ	Ժօրթ Օնէ	»	1	12
Էքմէքճի խաթուն	Բ. Մօնթէրէն	Յ. Թօլայեան	6	60
Բարիս Փաճիալարը	»	»	4	70
Բարիս զարաիպի	»	»	3	60
Խւչ միւթօն Փրանգ թրախումա	»	»	2	40
Պին պիր կէճէ	Ս. Տը Սագի	Արապաճեան	4	40
Եիրմի պին Փարսախ տէնիզլէր ալթընտա	Ժիւլ Վէրն	»	2	25
սէ յահաթ	»	»	1	15
Կիզլի առա	»	»	1	10
Սէքսէն կիւնտէ տէվ-	»	»	1	15
րը ալէմ	»	»	1	15
Բարիզաէ Ամէրիգալը	»	»	1	15
Պիքէս (Ֆամիլեատան մահրումլիյէթ)	Էքթօր Մալօ	»	2	25
Ամէրիգանլըն քէշֆի	»	»	1	16
Կիւթէլ Անթէլ	Բ. տիւ Թէրայլ	»	2	40
Տանիլիլի Էսրարը	Ժ. տր Կասթին	»	1	15

